Ad usum
Iacobi Cavalli

XXXVIIII

D
35

=60

INSTITVTIONES LINGVÆ HEBRAICÆ

in ſex partes diſtributæ.

QVIBVS

Acceſſit exercitatio Grammatica in IONAM *Prophetam*,

Operâ

GEORGII MAYR
è Societate IESV.

LVGDVNI,
Sumptibus ANTONII IVLLIERON Typog. & Bibliopolæ, in vico Racemi, ſub ſigno duarum Viperarum.

M. DC. XLIX.
Cum Priuilegio Regis Chriſtianiſſimi.

ILLVSTRISSIMO
AC REVERENDISSIMO
DOMINO, D. ROBERTO
BELLARMINO, S.R.E.
Cardinali, &c.

Domino ſuo obſeruandiſsimo.

INSTITVTIONVM iſtarum editionem, Ill.^me ac R.^me Domine, nemini potiùs, quàm Ill.^mæ D.^ni V.^æ adſcribendam, adeóque inſcribendam eſſe, cùm aliæ me rationes hortantur, tum ipſe imprimis ſapientiſſimus Eccleſiaſtes, dum ait:
אל־מקום שהנחלים הלכים שם
הם שבים ללכת: quibus verbis vt vetuſtiſſimus, ita fidiſſimus inter-

pres noſter animi mei ſenſa prorſus expreſſiſſe videtur : AD LOCVM, VNDE EXEVNT, FLVMINA REVERTVNTVR, VT ITERVM FLVANT. Triginta abhinc annis & ampliùs Ill.ᵐᵃᵉ D.ⁱˢ V.ᵃᵉ Inſtitutiones linguæ Hebraicæ lucem aſpexerunt, quæ ob perſpicuam methodum, nouum eundémque permirum diſcendi ardorem in quamplurimorum animis excitarunt, è quorum numero me quoque fuiſſe perlibenter fateor. Quod quidem meum deſiderium vehementer auctum ſenſi, cùm aliquot pòſt annis, Ill.ᵐᵃ D. V.ᵃ eo tempore, quo Romano Collegio præerat, per literas ad huius linguæ ſtudium proſequendum, & apud alios excitandum me cohortata eſſet. Atque vtinam ex eodem quaſi fonte Hebraicæ doctrinæ nobis quoque

cætera haurire licuiſſet, quæ ad pleniorem Grammatices cognitionem aſſequendam ipſa Ill.ma D. V.a datâ opportunitate, tradere ſtatuerat (id enim initio methodi tum inſtitutæ ratio non admittebat) præſertim cùm non ignoraret, in tantâ bonorum librorum Hebraicorum inopiâ, illa ab omnibus huius linguæ ſtudioſis, maximè verò à noſtris, vehementer deſiderari Quoniam autem, temporis progreſſu, nemini non conſtabat, Ill.mam D. V.am tam in ipſa Societate, quàm in hac poſtmodùm imperatâ ſibi ſacrâ purpuratorum Patrum dignitate, longè grauioribus curis in dies impediri, quàm vt ad hanc operam præſtandam redire poſſet, non defuerunt ex noſtris, etiam Superiores, qui, vt hunc laborem ſuſciperem, mihi tunc Ingoſtadij lin-

guam sanctam profitenti, authores extitere. Quare ex iis, quæ partim ipse in scriptoribus sacris ac Sante Pagnino obseruaui, partim docendi experientiâ, Patrúmque nostratium Hebraicè doctorum consilio ad hoc propositum necessaria vel vtilia fore didici, Institutiones istas in nostrorum potissimùm vsum cœpi conscribere. Quam opellam meam Illma D. V.^{a} non ingratam fuisse R.P. HIERONYMVS BRVNELLVS p. m. in Collegio Romano eiusdem sanctæ linguæ tunc Professorem agens, pluribus abhinc annis ad me ex Vrbe scripsit: pòst verò, pro singulari suo in hoc studiorum genus amore, ipse quoque R.^{dus} admodum P. CLAVDIVS AQVAVIVA Societatis nostræ Præpositus Generalis (cuius memoriam nulla ætas oblitterabit) idem mihi

mihi significauit, facultate præterea huius libelli mei excudendi impertita. Quò minùs verò hæc prodierit editio, typorum Hebraicorum inopia hactenus impediuit ; quâ nunc, piorum benignitate, sublatâ, AD LOCVM, hoc est, ad mare magnæ variæque eruditionis Ill.^{mæ} D. V.^{æ} huius qualisqualis laboris mei non FLVMINA, sed modici duntaxat riuuli, VNDE EXEVNT (vt enim primum desiderium meum, ita quicquid inde profectum est, Ill.^{mæ} D.V.^{æ} in acceptis referendum existimo) submissæ obseruantiæ ac gratitudinis ergò, REVERTVNTVR, VT INDE, sacræ benedictionis incremento percepto, ad alios, potissimùm verò ad domesticos φιλεβραίους nostros, vberiùs ITERVM FLVANT. DEVS OPT. MAX. Ill.^{mam} D. V.^{am} pro totius Ec-

clesiæ Catholicæ commodo, cui tot iam annis variarum scriptionum monumentis, & quod caput est, laudatissimæ vitæ exemplis, magnoperè profuit, quàm diutissimè conseruet incolumem. Augustæ Vindel. 19. Septemb. Anno M.DC.XXII.

Ill.mæ D. V.æ

humillimus in Christo seruus

GEORGIVS MAYR.

PRÆ

PRÆFATIO AD SANCTÆ LINGVÆ studiosos.

IN tradendis huius linguæ præceptionibus, eam rationem modúmque tenere conati sumus, vt eius studiosos nihil adeò magnoperè (quod quidem ad hoc argumentum spectat) desideraturos, & nunc hæc, nunc illa in diuersis huius generis libris quæritandi permolesto labore vt plurimùm leuatum iri confidamus. Cæterùm vt hæc ipsa nostra opera iisdem, præsertim tyronibus, sit vtilior, nonnulla capita præmittenda duximus. I. Ac primò quidem non est, quòd rerum propositarum multitudine quispiam mox initiò terreatur, cùm minimè necessarium sit, eâdem lege ac tempore vniuersa addiscere, & ad verbum memoriæ mandare. Faciendum initium à communioribus, cuiusmodi post legendi rationem cognitam, censentur quæ in secundâ parte traduntur (annotationibus maiori profectui reseruatis) itemque paradigmata octo

Coniu

Coniugationum verborum Perfectorum, & id genus nonnulla, quæ prudentis Magistri erit pro tempore ac ratione libri, quem explicat, deligere.
II. *Postquam huius linguæ tyro, ea, quæ diximus, didicerit, & in sacro textu audiendo aliquid intelligere cœperit, ne præproperè ac temerè per varia vagetur, verùm si quid auditis in schola velit addere, Exercitationem nostram in Ionam Prophetam his Institutionibus adiunctam, in manus sumat, neque desistat, donec ipsam plenè, quoad eius fieri poterit, intelligat. Interim tempus quoque nonnullùm opportunum tribuatur legendis & intelligendis reliquis præceptionibus & annotationibus, quæ in quinque partibus continentur, quas sibi quisque paulatim, quoad sensum, ita notas ac familiares reddere conetur, vt saltem nôrit, quibus in locis quælibet res quærenda sit, si quando eius notitia vsúsve necessarius fuerit. Taceo, quòd felicioribus ingeniis etiam aliud quasi agentibus multa solo libri vsu, inhærescere soleant. Quod ad Poësin attinet, illa in eorum duntaxat gratiam conscripta est, quibus ingenium tempúsque eiusmodi exercitationem concesserit. Cùm enim ea*

ad Grammatici operis integritatem doctis viris pertinere videatur, nequaquam à nobis prætermittenda fuit. III. Ionâ nostro probè cognito, certum sibi quisque S. Scripturæ librum deligat (neque enim præter Scripturam magni momenti Hebraicè quidquam extat) cui intelligendo seriò ac constanter nauet operam. Vt autem tutior & solidior laboris fructus existat, præstantem aliquem & Hebraicè doctum Vulgatæque editionis studiosum illius libri sacri Commentarium adiungat, ex quo simul & sanctæ linguæ, & Catholici sensus intelligentiam doctrinamque hauriat. Inde progressus fiat ad alios Scripturæ libros Hebraicos, annotentúrque selectiores voces, phrases & idiotismi, &c. quorum cognitio in posterum vsui esse possit. IV. Ad extremum, quamuis apud Catholicos totius Hebraici studij potissimus & ferè vnus sit scopus sacrorum librorum recta intelligentia, & vulgatæ editionis defensio; cui tamen à grauioribus occupationibus literariis plus otij fuerit, næ ille cùm regularum Grammaticarum, tum sacræ linguæ retinendæ ac perficiendæ haud vulgare compendium sese habiturum nouerit, si discendi

modo

modo, de quo nunc agimus, nonnullam quoque ſtyli Hebraici exercitationem adiunxerit, concipiendo primùm ex iam auditis, vel lectis ac probè intellectis ſcripturæ locis themata ſeu ſententiolas Latinas, quas Hebraicè transferat. Atque hoc ſtudij genere aliquandiu vtiliter continuato, nonnulláque (vt paulò antè dictum) vocum phraſiúmque Hebraicarum ſupellectili comparatâ, operæ pretium fuerit aliquãtò longiores etiam iſtiuſmodi ſcriptiones Latinas Hebraicè vertendas ſuſcipere. Styli enim exercendi etſi in hac linguâ non adeò magna neceſſitas apparet, non minor tamen, quàm in aliis, vtilitas omninò cenſenda eſt. Quam ob cauſam in his ipſis Inſtitutionibus nonnulla fuſiùs proponenda duximus, quæ alioqui, cæterorum more, qui hæc tractant, breuiter attigiſſemus. Hæc ferè ſunt, de quibus huius linguæ ſtudioſos præmonendos exiſtimauimus. Deus Opt. Max. vt aliarum linguarum, ita etiam huius Sanctæ cognitionem ad ſui nominis maiorem gloriam, & Eccleſiæ Catholicæ vtilitatem in dies magis, vt cœpit, ſecundet atque amplificet.

FACVL

Facultas R.P. Prouincialis Prouinciæ Lugdunensis Societatis IESV.

EGO IOANNES GAYET Societatis IESV in Prouincia Lugdunensi Præpositus Prouincialis juxtà Priuilegium Societati à Regibus Christianissimis HENRICO III. 10. Maij 1588. HENRICO IV. 20. Decemb. 1606. & LVDOVICO XIII. 14. Februarij 1611. concessum, quo Bibliopolis omnibus prohibetur, ne libros ab hominibus nostræ Societatis compositos absque Superiorum eius permissione imprimant, permitto ANTONIO IVLLIERON Lugdunensi Typographo, vt *Institutiones linguæ Hebraicæ, operâ* P. GEORGII MAYR *eiusdem Societatis conscriptas, vnà cum exercitatione Grammaticâ in* IONAM *Prophetam* ad sex proximos annos, imprimere ac liberè diuendere possit. Datum Lugduni 1. Septemb. 1649.

IOANNES GAYET.

CAPITA SINGVLARVM PARTIVM.

PARTIS PRIMÆ.

De ratione legendi & pronuntiandi.

PARTIS SECVNDÆ,

De Nomine.

PARTIS TERTIÆ.

De Verbo.

VII. De

PARTIS QVARTÆ.

De Dictione, & quibusdam communibus partium orationis attributis.

PARTIS QVINTÆ,

De Syntaxi.

PARTIS SEXTÆ,

De Poësi Hebræorum.

INSTI

INSTITVTIONVM HEBRAICARVM

PARS PRIMA.

DE RATIONE LEGENDI ET PRONVNCIANDI.

CAPVT I.

De Literis.

LITERÆ Hebræorum quas ipſi אוֹתִיּוֹת appellãt, (ab אוֹת *ſignum, litera*) viginti duæ recēſentur, omnéſque ſunt conſonantes. Earum numerum, & ordinem (qui ex Threnis Hieremiæ, aliíſque id genus Alphabeticis Scripturæ locis colligitur) necnon figuras, nomina, poteſtatem, ſiue ſonum, ſubiecta tabula indicabit.

Figura.	Nomen.	Poteſtas.
א	*Aleph.* אָלֶף	' *Spiritus tenuis Græcorum.*
ב	*Beth.* בֵּית	β *Græcorum, vel* bh, *vel* v *conſonans.*
ג	*Gimel.* גִּימֶל	gh.
ד	*Daleth.* דָּלֶת	dh.
ה	*He.* הֵא	h.
ו	*Vau.* וָיו	v. *conſonans.*
ז	*Zain.* זַיִן	z.
ח	*Cheth.* חֵית	*Aſpiratio denſior, quam nunc plerique inſtar* ch *ſeu* χ *Græcorum pronunciant.*
ט	*Teth.* טֵית	t.
י	*Iod.* יוֹד	j. *conſonans.*
ךכ	*Caph.* כַּף	ch.

Figura.

Figura.	Nomen.	Poteſtas.
ל	*Lamed.* לָמֶד	l.
ם מ	*Mem.* מֵם	m.
ן נ	*Nun.* נוּן	n.
ס	*Samech.* סָמֶךְ	ſ.
ע	*Ajin.* עַיִן	*Aſpiratio fuit denſiſſima, quam alij vt* ch, *alij vt* gh, *alij aliter pronunciant, plerique nunc ſono ab* א *non diſcriminant.*
ף פ	*Pe.* פֵּא	ph.
ץ צ	*Tſade.* צָדֵי	ts.
ק	*Koph.* קוֹף	k. c. *quidam vt* q *proferendum putant.*
ר	*Reſch.* רֵישׁ	r.
שׂ שׁ	*Schin.* שִׁין	*Cum puncto in dextro latere ſonat vt* ſc, *vel* ſch. *In ſiniſtro, ſono non differt nunc à* ס.
ת	*Tau.* תָּו	th.

I. Quinque literæ, nimirũ Caph, Mem, Nun, Pe, Tſade, dupliciter ſcribuntur. Sic ſiguratæ, צ, פּ, נ, מ, כ, in principio, & medio dictionis ponuntur. Hoc autem modo, ץ, ף, ן, ם, ך, tantùm in fine, exceptis pauciſſimis Scripturæ locis, qui nonnullis corrupti videntur.

II. Literæ ſecundùm pronunciationis organa diuiduntur in quinque ordines, vt

Gutturis,	א,ה,ח,ע	*Hæ, ſubiectis punctis, vocantur literæ, licèt hæc vocabula aliàs nihil ſignificent, ſed tantùm memoriæ iuuandæ cauſa excogitata ſint.*	*Ahecha.*
Palati,	ג,י,כ,ק		*Gichak.*
Linguæ,	ד,ט,ל,נ,ת		*Datlenath.*
Dentium,	ז,ס,צ,ר,ש		*Zastſeraſch.*
Labiorum,	ב,ו,מ,ף		*Bumaph.*

ANNOTATIO.

Hebræi ante captam Ieroſolymam, & templi inſtaurationem ſub Zorobabel aliis vtebantur characteribus, quorum tamen vſus, aut memoria nulla iam ſupereſt.

Has verò literarum figuras, quæ iam propoſitæ ſunt, Eſdras ſcriba inuenit. Vtriuſque rei teſtis eſt D. Hieronymus, in prologo Galeato, qui etiam in comment. ad cap. 9. Ezech. docet, literam

ram ת *olim crucis figuram expressisse. Atque his ipsis Alphabeti literis (quæ nunc propriè Hebraicæ sunt, & vocari debent) sacra Biblia iam scripta, & impressa habentur. Nam quæ à Iudæis vulgò usurpantur, aliæ sunt; & à veris Hebraicis figurâ diuersæ. Aliter enim Itali; aliter Hispani; aliter Germani; suas vulgares literas (quas Currentes appellant) efformare solent. Earum, quæ communiores habentur; figura & paradigma ponetur parte 4. cap. 10. Denique de literarum Hebraicarum usu seu officio; quò in numeris seu notis arithmeticis funguntur; commodiùs agemus parte 4. cap. 11.*

Cæterùm omittendæ videbantur in Alphabeto nominum literis impositorum significationes, quòd hisce figuris, quibus nunc formantur literæ, non satis sint accommodatæ: nec dubium, quin literæ priùs sua nomina, quàm istas figuras habuerint, quamuis non negandum, significantia esse; unde prima א *designat* principium, *ultima* ת terminum. *Sed quare quælibet aliarum tali vel tali nomine appelletur, non est facile diuinare.*

CAPVT II.

De Punctis, quæ Vocalium loco ſunt apud Hebræos.

PVncta (נְקֻדוֹת ſeu תְנוּעוֹת) tredecim numerantur ab Hebræis; quinque longa, totidem breuia; tria, quæ breuiſſima vocantur. Iam agemus de longis, & breuibus, ſeruato ordine Latinarum vocalium, a, e, i, o, u.

Longa.			Breuia.		
Fig.	Nomē.	Poteſtas.	Fig.	Nomē.	Poteſtas.
◌ָ	*Camets.* קָמֵץ	a.	◌ַ	*Patach.* פַּתַח	a.
◌ֵ	*Tſere.* צֵרֵי	e.	◌ֶ	*Sego'.* סֶגוֹל	e.
◌ִי	*Chiric magnum.* חִירִק גָּדוֹל	i.	◌ִ	*Chiric paruum.* חִירִק קָטוֹן	i.
וֹ	*Cholem.* חוֹלֶם	o.	◌ֳ	*Camets Chateph.* קָמֵץ חָטֵף	o.
וּ	*Schurec.* שׁוּרֶק	u.	◌ֻ	*Kibbuts.* קִבֻּץ	u.

ANNO

ANNOTATIO.

Porrò puncta hæc non modò quantitate, sed pleraque etiam sono differre volunt. Vnde Camets dictum à קָמַץ collegit, *quòd ore collecto proferatur, sono quodam medio inter* a, *&* o. *Patach autem à* פָּתַח aperuit, *quòd ore aperto clarissimè pronuncietur, planè vt* a *Latinum. Tsere à verbo* צוּר coarctauit, *quòd* [illegible] *indigeat contractione, cùm Segol (quod dicitur à* סְגוֹלָא *Chaldaico,* botrúmque *significat, cuius figuram imitatur) amet oris dilatationem. Schurec nomen habet à sibilo: nam* שָׁרַק *idem est quod* sibilauit, *& pronunciatur ut* u *Latinum: Kibbuts verò collectis labijs, ut* u *Gallicum, vnde à* קָבַץ *quod est* congregauit, *nomen habet. Chiric vtrumque à* stridore *dicitur, sed in modo soni nullum discrimen percipitur, sicuti nec inter cholem, & camets cateph, quamuis differentiam olim fuisse, ipsa nomina innuant. Cholem enim crassius quiddam ac spissius indicat à* חָלַם *incrassatum est, quasi* o *plenum ac perfectum sonet, cùm tamen alterum nonnihil ad Camets accesserit. Sed in his & similibus non est scrupulosiùs immorandum.*

Quem locum, ſitúmve ſingula puncta conſonantibus addita requirãt, & quo pacto cum iiſdem ſyllabam efficiant, ſubiecta tria exempla omnium facillimè docebunt. Idem enim in aliis obſeruandum.

va	va	ve	ve	vi	vi	vo	vo	vu	vu.
בָ	בַ	בֵ	בֶ	בִי	בִ	בוֹ	בֳ	בוּ	בֻ
D[illegible]	[illegible]	de	de	di	di	do	do	du	du.
[illegible]	[illegible]	דֵ	דֶ	דִי	דִ	דוֹ	דֳ	דוּ	דֻ
Ha	ha	he	he	hi	hi	ho	ho	hu	hu.
הָ	הַ	הֵ	הֶ	הִי	הִ	הוֹ	הֳ	הוּ	הֻ

ANNOTATIO.

I. *Veteres Hebræi vocalium loco vtebantur quatuor iſtis literis* י ו ה א*, quæ quoniam modò conſonantium munere fungebantur, modò vocalium; & quidem non ſingulæ ſingularum, ſed vna eadémque plurium, vt* א a *&* e: ו o *&* u:*item hæ ipſæ literæ non rarò ſubintelligebantur, tandem ad ambiguitatem & difficultatem lectionis tollendam excogitata ſunt puncta, vocalium loco vſurpanda. Et quamuis nonnulli contendant Biblia Hebraica ab ipſo Moſe, vel certè ab aliquo alio præſtanti Legis Diuinæ Doctore ante Christi aduentum punctulis, accentibúſque diſtincta fuiſſe, certior tamen ac verior eſt ſententia eorum qui aſſerunt*

asserunt non nisi post Christum, & quidem eius annum 500. *puncta hæc à Iudæorum Rabbinis, qui Masorethæ vocantur, excogitata, & Bibliis apposita fuisse apud Tiberiadem Palæstinæ: qua de re inter alios legendus R.P. Nicolaus Serarius in prolegom. Biblicis c.4. quæst.5.*

II. *In literarum pronunciatione priùs auditur litera, quàm punctum literæ. Non enim dicimus* לְ al, מַ am, *sed* la, ma, *& sic de cæteris. Excipiuntur tamen* ח *&* ה *(modò* ה *habeat punctum intra, vel infra se* ה הּ, *de quo postea) quando in fine dictionis sub se patach habent. Tunc enim priùs auditur punctum, quàm litera, vt* מָשִׁיחַ *Maschíach,* Messias, *non Maschicha.* אֱלוֹהַּ *Elóah,* Deus, *nō Elóha. Excipitur etiā* ע *ab iis, qui illud per ch, gh, vel nescio quo alio sono pronunciandum putant. Legunt enim* יוֹדֵעַ *iodéach,* sciens: שׁוֹמֵעַ *schoméagh,* audiens, *&c. Alij, qui* ע *perinde mutum esse volunt, atque* א, *nec ei diuersum à vocali sua sonum tribuunt, pronunciant illa duo,* iodéa, schoméa. *Sic* יְהוֹשֻׁעַ *Iehoschúa,* Iesus. *Illud autē patach his tribus literis,* ח, ה, ע, *in fine subiectum, vocatur Patach suffuratū, seu necessitatis, eò quòd licèt non sit de essentia illorum nominū, necessariò*

tamen, quamuis alienum, addatur, vt literæ illæ ex gutture pronunciari poßint. Atque hoc patach suffuratum, literæ ה ח *&* ע *in fine positæ semper requirunt, nisi præcedat Camets, aut Patach, vt* שָׁלַח misit. שָׁמַע audiuit תּוֹרָתָהּ lex eius.

III. *Cholem dupliciter notatur: vno modo cum litera* ו, *vt* הוֹ *ho,* דוֹ *do,* בוֹ *vo: altero sine Vau, & tunc ponitur supra consonantem (cum qua syllabam constituit) non in medio, sed ad latus siniſtrũ hoc modo* הֹ, דֹ, בֹ. *Hinc compendij causa vnum idémque punctum dextrum in* שׁ, *non tantùm sonat sch., sed etiam sæpè pro cholem prioris literæ accipitur, vt* מֹשֶׁה *Mosche,* Moses, *pro* מוֹשֶׁה, יֹשֵׁב *pro* יוֹשֵׁב *ióschev, sedens.*

IV. *Camets cateph (quod & camets catuph, id est, raptum, dicitur) sæpiſſimè sine duobus punctis scribitur* ָ, *& tunc figurâ non differt à Camets puncto longo. Vt ergo vnum ab altero discernas, has regulas notabis.*

PRIMA, *si* ָ *post se non habeat accentum Rhetoricum, & mox sequatur scheua aut dagesch, est Camets Chateph, vt,* חָכְמָה *chochma,* sapiẽtia; *non chachema.* קָרְבָּן *korban,* munus, oblatio, *non Kareban.* רָנּוּ *ronnu,* laudate, *nõ rannu. Hic*

tamen accentus Rhetoricus non semper ponitur, sed sæpe ex communibus nominum, verborúmque paradigmatis subintelligendus est, vt דְּבָרְךָ *deuarecha*, verbũ tuum. *non deuorcha*, לָמְדוּ *lamedu*, didicerunt, *nõ lomdu.* SECVNDA, *si post* ▾ *sequatur linea* ‾ *Maccaph*, (*modò ipsam lineam non præcedat* א *vel* ה) *est camets cateph*, כָּל־אֶרֶץ *col-erets*, omnis terra, *nõ cal-erets.* TERTIA, ▾ *in finibus verborũ si præcedat accentus, est etiam camets chateph* וַיָּקָם *vaijácom*, & surrexit, *non vaijacã. Aliàs semper est Camets. Cæterũ quid accentus ille sit Rhetoricus, quid sit scheua, dagesch, & maccaph, ex sequentibus capitibus intelligetur.*

CAPVT III.

De punctis breuissimis.

BReuissima puncta sunt Scheua, Chateph patach, & Chateph segol.

SCHEVA, שְׁבָא, constat ex duobus pũctulis, quorum vnum alteri perpendiculariter superimponitur hoc modo(:) quod quidẽ interdum sonat, interdũ quiescit. Quando quiescit, nullum sonum edit, nec syllabam

propriam,

propriam, more aliorum punctorum, cõstituit, sed tantùm trahit literã sibi superimpositam, ad præcedentem syllabam, vt cùm dicimus הָלַךְ *halách*, *ambulauit*, scheua trahit ךְ ad לַ. Quando sonat, ac mobile est, idem valet quòd e breuissimum, & more aliorum punctorum cum sua consonante syllabam efficit, vt לְמוֹד *lemod*, *disce*: מְלוֹךְ *melóch*, *regna*.

Vt autẽ intelligas, quando scheua quiescat, & quando sonet, has regulas obseruа.

I. Scheua in principio dictionis sẽper pronũciatur לְמוֹד *lemod*, *disce*. מְלוֹךְ *melóch*, *regna*.

II. *In medio pronuntiatur.*
- Sub litera immediatè geminata, si quidem sub priore sit, vt הַלְלוּ *halelú*, *laudate*.
- Sub litera habente punctum in vẽtre, quod dagesch vocatur (de quo sequẽte cap.) לַמְּדוּ *lammedú*, *docete*.
- Post alterum scheua יִלְמְדוּ *jilmedú*. (*discent*.
- Post lõgam vocalẽ carentem accẽtu Grãmatico, vt לָמְדוּ *didicerunt*, לָ enim Rhetoricũ habet, de quo infrà.

III. In

III. In fine semper quiescit, siue vnū sit, vt הָלַךְ *halach*, *ambulauit*: siue duo, etiam præsente dagesch, vt יֵשְׁתְּ iescht, *bibet*. קֹשְׁטְ *koscht*, *veritas*, *firmitas*. יֵבְךְ *ievch*, *flebit*. Non halache, ieschete, koschete, ieveche.

Chateph Patach, חָטֵף פַּתַח, constat ex patach & scheua, -: & sonat a breuissimū.

Chateph Segol, חָטֵף סֶגוֹל, constat ex segol, & sceua ∵, & sonat itidem e breuissimum; vtrumque vocatur scheuà compositum: primum autem dicitur simplex.

Annotatio.

I. Scheua videtur dici à שׁוּב, redire, *quia literam suam ad præcedentem seu literam, seu punctum trahit, & quodammodo redire facit, dum quiescit. Vnde omnis litera in fine dictionis (exceptis quiescentibus* אהוי*) si nullum habeat punctum, censetur habere scheua, licèt non reperiatur in fine expressum, nisi sub* בגד כפר־ז, *quando habent dagesch lene: quod scheua tum demum apparet, cùm quippiam adiungitur, vt* פָּקַד visitauit, פָּקַדְתָּ visitasti. *Inuenitur tamen etiam hoc scheua finale in* ך *licèt non habeat dagesch lene vt* דֶּרֶךְ via, *& in tribus aliis dictionibus* יֵשְׁתְּ

declina

declinabit, קוֹשְׁטְ firmitas, וַיַּשְׁקְ & potũ dedit, *quæ vltimam literis* ת *&* כ *cognatã habent.*

II. Si Scheua posteriori ex geminatis literis subscribatur, secunda regula locum non habet. Nam רוֹמַמְתֶּם exaltastis, *pronunciamus* romamtem, *non* romametem. *Nec itidem locũ habet, si longa vocalis notetur accentu Grammatico, dicimus enim* לְמוֹדְנָה lemodna, discite, *non* lemodena.

III. Cùm post scheua ponitur litera gutturalis, docent quidem plerique ipsum scheua debere proferri ad eum ferè modum, quo profertur punctum subiectum literæ gutturali, &, si adsit accentus, qui dicitur gaaia, proferendum planè eodem modo, vt תְּחִי tichi viuet, *non* techi. *Et idem dicendum de scheua posito ante iod sine chiric: vt* בְּיַד bijad, in manu, *non* beiad: *alij tamen hæc & similia sine dispendio negligunt.*

IIII. Vtrumque scheua compositum peculiariter literis gutturalibus א, ה, ח, ע, *loco simplicis scheua, subiicitur. Vbi enim aliæ consonantes scheua simplex possidere solent, ibi gutturales, vt faciliùs proferantur, scheua compositum requirunt, non tamen sine discrimine. Vtrum autem*

autem eorum ponendum sit, ex vsu potiùs, quàm regulis discendum est. Nonnunquam tamen Chateph patach, sub aliis quoque literis, quæ gutturales non sunt, inuenitur. Vt sub geminatis, גָּלֲלוּ reuoluerunt, רִבֲבוֹת myriades. *Item sub* ר *vt,* וְהִתְבָּרֲכוּ & benedicentur. *Similiter post accentum Rhetoricum, vt,* אִמֲרוֹת eloquia.

V. Solet tamen etiam scheua simplex gutturalibus subiici, idque hisce de causis. 1. si præcedat accentus Grammaticus, vt שָׁלַחְנוּ misimus. 2. *si præcedat chiric sub litera seruili, vt* יִהְיֶה erit. תִּחְיֶה viues. 3. *si Patach aut Segol excidat ob euphoniam, aut pronunciandi, seu facilitatem seu celeritatem, vt* יַחְפּוֹץ volet. *pro* יַחֲפוֹץ נֶאְדָּר magnificus, *pro* נֶאֱדָּר. *Quæ ratio valet etiam in pluribus aliis. Dicimus enim* לֵאמֹור ad dicendum, *pro* לֶאֱמוֹר. *item* נֵרְדְּ nardus, חֵטְא peccatum, קוֹשְׁטְ veritas, שָׁוְא mendacium, vanitas, *in quibus sub penultimis literis ponitur scheua pro segol, & fiunt nomina monosyllaba.*

CAPVT

CAPVT IV.

De Dagesch.

דָּגֵשׁ Dagesch (nomen artis, cuius propria significatio ignorari perhibetur,) est punctum in medio literæ positum hoc modo, בּ, quod etsi vocalis munere, vt superiora, non fungitur, ipsam tamen pronunciationem non parum adiuuat. Est autem duplex Dagesch, Forte & Lene. Forte duplicat literam, in qua positum est, vt לִמְּדוּ *limmedu, docuerunt*, שִׁלַּח *schillach*, dimisit. Et locum habere potest in omnibus literis, exceptis gutturalibus, & ר, etsi א & ר, in paucissimis Scripturæ locis etiam reperiantur cum Dagesch.

Lene, literæ suæ aspirationem tollit, & idcirco ipsius pronunciationem nonnihil roborat. Reperitur autem solum in sex literis, quas hæc duo nomina בְּגַד כְּפַת continent. Sed paucis, quomodo hæ sex literæ cum dagesch, & sine dagesch scriptæ nunc proferantur, ostendamus.

Cum

בּ	Cum Dagesch, sonat	b.	ב	Sine Dagesch, sonat	bh.
גּ		g.	ג		gh.
דּ		d.	ד		dh.
כּ		c.	כ		ch.
פּ		p.	פ		ph.
תּ		t.	ת		th.

Cæterùm quia hæ literæ בְּגַד כְּפַת etiam dagesch forte recipere possunt: ad discernẽdum vtrumque, vnam obserua regulam.

Initio dictionis est dagesch lene, itémque in medio, & fine post scheua quiescens, vt in תִּזְכּוֹר *recordaberis*, vtrumque est lene: in דִּבַּרְתָּ *dixisti*, primum & vltimum est lene, medium verò forte. In aliis quibuscunque locis semper est forte, דִּבֵּר *dibber, locutus est.* נִשֵּׁךְ *nischschech, momordit.* לַמֵּד *lammed, doce.*

ANNOTATIO.

I. Ratio, cur dagesch forte infigatur, multiplex aßignatur. 1. *ad supplendum defectum literæ* נ *in coniugatione Niphal, in defectiuis Pe nun, in verbo* נָתַן dedit, *& in nominibus inde deriuatis, vt* מַטָּרָה custodia, מַתָּנָה donũ. *Sic etiam in præpositione* מִן *Nun plerumque per dagesch*

compensatur. 2. *ad supplendum defectum literæ geminatæ in duplicantibus Ajin, & nominibus inde profectis, vt* זִמָּה cogitatio, scelus. חִתָּה pauor. *Et ad supplendum defectum literæ* ת, *in verbis quæ habent tertiam radicalem* ת. *& quando in Hithpael* ת *esset geminandum, vel cum similis soni literis coniungendum, vt* הִטַּהֵר mundauit se *pro* הִתְטַהֵר. 3. *ad ostendendam coniugationis grauitatem in Piel, Pual & Hithpael.* 4. *In nominibus, quorum prima breuis, secunda longa, ponitur dagesch in secunda litera post* -, ·, ּ, *si quidem eius capax sit, vt* צַדִּיק iustus. גִּבּוֹר præualidus. סֵבּוֹל onus. 5. *post* ה *demonstratiuum &* ו *versiuum &* שֶׁ *relatiuum, de quibus plura suo loco. Demum & nonnunquam euphoniæ causa.*

II. *Cum puncto Dagesch nonnulli coniungunt Raphe. Est autem Raphe lineola transuersa literæ imposita hoc modo* בֿ, דֿ, *qua ostendebatur has literas* בגד כפת *cum sua aspiratione pronunciandas esse, vt* נֶפֶשׁ nephesch, anima, *non* nepesch. בָּבֶל Babhel, *non* Babel. *Verùm cùm absente dagesch hanc aspirationem his literis semper deberi quisque per se facilè intelligat, vix vllis*

vllis in libris amplius exprimitur, & à Grammaticis non incommodè prætermittitur.

Regulæ Orthographicæ de ponendo Dageſch in literis.

PRIMA. *Literæ* בְּגַד כְּפַת *initio dictionis requirunt Dageſch*, פָּקַד viſitauit, בַּיִת domus, *niſi litera præcedens fuerit vna ex quieſcentibus* אהוי. *Quatuor tamen in locis, etiam præcedente vna ex quieſcentibus, illæ ſex literæ initio dictionis, Dageſch habere poſſunt, quamuis non ſemper habeant.* 1. *ſi litera quieſcens non quieſcat eo loco* אָבִיו דָּרַשׁ pater eius interrogauit. 2. *Si quieſcens habeat vnum ex accentibus regibus præſertim diſtinguentibus, (de quibus infrà ſuo loco) vt,* לְבָנָה כּוֹכָב luna, ſtella. 3. *Si* ה *terminet dictionem, & ſequatur alia vox monoſyllaba incipiens ab vna ex literis* בְּגַד כְּפַת *vt* נָשְׁבָה בּוֹ ſufflauit in eum, *aut accentum habens in penultima, vt* וְזָבַחְתָּ פֶּסַח. ſacrificaſti Paſcha. 4. *Si Maccaph coniungit literam* ה *dictionis monoſyllabæ cum dictione incipiente ab vna ex literis* בְּגַד כְּפַת *vt* מַה־בֶּצַע quæ cupi-

ditas: *Aut contrà, id est, si dictionem monosyllabam incipientem ab vna ex literis* בְּגַד כְּפַת, *præcedat dictio finita in* ה *cum Maccaph* יְצַפֶּה־בִּי respiciet in me.

S E C V N D A. *Post punctum breue cuiuscunque literæ plerunque ponitur dagesch, aut scheua* לִבּוֹ cor eius, שִׁמְרוּ custodite, וּנְרֹמְמָה vnromema, & exaltemus (*nam* וּ, *breue est, cùm tantùm ponatur loco* וְ, *ne scilicet duo scheuaim concurrant*) *nisi illa breuis accentum habeat, vt in* שֶׁבֶת habitare: *aut sit camets chateph* (*maximè descendens ex cholem*) קָדָשִׁים sanctitates. *Huc spectant pauca participia passiua* פְּקֻדִים *recensiti. Exod.* 30. 13. *Item* זְקֻנִים *de quo p.* 2. *c.* 2. *in Annot. Quod si post chiric breue sequatur iod, faciliùs dicitur in Iod esse mappic, (de quo sub finem sequentis capitis) quàm dagesch, vt* צִיּוֹן Siō.

III. Post punctum longum non est Dagesch, vt עָמָל labor, *nisi adsit accentus, vt* לָמָּה quare, סֹבּוּ circumdate, & *in perpaucis aliis, vt* הוּכָּה percussus est. לִיסּוֹד ad fundandum.

IV. Literæ בְּגַד כְּפַת *post scheua quiescens, plerumque dagesch habent,* בִּגְדוֹ vestis eius, נֶגְדִּי coram me. *Excipe.* מַלְכוּת regnum, עַבְדֵי serui, &

ui, *& quædam alia vsu discenda.*

V. Post scheua mobile, & reliqua duo puncta breuissima nunquam ponitur Dagesch מְלָכִים Reges, עֲבוֹד seruire, אֱכוֹל comede. *In vnico tamen vocabulo* שְׁתַּיִם, שְׁתֵּי duo, *post scheua mobile reperitur Dagesch.*

CAPVT V.

De literis quiescentibus & Mappic.

QVATVOR literæ, quæ nomine אֶהֱוִי continentur, quiescentes, נָחוֹת vocantur, quia proprio puncto vocali destitutæ nullum sonum auribus exhibent, sed in præcedenti puncto quiescunt. Et quidem א post vocales longas, vt בָּרָא *bara, creauit,* כִּסֵּא *kisse, solium,* נָבִיא *naui, propheta,* &c. & interdum etiam post breues, vt וַאדוֹנָי *vadonai, & Dominus,* פֶּרֶא *pere, onager.*

ה quiescit in fine dictionis in ָ, ֶ, i, vt מַלְכָּה *malca, regina.* אַרְיֵה *arje, leo.* גָּלֹה *galo, migrare* seu *migrando.* Interdum etiam in breuibus, vt מַה *ma, quid?* פֶּה *pe, os, oris.*

ו Quiescit in cholem vt לוֹ *lo, illi,* & in

 schurec,

ſchurec, vt לוּ, *lu*, *vtinam.*

י quieſcit in ־ָ, ־ֵ, chiric & ־ִ, vt דְּבָרָיו *deuarau*, *verba eius.* דִּבְרֵי *divre*, *verba.* בִּין *bin*, *intelligere.* אַחֶיךָ *achécha*, *fratres tui.*

ו & י, in fine cum quibuſdam punctis in vnam diphthongum coaleſcunt. ו quidem poſt ־ָ, ־ַ, ־ֵ, & chiric, vt דְּבָרָיו *deuarau*, קָו *kau*, *linea*, שָׁלֵו *ſchaleu*, *quietus*, *opulentus.* פִּיו *piu*, *os eius.* Iod autem poſt ־ָ, ־ַ, i, & ו, vt אֲדֹנָי *Adonai*, *Dominus.* דְּבָרַי *deuaraj*, *verba mea.* vtrumque triſyllabū. גּוֹי *goi*, *gens*, monoſyllabum. בָּנוּי *banui*, *ædificatus*, diſyllabum. Quin & in medio poſt ־ָ & ־ַ in diphthongum tranſit, vt בַּיְתָה *baitha*, *intrinſecus*, לַיְלָה *laila*, *nox*, niſi poſt jod ſequatur ו coaleſcens cum puncto præcedente, vt פָּנָיו *panau*, *facies eius.*

ANNOTATIO.

I. Hæ literæ אֶהֱוִי *idcirco quieſcunt interdum, quòd iis olim Hebræi (vt diximus cap. 2.) loco vocalium vtebantur: quo munere poſt inuenta puncta ampliùs fungi non poſſunt. Sunt tamen etiamnum neceſſariæ, ad longarū vocalium pronunciationem, ideóque ſemper vel actu, vel po-*

teſtate

*testate adesse dicuntur. Hinc in illa sententia, Exo.*20.4. לֹא־תַעֲשֶׂה־לְךָ פֶסֶל non facies tibi sculptile, *illud* פ *non habet dagesch lene, quia præcedit* ה *virtute contentum in camets dictionis* לְךָ, *quamuis etiam habere posset, vt constat ex regula prima, cap.*4. *Idipsum in aliis id genus locis, sicubi literæ* בגד כפת *contra regulam primam, suo dagesch in initio carent, obseruandum erit. Quin etiam eædem quiescentes, saltem* ה, *in fine dictionum positæ efficiunt, vt aliæ quoque literæ, præter* בגד כפת *initio dictionum, dagesch nonnunquam admittant, siue eæ cum præcedente per Maccaph coniungantur, siue non, vt Gen.* 30.1. הָבָה־לִּי da mihi. *Ps.*91.10. יְצַוֶּה־לָּךְ mandabit de te. *Gen.*35.3. וְאֶעֱשֶׂה־שָּׁם *& faciam ibi, &c. Gen.* 15. 22. לָמָּה זֶּה אָנֹכִי vt quid ego? *Ps.*75.2. הוֹדִינוּ לְּךָ confitebimur tibi. *Num.* 22.5. לִקְרֹא־לוֹ vt vocarent eum. *Porro in his & similibus scripturæ locis (licet codices in hoc dagesch ponendo inter se varient) cùm literæ* ז, ל, ש, *&c. non sint ex* בגד כפת, *dicendum est hoc dagesch esse forte, & priorem partem ex literis ita duplicatis trahi ad præcedens vocabulum, & ex vtroque quasi vnum integrum conflari, quod*

ri, quod neque in aliis linguis insolens est. Hinc vsitatißimè & rectißimè dicimus Osanna, *licet Psal.* 118. 25. *ex quo desumptum est, scribatur* הוֹשִׁיעָה נָּא salua quæso : *de quo legendus S. Hieron. epistola* 145.

II. Quoniam ה *&* י, *sonant nonnunquam, vbi tamen ex regulis datis videntur quiescere, idcirco solet iis tum punctulum quoddam insigi, quod vocatur Mappic, id est,* eductor, *quòd harum literarum sonum educat. In* ה *quidem inuenitur in affixis generis fœminini, vt* בְּנָהּ benah filius eius, *in nomine* אֱלוֹהַּ Deus. *Item in hisce verbis* גָּבַהּ eleuauit se, superbiuit נָגַהּ splẽduit, תָּמַהּ admiratus est, *quibus adiungunt* כָּמַהּ desiderauit, *ex Ps.63.v.2.vbi tamen 70. legerunt* כַּמָּה, *id est,* quàm multipliciter, quoties: *rectè adiungitur* הִתְמַהְמַהּ moram facere. *Exod.* 12, 39. *In Iod autem quando post chiric breue ponitur, vt* גָּפְרִיּוֹת sulphura. *Præter hæc puncta iam explicata, quæcunque aliæ lineolæ, notulæ, apices, vel puncta, quacunque forma vel situ occurrant, accẽtus haberi debent, excepto signo, vel circulo* כְּתִיב *id est,* scriptionis, *de quo parte 4.c.9. agemus.*

CAPVT

CAPVT VI.

De Accentibus.

EA solùm hîc de accentibus consultò trademus, sine quorum cognitione, linguæ huius tyrones facilè non possunt progredi. Reliqua parte 4.c.9. explicabimus.

Accentus igitur, generatim loquendo, duplex est, Grammaticus, & Rhetoricus. Grammatici permulti numerantur, quibus omnibus, quamcunque etiam figuram habeant, hoc commune est, quòd acuant syllabam, quam afficiunt, vt acutus Græcorum. Cæterùm ex eis tantùm quatuor notãdi sunt, qui nón solùm suam acuunt syllabam, sed etiam eâdem operâ orationem distinguunt, (quemadmodum apud Latinos punctum, colon, semicolon & comma) quamuis non semper hoc fungantur munere.

PRIMVS dicitur *Soph pasuc*, סוֹף פָּסוּק qui infra literã scriptus, periodũ seu integram

ſententiam orationis (inſtar puncti Latinorum)finit,hac figura,ׄ vt in דָּבָ֑ר *verbum*. Quia tamen ſæpè tantùm acuit ſyllabam, nec diſtinguit orationem, ideo quando diſtinguit,adduntur ei duo craſſiora puncta hoc modo, ׃ דָּבָֽר *verbum*.

SECVNDVS *Athnach*,אַתְנַח qui item infra literam ſcriptus,orationis colon,ſeu membrum ibi eſſe oſtendit, hac figura דָּבָ֑ר, aliquãdo tamen minori diſtinctioni ſeruit.

TERTIVS eſt *Zakeph caton* זָקֵף קָטוֹן, qui ſupra literam poſitus ſemicoli vim habet, hac figura דָּבָ֔ר.

QVARTVS *Reuia*,רְבִיעַ,notatus item ſupra literam,minimis diſtinctionibus inſeruit hac figura דָּבָ֗ר.

Rhetorici accentus ſunt quatuor.

PRIMVS dicitur *Metheg*,מֶתֶג,cuius officiũ eſt retinere ſyllabam,ne celeriùs pronuncietur; & ſcribitur ſub litera hac figura בְּֽ. Quomodo autem differat à Soph paſuc, ſuo loco dicetur. SECVNDVS dicitur *Mazze* מַזֶּה, cuius idem eſt officium, quod primi,& notatur ſupra literã hoc modo בּ֫.

TERTIVS

TERTIVS dicitur *Gaaia*, גַּעְיָא & retinet solum punctū scheua, cùm *Metheg* & *Mazze* aliis quoque punctis addantur: scribitur autem sic בָ.

QVARTVS dicitur *Maccaph*, מַקָּף, qui lineola transuersá tali - dictiones modò duas, modò tres inter se colligat, vt instar vnius vocis vno accentu Grammatico proferri possint, veluti מַה־עָשִׂיתָ *Ma-asitha*, *quid fecisti?* אַל־תַּאֲמֶן־בּוֹ *al-taamen-bo, ne crediderис ei.*

ANNOTATIO.

Apud Hebræos singula vocabula suum accentum acutum habent, iis duntaxat exceptis, quæ per Maccaph cum sequenti dictione coniunguntur, vt paulò antè diximus. Quem quidem accentum si Dictio habeat in vltima, (vbi omnium sæpissime reperitur) vocatur breuis vel מִלְרַע Milra: *si in penultima, dicitur longa vel* מִלְעֵיל Milel, *quas voces ex Chaldaïcis radicibus Grammatici formarunt.*

INSTI

INSTITVTIONVM HEBRAICARVM
PARS SECVNDA.
DE NOMINE.

PARTES ab Hebræis tantùm tres numerantur. NOMEN שֵׁם, (cui Pronomen, כִּנּוּי dictum, adiungitur) VERBVM, פֹּעַל quod Participium quoque continet, & genera, numeróſque cum nominibus communes habet. DICTIO, מִלָּה, quæ Aduerbia, Præpoſitiones, Coniunctiones, & Interiectiones complectitur. Atque has tres partes ordine explicaturi initium faciemus à Nomine, prout ferè in aliarum etiam linguarum inſtitutionibus fieri ſolet.

Nominis attributa tot ferè afferri poſſent, quot in aliis linguis. Sed nos ea tantùm proſequemur, quæ potiſſimùm attendenda ſunt, vt Genus, Numerus, Caſus,

ſus, ſiue Declinatio, Status abſolutus, Regimen, & Formatio nominum.

CAPVT I.

De Genere.

GENERA nominum Hebraicorum tria ſunt, Maſculinum, Fœmininum, & Commune.

FOEMININA ſunt, I. Nomina Vrbium, רוֹמָה, *Roma*, נִינְוֵה, *Niniue*, דַּמֶּשֶׂק *Damaſcus.* Regionum, יְהוּדָה, *Iudæa*, מִצְרַיִם, *Ægyptus*, גָּלִיל, *Galilæa*, אַשְׁכְּנַז, *Germania*, vt Rabini volunt. Membrorum, quæ natura ſunt gemina, vt רֶגֶל *pes*, עַיִן *oculus*. Et in trium horum nominibus nulla prorſus terminationis habetur ratio.

II. Deſinentia in ה, præcedente cametz, & accentu poſito in vltima, vt תּוֹרָה *lex*, צְדָקָה *iuſtitia*. Excipe communia, de quibus mox.

III. Deſinentia in ת, præcedente ſegol, chiric, aut ſchurec, אִגֶּרֶת *epiſtola*, גָּפְרִית *ſulphur*, מַלְכוּת *regnum*.

Com

Communia, id eſt, quæ nunc maſculina, nunc fœminina ſub eadem terminatione reperiuntur, ſunt ferè nomina generum & ſpecierum animalium, vt בְּהֵמָה *animal*, עוֹף *auis*, חֲזִיר *ſus*, בָּקָר *bos*, & quædã alia, vt אֵשׁ *ignis*, רוּחַ *ſpiritus*, אֶרֶץ *terra*. מַחֲנֶה *caſtra*, מָקוֹם *locus*, זָקָן *barba*, מָגֵן *clypeus*.

Maſculina ſunt reliqua, vt סֵפֶר *liber*, שֻׁלְחָן *menſa*, אוֹר *lumen*, exceptis numeris cardinalibus, de quibus ſuo loco; & paucis quibuſdam aliis, quæ terminatione maſculina, genere fœminina ſunt, vt חֶרֶב *gladius*, אֶבֶן *lapis*.

ANNOTATIO.

Neutro genere Hebræi carent, cuius tamẽ loco in adiectiuis, quæ abſolutè ponũtur, tum maſculina, tũ fœminina vſurpãt. Gen. 2. 18. לֹא־טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ non eſt bonũ eſſe hominẽ ſolũ, *Maſculinũ* טוֹב *ponitur pro neutro. Pſal.* 27. 4. אַחַת שָׁאַלְתִּי מֵאֵת יְהוָה אוֹתָהּ אֲבַקֵּשׁ, vnũ petij à Domino, hoc requirã. אַחַת *fœmininũ vſurpatur pro neutro. Idem in pronominibus ſeruatur, cuius exemplum etiam habetur in* אוֹתָהּ hanc vel illam, *quod hîc itidem abſolutè poſitum vides.*

CAP.

CAPVT II.

De numero.

NVmeri nominum ſunt tres; Singularis, Dualis & Pluralis.

SINGVLARIS varias habet terminationes, vt iam vidimus.

PLVRALIS maſculinorum formatur in ים, vt שִׁיר *canticum*, שִׁירִים *cantica.* Quæ enim exeunt in ין, vt Prou.31.3. מְלָכִין *reges.* & Dan.12.13. יָמִין *dies*, rariora ſunt, Chaldaicámque formam habent.

PLVRALIS fœmininorũ, in ות, vt מַלְכָּה *regina*, מַלְכוֹת *reginæ.* Ea tamẽ, quæ in ſingulari in ית, vel ות terminabantur, in plurali exeunt in יוֹת, vt גָּפְרִית, *ſulphur*, גָּפְרִיּוֹת; מַלְכוּת *Regnum*, מַלְכֻיּוֹת. Hîc tamen etiam ו mutatum eſt in *Kibbuts.*

DVALIS pro vtroque genere vnã tantùm terminationem habet, nimirum יִם præcedente patach, vt à יָד *manus*, fit יָדַיִם & à רֶגֶל *pes*, fit רַגְלַיִם. Vſurpatur autẽ hic Dualis potiſſimùm in membris naturâ geminis, vt duo hæc exempla declarant, quamuis in aliis etiam quandoque reperiatur

riatur, vt שָׁנָה *annus*, שְׁנָתַיִם *biennium*. יוֹם *dies*, יוֹמַיִם *biduum*. Imò nec ſemper tantùm duas res ſignificat, ſed pro plurali etiam accipitur, Zacha. 4. 10. שִׁבְעָה עֵינַיִם *ſeptem oculi*, & Eſa. 6. 2. שֵׁשׁ כְּנָפַיִם *ſex alæ*.

ANNOTATIO.

I. Nomina ſpecierum animalium ſæpe in ſingulari accipiuntur pluraliter, inſtar collectiuorum, vt אָדָם homo, & homines. בָּקָר bos, *&* boues, *&c.*

II. Quædam tantùm ſingularem numerum habent, עֹשֶׁק calumnia, זָהָב aurum, עֹפֶרֶת plumbum. *Quædam tãtum Dualem, vt* שָׁמַיִם cælum. מַיִם aqua. רֵחַיִם mola. *Quædam tantùm pluralem*, חַיִּים vita, בְּתוּלִים virginitas, נְעוּרִים pueritia, זְקֻנִים ſenectus, פָּנִים vultus, facies. *Huc etiam ſpectant fœminina finita in* ת *ſeruilem literam, præcedente ſegol*, אִגֶּרֶת epiſtola. עֲטֶרֶת corona, diadema, *& ſic cætera. Carent enim plurali regulariter formato, quem idcirco ab alia forma accipiunt, vt* אִגֶּרֶת. אִגְּרוֹת *ab inuſitato* אִגְּרָה, *Sic participia eiuſdem terminationis, vt* לוֹמֶדֶת diſcens, *proprio plurali carent, quem tamen ab altera forma*

in

in ה, *præcedente Camets, mutuò accipiunt, vel si mauis, communem habent, vt* לוֹמְדוֹת *à* לוֹמְדָה discens. *Ceterùm* קֶשֶׁת *arcus, in plurali facit* קְשָׁתוֹת *quia* ת *radicale est.*

III. Multa Masculinæ terminationis in plurali exeunt in וֹת, *vt* אָב pater אָבוֹת, מָקוֹם locus, מְקוֹמוֹת, אֶרֶץ terra, אֲרָצוֹת, חֶרֶב gladius, חֲרָבוֹת, *&c. Contrà, multa fœminina terminationem habent masculinam,* יוֹנָה columba, יוֹנִים, דְּבוֹרָה apes, דְּבוֹרִים, נְמָלָה formica, נְמָלִים *&c.*

IV. Quædam in plurali habent vtramque terminationē שָׁנָה annus, שָׁנוֹת *&* שָׁנִים, עֶצֶם os, ossis, עֲצָמוֹת *&* עֲצָמִים, צָבָא exercitus, צְבָאוֹת *&* צְבָאִים, *vnde toties* Deus Sabaoth, *id est*, virtutum, vel exercituum.

V. Desinentia in י, *in plurali plerunque euphoniæ causa alterum Iod abiiciunt, vt* יְהוּדִי Iudæus, יְהוּדִים, נָכְרִי alienigena, נָכְרִים, גּוֹי gens, גּוֹיִם, *pro* יְהוּדִיִּים, נָכְרִיִּים, גּוֹיִּים, *&c. Perdunt suum Iod in plurali, aliquādo etiam alia non desinentia in* י, *vt* צַדִּקִם iusti à צַדִּיק iustus, נְשִׂאִם, principes, *à* נָשִׂיא princeps, *pro* צַדִּיקִים *&* נְשִׂיאִים.

CAPVT III.

De Casibus, siue Declinatione.

CVM Hebræorum nomina in quouis numero sint indeclinabilia, eorum casus (qui sex rectè statui possunt,) non ex terminatione, vt fit apud Græcos & Latinos, sed ex literis quibusdam seruilibus, velut articulis, à fronte præpositis, cognoscuntur. Quare vt in Declinationibus aliæ linguæ summam, ita Hebraica nullam difficultatem habet. Qui enim quinque illius monosyllabos articulos, & trium numerorum terminationes nouerit, omnes omnium nominum, & participiorum casus obliquos nouerit. Sunt autem hi articuli. Genit. הַ vel שֶׁל, Dat. לְ, Accus. אֶת־, Vocat. הַ, Ablat. מִ, Nominatiuus rarò habet articulum, nisi הַ, demonstratiuum. Vtriusque generis nomina cum suis articulis proponamus.

PARA

PARADIGMA MASCV-linum. תַּלְמִיד Difcipulus.

Numerus.

Singularis.

Difcipulus.	תַּלְמִיד	*Nom.*
	vel הַתַּלְמִיד	*Gen.*
Difcipuli.	שֶׁל־תַּלְמִיד	
Difcipulo.	לְתַלְמִיד	*Dat.*
Difcipulum.	אֶת־תַּלְמִיד	*Acc.*
ô Difcipule.	הַתַּלְמִיד	*Voc.*
à Difcipulo.	מִתַּלְמִיד	*Ablat.*

Pluralis.

Difcipuli.	תַּלְמִידִים	*Nom.*
	vel הַתַּלְמִידִים	*Gen.*
Difcipulorum.	שֶׁל־תַּלְמִידִים	
Difcipulis.	לְתַלְמִידִים	*Dat.*
Difcipulos.	אֶת־תַּלְמִידִים	*Acc.*
ô Difcipuli.	חַתַּלְמִידִים	*Voc.*
à Difcipulis.	מִתַּלְמִידִים	*Abl.*

PARADIGMA FOEMI-ninum תּוֹרָה, lex.

Numerus

Singularis.

Lex.	תּוֹרָה	*Nom.*
	vel הַתּוֹרָה	*Genit.*
Legis.	שֶׁל־תּוֹרָה	
Legi.	לְתוֹרָה	*Dat.*
Legem.	אֶת־תּוֹרָה	*Accuſ.*
ô Lex.	הַתּוֹרָה	*Vocat.*
à Lege.	מִתּוֹרָה	*Ablat.*

Pluralis.

Leges.	תּוֹרוֹת	*Nom.*
	vel הַתּוֹרוֹת	*Genit.*
Legum.	שֶׁל־תּוֹרוֹת	
Legibus.	לְתוֹרוֹת	*Datiu.*
Leges.	אֶת־תּוֹרוֹת	*Accuſat.*
ô Leges.	הַתּוֹרוֹת	*Vocat.*
à Legibus.	מִתּוֹרוֹת	*Ablat.*

Eodem planè modo adduntur articuli Duali numero, cuius exemplum breuitatis causa, nullum ponimus.

Annotatio.

I. Hi articuli (qui omnibus & generibus & numeris communes sunt) non semper nominibus præponũtur, sed, omissis illis, nominum casus persæpè tantùm ex constructione, sensúq; orationis cognoscendi sunt, vt & in vocibus Latinorum indeclinabilibus, frugi, nauci, *&c. fieri solet.*

II. Iisdem casibus iidem articuli non perpetuò inseruiunt. Nam הַ *non solùm Genitiuum, sed cæteros etiam omnes quandoque denotat:* לְ *etiam Nominatiuo, Genitiuo & accusatiuo iungitur.* אֵת, *aliquando etiam Datiuum & Ablatiuum designat, sine Maccaph plerumque habet Tsere, vt* אֵת דָּבָר; *Et* מִ, *quia ponitur pro integra propositione* מִן *loco abiectæ literæ* נ, *requirit in sequenti litera Dagesch, vt* מִדָּבָר *pro* מִן דָּבָר. *Quòd si sequens litera sit gutturalis, aut* ר, *postulat plerunque tsere pro chiric paruo,* מֵעִיר ex vrbe, מֵרֶגֶל ex pede. *Sed de* מִ *plura infrà parte 4. cap. 6.* שֶׁל *Rabbinicum est, & quando iungitur pronominibus à* לְ *incipientibus, est relatiuum,*

teris, modò in punctis, modò in vtriſque mutationem patiatur: ea verò quæ regitur, inuariata maneat. Contrarium fit apud Latinos. Quando enim prophetæ verbum *tribuo, non dico,* verbi *propheta, ſed* verbum *prophetæ, mutata dictione, quæ regitur à voce* verbum; *manente verò ea, quæ regit, ſcilicet* verbum.

Sed iam quomodo, quámque mutationem in vtroque genere Regimen Hebraicum efficiat, explicemus.

Maſculina ſingularis numeri ob Regimen mutant plerunque puncta longa in breuia, vt דָּבָר *verbum*, in ſtatu abſoluto. In Regimine דְּבַר נָבִיא *verbum prophetæ*. In Plurali autem abiiciunt ם, & tunc Iod quieſciſcit in tſere, vt דְּבָרִים *verba* ſtatus abſoluti. In regimine, דִּבְרֵי נְבִיאִים *verba prophetarum*. Idem fit in Duali עֵינַיִם *oculi*. In regimine עֵינֵי יוֹנִים *oculi columbarum*.

Fœminina ſingularis numeri, quæ terminantur in ה, præcedente camets, mutant in Regimine ה in ת, & proximum camets in patach, vt מַלְכָּה *Regina*, in regimine, מַלְכַּת שָׁמַיִם *Regina cæli*. Quæ verò

in ת exeunt, nihil mutant מַלְכוּת *regnum*, in regimine eodem modo, מַלְכוּת שָׁמַיִם *regnum cælorum*. In plurali denique fœminina in וֹת vel יּוֹת deſinentia, ob regimen nullam mutant literam. Cætera, quæ ad mutationem punctorum pertinent, parte 4.cap.3. fuſiùs, commodiúſque explicabimus.

APPENDIX.

Comparatiuos & ſuperlatiuos, variatis poſitiui terminationibus, hæc lingua non habet, ſed circumloquitur illos per quaſdam particulas poſitiuo additas, quemadmodum Latini quoque in nonnullis,(vt idoneus, induſtrius) *facere conſueuerunt.*

COMPARATIVI *particula eſt* מִן, præ(*vel litera* מ *pro* מִן *poſita, vt dictum eſt pag.* 37.) *Prou.* 3.15. ſapientia יְקָרָה הִיא מִפְּנִינִים pretioſa ipſa (eſt) præ gemmis, *hoc eſt*, pretioſior gemmis.

SVPERLATIVVS *verò exprimitur per vocem* מְאֹד valde, *vt Num.* 12.3. *Moſes* עָנָו מְאֹד mitis valde, *id eſt*, mitiſſimus. *Verùm de his gradibus agendum fuſiùs parte* 5.*c.*1.*n.*11.*&* 12.

CAPVT

CAPVT V.

De variis Nominum formis, ſeu Diuiſionibus.

I. NOMINA apud Hebræos, vt etiam apud alias gentes, alia ſunt PROPRIA, vt אַבְרָהָם *Abraham*, יִצְחָק *Iſaac*, יַעֲקֹב *Iacob*. Alia APPELLATIVA, vt אָב *pater*, נָבִיא *propheta*. In his nihil aliud notandum occurrit, quàm quòd propria carent plurali numero, genitiui Regimine, ה demonſtratiuo, & pronominibus affixis, de quibus infrà ſuo loco.

II. Alia ſunt SVBSTANTIVA vt בַּיִת *domus*, רֶגֶל *pes*. Alia ADIECTIVA, vt חָכָם *ſapiens*, נָבָל *ſtultus*. Ex his vocant Hebræi תֹּאַר, id eſt *formale*, omne nomen, quod de maſculino moueri poteſt in fœmininum, ſiue illud ſit ſubſtantiuum, ſiue adiectiuum propriè dictum. Huiuſmodi autem formatio fœminina fit per additionem literæ ה, & nonnullam quandoque punctorum mutationem, vt אִישׁ *vir*, אִשָּׁה *mulier*,

vnde Gen. 2. 23. *hæc vocabitur virago, quia de viro ſumpta eſt.* שַׁר *cantor*, שָׁרָה *cantatrix.* נָבִיא *propheta*, נְבִיאָה *propheti ſſa*, מֶלֶךְ *Rex*, מַלְכָּה *regina*, &c. & ſic purè Adiectiua גָּדוֹל *magnus*, גְּדוֹלָה *magna.* טוֹב *bonus*, טוֹבָה *bona.* רָשָׁע *impius*, רְשָׁעָה *impia.*

Fœminina verò à Maſculinis in י deſinentibus formata, non tantùm recipiunt ה præcedente camets, ſed etiam ת, vt ab עִבְרִי *Hebræus*, עִבְרִיָּה & עִבְרִית *Hebræa.* à יְהוּדִי *Iudæus*, יְהוּדִיָּה & יְהוּדִית *Iudæa.* Sic à נָכְרִי *alienus.* נָכְרִיָּה & נָכְרִית *aliena.* Sed forma in ת ferè aduerbialiter accipitur, vt עִבְרִית *Hebraicè*, & ſic de ſimilibus.

III. Alia ſunt PRIMITIVA, alia DERIVATIVA. Primitiua dicuntur, quæ non deducuntur aliunde, ſed ex quibus deriuantur alia, cùm ipſam *radicem* contineãt. Vocatur autem *Radix*, illa vox (cuiuſcunque ſit partis) vnde formantur aliæ. Ea in Lexicis Hebraicis initio maiuſculis notatur, & conſtat plerunque tribus tantùm literis.

DERIVATIVA dicuntur, quę à primaria illa

illa voce ſeu Radice deſcendunt, e.g. hoc vocabulum, דֶּגֶל *vexillum*, primitiuum eſt cùm à nullo alio oriatur. Illius verò deriuatiua ſunt דָּגַל *vexillum erexit*, & דָּגוּל quaſi *vexillatus*, id eſt, *inſignis*. נִדְגָּלוֹת *caſtra cum vexillis*.

IV. Alia ſunt nomina PERFECTA, alia IMPERFECTA. PERFECTA ſunt, in quibus tres radicales literæ cernũtur, ſiue illa ſolis literis radicalibus conſtent, vt אֹזֶן *auris*, דָּבָר *verbum*; ſiue etiam aliæ literæ præter Radicales accedant, vt קְטוֹרֶת *incenſum*, תִּפְאֶרֶת decor. In priore ת, in poſteriore duo ת ad radicẽ acceſſerũt. IMPEREECTA ſunt, quæ vel vnam radicalem literam ſuppreſſam habent מַטָּע *planta*, à נָטַע *plantauit*. Vel duas, vt מַתָּת *donum*, à נָתַן *dedit*. In מַטָּע enim ſupprimitur vnum radicale נ, in מַתָּת verò, vtrumque.

V. Alia ſimplicis, alia compoſitæ figuræ ſunt. Compoſitorum in nominibus propriis maximus eſt numerus, vt עִמָּנוּאֵל *Emmanuel*, ex עִמָּנוּ *nobiſcum*, & אֵל *Deus*. מַלְכִּיצֶדֶק *Melchiſedec*, ex מֶלֶךְ *rex*, & צֶדֶק *iuſtitia*,

ſtitia, &c. In appellatiuis pauciora ſunt, vt צַלְמָוֶת *umbra mortis*, ex צֵל *vmbra*, & מָוֶת *mors*. בְּלִיַּעַל *impius rebellis*, vel *impietas*, *rebellio* ex בְּלִי *abſque*, & עַל, quod cum cholem *iugum* ſignificat. עֲזָאזֵל *Leuitic.* 16. 8. caper emiſſarius, *ex* עֵז caper & אָזַל receſſit.

ANNOTATIO.

Deriuatiua nomina à ſuis primitiuis, auxilio literarum, quæ hac voce הֶאֱמַנְתִּי credidi, *continentur, ferè deduci, formaríque ſolent. Hæ autem literæ ab hoc ipſo vocabulo Hebraico paſſim appellantur Heemanticæ : ex quibus ſæpe ad radicem vna ſuperadditur, interdum duæ, idque modò initio, modò in fine, vt exempla oſtendent. Sed iam de ſingulis literis Heemanticis ſeu formatiuis agamus.*

ה, *imperfectis interdum præponitur. Eſth.* 4.14. הַצָּלָה liberatio, *à* נָצַל liberauit, הַכָּרָה agnitio, *à* נָכַר agnouit : הוּסַד fundamentum, diſpoſitio, 2.*Paral*.3. 3. *à* יָסַד fundauit. *Perfectis vix vnquam. Idem* ה, *in fine nominum, aut conſtituit fœmininum genus*, צְדָקָה iuſtitia,

iustitia, *ut est paragogicum, de quo infrà.*

א, *cum Segol, aut Patach, tantùm dictionem incipit, vt* אֶצְבַּע digitus, *quo pingimus & operamur, à* צָבַע tinxit. אַכְזָר crudelis. *Porrò in lingua Hebräica vix semel dictionem claudit, vt* חָגָּא festiuitas, pauor. *Isai.* 19.17. *in Chaldäica autem sæpissimè, vt* מָרָא Dominus. כֵּיפָא *petra.* מַמּוֹנָא opes, diuitiæ, דְּמָא sanguis, טָלִיתָא *puella.*

מ, *præponitur, & sub se chiric, aut patach, aut segol requirit, vt* מִזְמוֹר psalmus, מַלְבּוּשׁ vestis, מֶרְכָּב ephippium, stratum. *In calce rariùs additur radici,* שִׁלְשׁוֹם nudiustertius. פִּדְיוֹם redemptio. רֵיקָם, חִנָּם sunt etiam nomina, sed aduerbiascunt, illud *gratis*, istud *inaniter* significat.

נ, *præponitur, cùm format nomina propria,* נִמְרוֹד Nemrod, *à* מָרַד defecit, deseruit. נַפְתָּלִי Nephtali *à* פָּתַל comparauit. *Postponitur autem cùm format cætera,* זִכָּרוֹן recordatio, רְעָבוֹן fames.

ת *præponitur, & habet sub se chiric, aut patach,* תִּפְאָרָה decor, תַּלְמִיד discipulus. *Sæpiùs etiam postponitur,* מַלְכוּת regnum, רִפְאוּת sa-

nitas

nitas, שֵׁנִית ſecunda. *Quædam* ת *vtrinque admittunt*, תִּלְבֹּשֶׁת veſtis, תִּפְאֶרֶת decor. *Interdum* ת *etiam ſcheua habet*, תְּהִלָּה laus.

Sæpe præponitur, cùm format nomina propria, יְהוֹשֻׁעַ Ieſus, *ab* הוֹשִׁיעַ ſaluauit, *pro quo dicitur etiam contractè* יֵשׁוּעַ; יִצְחָק Iſaac, *à* צָחַק riſit; יַעֲקוֹב Iacob, *à* עָקַב ſupplantauit; יוֹחָנָן Ioannes, *à* חָנַן miſericordiâ *ſeu* gratiâ proſecutus eſt. *Initio appellatiuorum rariùs præponitur*, יַלְקוּט pera, ſacculus, יִצְהָר oleum. *Cæterùm quando in fine ponitur*, 1. *format Gentilia* עִבְרִי Hebræus, יְוָנִי Græcus, רוֹמִי Romanus, אִיטַלְקִי Italus; *Rabbinorum vox à Latinis accepta. Sic* מְשִׁיחִי Chriſtianus, *à* מָשִׁיחַ Chriſtus. *Verùm à Iudæis Chriſtum Dominum perfidè negantibus* Chriſtianus *plerunque appellatur*. נוֹצְרִי Nazarenus, *à* נְצָרֶת, ciuitate Galileæ. 2. *format Numeralia ordinalia* שֵׁנִי ſecundus, שְׁלִישִׁי tertius, *&c.* 3. *Quædam præterea adiectiua* נָכְרִי alienus, אַכְזָרִי crudelis. *Numeralia, licet ſub nominibus comprehendantur, habitâ tamen diſcentium ratione, illa cum notis Arithmeticis in quarta parte explicanda duximus.*

CAP.

CAPVT VI.

De Pronomine.

QVINTVPLEX Hebræis Pronomẽ eſt, Primitiuum, Deriuatiuum ſeu Poſſeſſiuum, Demonſtratiuum, Relatiuum, & Interrogatiuum.

PRIMITIVVM.

Primitiuum per tres perſonas ſeparatim ita inflectitur.

Prima perſona generis Communis.

Pluralis.				Singularis.	
Nos,	אֲנַחְנוּ	*Ego,* אָנֹכִי *vel*		אֲנִי	*Nom.*
Noſtrũ.	שֶׁלָּנוּ	*mei,*		שֶׁלִּי	*Gen.*
Nobis,	לָנוּ	*mihi,*		לִי	*Dat.*
Nos,	אוֹתָנוּ	*me,*		אוֹתִי	*Acc.*
à nobis.	מִמֶּנּוּ	*à me.*		מִמֶּנִּי	*Abl.*

Secunda perſona.

Fœminina.	SINGVLARIS.		Maſculina.
אַתְּ	*Tu,*	אַתָּה	*Nom.*
שֶׁלָּךְ	*tui,*	שֶׁלְּךָ	*Gen.*
לָךְ	*tibi,*	לְךָ	*Dat.*
אוֹתָךְ	*te*	אוֹתְךָ	*Acc.*
מִמֵּךְ	*à te.*	מִמְּךָ	*Abl.*

Fœmi

Fœminina.	Plvralis.	Masculina.	
אַתֵּן	*vos,*	אַתֶּם	*Nom.*
שֶׁלָּכֶן	*vestrum,*	שֶׁלָּכֶם	*Gen.*
לָכֶן	*vobis,*	לָכֶם	*Dat.*
אֶתְכֶן	*vos,*	אֶתְכֶם	*Accus.*
מִמְּכֶן	*à vobis.*	מִמְּכֶם	*Ablat.*

Tertia persona,

Fœminina.		Singvlaris.	Masculina.	
Illa,	הִיא	*Nom.*	*Ille,*	הוּא
Illius,	שֶׁלָּהּ	*Genit.*	*Illius,*	שֶׁלּוֹ
Illi,	לָהּ	*Dat.*	*Illi,*	לוֹ
Illam,	אוֹתָהּ	*Accus.*	*Illum,*	אוֹתוֹ
ab Illa.	מִמֶּנָּה	*Ablat.*	*ab Illo.*	מִמֶּנּוּ

Plvralis.

Illæ,	הֵן	*Nom.*	*Illi,*	הֵם
Illarum,	שֶׁלָּהֶן	*Genit.*	*Illorum,*	שֶׁלָּהֶם
Illis,	לָהֶן	*Dat.*	*Illis,*	לָהֶם
Illas,	אוֹתָן	*Accus.*	*Illos,*	אוֹתָם
ab Illis,	מֵהֶן	*Ablat.*	*ab Illis.*	מֵהֶם

Annotatio.

I. Ex his omnibus solùm Pronomen Nominatiuorum separatum siue integrum habetur. Obliqui enim componuntur ex articulis, & vltimis literis pronominis, vt quisque facilè collegerit.

gerit. שֶׁלִּי *& ſimiles caſus per* ש *formati non ſunt propriè genitiui, ſed periphraſes ad poſſeſſionem ſignificandam, vt etiam ſuprà inſinuatum, quæ tamen per affixa (de quibus hoc capite agemus,) meliùs & frequentiùs exprimuntur. Dicimus enim potiùs* יָדִי *manus mea, quàm* יָד שֶׁלִּי manus quæ mihi. לִי *poteſt etiam accipi pro genitiuo Græco* μοῦ, *vt Ionæ.2.3.* קָרָאתִי מִצָּרָה לִי clamaui in anguſtia mea, *quod cum affixo dicitur.* בְּצָרָתִי. *Vocatiuum in pronominibus omiſimus, quia in prima & tertia perſona non reperitur, in ſecunda verò vbique ſimilis eſt nominatiuo.*

II. Reperiuntur quandoque etiam alij pronominum caſus literis, vel punctis diuerſi; quod plerunque propter accentus diſtinguentes accidit. Hinc in prima perſona maſculini ferè dicimus אָנֹכִי אָנִי. *In ablatiuo legimus* מֶנִּי *&* מִנִּי à me. *In plurali* נַחְנוּ nos. *Secunda perſona Maſc. cum iiſdem accentibus ſæpiùs* אָתָּה *habet. In datiuo ob eoſdem accentus* לָךְ *& ſic non differt à fœminino. Præterea recipit* ה, לְכָה tibi, *vt & Accuſatiuus ipſius* אוֹתְכָה te *pro quo interdum* אוֹתָךְ. *In Ablatiuo plurali* מִכֶּם *& in fœmi-*

nino מִכֶּן à vobis.*In nominatiuo plurali generis fœminini* אַתֵּנָה vos. *Et in datiuo* לָכֵנָה *pro* לָכֶן vobis.*In tertiæ perſonæ ablatiuo maſcul. inuenitur etiam* מִנֵּהוּ , & מֶנְהוּ : *item* מִנֵּהוּ *Pſalm.* 68. 24. ab illo. *In plurali* הֵמָּה illi *&* הֵנָּה illæ.*In Dat.gen.maſc.* לָמוֹ *& fœm.* לָהֵנָּה illis. *In ablatiuo generis maſculini* מֵהֵמָּה illis,*& generis fœm.* מֵהֵנָּה illis.

POSSESSIVVM.

Poſſeſſiua Pronomina (quæ & Deriuatiua vocauimus) integra, & ſeparata more Latinorum, *Meus*,*Tuus*,*Suus*, *Noſter*, *Veſter*, &c. Hebræi non habent, ſed ea non minore cum breuitate, quàm artificio huic linguę proprio,ex vltimis literis, vel ſyllabis Primitiuorum (prout in eorundem obliquis fieri paulò antè diximus,) formare ſolent. Quæ cùm fini dictionum ad ſignificandam poſſeſſionem affigantur, à Grammaticis *affixa* vocari cœperunt.

Porrò ſicut prima perſona Pronominis,Communis generis eſt, ſecunda verò, & tertia vtrumque genus proprium habet:

bet: ita etiam affixa, quæ ex his tribus perſonis efficiuntur. Sed iam pleniori affixorum explicatione in quartam Inſtitutionum noſtrarum partem conſultò reiectâ, tyronibus, vtriuſque generis nomina, cum ſuis affixis poſſeſſionem ſignificantibus, proponemus, initio facto à perſona tertia, eò quòd hic ordo in coniugationibus verborum ſeruetur.

PARADIGMA MASCVLInum cum affixis.

Plurale תַּלְמִידִים Diſcipuli.			Singulare תַּלְמִיד Diſcipulus.	
Diſcipuli eius, f.	*Diſcipuli eius, m.*		*Diſcipulus eius, f.*	*Diſcipulus eius, m.*
תַּלְמִידֶיהָ	תַּלְמִידָיו	*3. Per.*	תַּלְמִידָהּ	תַּלְמִידוֹ
Diſcipuli earum.	*Diſcipuli eorum.*		*Diſcipulus earum.*	*Diſcipulus eorum.*
תַּלְמִידֵיהֶן	תַּלְמִידֵיהֶם		תַּלְמִידָן	תַּלְמִידָם
Diſcipuli tui, f.	*Diſcipuli tui, m.*		*Diſcipulus tuus, f.*	*Diſcipulus tuus, m.*
תַּלְמִידַיִךְ	תַּלְמִידֶיךָ		תַּלְמִידֵךְ	תַּלְמִידְךָ
Diſcipuli veſtri, f.	*Diſcipuli veſtri, m.*	*2. Per.*	*Diſcipulus veſter, f.*	*Diſcipulus veſter, m.*
תַּלְמִידֵיכֶן	תַּלְמִידֵיכֶם		תַּלְמִידְכֶן	תַּלְמִידְכֶם
Diſcipuli noſtri, c.	*Diſcipuli mei.*		*Diſcipulus noſter c.*	*Diſcipulus meus.*
תַּלְמִידֵינוּ	תַּלְמִידַי	*1. Per. c.*	תַּלְמִידֵנוּ	תַּלְמִידִי

PARAGDIGMA FOEMI-ninum cum affixis.

Plurale. תּוֹרוֹת Leges. Singulare תּוֹרָה Lex.

Plurale			Singulare	
Leges eius f.	*Leges eius, m.*		*Lex eius, f.*	*Lex eius, m.*
תּוֹרוֹתֶיהָ:	תּוֹרוֹתָיו	3. Per.	תּוֹרָתָהּ:	תּוֹרָתוֹ
Leges earum.	*Leges eorum*		*Lex earum.*	*Lex eorum.*
תּוֹרוֹתֵיהֶן:	תּוֹרוֹתֵיהֶם		תּוֹרָתָן:	תּוֹרָתָם
Leges tuae f.	*Leges tuae. m.*		*Lex tua. f.*	*Lex tua. m.*
תּוֹרוֹתַיִךְ:	תּוֹרוֹתֶיךָ	2. Per.	תּוֹרָתֵךְ:	תּוֹרָתְךָ
Leges vestrae. f.	*Leges v. m.*		*Lex vestra. f.*	*Lex vestr. m.*
תּוֹרוֹתֵיכֶן:	תּוֹרוֹתֵיכֶם		תּוֹרַתְכֶן:	תּוֹרַתְכֶם
Leges nostrae. c.	*Leges meae*		*Lex nostra. c.*	*Lex mea.*
תּוֹרוֹתֵינוּ:	תּוֹרוֹתַי	1. Per.	תּוֹרָתֵנוּ:	תּוֹרָתִי

ANNOTATIO.

In his duobus paradigmatis sæpiùs relegendis, &, vt memoriæ firmiùs mandentur, bis térve describendis, huius linguæ studiosus sese initio impigrè exercebit. Ita enim perdiscet naturam, punctationem, & significationem affixorum, quæ si quicquam aliud, in omnibus orationis partibus latissimè patent.

DEMONSTRATIVVM.

Demonstratiua sunt זֶה, *hic iste.* (*quod etiam pro* tali *accipitur, vt Isa.* 23.13.) זוֹ, זֹה, זֹאת, *hæc, ista, fæ. sing.* Communis generis est זוּ, *hic*

hic & *hæc*. In numero autem plurali communis item generis eſt אֵל & אֵלֶּה *hi, iſti, hæ, iſtæ. quæ videntur etiam aliquando ſumi pro ſingulari, vt Geneſ.35.v.7. 2.Paralip.3.3.*

RELATIVVM.

Relatiuum eſt אֲשֶׁר *quod* vtrique generi, & omnibus caſibus, & numeris inſeruit. Significat enim, *qui, quæ, cuius, quorum, quarum, quibus, &c.etiam* מַה *relatiuè ſumitur Num.23.v.3.& 23.*

INTERROGATIVVM.

Interrogatiua ſunt מִי מָה, מַה, מֶה, *quis?* (item *quantus*, *ſi quis* ſeu *quiſquis*) *quæ?* vtriuſque generis, & trium numerorum. מִי fermè de ſolo homine interrogat, reliqua tria de quacunque re. Inuenitur & מַן vt Pſ.61.8.& Exodi 16.15. vbi admirabundi de manna dicunt: מַן הוּא *quid hoc?*

ANNOTATIO.

I. Demonſtratiua, Relatiuum, & Interrogatiua ad formandos ex ſe obliquos, articulos more nominum admittunt לָזֶה huic אֶת־זֶה hunc, מִזֶּה ab hoc:*Sic* לְאֵלֶּה his, אֶת־אֵלֶּה hos, has. מֵאֵלֶּה ab his. לַאֲשֶׁר cui, quibus, אֶת־אֲשֶׁר

quem, quam, quos, quas. מֵאֲשֶׁר à quo, à qua, à quibus. לְמִי cuius? cui? quorum? quarum? quibus? אֶת־מִי quem? quam? quos? quas? מִמִּי à quo? à qua? à quibus? & *ſic de cæteris interrogatiuis.*

II. Loco אֲשֶׁר *Relatiui ſæpè ponitur ſola litera* שׁ *, de qua plura infrà. Interdum etiam Demonſtratiua* זֶה, זוּ, *vt Pſalm.*104.8. in locum quem fundaſti eis. אֶל־מְקוֹם זֶה יָסַדְתָּ לָהֶם

III. Quando poſt מִי *,* מַה *, &c. ponitur* אֲשֶׁר *vel* שׁ, tunc illud מִי *vel* מַה, *&c. explicandũ eſt per* is, ea : *non relatiuè per* quis, quæ. *Vt* מִי אֲשֶׁר לָמַד is, qui didicit. מַה שֶׁהָיָה id quod fuit. *Ecclеſ.*1.9.

IV. Reciprocis, ſui & ſuus, *Hebræi carent. Horum verò loco vtuntur affixis tertiæ perſonæ, vt dicetur in parte* 5.

INSTITV

INSTITVTIONVM HEBRAICARVM
PARS TERTIA, DE VERBO.
CAPVT I.
De iis, quæ verbo accidunt.

VERBO in vniuersum accidunt septem: Genus, Numerus, Persona, Modus, Tempus, Forma, Coniugatio.

GENVS verborum quadruplex est; Actiuum, Passiuum, Neutrum, Commune. Præter hoc genus reperitur etiam aliud, quod sexum in verbis discernit, perinde vt in Nominibus; & triplex est: Masculinum, Fœmininum, & Commune: sæpissimè autem ex verbis cognoscitur, cuiusnã generis sint ipsa nomina. Porrò ad differentiam, prius genus à nonnullis appellatur *verbale*, posterius *nominale*.

NVMERI, in verbis tantùm duo sunt,

Singularis & pluralis, qui loco Dualis quoque vſurpari ſolet, vt apud Latinos.

Personæ ſunt tres, Tertia, Secũda, Prima. Incipiunt autem Hebręi à tertia, quòd ea plerunque contineat Radicem, à qua deinde cæteræ voces per additionẽ quarundam literarum (quæ ferè ex Pronominibus corruptis ſunt ſumptæ) facilè deducuntur, vt Paradigma oſtendet. Porrò prima perſona ſemper eſt generis communis, vt & præteriti tertia pluralis. Reliquis perſonis propria genera attribuuntur.

Modi, propriè loquendo, ſunt tres, Indicatiuus, Imperatiuus, & Infinitiuus, per quos Hebræi eadem efferunt, quæ Latini per quinque. Si enim Indicatiui temporibus addas dictiones optandi לוּ, לוּא, אַחֲלַי *utinam*, habebis Optatiuum, qui etiam per futurum ſine his particulis exprimitur, *vt Gen.*27.28.*& alibi*. Si אם, כִּי *ſi, cùm*, aut alias voces ſimile quid ſignificantes, iiſdem præponas, Cõiunctiuus erit: quem tamen non minùs frequenter per Gerundia exprimunt, de quibus ſequente capite.

II. Impe

II. IMPERATIVVS solùm secundas personas vtriusque generis in vtroque numero continet.

III. INFINITIVVS nullius est certi temporis, generis, numeri, vel personæ. Vocatur, מָקוֹר *fons*, quòd significandi modus ab eo fluat, & in diuersos numeros, personas & tempora discriminetur, sub quo & Gerundium comprehenditur.

TEMPORA numerantur tria. Præteritũ, Præsens & Futurum. Præteritum עָבָר primo loco ponitur, quòd ipsam *Radicem*, à qua cætera omnia deinceps formantur, contineat. Explicatur autem quandoque per imperfectum, vel plusquam perfectum, vel etiam futurum, maximè si vau conuersiuum habet.

Præsens in Benoni & Paul continetur. BENONI בֵּינוֹנִי, id est, *Intermedium*, videlicet inter præteriti & futuri significationem, est participium actiuum, vt מוֹסֵר *tradens*, per quod Hebræi verbum præsentis temporis (quo carent) circumloqui solent, vt suo loco videbimus; & nonnunquam pro

præterito imperfecto, imò & perfecto vſurpant. Sæpè etiam accipitur ſubſtantiuè pro nomine verbali, ſine vlla temporis notatione, שׁוֹמֵר *custos*. שׁוֹפֵט *iudex*.

PAVL פָּעוּל itidem præſentis & imperfecti temporis deſignat rē iam agi cœptā, quæ etiamnum fiat, vt נָגוּף *vapulans, qui percutitur*: imò etiam perfectū. Latini hoc ferè non niſi per participium præteriti tēporis, optimè verò Græci per participium paſſiuum præſens explicare poſſunt. Nomen deſumpſit ab antiquo paradigmate, perinde ac ſi nos participium paſſiuum appellaremus *Amatus*. Sæpè autem ponitur pro nomine verbali ſeu participiali, ſine vlla certi temporis adſignificatione, vt זָכוּר *memor*, שָׁכוּן *habitator*, עָרוּם *aſtutus*.

FVTVRVM, vocatur עָתִיד id eſt, *paratum*, quòd res futura iam parata ſit, vt fiat. Hoc verò tempus vt frequentiſſimum, ita maximè varium vſum habet. Sæpè enim accipitur pro præterito. Interdum pro imperfecto: interdum pro præſenti, quando nimirum continuatio quædam actionis indica

indicatur. Denique non rarò pro Imperatiuo tertiæ personæ vtriusque numeri, & primæ pluralis, cùm his Imperatiui personis Hebræi careant.

Forma verborũ duplex est. Alia enim perfecta sunt, alia imperfecta. Perfecta sunt, quæ tres suas literas Radicales inter coniugandum vbique retinent. Imperfecta verò illa, quę vel ex tribus illis vnam amittunt, vel constant pluribus literis quàm tribus.

Conivgatio Hebræis propriè non est nisi vna, cùm omnia verba, si terminationem spectes, eodẽ modo inflectantur. Verùm quia hæc ipsa Coniugatio (quantùm ad significationem, & primas præsertim syllabas) octo modis variatur, qui Coniugationes appellantur; maioris distinctionis gratiâ, octo etiam Coniugationes admittemus, nimirum Paal, vel (& quidem nunc vsitatiùs) Kal, Niphal, Piel, Pual, Poël, Hiphil, Hophal, Hithpaël. Quæ nomen suum habent ab antiquo Paradigmate פָּעַל *operatus est*; perinde

perinde ac si nos Latinorum primam vocaremus, AMO, secundam AMOR, &c.

Porrò ex hoc Paradigmate id solùm vsus loquendi sibi retinuit, vt prima litera cuiusque Radicis appelletur פ, Pe, secunda ע Ajin, tertia ל Lamed, seruato videlicet eo ordine, quo hæ tres literæ in hoc verbo פָּעַל collocatæ sunt. Quę tres literarum Radicalium appellationes, cùm vbique magnum vsum habeant, studiosis diligenter notandæ erunt. Cùm autem omnes Coniugationes vtriusque formæ verbis communes sint, earum naturam, differentiam, vsum, regulas in Perfectis potissimùm declarabimus; non solùm quia de Perfectis priùs ordine agendum est, sed etiam quia illis cognitis, Imperfecta faciliùs addiscuntur.

CAPVT II.

De Coniugatione, KAL.

HÆc coniugatio קַל, Kal, id est, leuis seu expedita vocatur, quòd nullam initio

initio Præteriti literam addititiã habeat, nec grauetur puncto Dagesch forti in secunda Radicali. Continet verba partim absoluta, vt עָמַד *stetit*, partim transitiua, vt שָׁמַר *custodiuit*. Cæterùm pro verborum Perfectorum paradigmate tã in hac coniugatione, quàm in sequentibus delegimus verbum מָסַר *tradidit*, quòd præ aliis commodum & facile visum fuerit.

INDICATIVVS.

Præteritum.

Numeri SINGVLARIS.

f. *Tradidit.*	מָסְרָה	3.*Pers.Tradidit masc.*	מָסַר
f. *Tradidisti.*	מָסַרְתְּ	2.*Pers Tradidisti mas.*	מָסַרְתָּ
		1.*Pers.Tradidi, c.*	מָסַרְתִּי

Numeri PLVRALIS.

		3 *Pers.Tradiderunt.c.*	מָסְרוּ
f. *Tradidistis.*	מְסַרְתֶּן	2.*Pers.Tradidistis.m.*	מְסַרְתֶּם
		1.*Pers.Tradidimus.c.*	מָסַרְנוּ

BENONI.

Plural.		Singular.	
Tradentes.	מוֹסְרִים *Masc.*		מוֹסֵר
	מוֹסְרוֹת *Fæm.*	*Tradẽs.* vel	מוֹסְרָה
			מוֹסֶרֶת

PAVL

PAVL.

Plural.		Singul.	
Traditi.	מְסוּרִים	*Traditus.*	מָסוּר
Traditæ.	מְסוּרוֹת	*Tradita.*	מְסוּרָה

FVTVRVM.

Num. Singul.

f. *Tradet.*	תִּמְסוֹר	3.Pers. *Tradet. masc.*	יִמְסוֹר
f. *Trades.*	תִּמְסְרִי	2.Pers. *Trades. m.*	תִּמְסוֹר
		1.Pers. *Tradam.c.*	אֶמְסוֹר

Num. Plural.

f. *Tradēt & Tradetis.*	תִּמְסוֹרְנָה	3.Pers. *Tradent.m.*	יִמְסְרוּ
		2.Pers. *Tradetis.m.*	תִּמְסְרוּ
		1.Pers. *Tradimus.c.*	נִמְסוֹר

IMPERATIVVS.

Tradite. { מִסְרוּ *Mascul.* מְסוֹרְנָה *Fœm.* — *Trade.* { מְסוֹר *m.* מִסְרִי *f.*

INFINITIVVS

Tradere. מְסוֹר *vel* מָסוֹר

GERVNDIA.

A tradendo.	*Ad tradendum.*	*Secundùm tradendum.*	*In tradendo*
מִמְּסוֹר	לִמְסוֹר	כִּמְסוֹר	בִּמְסוֹר

ANNOTATIO.

In hoc paradigmate, & aliis ſequentibus non tantùm eæ literæ, quæ vel ab initio, vel in fine radicalibus adduntur, ſed etiam ſingularum literarum puncta ſedulò obſeruanda ſunt. Paradigmata enim diſcentibus inſtar regularum eſſe debent. Quoniam verò multæ anomaliæ & exceptiones exceptionum multùm retardare ſolent progreſſum, idcirco non paucas ſtudio reiecimus in caput de literarum punctorúmque mutationibus. Quæ igitur hîc & in ſequentibus coniugationum formis deſiderari videbuntur, ibidem pleraque reperientur.

DE PRÆTERITO.

I. Tertia perſona, quæ eſt ipſa Radix vel Thema, tres habet punctorum formas Prima eſt,cum ַ & ָ ,vt מָסַר.Hæc verborum eſt communis. Secunda cum ָ & ֵ, vt זָקֵן *ſeruit*, & coniugatur eodem modo, quo prima, זָקֵן זָקַנְתָּ,תִּי, excepto Benoni, de quo paulò pòſt. Tertia forma, cum ָ & ו, vt יָכוֹל *potuit*. Hæc rariſſima eſt, & retinet vbique ſuum cholem in præterito יָכֹלְתָּ תִּי præterquam in tertia perſona fœmin.

fœmin. יָכְלָה *potuit*, & tertia plurali יָכְלוּ *potuerunt*.

II. Fœminea ſingularis ſub vltima Radicis ע vel ח, habebit patach pro ſcheua. לָקַחַתְּ *accepiſti*, שָׁמַעַתְּ *audiuiſti*.

DE BENONI.

I. Benoni ſæpè habet cholem ſine vau, עֹמֵד *ſtans*, לֹמֵד *diſcens*.

II. In verbis ſecundam formam præteriti habentibus, Benoni à præterito voce non diſtinguitur, vt דָּבֵק *adhæſit* & *adhærens*:& tum more Toarim ita inflectitur.

דְּבֵקִים:	*Maſcul.*	דָּבֵק
דְּבֵקוֹת:	*Fœm.*	דְּבֵקָה *vel*
		דְּבֶקֶת

III. Vox fœminea duplex eſt. Quòd ſi vltima Radicis ſit gutturalis, pro duplici ſegol ponitur in poſteriori voce duplex patach, שֹׁמַעַת *audiens*, & hoc etiam pro ſequentibus Coniugationibus notandum eſt.

Benoni ſine pronomine, explicatur per participium, vt מוֹסֵר *tradens*: cum pronomine autem per verbum, vt,

Maſc.

Fœm.		Singul.	Mascul.
	הִיא *Tradit.*		הוּא *Tradit.*
מְוֹסְרָה	אַתְּ *Tradis.*	מוֹסֵר	אַתָּה *Tradis.*
	אֲנִי *Trado.*	*com.*	אֲנִי *Trado.*

Fœm.		Plural.	Mascul.
	הֵן *Tradunt.*		הֵם *tradunt.*
מְוֹסְרוֹת	אַתֵּן *traditis.*	מְוֹסְרִים :	אַתֶּם *traditis.*
	אֲנַחְנוּ *tradimus.* *com.*		אֲנַחְנוּ *trad.*

De Pavl.

In Paul, loco ſchurec, reperitur aliquando ִ, vt לָבֻשׁ *indutus.* Intranſitiua hoc tempore carent, vt נָפַל *cecidit.* עָמַד *ſtetit.*

Annotatio.

Quædam vtrique participio communia ſunt, I. patach ſuffuratum (de quo diximus pagin. 9.) ſi vltima ſit gutturalis, ע, ח, פֹּתֵחַ aperiens, פָּתוּחַ apertus. שׁוֹמֵעַ audiens. שָׁמוּעַ auditus. *Imò in Benoni transfertur aliquando patach ſub ſecundam loco tſere* נֹטֵעַ plantans, *pro* נֹטֵעַ *II. Regimen more ſubſtantiuorum; quamobrem etiam puncta mutant* פֹּעֲלֵי אָוֶן *Pſalm. 5. 6.* facientes iniquitatem. חֲבוּר עֲצַבִּים factus ſocius idolorum. *III. in nonnullis verbis participium vtrumque deſideratur, vt* קָרֵב

appropinquauit, רָחַק elongauit, *in quibus Toar venit loco vtriusque participij* קָרוֹב propinquus, רָחוֹק longinquus, &c.

DE FVTVRO.

I. In Futuro quatuor literæ יתאן studiosè notandæ sunt, quæ themati præfixæ, personas ipsius vbique formare, & distinguere solent, vt in paradigmate cernere licet. Cæterùm de punctis harum literarum fusiùs agemus in secunda & tertia Regula Gerundiorum.

II. In Futuro secunda masculina, & tertia fœminea singulares, per omnes omnium verborum coniugationes, eandem prorsus vocem habent, vt תִּמְסוֹר *Trades*, m. & *Tradet*, f. Eodem modo tertiæ & secundæ personæ pluralis numeri tantùm vna vox vbique tribuitur, vt תִּמְסוֹרְנָה, *tradent*, & *tradetis*, f.

III. Vltima non tantùm est cholem, vt יִמְסוֹר, sed etiam patach, in iis maximè, quę vel neutra sunt, vt יִשְׁכַּב *accumbet:* vel secundam tertiamve gutturalem habent, vt יִגְאַל *redimet*, יִפְתַּח *aperiet.* Sunt

quæ

quæ vtramque terminationem admittunt vt יִשְׁבּוֹת & יִשְׁבַּת, à שָׁבַת *cessauit*.

ANNOTATIO.

Plurale fœmininum aliquando vltimum ה *abiicit*, 2.*Sam*.13.18. תִּלְבַּשְׁן induent, *sic olim legerunt Grammatici, nunc autem habetur* תִּלְבַּשְׁנָה. *Cholem primæ personæ futuri propter* ה *paragogicum transit in scheua Psal*.39.2. אֶשְׁמְרָה custodiam.

DE IMPERATIVO.

I. Vltima Imperatiui sequitur terminationem futuri. שְׁמוֹר *custodi*, שְׁלַח *mitte*.

II. Si secunda sit gutturalis, ita puncta scribuntur, טְעַם Ps.34. 9. טַעֲמוּ *gustate*, Is.47. 2. טַחֲנִי *mole*. Sed si prima sit gutturalis, ferè hoc modo חֲשֹׂף, חֶשְׂפִּי *discooperi*. ibid.

III. Pluralis fœminina aliquando vltimum ה cum præcedente camets abiicit, vt Gen. 4. 23. שְׁמַעַן *audite* pro שְׁמַעְנָה. Aut contrà excidit נ, seruato ה, vt Isa. 32. 11. חֲגוֹרָה *accingite*. פְּשֹׁטָה *exuite vos*. רְגָזָה *turbamini*, *pro* רְגַזְנָה, פְּשֹׁטְנָה, חֲגוֹרְנָה. Sic עֹרָה *nudate vos*, pro עֹרְנָה ab עוּר, nisi potiùs sint Infinitiui pro Imperatiuis, vt sæpiùs accidit.

ANNOTATIO.

Propter ה *paragogicum prima Radicis habet plerunque* ּ *vt* זִכְרָה memento. *Interdum tamen legitur etiam cum quibuſdam aliis punctis. Pluralis maſculina ſub prima Radicis habet quandoque* ּ*, vt Ier.2.12.*חָרְבוּ deſolamini. *Ezech.32.20.*מִשְׁכוּ trahite. *Cum accentibus diſtinguentibus pluralis maſculina à forma* שְׁמוֹר *facit* שְׁמֹורוּ cuſtodite, *à forma* שְׁלַח, שְׁלָחוּ mittite.

DE INFINITIVO.

Infinitiui formæ tres inueniuntur מָסוֹר מְסוֹר מְסַר. Primæ (מָסוֹר) ferè potiſſimus vſus eſt, vt iungatur aliis modis, augendæ ſignificationis cauſa, vt in Syntaxi dicetur: frequentiùs hîc habent Actiua verba Cholem in vltima quàm patach(etiam illa,in quibus tertia gutturalis)זְכוֹר *meminiſſe*, פְּתוֹחַ *aperire*, שְׁמוֹעַ *audire*. Neutra ferè amant patach שְׁכַב *accumbere*.

DE GERVNDIIS.

I. Gerundia formantur ex ſecunda & tertia forma Infinitiui, præpoſitis literis huius

huius vocis בִּכְלָם: quæ recepto more literæ BACLAM, vel Gerundij appellantur. Porrò ex his ipsis literis, בכל hoc commune habent cum tribus literis futuri יתן quòd recipiant chiric paruum sequente scheua quiescēte, vt in paradigmate KAL vidimus. De punctis literæ מ, vide caput de literis seruilibus.

II. Si prima Radicis est gutturalis, quæ pro scheua simplici requirit ֲ vel ֱ tunc literæ יתן & בכל sub se habebunt punctum affine illi, quod est sub prima (affinia autem inter se sunt ֶ & ֱ, itémque ַ & ֲ) vt יֶחֱשׂוֹף *discooperiet*, תַּעֲבוֹר *transibis*, נַעֲמוֹד *stabimus*. בֶּעֱזוֹר *in auxiliando*, לַעֲמוֹד *ad standum*.

III. Quod si (vt sæpè fit) gutturales simplici scheua aut ַ vel ֶ contentæ sint, nihilominus illæ literæ futuri & gerundij suum ַ vel ֶ retinebunt, vt יַחְפּוֹץ *volet*, תֶּחְכַּם *sapies*. לַעְזוֹר *ad auxiliandū*, יַעַבְרוּ *transibunt* Genes. 37.27. יֶחֶרְדוּ *contremiscent*. Gen. 42.28. Cur autem hîc gutturales sub se scheua simplex admittere possint, diximus suprà p. 15.

IV. Atque ex his Gerundiis efficitur

vſitatiſſima circumlocutio Coniunctiui (vt etiam diximus pag. 56.) cui hæ literæ potiſſimùm inſerviunt, vt ex ſequentibus exemplis clariùs intelligitur. בִּלְמוֹר נַעַר *in diſcendo puerum* , id eſt , *cùm diſceret puer* , *poſtquam didicit puer* , vel *didiciſſet*. Sic לִלְמוֹר נַעַר *ad diſcendum puerum*, id eſt, *vt diſcat*, vel, *vt diſceret puer*. מִלְּמוֹר נַעַר *à diſcendo puerum*, id eſt, *ne diſcat puer*. Eodem modo explicanda ſunt verba actiua, quando accuſatiuum poſt ſe regunt, vt בִּשְׁמוֹר אֶת־בַּיִת *quando cuſtodit domum* , *&c.* לִשְׁמוֹר אֶת־בַּיִת *ad cuſtodiendum* , vel , *vt cuſtodiat domum*: מִשְּׁמוֹר אֶת־בַּיִת *à cuſtodiendo* , vel, *ne cuſtodiat domum*.

ANNOTATIO.

Infinitiuus & Gerundia cum ה *paragogico ſub prima radicali plerunque habent* ְ , *vt Exod.*20.29 לְמָשְׁחָה ad vngendum. *Exod.*30.18. לְרָחְצָה ad lauandum : *aut ſub ſecunda propter gutturalem* , *veluti Ezech.* 8. 6. לְרָחֳקָה ad elongandum : *Quæ verò habent formam tertiam* (מְסַר) *cum* ה *paragogico* , *ſub prima ponunt chiric*, *Leuit.*20. 16. לְרִבְעָה ad concum-

ben

bendum, *vel* ֲ, *propter gutturalem*, *Leuit.* 6. 7. לְאַשְׁמָה ad delinquendum. *Quòd si secunda Radicis sit gutturalis, tunc ita scribitur*, *Ps.* 119.20. לְתַאֲבָה ad desiderandum, *Ier.* 31. 12. לְדַאֲבָה ad dolendum.

CAPVT III.

De Coniugatione Niphal. נִפְעַל

NVN נ, est character huius coniugationis, in qua sunt verba Passiua superioris actiuæ, vt מָסַר *tradidit*, נִמְסַר *traditus est*, כָּתַב *scripsit*, נִכְתַּב *scriptus est*, Reperiuntur tamen hîc etiam quædam actiua more deponentium apud Latinos, נִשְׁבַּע *iurauit*, נִלְחַם *pugnauit*, נִצַּב *stetit*. Est enim generalis regula, vt ea verba, quæ in Kal non sunt in vsu, exponantur in aliis iuxta significationem verborum in Kal. Et Niphal habet interdum reciprocam significationem, vt Hithpaël, 2. Sam. 20. 10. נִשְׁמַר *custodiuit se*, *attendit sibi*. נִטְמְאוּ *polluerunt se*. Leuit. 18. 24.

INDICATIVVS.

Præteritum.

Plural. Sing.

Com. *Tradita eſt. Traditus eſt.*

נִמְסְרוּ 3. *Perſ.* נִמְסְרָה נִמְסַר

f. *maſc.* *f.* *Traditus es.*

נִמְסַרְתֶּן נִמְסַרְתֶּם 2. *Perſ.* נִמְסַרְתְּ נִמְסַרְתָּ

Traditus ſum.

נִמְסַרְנוּ 1. *Perſ.* *Com.* נִמְסַרְתִּי

BENONI.

Quæ tradita eſt. *Qui traditus eſt.*

נִמְסֶרֶת *vel* נִמְסָרָה *Fæm.* נִמְסָר נִמְסָרִים: *Maſc.*

נִמְסָרוֹת

FVTVRVM.

m. *f.* *Tradetur.*

2. & 3. f. תִּמָּסַרְנָה: יִמָּסְרוּ 3. *Perſ.* תִּמָּסֵר יִמָּסֵר

m. *f.*

תִּמָּסְרוּ. 2. *Perſ.* תִּמָּסְרִי תִּמָּסֵר

נִמָּסֵר 1. *Perſ.* *com.* אֶמָּסֵר

IMPERATIVVS.

Tradimini vos *Tradere tu.*

הִמָּסַרְנָה: הִמָּסְרִי *Fæm.* הִמָּסְרוּ: הִמָּסֵר *Maſc.*

INFINITIVVS.

Tradi. הִמָּסֵר

In tradendo (paſſiuè) id eſt, cùm traderetur, &c.

מֵהִמָּסֵר: לְהִמָּסֵר בְּהִמָּסֵר בְּהִמָּסֵר *Gerundia.*

De

De Præterito.

Litera נ characteriſtica habet chiric ſequente ſcheua muto. Quòd ſi prima radicis gutturalis eſt, tunc ipſum נ habebit ֲ, vel ֱ, נַעֲרַךְ *ordinatus eſt*, *in* נַעַרְכָה. נֶעְכַּר *turbatus eſt*. Reperitur tamen etiam prima radicalis cum ſegol. 1. Sam. 4. 19. נֶהֶפְכוּ *verſi ſunt*. 2. Reg. 3. 23. נֶחֶרְבוּ *occiſi ſunt*. Tertia maſculina exit interdum in cholem, Eſth. 9. 1. נַחְתּוֹם *ſignatus eſt*, 1. Paral. 5. 20. נַעְתּוֹר *exorabilis fuit*.

De Benoni.

Benoni habet camets, vt differat à præterito. Fœminina vox poſterior ob gutturalem tertiam recipit duplex patach, נִשְׁלַחַת *miſſa eſt*; de quo etiam ſupra p. 64.

Pavl participium paſſiuum in quatuor Coniugationibus, ſcilicet, Niphal, Pual, Hophal, & Hithpaël, deſideratur.

De Futuro, Imperatiuo & Infinitiuo.

I. Hæc tria carent figuratiua נ, illámque per Dageſch primæ radicali infixum compenſant. Hoc vt ſentiri poſſit, Impe-

ratiuo & Infinitiuo præponitur ה, quod in futuro necesse non est, cùm id literæ יתאן præstare possint. א futuri interdum est cum chiric אִמָּלֵט *eruar*. Quòd si prima radicis non admittat Dagesch, tunc literæ futuri, & ה habebunt tsere, Is.5.6. יֵעָדֵר *fodietur, congeretur*, הֵעָדֵר *foditor*, vel *fodi*, nam Imperatiui & Infinitiui vox eadem est.

II. Vltimum punctum est tsere, quod tamen si dictio fiat Milel, mutatur in Segol, vt אֶמָּסֵר *tradar*, הִמָּסֶר. Interdum in ־, (etiamsi dictio non sit Milel) vt Ez.32.28. תִּשָּׁבַר *ettereris*. Atque hoc in iis, quorum tertia Radicis est ח aut ע, breuitatis caussa fieri videtur, vt Psal.9. 19. יִשָּׁכַח *obliuioni tradetur*. & Ezec.19.9. יִשָּׁמַע *audietur*, pro יִשָּׁכֵחַ & יִשָּׁמֵעַ.

III. In Gerundiis ה adiectitiũ aliquando omittitur, & tunc literæ בכל possidet punctum ipsius, vt Thre.2.11. vt בֵּעָטֵף *cum deficeret*. Prouerb.24.17. בִּכָּשְׁלוֹ *cùm corrueret*, pro בְּהֵעָטֵף בְּהִכָּשְׁלוֹ. מ vbique post se ה retinet.

IV. Imperatiuus & Infinitiuus interdum perfectus reperitur, id est, cum נ figura

guratiuo, Esth.3.13. נִשְׁלוֹחַ *mittere* & *mitti*, 1.Sam.20.28. נִלְחוֹם *pugna* & *pugnare*, *quæ tamen videntur composita ex Kal, & Niphal, de quibus infra.*

CAPVT IV.

De Coniugatione Piel. פִּעֵל

CHARACTER huius Cōiugationis est Dagesch impressum secundæ literæ Radicis, præcedēte chiric paruo, מִסֵּר. Actiua in Kal hîc habent significationē vehementiorem, vt שָׁבַר *fregit* in KAL, in Piel שִׁבֵּר *confregit*. Quam significationem in nostris Paradigmatis per aduerbiū *Diligenter* explicabimus, vt מָסַר *tradidit*, מִסֵּר *diligenter tradidit*. Et quæ in KAL erant neutra, hîc putantur actiua הָלַךְ *ambulauit*, הִלֵּךְ *deduxit, ambulare fecit*. *Iob*.24.10. *alioquin & hîc est neutrum*. Sunt etiam hîc verba, quæ cōtrariam habent significationem, vel nomini, vnde veniunt, vt שֵׁרֵשׁ *eradicauit* à שֹׁרֶשׁ *radix*, vel aliis coniugationibus, vt חָטָא in kal *peccauit*, in Piel, חִטֵּא *expiauit*. Reperiuntur etiam hîc verba, quæ in Kal non sunt in vsu, vt הִלֵּל *laudauit*, אִזֵּן *auscultauit*.

INDICATIVVS.

Præteritum.

Plur.		Sing.
Com.		*Diligenter tradidit.*
f. מִסְּרוּ	3. *Perſ.*	מִסֵּר מִסְּרָה
מִסַּרְתֶּם מִסַּרְתֶּן	2. *Perſ.*	מִסַּרְתָּ מִסַּרְתְּ
מִסַּרְנוּ	1. *Perſ.*	*Com.* מִסַּרְתִּי

BENONI.

Fœm.	Maſc.
	Diligenter tradens.
מְמַסְּרָה *vel* מְמַסֶּרֶת מְמַסְּרוֹת:	מְמַסֵּר מְמַסְּרִים:

PAVL.

Fœm.	*Diligenter Traditus.*
מְמֻסָּרָה *vel* מְמֻסֶּרֶת מְמֻסָּרוֹת:	מְמֻסָּר מְמֻסָּרִים:

FVTVRVM.

Plurale.		Singulare.
		Diligenter, tradet.
f. יְמַסְּרוּ	3. *Perſ.*	יְמַסֵּר תְּמַסֵּר
תְּמַסְּרוּ תְּמַסֵּרְנָה.	2. *Perſ.*	תְּמַסֵּר תְּמַסְּרִי
נְמַסֵּר	1. *Perſ.*	*Com.* אֲמַסֵּר

IMPERATIVVS.

Fœm.	Maſcul.
מַסְּרִי מַסֵּרְנָה	מַסֵּר מַסְּרוּ: *Dilig. trade.*

Infinitiuus. מַסֵּר *Dilig. tradere.*

בְּמַסֵּר כְּמַסֵּר לְמַסֵּר מִמַּסֵּר: Gerundia.

Regu

Regulæ Coniugationis Piel.

I. Tſere ob Maccaph mutatur in ſegol, Prou. 14. 6. בִּקֶּשׁ־לֵץ *quæſiuit illuſor.* Idem accidit ſine Maccaph, דִּבֶּר *locutus eſt*, כִּפֶּר *expiauit.*

II. Radicis ſecunda reperitur cum patach, שִׁבַּר *contriuit*, & hoc plerunque quando tertia eſt ח aut ע, שִׁלַּח *dimiſit*, בִּלַּע *abſorbuit.* Hæ duæ Regulæ etiam in futuro, & reliquis duobus modis locum habent, vt יְגַלַּח *radet.* שַׁלַּח *dimitte* & *dimittere.*

III. Participia huius Coniugationis (vt & in hiphil & hithpael) initio adſciſcunt מ.

Regula generalis huius Coniugationis.

Quando ſecunda Radicis eſt gutturalis aut ר, quæ dageſch non recipiunt, tunc ad illud ſupplendum per omnes modos mutantur puncta breuia in longa, ſcilicet chiric in tſere, patach in camets, kibbuts in cholem, vt בֵּרֵךְ *benedixit*, מְבָרֵךְ *benedicens*,

מְבוֹרָךְ

מְבוֹרָךְ *benedictus*, יְבָרֵךְ *benedicet*, בָּרֵךְ *benedic* & *benedicere*, &c. in פָּרַשׂ *expandere*, *Isa*.1.15. ponitur chiric loco thesere.

Annotatio.

Sæpe tamen nulla fit compensatio τȣ̃ *dagesch, sed prima Radicis suum breue punctum retinet, vt* 2.*Sam*.13.39. נִחַם consolatus est, 1. *Reg*. 22 47. בִּעֵר accendit, *Prou*.28. 14. מְפַחֵד pauens, *Gen*.1.2. מְרַחֶפֶת mouens se, *vel* incubans, *Deut*.4.27. יְנַהֵג ducet, *Gen*.19.22. מַהֵר festina. *Et hoc præcipuè, quando secunda est* ע, ח, *aut* ה, *vt in his exemplis cernis. Imò nec secunda thematis dagesch habet, licèt ipsius capax sit*, הַלְלוּ laudate, מִלְאוּ impleuerunt. תְּבַקְשׁוּ *quæretis*, *Ps*.4.*v*.3. *& alibi sæpiùs*.

CAPVT V.

De Coniugatione Pval. פֻּעַל

HÆc Coniugatio passiua est superioris actiuæ; characteris loco prima Radicis habet Kibbuts sequente dagesch forti, סֻפַּר.

INDI

.INDICATIVVS.

Præteritum.

Plur.		Sing.
		Dil. Traditus est.
מֻסְּרוּ	3. *Perſ.*	מֻסַּר מֻסְּרָה
מֻסַּרְתֶּם מֻסַּרְתֶּן	2. *Perſ.*	מֻסַּרְתָּ מֻסַּרְתְּ
מֻסַּרְנוּ	1. *Perſ.*	מֻסַּרְתִּי

BENONI.

Fœm.	Maſc.
	qui dil. traditur.
מֻסָּרָה מֻסָּרוֹת	מֻסָּר מֻסָּרִים

FVTVRVM.

Plurale.		Singulare.
		qui dil. tradetur.
יְמֻסְּרוּ	3. *Perſ.*	יְמֻסַּר תְּמֻסַּר
תְּמֻסְּרוּ תְּמֻסַּרְנָה	2. *Perſ.*	תְּמֻסַּר תְּמֻסְּרִי
נְמֻסַּר	1. *Perſ.*	*Com.* אֲמֻסַּר

Imperatiuo caret.

Infinitiuus, מֻסּוֹר *Dilig. tradi.*

Quando ſecunda eſt gutturalis aut ר, prima præteriti habebit cholem, Gen. 37. 33. טֹרַף *raptus* vel *diſcerptus eſt.* רֹעַךְ *incenſus eſt*, *exarſit*, à רָעַךְ *extinxit.* Nam & in Pual contraria ſignificatio reperitur, provt initio Coniugationis Piel dictũ eſt. Sic Prou. 13. 4. futurum יְבֹרָךְ *benedicetur.*

ח tamen ante ſe tolerat Kibbuts, Prou. 30. 12. רֻחָץ *lotus eſt.* ר *ante ſe patitur* ָ Ezech. 16. v.4. כֹּרַת *præciſus eſt.*

CAPVT VI.

De Coniugatione POEL. פּוֹעֵל

DEſeruit præcipuè verbis quieſcentibus Ajin, quæ loco Piel amant Poël, & quandoque defectiuis Ajin, quorũ aliqua videntur modò actiuam, modò paſſiuam ſignificationem habere, vt חוֹלֵל *formauit* & *formatus eſt*, & ſi qua alia ſunt eiuſmodi; quemadmodum apud Latinos *criminor te*, & *criminor abs te*.

INDICATIVVS.

Præteritum.

Plur.		Sing.
		Tradidit & traditus eſt.
מוֹסְרוּ	3. *Perſ.*	מוֹסֵר מוֹסְרָה
מוֹסַרְתֶּם מוֹסַרְתֶּן	2. *Perſ.*	מוֹסַרְתָּ מוֹסַרְתְּ
מוֹסַרְנוּ	1. *Perſ.*	*Com.* מוֹסַרְתִּי

BENONI.

f.	*Tradens & qui traditur.*
מְמוֹסְרָה *vel* מְמוֹסֶרֶת	מְמוֹסֵר מְמוֹסְרִים:
מְמוֹסְרוֹת	

PAVL.

PAVL.

Fœm.	Maſcul.
Tradita.	*Traditus.*
מְמוּסָּרָה vel מְמוּסֶּרֶת	מְמוּסָּר מְמוּסָּרִים:
מְמוּסָּרוֹת:	

FVTVRVM.

Plurale.		Singulare.	
m.		*f. Tradet & tradetur, m.*	
f. יְמוּסְּרוּ	3. *Perſ.*	תְּמוּסַּר	יְמוּסַּר
תְּמוּסַּרְנָה *m.*		*f.*	*m.*
תְּמוּסְּרוּ	2. *Perſ.*	תְּמוּסְּרִי	תְּמוּסַּר
נְמוּסַּר	1. *Perſ.*	*Com.*	אֲמוּסַּר

IMPERATIVVS.

Fœmin.	Maſcul.
Trade &	*Tradere.*
מוֹסְּרִי מוֹסֵּרְנָה:	מוֹסֵּר מוֹסְּרוּ:

Infinitiuus, מוֹסֵּר *Tradere & tradi.*

בְּמוֹסֵּר כְּמוֹסֵּר לְמוֹסֵּר מִמּוֹסֵּר

Præteritum terminatur etiam in patach מוֹסַּר. Cæterùm quod ad inflexionem attinet, non differt hæc coniugatio à Piel, niſi prima Radicali, quæ ſemper habet vau quieſcens in cholem, excepto Paul, in quo ſchurec ponitur.

CAPVT VII.

De Coniugatione HIPHIL הִפְעִיל.

PRo charactere ponitur ה in principio,& י ante vltimam,vt הִמְסִיר. Porrò verba hîc propriè ſignificant alicuius actionis eſſe auctorem, ſuaſorem, impulſorem, &c. vt שָׁכַב *iacuit* in Kal, in Hiphil הִשְׁכִּיב *fecit iacere.* Sic שָׁמַע *audiuit*, הִשְׁמִיעַ *fecit audire*. Igitur quæ in Kal ſunt neutra, hîc ſunt actiua ; & quæ ibi ſimplicem actionem ſignificabant, hîc duplicem denotant. Sunt tamen, quæ ſimplicem tantùm actionem ſignificant : vt הִשְׁלִיךְ *proiecit*, *deiecit*.

INDICATIVVS.

PRÆTERITVM.

Plurale.			Singulare.	
	Com.			*fecit tradere.*
	הִמְסִירוּ	3. *Perſ.*	הִמְסִירָה	הִמְסִיר
f.	*m.*		*f.*	*m.*
הִמְסַרְתֶּן	הִמְסַרְתֶּם	2. *Perſ.*	הִמְסַרְתְּ	הִמְסַרְתָּ
	הִמְסַרְנוּ	1. *Perſ.*	*Com.*	הִמְסַרְתִּי

BENO

BENONI.

Fœm. Maſc.

faciens tradere.

מַמְסִיר מַמְסִירִים: מַמְסִירָה *vel* מַמְסֶרֶת
מַמְסִירוֹת:

PAVL.

Fœm. Maſc.

Factus vel iuſſus tradere.

מָמְסָר מָמְסָרִים: מָמְסָרָה *vel* מָמְסֶרֶת
מָמְסָרוֹת:

FVTVRVM.

Plur. Sing.

m. *faciet tradere.*

יַמְסִיר תַּמְסִיר 3. *Perſ.* יַמְסִירוּ *f.*
m. *f.* תַּמְסֵרְנָה *m.*
תַּמְסִיר תַּמְסִירִי 2. *Perſ.* תַּמְסִירוּ
אַמְסִיר 1. *Perſ. Com.* נַמְסִיר

IMPERATIVVS.

Fœm. Maſc.

Fac tradere.

הַמְסֵר הַמְסִירוּ: הַמְסִירִי הַמְסֵרְנָה

Infinitiuus, הַמְסִיר *Efficere tradere*, id eſt, *vt tradat.*

Gerundia.

in faciendo tradere, id eſt, *cùm facerem tradere.*

בְּהַמְסִיר כְּהַמְסִיר לְהַמְסִיר מֵהַמְסִיר:

De Præterito.

Si prima gutturalis eſt (quæ plerunque

per totum Hiphil, habet scheva cõpositum) tunc ה figuratiua habebit segol, vt הֶעֱמִיד 2. Paral. 19. 8. *constituit*: vel patach, præsertim si vau copulatiuum præfigatur, Exod. 13. 12. וְהַעֲבַרְתָּ *& transire facies.*

De Participiis.

In vtroque participio (vt & in literis futuri יתאן,) abiicitur ה, & punctum eius transfertur ad מ, euphoniæ gratia, vt מַמְסִיר, pro מְהַמְסִיר, & יַמְסִיר pro יְהַמְסִיר.

Benoni sub מ seruat patach etiã ante gutturales, מַעֲמִיד *stare faciẽs.* Paul sub מ aliquãdo habet ־ֲ, Ex.26.1. מָשְׁזָר *cõplicatus, retortus.* Prima Radicis gutturalis requirit ־ֳ, & ־ָ, sub מ, vt 1.Reg.22.35. מָעֳמָד *factus stare constitutus.*

De Futuro, Imperatiuo, & Infinitiuo.

I. Horum trium vltima syllaba recipit chiric vel tsere הַמְסֵר יַמְסֵר, etiam Iod quiescente nonnũquam asscripto, יַמְסִיר verùm tsere ob maccaph transit in segol, Iud. 19. 4. יַחֲזֶק־בּוֹ *apprehendet eum*, & sic de aliis. Eadem vltima reperitur cum patach, maximè propter gutturales ה, ע, & ר, vt 1. Reg. 18. 30. יַבְטַח *faciet fidere*, 1. Sam. 15.23. הַפְצַר

transf

transgredi ', *nolle acquiescere.*

II. Gerundium, ל habens, quandoque abiicit ה, illiusque punctum obtinet, Is. 29. 15. לַסְתִּיר *ad abscondendum*, Amos 8. 4. לַשְׁבִּית *ad cessare faciendum*, pro לְהַסְתִּיר & לְהַשְׁבִּית.

Iod vltimum sæpe desideratur, manente solùm chiric paruo sub secunda Radicis, Ps. 26. 7. לַשְׁמִעַ *ad faciendum audire.* Ios. 11. 14. הַשְׁמִדָם *disperdere eos.*

CAPVT VIII.

De Coniugatione HOPHAL. הָפְעַל

HVIVS characteristica litera est ה cum ׳׳, continet passiua respondentia actiuis in Hiphil, vt הָמְסַר *factus est tradere*, id est, *iussus, impulsus vt traderet.*

INDICATIVVS.

Præteritum.

Plur. f.	Plur. m.		Singul. f.	Singul. m.
	Com.			*Factus est tradere*
	הָמְסְרוּ	3. Pers.	הָמְסְרָה	הָמְסַר
הָמְסַרְתֶּן	הָמְסַרְתֶּם	2. Pers.	הָמְסַרְתְּ	הָמְסַרְתָּ
	הָמְסַרְנוּ	1. Pers.	*Com.*	הָמְסַרְתִּי

BENONI

Fœm.	Masc.
	qui iubetur tradere.
הָמְסָרָה *vel* הָמְסֶרֶת	הָמְסָר הָמְסָרִים :
הָמְסָרוֹת	

FVTVRVM.

Plur.		Singul.
m.		*Iubebitur tradere.*
f. יָמְסְרוּ	3. *Perf.*	יָמְסַר תָּמְסַר
תָּמְסַרְנָה *m.*		*f.* *m.*
תָּמְסְרוּ	2. *Perf.*	תָּמְסַר תָּמְסְרִי
נָמְסַר	1. *perf.*	*com.* אָמְסַר

Infinitiuus, הָמְסֵר *iuberi tradi.*

ה & literæ futuri interdum loco ‥ admittunt ‥ vt Ezech. 19. 12. הֻשְׁלַךְ proiectus eſt. Si prima Radicis eſt gutturalis, ea habebit ‥ , & ה camets in tota Coniugatione, הָעֳמַד *conſtitutus eſt*, יָעֳמַד *conſtituetur.*

ANNOTATIO.

In Coniugationibus Pual & Hophal Imperatiuum & Gerundia prætermiſimus , eò quòd non facilè reperiantur , & ex aliis iam dictis ſatis conſtet, quomodo ſint formanda.

CAPVT

CAPVT IX.

De Coniugatione HITHPAEL.

הִתְפַּעֵל

HÆc Coniugatio formatur ab Imperatiuo Piel, cui characteris loco ſyllaba הִתְ præfigi ſolet, vt à מַסֵּר fit הִתְמַסֵּר. Eſt actiua, & paſſiua ſimul, id eſt, ſignificat actionem eiuſdem in ſeipſum, atque idcirco nulla eſt paſſiua huic reſpondens. Inuenitur nonnumquam ſignificationis kal, vt Exod. 21. 19. הִתְהַלֵּךְ *ambulauit.* Item Niphal, vt Deut. 28. 68. הִתְמַכֵּר *venundatus eſt.* Iob 5. 4. יִדַּכְּאוּ *conterentur.* Quædam hîc fictionem ſeu ſimulationem ſignificant, vt Prouerb 13. 7. הִתְעַשֵּׁר *ſimulauit ſe diuitem,* 2. Sam. 13. 2. הִתְחַלָּה *ſimulauit ſe ægrotum.*

INDICATIVVS.

Præteritum.

Plurale. *f.*	Plurale. *m.* / *Com.*		Singulare. *f.*	Singulare. *m.* *Tradidit ſeipſum.*
	הִתְמַסְּרוּ (*Com.*)	*3. Perſ.*	הִתְמַסְּרָה	הִתְמַסֵּר
הִתְמַסַּרְתֶּן	הִתְמַסַּרְתֶּם	*2. Perſ.*	הִתְמַסַּרְתְּ	הִתְמַסַּרְתָּ
	הִתְמַסַּרְנוּ	*1. Perſ.*	*Com.*	הִתְמַסַּרְתִּי (*m.*)

BENONI.

Fœm.	Mascul.
	Tradens ſeipſum.
מִתְמַסֶּרֶת *vel* מִתְמַסְּרָה	מִתְמַסֵּר מִתְמַסְּרִים׃
מִתְמַסְּרוֹת	

FVTVRVM.

Plurale.		Singulare.	
Com.		*Tradet ſeipſum*	
f. יִתְמַסְּרוּ	*3. Perſ.*	יִתְמַסֵּר	תִּתְמַסֵּר
תִּתְמַסֵּרְנָה *m.*		*f.*	*m.*
תִּתְמַסְּרוּ	*2. Perſ.*	תִּתְמַסְּרִי	תִּתְמַסֵּר
נִתְמַסֵּר	*1. Perſ.*	*Com.*	אֶתְמַסֵּר

IMPERATIVVS.

Fœm.	Maſcul.
	Trade teipſum.
הִתְמַסְּרִי הִתְמַסֵּרְנָה׃	הִתְמַסֵּר הִתְמַסְּרוּ׃

Infinitiuus. הִתְמַסֵּר *Tradere ſeipſum.*

In tradendo ſeipſum, id eſt, *cùm traderet ſeipſum.*

בְּהִתְמַסֵּר כְּהִתְמַסֵּר לְהִתְמַסֵּר מֵהִתְמַסֵּר *Gerundia.*

Regulæ Coniugationis Hithpaël.

I. Vt in Piel, ita hîc ſecunda Radicis habet Dageſch הִתְמַסֵּר, cuius ſi capax non fuerit, prima requirit camets loco patach, הִתְפָּאֵר. *gloriatus eſt*, quamuis non ſemper habeat, vt הִתְיַחֵשׂ Eſdr. 2. v. 62. *recenſitus eſt per genealogiam.* Tſere vltimæ ſyllabæ mutatur in ſegol ob maccaph הִתְהַלֶּךְ־נֹחַ *ambulauit Noe.* Vltima habet etiam patach,

tach. 2. Paralip. 23. 1. הִתְחַזֵּק *confirmauit se.*
II. Syllaba הִתְ semper præponitur primæ radicali, exceptis verbis, quæ primam Radicalem habent vnam ex his dentalibus שׁ, צ, ס, ז, vbi alia collocandi ratio per totum Hithpaël seruatur. Quæ enim incipiunt à ס, vel שׁ, non ponunt ת, illius syllabæ characteristicæ ante primam Radicis, sed pòst, vt Eccles. 12. 5. הִסְתַּבֵּל *onerauit se*, à סָבַל, הִשְׁתַּמֵּר *custodiuit se*, à שָׁמַר. Quæ à צ, non tantùm postponunt ת, sed mutant illud in ט, הִצְטַדֵּק *iustificauit se*, à צָדַק. Quæ à ז, postpositum illud ת, vertunt in ד, vt הִזְדַּמֵּן *præparauit se*. Sunt autē ט & ד, cognatæ litteræ τῶν ת. Denique quando prima est ד vel ט, tunc ת absorbetur per Dagesch. Leu. 21. 1. יִטַּמָּא *polluet se*, pro יִתְטַמָּא Num. 7. 89. מִדַּבֵּר *loquens pro* מִתְדַּבֵּר.

ANNOTATIO.

I. Segol pro Patach inuenitur sub prima Radicis הִנֶּחָמְתִּי *Ezech.* 5. 13. consolatus sum me, *vbi etiam* ת, *omissum per Dagesch compensatur.*
II. Verba, quæ habent Poël loco Piel, mutant etiā Hithpaël in Hithpoël, quod eodem modo inflectitur, quo Poël, præposita solùm syllaba הִתְ

	HITHPAEL.	HOPHAL.	HIPHIL.	POEL.
	Tradidit seipsum. הִתְמַסֵּר	*Factus vel iussus est tradere.* הָמְסַר	*Fecit tradere.* הִמְסִיר	*Tradidit, vel traditus est.* מוֹסֵר
	Tradens seipsum. מִתְמַסֵּר	*Qui iubetur tradere.* הָמְסָר	*Faciens tradere.* מַמְסִיר	*Tradens, vel qui traditur.* מְמוֹסֵר
	Caret.	*Caret.*	*Factus vel iussus tradere.* מֻמְסָר	*Traditus.* מְמוֹסָר
	Tradet seipsum. יִתְמַסֵּר	*Iubebitur tradere.* יָמְסַר	*Faciet tradere.* יַמְסִיר	*Tradet, vel tradetur.* יְמוֹסֵר
	Trade teipsum. הִתְמַסֵּר	*Caret.*	*Fac tradere.* הַמְסִיר	*Trade, vel tradere tu.* מוֹסֵר
	Tradere seipsum. הִתְמַסֵּר	*Iuberi tradere.* הָמְסַר	*Facere tradere.* הַמְסִיר	*Tradere, vel tradi.* מוֹסֵר

PVAL.	PIEL.	NIPHAL.	KAL.	
Diligenter traditus est. מֻסַּר	*Diligenter Tradidit.* מִסֵּר	*Traditus est.* נִמְסַר	*Tradidit.* מָסַר	*Præteritum.* עָבָר
Diligenter traditur. מֻסָּר	*Diligenter tradens.* מְמַסֵּר	*Traditur.* נִמְסָר	*Tradens.* מוֹסֵר	*Benoni.* בֵּנוֹנִי
Caret.	*Diligenter traditus.* מְמֻסָּר	*Caret.*	*Traditus.* מָסוּר	*Paul.* פָּעוּל
Diligenter tradetur. יְמֻסַּר	*Diligenter Tradet.* יְמַסֵּר	*Tradetur.* יִמָּסֵר	*Tradet.* יִמְסוֹר	*Futurum.* עָתִיד
Caret.	*Diligenter trade.* מַסֵּר	*Traderetu.* הִמָּסֵר	*Trade.* מְסוֹר	*Imperatiuus.* צִוּוּי
Diligenter tradi. מֻסּוֹר	*Diligenter tradere.* מַסֵּר	*Tradi.* הִמָּסֵר	*Tradere.* מְסוֹר	*Infinitiuus.* מָקוֹר

DE VERBIS IMPERFECTIS.

De diuisione Imperfectorum, & de formis Quiescentium.

Imperfecta verba quadruplicia sunt; I. Quiescentia, quæ inter coniugandum vnam ex Radicalibus literis amittunt, & amissam longo puncto compensant. II. Defectiua, quæ item vnam amittunt, & in eius locum substituunt dagesch. III. Composita, quæ non vno duntaxat modo, sed pluribus imperfecta sunt, vt infrà patebit. IV. Verba quatuor, aut quinque literarum. Atque hæc omnia, quantum necesse fuerit, ordine explicaturi, initium faciemus à Quiescentibus, quòd ea multis post Perfecta faciliùs, quàm Defectiua addisci posse videantur.

Quiescentium igitur quinque formæ reperiuntur. I. Pe Aleph, vt אָמַר *dixit.* II. Pe Iod. יָשַׁב *sedit.* III. Ajin Vau, vel Iod, שׂוּם *ponere.* בִּין *intelligere.* IV. Lamed Aleph, מָצָא *inuenit.* V. Lamed He, קָנָה *possedit.* Porrò hîc meminisse oportet (quod suprà c. 1.

sub

ſub finem dictum eſt) per Pe, intelligi primam Radicis literam, quæcunque illa fuerit: per Ajin, ſecundam: per Lamed, tertiam. Ergo quieſcentia Pe Aleph, ſunt illa, quæ habent primam literam א quieſcentem: Quieſcentia Ajin Vau, vel Iod, quæ ſecundam habent Vau, vel Iod: Quieſcentia Lamed Aleph, quæ tertiam habent Aleph. Et ſic de cæteris tam Quieſcentibus, quàm Defectiuis dicendum eſt.

CAPVT X.

De Quieſcentibus Pe Aleph.

HÆc ferè à Perfectis non differunt, niſi quòd in prima perſona futuri coniugationis Kal, א Radicale abiiciunt, ne duo א concurrant, & in toto futuro habent cholem in prima ſyllaba.

KAL.

Paul.	Benoni.	Præteritum.
Dictus.	*Dicens.*	*Dixit.*
אָמוּר	אוֹמֵר	אָמַר
אֲמוּרִים &c.	אוֹמְרִים &c.	אָמַרְתָּ &c.

FVTV

FVTVRVM.

Plural.		Singular.
m.		*f.* *m. Dicet.*
f. יֹאמְרוּ	3. *Perſ.*	יֹאמַר תֹּאמַר
תֹּאמַרְנָה *m.*		*f.* *m.*
תֹּאמְרוּ	2. *Perſ.*	תֹּאמַר תֹּאמְרִי
נֹאמַר	1. *Perſ.*	*com.* אֹמַר

IMPERATIVVS.

Fœm.	Maſc. *Dic.*
אִמְרִי אֱמֹרְנָה	אֱמֹור אִמְרָה

Infinitiuus. אֱמֹר *vel* אֱמֹור *Dicere.*

GERVNDIA.

בֶּאֱמֹור כֶּאֱמֹור לֶאֱמֹור מֵאֱמֹור

Futurum quædam habent integrum יֶאֱסֹוף אֶאֱסֹוף *ab* אָסַף collegit. *Verbum* אָהַב dilexit, *habet quidem integrè tertiam & ſecundam perſonam* יֶאֱהַב תֶּאֱהַב *ſed in prima dicitur* אֹהַב *Malach.* 1.2. *& Prou.*8.16. אֹהַב diligam. *Sic* אֵזֵל proficiſcar, *vnde Ier.*2.36. תֵּזְלִי proficiſcêris. *Propter Vau conuerſiuum, & futurũ Milel, mutatur plerumque patach in ſegol*, וַתֹּאמֶר, וַיֹּאמֶר & dixit. *Idem patach tranſit in tſere propter pauſam, Pſ.*1.6.תֹּאבֵד peribit.*Legitur etiam* 2. *Sam.* 19. 13. תֹּומְרוּ dicetis, *ſine* א. *De contracto Gerundio* לֵאמֹור ad dicendum, *egimus p.*15. לְאַהֲבָה *Deu.*10.12. *&* 15. ad diligendum, *propter* ה *paragogicum.Sicut* לְתַאֲבָה *de quo p.*71.

NIPHAL.

Futurum.	Benoni.	Præteritum.
Dicetur יֵאָמֵר	*Qui dicitur* נֶאֱמָר	*Dictus est* נֶאֱמַר
&c. אֵאָמֵר	*&c.* נֶאֱמָרִים	*&c.* נֶאֱמַרְתְּ
Gerundia.	**Infinitiuus.**	**Imperatiuus.**
&c. בְּהֵאָמֵר	*Dici* הֵאָמֵר	*Dicere tu.* הֵאָמֵר
		&c. הֵאָמְרוּ

Legitur in præterito נאחזו cõtenti sunt, possederũt, *Num.* 32. 30. *pro* נֶאֶחֱזוּ *Post tertiam personam futuri, omissa secunda, posuimus primam hîc & deinceps sæpiùs: eò quòd* א *formatiua futuri peculiarem habeat difficultatem, cùm interdum aliud punctum requirat, quàm cæteræ formatiuæ. Infinitiuus exit quandoque in cholem, Leuit.* 7. 18. הֵאָכוֹל comedi.

PIEL.

Paul.	Benoni.	Præteritum.
Diligenter dictus.	*Dil. Dicens.*	*Dil. dixit*
מְאֻמָּר	מְאַמֵּר	אִמֵּר
&c. מְאֻמָּרִים	מְאַמְּרִים	*&c.* אִמַּרְתְּ
Infinitiuus.	**Imperatiuus.**	**Futurum.**
Diligenter dicere.	*Dil. dic.*	*Diligenter dicet,*
אַמֵּר	אַמֵּר	יְאַמֵּר
&c. בְּאַמֵּר	*&c.* אַמְּרוּ	*&c.* אֲאַמֵּר

Excidit nonnunquam א, *vt Iob.* 35. 11. מַלֵּף docens, *pro* מְאַלֵּף. *Sic Eze.* 28. 15. אַזֵן auribus

bus percipiam. *pro* אַאֲזִין : *&* 2. *Sam.* 22. 40. תַּזֵּר accinges, *pro* תְּאַזֵּר. *In voce autem* מְאָדָּם rubefactus, *ponitur* ◌ָ *pro kibbuts. Naüm.* 2. 4. *Est enim Paul ex Piel.*

PVAL,	HOPHAL,	HITHPAEL:
Præteritum.	Præterit.	Præteritum.
Diligenter dictus est.	*Factus est dicere.*	*Dixit seipsum.*
אֻמַּר	הָאֳמַר	הִתְאַמֵּר
&c. אֻמַּרְתָּ	*&c.* הָאֳמַרְתָּ	*&c.* הִתְאַמַּרְתָּ

De his tribus nihil dicendum occurrit, cùm in omnibus perfecta sint.

HIPHIL.

Paul.	Benoni.	Præteritum.
Factus dicere.	*Faciens dicere.*	*Fecit dicere.*
מָאֳמָר	מַאֲמִיר	הֶאֱמִיר
&c. מָאֳמָרִים	*&c.* מַאֲמִירִים	*&c.* הֶאֱמַרְתָּ
Infinitiuus.	Imperatiuus.	Futurum.
Facere dicere.	*Fac dicere.*	*Faciet dicere.*
הַאֲמִיר	הַאֲמִיר	יַאֲמִיר
&c. בְּהַאֲמִיר	*&c.* הַאֲמִירוּ	*&c.* אַאֲמִיר

Aleph occultatur interdum in tsere, Prou. 17.4. מֵזִין auribus percipiens, *pro* מַאֲזִין. *& in camets, Iob.* 32. 11. אָזִין auribus percipiam *pro* אַאֲזִין. *Item in patach, Is.* 13. 20. יַהֵל tentoria figet, *ab* אֹהֶל : *fortasse vt differat à* יָהֵל expandet,

det, lucere faciet; ab הֵלֵל. *In voce*, וַיָּאצֶל *Num.* 11. 25. & sepofuit, א *quiescit in camets expressè: occultè verò in* וַיָּרֶב 1.*Sam.*15. 5. & tetendit insidias, *pro* וַיֶּאֱרֹב. יָאצֶל. אוֹבִיד, perdam, *venit more quiescentium Pe Iod, regulare esset* אַאֲבִיד. *Ier.*46.8.*Imperatiuus* הַאְזֵנָּה *Gen.*4. 23. auribus percipite, *legitur pro* הַאֲזֵנָּה. *Sic Infinitus* לְהָכִיל *Ezech.*21. 28. ad consumendum, *pro* לְהַאֲכִיל.

CAPVT XI.

De quiescentibus Pe Iod.

IN *Præterito & Participiis Kal, item in toto Piel, Pual, & Hithpael hæc verba perfecta sunt. In toto autem Niphal, Hiphil, & Hophal mutant suum Iod radicale in Vau, aut mobile, aut quiescens; in cæteris sequuntur Perfecta.*

KAL.

Paul.	Benoni.	Præterit.
Habitatus.	*Habitans.*	*Habitauit.*
יָשׁוּב	יֹשֵׁב	יָשַׁב
יְשׁוּבִים &c.	יוֹשְׁבִים &c.	יָשַׁבְתָּ &c.

G Futu

FVTVRVM.

	Plural.			Singul.	
	f.	m.		f.	m. *Habitabit.*
3. *Perſ.*	תֵּשַׁבְנָה	יֵשְׁבוּ		תֵּשֵׁב	יֵשֵׁב
2. *Perſ.*		תֵּשְׁבוּ		תֵּשְׁבִי	תֵּשֵׁב
1. *Perſ.*		נֵשֵׁב			אֵשֵׁב

IMPERATIVVS.

Fœm.		Maſcul.	
שֵׁבְנָה	שְׁבִי	שְׁבוּ	שֵׁב *Habita.*

Infinitiuus. שֶׁבֶת *ſedere.*

GERVNDIA.

בְּשֶׁבֶת כְּשֶׁבֶת לָשֶׁבֶת מִשֶּׁבֶת׃

*Futurum ſæpe habet Iod radicale vel expreſſum, vt Pſ.*25.13. יִירַשׁ poſſidebit. *Iob*.3.12 אִינַק ſugam, אִימְנָה *Gen.*13.9. ad dextram ibo. *vel ſuppreſſum in chiric, vt* 1.*Reg.*1.1. יִחַם calefiet. 1.*Sam.*18.20. וַיִּשַׁר (ש *abſque Dageſch,*) & rectum fuit, placuit. *In* יֶחֱמוּ incaleſcent, *Gen.*30. 39. *Iod eſt cum ſegol, quia* ח *habet* ֱ. *Verbum* יָכוֹל potuit, *mutat Iod radicale in* ו, יוּכַל אוּכַל poterit. אֶסּוֹר caſtigabo, *pro* אֵסוֹר *vel* אֵסֵר, *reſoluit vocalem longam in breuem & dageſch, Iſa.*8.11. *Vltima futuri habet etiam*

patach,

patach, יִיטַב bene erit, יֵחַם calescet, יֵרַע displicebit, malus erit. *Et cholem*, יֵבוֹשׁ erubescet. *Isa.* 29.22. נֵאוֹת acquiescemus, consentiemus, *Gen.* 34. 15. *à verbo* יָאַת. *Cæterùm tsere vltimæ propter maccaph & vau conuersiuum mutatur in segol, vt* יֵלֶךְ־נָא veniat quæso, וַיֵּשֶׁב & habitauit.

IMPERATIVVS *quandoque habet patach, præsertim in iis, quorum tertia est gutturalis, vt à* יָדַע sciuit, *dicimus* דַּע scias, *m.* דְּעוּ scite, m. דְּעִי scias f. דַּעְנָה scite, *f.* ה *paragogicum, si secum accentum habet, mutat tsere & patach in scheua, Genes.* 45.9. רְדָה descende, *&* 27. 19. שְׁבָה habita. *In maioribus tamen distinctionibus, & tsere & accentus manet in priori syllaba* רֵדָה descende, שֵׁבָה habita. *A* יָהַב dedit, *formatur*, הַב *&* הָבָה da. הָבוּ *&* הֵבוּ date.

INFINITIVVS *geminum habet patach, si tertia sit gutturalis, vt* דַּעַת scire. *Idem nonnunquam perfectus est, præsertim quando alteri verbo iungitur, vt Gen.* 43.19. יָרֹוד יָרַדְנוּ descẽdendo descendimus, *& tunc accedentibus literis Gerundij* בכל, *efficit chiric longum, vt Isa.* 27.11. בִּיבֹשׁ cum aruerit. *Quædam abii-*

ciunt Iod absque additione ה, *Ier.*42.10.שׁוֹב habitare.*Iob.*42.2.כּוֹל posse.*Inueniuntur etiam* ה *loco* ת, *vt Gen.*46.3 מֵרְדָה *pro* מֵרֶדֶת *à* descendédo.*Cur in* ל לָשֶׁבֶת *&* *aliis nonnullis imperfectorum gerundiis habeat* ּ, *vide part.*4.*ca.*6.*de punctis literarum* בְּלֵב. *Denique alia partim Perfectorum, partim Imperfectorum formam recipiunt, Num.*14.16.יְכוֹלֶת posse, *Gen.*8.7.יְבוֹשֶׁת arescere, exsiccari, *pro* כֶּלֶת, בֶּשֶׁת, *quamuis illa quibusdam videantur esse nomina, sicut* קְטֹרֶת incensum. *Verùm hoc minùs probabile.*

NIPHAL.

Præteritum.

Plural.		Singul.
		Habitatus est.
נוֹשְׁבוּ	*3. Pers.*	נוֹשַׁב נוֹשְׁבָה
נוֹשַׁבְתֶּם נוֹשַׁבְתֶּן	*2. Pers.*	נוֹשַׁבְתָּ נוֹשַׁבְתְּ
נוֹשַׁבְנוּ	*1. Pers.*	נוֹשַׁבְתִּי

Imperat.	Futurum.	Benoni.
Habitare tu.	*Habitabitur.*	*Qui habitatur.*
הוּשַׁב	יוּשַׁב	נוֹשָׁב
הוּשְׁבוּ *&c.*	אוּשַׁב *&c.*	נוֹשָׁבִים *&c.*

Infinit. הוּשַׁב *habitari,* Gerundia, בְּהוּשַׁב, *&c.*

Quædam inueniuntur cum tsere, vt Is. 57.5. נֵחָמִים

נִחַם calefecit se. *Illud Gen.* 8.12. וַיִּיחֶל & expectauit, *perfectum est*.

PIEL.

Paul.	Benoni.	Præterit.
מְיֻשָּׁב	מְיַשֵּׁב	יִשֵּׁב
מְיֻשָּׁבִים *&c.*	מְיַשְּׁבִים *&c.*	יִשַּׁבְתָּ *&c.*

Infinit.	Imperat.	Futurum.
יַשֵּׁב	יַשֵּׁב	וַיִשֵּׁב
בְּיַשֵּׁב *&c.*	יַשְּׁבוּ *&c.*	אֲיַשֵּׁב *&c.*

In יֶחֱמַתְנִי *Ps.* 51.7. calefecit, *concepit*, (*fœm.*) *Iod habet segol, propter sequens* ־ֱ, *pro* יְחָמַתְנִי. *Illud autem Naum.* 1.4. יַבֵּשׁ siccabit, *ponitur pro* יְיַבֵּשׁ:

PVAL.

Infinit.	Futur.	Benoni.	Præterit.
יֻשּׁוֹב	יְיֻשַּׁב	יֻשָּׁב	יֻשַּׁב
אֲיֻשַּׁב *&c.*	יֻשָּׁבִים *&c.*		יֻשַּׁבְתָּ *&c.*

Huius verbi significatio neque in Piel, neque in Pual reperitur, quare omisimus.

HIPHIL.

Plural.	Præteritum.	Singul.
		Fecit habitare.
הוֹשִׁיבוּ	3. *Perf.*	הוֹשִׁיב הוֹשִׁיבָה
הוֹשַׁבְתֶּם הוֹשַׁבְתֶּן	2. *Perf.*	הוֹשַׁבְתָּ הוֹשַׁבְתְּ
הוֹשַׁבְנוּ	1. *Perf.*	הוֹשַׁבְתִּי

Paul.	Benoni.
Factus habitare מוּשָׁב.	*Faciens habitare.* מוֹשִׁיב
&c. מוּשָׁבִים	&c. מוֹשִׁיבִים

FVTVRVM.

Plural.		Singul.
		Faciet hab.
יוֹשִׁיבוּ	תּוֹשֵׁבְנָה	יוֹשִׁיב. תּוֹשִׁיב
תּוֹשִׁיבוּ		תּוֹשִׁיב תּוֹשִׁיבִי
נוֹשִׁיב		אוֹשִׁיב

IMPERATIVVS.

Fœm.	Mascul.
	Fac habitare.
הוֹשִׁיבִי הוֹשֵׁבְנָה	הוֹשֵׁב הוֹשִׁיבוּ:
Facere habitare.	

Infinit. הוֹשִׁיב Gerundia, בְּהוֹשִׁיב, &c.

Illa, quæ in Kal huius ordinis Iod radicale seruant in futuro, id etiam hîc seruant; interdum adscriptum, interdum latens in Tsere, & hoc non solùm in futuro, sed etiam per totam Coniugationem, excepto Paul, vt הֵטִיב *vel* הֵיטִיב benefecit, מֵטִיב *vel* מֵיטִיב benefaciens. יֵטִיב *vel* יֵיטִיב *vel* יְיַטִּיב benefaciet. הֵטִיב *vel* הֵיטִיב benefac & benefacere, *à* יָטַב bonus, gratus fuit. *Futuri accentus propter Vau conuersiuum in priori syllaba positus mutat*

mutat tsere, vel chiric in segol, 2. *Reg.* 17. 6. וַיּוֹשֶׁב & habitare fecit. *Exprimitur nonnunquam* ה *Coniugationis symbolum*, *Psal.* 116. 6. יְהוֹשִׁיעַ saluabit. *Legitur & Psal.* 138. 7. יְיַדַּע notum faciet.

Imperatiuus interdum habet Iod mobile, vt Ps. 5. 9. הַיְשַׁר dirige. *pro quo nunc legitur* הַוְשַׁר הַיְצֵא fac exire. *Gen.* 8. 17.

APPENDIX.

Cùm Coniugatio verbi יָלַל vlulauit, *tyronibus difficilior videri soleat, eam hîc ex Scripturæ locis simul proponemus.*

HIPHIL.

Benoni. Præteritum.

vlulans. *runt.* *aui.* *asti.* *vlulauit.*

מֵילִיל הֵילִילוּ: הֵילַלְתִּי הֵילַלְתָּ הֵילִיל

FVTVRVM.

bunt. *bit.* *vlulabo.*

אֵילִיל *vel* אֲיֵלִיל: יֵילִיל *vel* יְיֵלִיל: יְיֵלִילוּ *vel* יְהֵילִילוּ:

תְּיֵלִילוּ *buis*, *m.*

vlulate m. *vlula. f.* *vlula m.* Imper.

הֵילִיל *vel* הֵיֵלל הֵילִילִי: הֵילִילוּ *vel* הֵלִילוּ:

Infinit. הֵילִיל *vlulare. Cætera desunt.*

Illud 1. *Sam.* 4. 19. לָלַת *multò conuenientiùs factum per Syncopen dicitur ex* לְלֶדֶת ad pariendũ *à* יָלַד peperit, *quàm ex Gerundio Cal* לְלֵלֵת ad vlulandum, *à* יָלַל *prout non solùm noster interpres, sed etiam nonnulli Rabbini docuerant.*

HOPHAL.

Infinit.	Futurum.	Benoni.	Præter.
Iuberi hab.	*Iubebitur hab.*	*Qui iubetur hab.*	*Factus est habitare.*
הָוְשֵׁב	יוּשַׁב	הוּשָׁב	הוּשַׁב
	אוּשַׁב *&c.*	הוּשָׁבִים *&c.*	הוּשַׁבְתָּ *&c.*

HITHPAEL.

Futurum.	Benoni.	Præterit.
יִתְיַשֵּׁב	מִתְיַשֵּׁב	הִתְיַשֵּׁב
אֶתְיַשֵּׁב *&c.*	מִתְיַשְּׁבִים *&c.*	הִתְיַשַּׁבְתָּ *&c.*

Infinitiuus.	Imperatiuus.
הִתְיַשֵּׁב	הִתְיַשֵּׁב
בְּהִתְיַשֵּׁב *&c.*	הִתְיַשְּׁבוּ *&c.*

Huius Coniugationis paradigma etsi vsitatum non sit, nec esse possit; (*quis enim dixerit*, habitauit seipsum ?) *aliis tamen verbis huc spectantibus inseruit. Exod.* 2. 4. *legitur* תֵּתַצַּב statuet se, *pro* תִּתְיַצֵּב

CAPVT

CAPVT XII.

De Quiescentibus Ajin Vau, vel Iod.

NON *omnia verba, quorum secunda est Vau, ad hanc Quiescentium classem pertinent. Reperiuntur enim quædam, quorum secunda est Vau mobile, vt* גָּוַע expirauit, רָוַח respirauit: *alia autem sunt, quorum tertia radicalis est* ה *quiescens, vt* אָוָה concupiuit. *Illa perfecta sunt; hæc ad ordinem Quiescentium Lamed He pertinent. Eodem modo nec omnia Iod secundam habentia huc spectant, vt* אָיַב, אָיַבְתָּ, אָיַבְתִּי odio habuit. *Hîc enim Iod est mobile.*

Porro cùm quiescentia Ajin Vau, & Ajin Iod eandem omnino Coniugationum formam habeant, satis fuerit vnum vtrisque, breuitatis causa, paradigma tribuere.

KAL.

Plur.		Præteritum.	Sing.	
				Posuit.
	שָׂמוּ	*3. Pers.*	שָׂמָה	שָׂם
שַׂמְתֶּן	שַׂמְתֶּם	*2. Pers.*	שַׂמְתְּ	שַׂמְתָּ
	שַׂמְנוּ:	*1. Pers.*		שַׂמְתִּי:

שָׂמָה שָׂמוֹת Benoni. שָׂם שָׂמִים *ponens.*

Positus.

שׂוּמָה שׂוּמוֹת: Paul. שׂוּם שׂוּמִים:

FVTVRVM.

Plur.	Sing. *Ponet,*
יָשׂוּמוּ	יָשׂוּם תָּשׂוּם
תָּשׂוּמוּ תְּשׂוּמֶנָה	תָּשׂוּם תָּשׂוּמִי
נָשׂוּם	אָשׂוּם:

IMPERATIVVS.

Fœm.	Masc. *Pone.*
שׂוּמִי שׂוּמְנָה:	שׂוּם שׂוּמוּ:

Infinitiuus, שׂוּם *Ponere.*

GERVNDIA.

בְּשׂוּם כְּשׂוּם לָשׂוּם מִשּׂוּם:

Præteritum & Benoni forma triplex est. I. Quædam habent camets, vt in paradigmate שָׂם *vides, & hæc forma vsitatissima est. Paucula tamen reperiuntur cum patach* בַּז *spreuit,* מַח oblitus, obductus est. *II. Quædam habent tsere, & hoc modo coniugantur.*

Præteritum.

Plur.		Singul. *Mortuus est.*
מֵתוּ	3. *Pers.*	מֵת מֵתָה
מֵתֶּם מֵתֶּן	2. *Pers.*	מַתָּ מַתְּ
מַתְנוּ	1. *Pers.*	מַתִּי

BENONI

BENONI

Fœm.	Masc. *Moriens & mortuus.*
מֵתָה מֵתוֹת	מֵת מֵתִים .

III. Quædam habent cholem, & ita inflectuntur.

Præteritum.

Plur.		Sing. *Illuxit.*
אוֹרוּ	3. *Pers.*	אוֹר אוֹרָה
אוֹרְתֶּם אוֹרְתֶּן	2. *Pers.*	אוֹרְתָּ אוֹרְתְּ
אוֹרְנוּ	1. *Pers.*	אוֹרְתִּי

BENONI.

Fœm.	Masc. *Illuxus.*
אוֹרָה אוֹרוֹת	אוֹר אוֹרִים:

Cætera omnia hæ duæ posteriores formæ communia habent cum paradigmate שָׂם: *Inuenitur aliquando in præterito Aleph quiescens post camets* קָאם surrexit. *Ose.* 10. 14. *& mobile,* וְרָאֲמָה & exaltabitur. *Zach.* 14. 10.

Futurum exit quoque in Cholem, præsertim cum accentu distinguente וַיָּמֹות & mortuus est, וַיָּצֹום & iciunauit. *Extra accentum distinguentem, si accedat Vau conuersiuum, & retrahatur accentus in penultimam, aut sequatur maccaph, mutatur cholem & schurec in* ··, *Gen.* 14

Gen. 14. 2. וַיָּרָץ & cucurrit. 2. *Sam.* 19. 39. יָשָׁב־נָא reuertatur quæso. *Hoc tamen ipso in loco (quando nimirum est vau conuersiuum , & accentus retractus) quædam, quorum prima vel tertia radicis est gutturalis aut* ר, *habent* ˉ, *vt* 1. *Sam.* 25. 14. וַיָּעַט בָּהֶם & inuectus est in eos. *Gen.* 8. 4. וַתָּנַח & requieuit. *Iud.* 4. 18. וַיָּסַר & declinauit, *Iud.* 4. 21. וַיָּעַף & defecit. *Ad differentiam tamen significationis legimus* , *Ps.* 18. 11. וַיָּעֹף, & *Isa.* 6. 6. וַיָּעָף & volauit. *Vtraque enim significatio in Radice* עוף *reperitur.*

Imperatiuus & Infinitiuus habent etiam cholem מוֹל circumcide, קוֹם surgere. *Literæ verò Gerundij amant sequens schurec* לָקוּם ad surgendum. בְּקוּם in surgendo. *Interdum vtrique additur* ה *paragogicum* קוּמָה surge, שׁוּבָה reuertere, רֹעָה *confringere.*

NIPHAL.

Præteritum.

Plurale.		Singular.
		Positus est.
נָשׁוֹמוּ	3. *Pers.*	נָשׁוֹם נְשׁוֹמָה
נְשׁוֹמוֹתֶם נְשׁוֹמוֹתֶן	2. *Pers.*	נְשׁוֹמוֹתָ נְשׁוֹמוֹת
נְשׁוֹמוֹנוּ	1. *Pers.*	נְשׁוֹמוֹתִי

BENONI.

Fœm.	Maſcul.
	Qui ponitur.
נְשׁוֹמָה נְשׁוֹמוֹת	נָשׁוֹם נְשׁוֹמִים

FVTVRVM.

Plur.		Sing. *Ponetur.*
תִּשּׁוֹמֶנָה יִשּׁוֹמוּ	3. *Perſ.*	יִשּׁוֹם תִּשּׁוֹם
תִּשּׁוֹמוּ	2. *Perſ.*	תִּשּׁוֹם תִּשּׁוֹמִי
נִשּׁוֹם	1. *Perſ.*	אֶשּׁוֹם

IMPERATIVVS.

Fœm.	Maſc. *Pone.*
הִשּׁוֹמִי הִשּׁוֹמֶנָה	הִשּׁוֹם הִשּׁוֹמוּ:

Infinit. הִשּׁוֹם *poni.* Gerundia, בְּהִשּׁוֹם, *&c.*

Præteritum etiam reperitur cum tſere. Zach. 2.13. נֵעוֹר excitatus eſt. *Futuri literæ, itémque* ה *figuratiuum Imperatiui & Infinitiui habent tſere, ſi prima radicalis reſpuat dageſch,* אֵעוֹר excitabor, הֵאוֹר illuminare tu, & illuminari. *Idem tſere ſortiuntur Gerundij literæ, abiecto* ה, לֵאוֹר ad illuminandum. *Vltima infinitiui nonnunquam eſt cum ſchurec, Iſ.* 25. 10. כְּהִדּוּשׁ ſicut trituratur.

POEL.

Loco Piel habent hæc verba Poël; quæ coniugatio

iugatio illorum est propria, vt diximus pag. 80. Formatur autem hoc Piel ex Infinitiuo Kal, mutato schurec in cholem, & repetita tertia radicali, vt à שׁוּם *fit* שׁוֹמֵם. *Sunt tamen nonnulla, quæ non recusant τὸ Piel, vt Esther.* 9.32. קִיֵּם statuit, *Dan.* 1.10. חִיֵּב debitorem, reum fecit.

Paul.	Benoni.	Præteritum.
Positus.	*Ponens, vel qui ponitur.*	*Posuit, vel positus est.*
מְשׁוֹמָם	מְשׁוֹמֵם	שׁוֹמֵם
מְשׁוֹמָמִים &c.	מְשׁוֹמְמִים	שׁוֹמַמְתָּ &c.

Infinitiuus.	Imperatiuus.	Futurum.
Ponere vel poni.	*Pone vel ponere tu.*	*Ponet, vel ponetur.*
שׁוֹמֵם	שׁוֹמֵם	יְשׁוֹמֵם
בְּשׁוֹמֵם &c.	שׁוֹמְמוּ &c.	אֲשׁוֹמֵם &c.

Conuenit omnino cum Poël Perfectorum מוֹסֵר.

HIPHIL.

Plurale.	Præteritum.	Singul.
הֵשִׁימוּ	3. *Pers.*	הֵשִׁים הֵשִׁימָה
הֲשִׁמֹתֶם הֲשִׁמֹתֶן	2. *Pers.*	הֲשִׁמֹתָ הֲשִׁמֹת
הֲשִׁמֹנוּ	1. *Pers.*	הֲשִׁמֹתִי

Est & alia huius Præteriti forma:

Plurale.

Plurale.		Singulare.
הֵשִׁימוּ	3. *Pers.*	הֵשִׁים הֵשִׁימָה
הֲשִׁימוֹתֶם הֲשִׁימוֹתֶן	2. *Pers.*	הֲשִׁימוֹתָ הֲשִׁימוֹת
הֲשִׁימוֹנוּ	1. *Pers.*	הֲשִׁימוֹתִי

BENONI.

Fœm.	Masc.
מְשִׁימָה מְשִׁימוֹת	מֵשִׁים מְשִׁימִים:

PAVL.

Fœmin.	Mascul.
מוּשָׁמָה מוּשָׁמוֹת	מוּשָׁם מוּשָׁמִים:

FVTVRVM.

Plurale.		Singulare.
יָשִׁימוּ תְּשֵׁמְנָה	3. *Pers.*	יָשִׁים תָּשִׁים
תָּשִׁימוּ	2. *Pers.*	תָּשִׁים תָּשִׁימִי
נָשִׁים	1. *Pers.*	אָשִׁים

IMPERATIVVS.

Fœm.	Mascul.
הָשִׁימִי הָשֵׁמְנָה	הָשֵׁם הָשִׁימוּ

Infinitiuus. הָשִׁים

Gerundia. בְּהָשִׁים, &c.

Præteriti forma posterior sub figuratiuo ה, *primæ & secundæ personæ habet etiam* ֲ, *vt* חֲקִיצוֹתִי evigilaui: *vel patach, si prima est gutturalis, vt* הֶעִירוֹתִי suscitare feci, *seruato chiric sub prima*

prima radicis, vel eius loco, tſere, vt הֲשֵׁבוֹתֶם reddidiſtis. *Porrò Præteriti vltima tertiæ perſonæ effertur etiam cum patach, vt Deut. 28. 52.* וְהֵצַר & faciet anguſtiam. *Ab* הֵמִית interfecit, *legitur* הֲמִתִי הֲמִתֶּם הֲמִתֶן *pro* הֲמִיתוֹתִי הֲמִיתוֹתֶם הֲמִיתוֹתֶן. *Illud* הֵסַתָּה 1. *Reg.* 21. 25. incitauit, (*Iezabel*) *ponitur pro* הֵסִיתָה: *Amittitur interdum figuratiua* ה, *ſed rarò, vt Iob.* 33. 13. רִיבוֹתָ litigaſti, *Ier.* 16. 16. דִּיגוּ piſcati ſunt, *pro* הֲרִיבוֹתָ הֵדִיגוּ:

Benoni habet etiam tſere, vel patach, ſicut præteritum, vt Iſ. 44. 25. מֵפֵר diſſoluens, מֵצַר obſidens. *In* מַלִּין *Exod.* 16. 8. *fit reſolutio* τȣ̃ *tſere in patach & dageſch, præcipuè cùm ſignificat* murmurare, *ſicut in* יַלִּיזוּ *Prou.* 4. *v.* 21. recedant, τȣ̃ ִ.

Futurum in vltima etiam admittit tſere יָגֵל exultabit. *Quando ipſum fit Milel, aut habet vau conuerſiuũ, poſtulat ſegol* וַיָּגֶל & exultauit, *vel patach,* וַיָּסַר & amouit, יְזִידוּן *Deut.* 17. 13. ſuperbè agent, *propter* ן *paragogicum mutat* ִ *in* ְ. *Tertia pluralis fœminea etiã eſt cũ chiric, Ier.* 44. 25. תָּקִימְנָה ſtatuetis; *vel mutat prius camets in ſcheua* תְּהִימֶנָה tumultuabũtur. *Mich.* 2. 12.

Imperatiuus & Infinitiuus habent vltimam futuri, nimirum tsere, chiric & patach הָשֵׂים pone, & ponere, &c. הָשֵׁע claude & claudere, *à* שׁוּעַ, *quod cum vau mobili* שָׁוַע *significat* clamauit, הָשֵׁב conuerte & conuertere. *Præterea Imperatiuus & Gerundia sæpe veniunt sine* ה *characteristico, Gen.* 24. 2. שִׂים pone, *Ps.* 48. 14. לִין pernocta, לָרִיב ad disceptandum, *pro* הָשִׂים, הָלִין, לְהָרִיב.

HOPHAL.

Præteritum.

Plurale.	Singular.
הוּשְׂמוּ	הוּשַׂם הוּשְׂמָה
הוּשַׂמְתֶּם תֶּן	הוּשַׂמְתָּ הוּשַׂמְתְּ
הוּשַׂמְנוּ	הוּשַׂמְתִּי

Benoni. הוּשָׂם הוּשָׂמִים &c.

FVTVRVM.

Plur.		Singul.
יוּשְׂמוּ	3. *Pers.*	יוּשַׂם תּוּשַׂם
תּוּשַׂמְנָה תּוּשְׂמוּ	2. *Pers.*	תּוּשַׂם תּוּשְׂמִי
נוּשַׂם	1. *Pers.*	אוּשַׂם

Infinitiuus, הוּשַׂם & הוּשֵׂם.

Schurec nonnunquam resoluitur in Kibbuts & dagesch, הֻסַּב conuersus est retrorsum.

H שׂוּם

שום *in suo Hiphil potiùs significat* ponere, *& in Hophal* poni: *ideo significationem iis non apposuimus, quam tamen in sequente Hithpoel propter alia verba addimus, licet Scriptura eam non habeat.*

HITHPOEL.

Benoni.	Præteritum.
Ponens seipsum.	*Posuit seipsum.*
מִשְׁתּוֹמֵם	הִשְׁתּוֹמֵם
מִשְׁתּוֹמְמִים *&c.*	הִשְׁתּוֹמַמְתָּ *&c.*

Infinit.	Imperat.	Futur.
Ponere seipsum.	*Pone teipsum.*	*Ponet seipsum.*
הִשְׁתּוֹמֵם	הִשְׁתּוֹמֵם	יִשְׁתּוֹמֵם
בְּהִשְׁתּוֹמֵם *&c.*	הִשְׁתּוֹמְמוּ *&c.*	אֶשְׁתּוֹמֵם *&c.*

Hæc Coniugatio fit ex Poel, addita syllaba הת, *vt* כּוֹנֵן præparauit, confirmauit, הִתְכּוֹנֵן parauit, seu firmauit seipsum. *Cur autem dicamus* הִשְׁתּוֹמֵם *pro* הִתְשׁוֹמֵם *ex Perfectis iam constat, pag. 89. Cæterùm Iosue 9. 4. inuenitur forma in Hithpael*, הִצְטַיָּר legatum se finxit, *à* צִיר legatus, nisi rectiùs legatur הִצְטַיֵּר vt colligitur ex vers. 11.

Verbum בּוֹא *venire.*

Addemus sub finem Quiescentium Ajin Vau,

Vau, vel Iod verbum בּוֹא *, quod etsi ferè regulare sit, tamen ob duas quiescentes Vau & Aleph tyronibus initio nonnihil negotij exhibere solet. Simile est* נוֹא, irritum facere, *seu* frangere, & קוֹא vomere, *quæ tantùm in Hiphil coniugantur.*

KAL.

Præteritum.

Plural.		Singul. *Venit.*
בָּאוּ *vel* בּוֹאוּ	3. *Pers.*	בָּא בָּאָה
בָּאתֶם תֶּן	2. *Pers.*	בָּאתָ בָּאת
בָּאנוּ *vel* בָּנוּ	1. *Pers.*	בָּאתִי

BENONI.

Fœm.	Masc.	*Veniens.*
בָּאָה בָּאוֹת	בָּא בָּאִים:	

FVTVRVM.

Plural.		Singul. *Veniet.*
יָבוֹאוּ *vel* תָּבוֹאנָה	3. *Pers.*	יָבוֹא תָּבוֹא
תָּבוֹאוּ תְּבוֹאֶינָה	2. *Pers.*	תָּבוֹא תָּבוֹאִי
נָבוֹא	1. *Pers.*	אָבוֹא

IMPERATIVVS.

Fœm.	Mascul.	*Veni.*
בּוֹאִי בּוֹאֶינָה	בּוֹא בּוֹאוּ:	

Infinitiuus, בּוֹא *venire.*

בְּבוֹא כְּבוֹא לָבוֹא מִבּוֹא Gerundia.

1. *Sam.* 25. 34. *vox* תָּבֹאת venies, *assumit* ת *more præteriti: Et in* תָּבוֹאתָה *Deut.* 33. 16. veniet, *superadditur* ה *paragogicum.*

HIPHIL.

Plural.		Singul.
		Fecit venire, id est, adduxit, introduxit.
חֵבִיאוּ	3. *Pers.*	חֵבִיא חֵבִיאָה
הֲבֵאתֶם תֶּן	2. *Pers.*	הֲבֵאתָ הֲבֵאתְ
הֲבֵאנוּ	1. *Pers.*	הֲבֵאתִי

BENONI.

Fœm.	Masc. *Adducens.*
מְבִיאָה מְבִיאוֹת	מֵבִיא מְבִיאִים:

PAVL.

Fœm.	Masc. *Adductus.*
מוּבָאָה מוּבָאוֹת	מוּבָא מוּבָאִים:

FVTVRVM.

Plur.		Sing. *Adducet.*
יָבִיאוּ	3. *Pers.*	יָבִיא תָּבִיא
תָּבִיאוּ *vel* תְּבֶאנָה תְּבִיאֶינָה	2. *Pers.*	תָּבִיא תָּבִיאִי
נָבִיא	1. *Pers.*	אָבִיא

IMPERATIVVS.

Fœm.	Masc. *Adduc.*
הָבִיאִי הָבֵאנָה *vel* הֲבִיאֶינָה	הָבִיא הָבִיאוּ:

Infinit. הָבִיא *Adducere.*

Gerundia. בְּהָבִיא כְּהָבִיא לְהָבִיא מֵהָבִיא

Vt

Vt Præteritum הֵשִׁיםֹ *duas formas habet, ita etiam* הֵבִיא. *In priori quidem adscribitur etiam Iod quiescens in tsere,* הֵבֵיאתָ תִי, *&c. Posterior verò forma sub* ה *admittit alterutrum punctum compositum. Dicimus enim,* הֲבִיאֹתָ תִי, הֲבִיאוֹתֶם, תֶן, *&c. Vel,* הֱבִיאוֹתָ, תִי, הֱבִיאוֹתֶם, תֶן, *&c.*

Benoni מֵבִי adducens *sine* א *Ier.* 19. 15. *vt & futurum* אָבִי *Mich.* 1. 15. *quod effertur quoque cum tsere* יָבֵא אָבֵא: *Eodem modo coniugatur &* קוֹא vomuit, נוֹא *in Hiphil; ab hoc videtur etiam deduci* יָנִי *Ps.* 141. 5. *quod alij* impinguet, *alij* franget *interpretantur.*

HOPHAL.

Futurum.	Benoni.	Præterit.
Adducetur.	*Qui adducitur.*	*Adductus est.*
יוּבָא	הוּבָא	הוּבָא
אוּבָא *&c.*	הוּבָאִים *&c.*	הוּבָאתָ *&c.*

Infinitiuus, הוּבָא *Adduci.*

Præteritum fœmin. Gen. 33. 11. הֻבָאת adducta est, *pro schurec habet* ֻ, *& in fine* ת *loco* ה, *alioqui dicendum esset* הוּבָאָה. *Cæteris coniugationibus caret.*

CAPVT XIII.

De Quiescentibus Lamed Aleph.

A *Perfectorum Regulis hæc verba non multum recedunt.*

KAL.

Præteritum.

Plurale.		Singulare. *Inuenit.*
מָצְאוּ	3. *Pers.*	מָצָא מָצְאָה
מְצָאתֶם תֶּן	2. *Pers.*	מָצָאתָ מָצָאת
מָצָאנוּ	1. *Pers.*	מָצָאתִי

BENONI.

Fœm.	Mascul. *Inueniens.*
מוֹצֵאת *vel* מוֹצֵאת *vel* מוֹצְאָה (מוֹצְאוֹת)	מוֹצֵא מוֹצְאִים:

PAVL.

Fœm.	Mascul. *Inuentus.*
מְצוּאָה מְצוּאוֹת	מָצוּא מְצוּאִים

FVTVRVM.

Plural.		Singul.
יִמְצְאוּ תִּמְצֶאנָה	3. *Pers.*	יִמְצָא תִּמְצָא
תִּמְצְאוּ תִּמְצֶאנָה	2. *Pers.*	תִּמְצָא תִּמְצְאִי
נִמְצָא	1. *Pers.*	אֶמְצָא

IMPERA

IMPERATIVVS.

Fœm.	Mascul
	Inueni.
מְצֶאינָה מִצְאִי .	מִצְאוּ׃ מְצָא

Infinitiuus, מְצוֹא *vel* מְצוֹא *vel* מְצוֹאת *Inuenire.*
בִּמְצוֹאת כִּמְצוֹאת לִמְצוֹאת מִמְּצוֹאת Gerundia.

Præteriti etiam alia forma est, vt מָלֵא plenus est, *quæ ferè vbique retinet tsere, vt*

מָלְאוּ׃	3. *Perſ.*	מָלֵא מָלְאָה
מְלֵאתֶם תֶן	2. *Perſ.*	מָלֵאתָ מָלֵאתְ
מָלֵאנוּ	1. *Perſ.*	מָלֵאתִי

Aleph interdum penitus occultatur מָצָתִי inueni, מָלֵתִי plenus ſum. *Tertia fœminina reperitur cum* ת *in fine*, קָרָאת euenit, vocauit. חָטָאת peccauit.

Gerundia frequentiùs exeunt in ת. *Gen.*20. 6. *vox*, חֲטוֹ peccare, *Aleph amiſit.*

Imperatiui, Ruth 1.20. קְרֶאןָ, *&* *Exod.*2.20. קְרֶאןָ, *ponuntur pro* קְרֶאנָה vocate.

NIPHAL.

Plural.	Præteritum.	Singul.
		Inuentus eſt.
נִמְצְאוּ	3. *Perſ.*	נִמְצָא נִמְצְאָה
נִמְצֵאתֶם תֶן	2. *Perſ.*	נִמְצֵאתָ נִמְצֵאת
נִמְצֵאנוּ	1. *Perſ.*	נִמְצֵאתִי

B E N O N I.

Fœm.	Maſc.
	Qui inuenitur.
נִמְצָאָה נִמְצָאוֹת	נִמְצָא נִמְצָאִים:
Impetatiuus.	Futurum.
Inuenire tu.	*Inuenietur.*
הִמָּצֵא	יִמָּצֵא
הִמָּצְאוּ	אֶמָּצֵא
הִמָּצֶאנָה *&c.*	תִּמָּצֶאנָה *&c.*

Infinitiuus, הִמָּצֵא *Inueniri.*

בְּהִמָּצֵא כְּהִמָּצֵא לְהִמָּצֵא מֵהִמָּצֵא Gerundia.

Præteritum nonnunquam abſcondit א, *vt Ioſ.*2.16. נַחְבֵּתֶם latuiſtis. *Tertia fæminea cum* ת, *Pſal.*118 23. נִפְלָאת mirabilis fuit: *pro quo* 2. *Sam.* 1.26. *legitur* נִפְלְאַתָה.

In Benoni reperitur etiam ְ *pro* ָ. *vt* נִטְמְאִים *Ezech.*20.31. polluti.

Infinitiuus interdum aſſumit ות, *vt* בְּהִנָּבְאוֹתוֹ *Zach.*13. 4. in prophetando ipſum.

P I E L.

Plur.	Præteritum.	Sing.
		Diligenter inuenit.
מִצְּאוּ		מִצֵּא מִצְּאָה
מִצֵּאתֶם תֶּן		מִצֵּאתָ מִצֵּאתְ
מִצֵּאנוּ		מִצֵּאתִי

Fvtv

FVTVRVM.

יְמַצֵּא *dil. inueniet.*

Imperatiuus.	Benoni.
Dilig. inueni	*Diligenter inueniens.*
מַצֵּא	מְמַצֵּא
&c. מַצְּאוּ	*&c.* מְמַצְּאִים

Infinitiuus.	Paul.
Dil. inuenire.	*Diligenter inuentus.*
מַצֵּא	מְמֻצָּא
&c. בְּמַצֵּא מַמַּצֵּא	*&c.* מְמֻצָּאִים

Excidit etiam sæpè Dagesch, maximè ex litera scheuata, ut Num. 32. 11. מִלְּאוּ impleuerunt, *& Genes.* 37. 11. יְקַנְאוּ inuidebunt. מְמַלְאִים *Iob.*3.15. replentes.

P V A L.

Præteritum.

Diligenter inuentus est.

מֻצָּא מֻצֵּאת מֻצֵּאתֶם מֻצֵּאנוּ *&c.*

Benoni. מֻצָּא מֻצָּאִים *Dilig. inuenitur.*

Futur. יְמֻצָּא אֲמֻצָּא תְּמֻצֶּאנָה, *&c. Dil. inuenietur.*

Infinitiuus, מֻצּוֹאת *vel* מֻצּוֹא *Dilig. inueniri.*

Vox קוֹרָא vocatus est, *habet cholem propter* ר. *vide pag.* 79.

HIPHIL.

Plur.	Præteritum.	Sing.
		Fecit inuenire.
הִמְצִיאוּ	3. *Perſ.*	הִמְצִיא הִמְצִיאָה
הִמְצֵאתֶם תֶּן	2. *Perſ.*	הִמְצֵאתָ הִמְצֵאתְ
הִמְצֵאנוּ	1. *Perſ.*	הִמְצֵאתִי

BENONI.

Fœm.	Maſc.
	Faciens inuenire.
מַמְצִיאָה מַמְצִיאוֹת	מַמְצִיא מַמְצִיאִים :

PAVL.

Fœm.	Maſc.
	Factus inuenire.
מֻמְצָאת מֻמְצָאוֹת	מֻמְצָא מֻמְצָאִים :

FVTVRVM.

Plural.		Singular.
		Faciet inuenire.
	יַמְצִיאוּ	יַמְצִיא תַּמְצִיא
תַּמְצֶאנָה	תַּמְצִיאוּ	תַּמְצִיא תַּמְצִיאִי
	נַמְצִיא	אַמְצִיא

IMPERATIVVS.

Fœm.	Maſcul.
	Fac inuenire.
הַמְצִיאִי הַמְצֶאנָה	הַמְצֵא הַמְצִיאוּ

Infinitiuus, הַמְצֵא *Facere inuenire.*

בְּהַמְצֵא כְּהַמְצֵא לְהַמְצִיא מֵהַמְצֵא Gerundia.

Præteri

Præteritum occultat interdum א, 2.*Reg*.13.6. הֶחֱטִי peccare fecit. *In voce illa* הֶחְבְּאַתָה *Ioſ*. 6. 17. abſcondit, *duplex eſt ſignum fæmin*.& ב *cum ſcheua loco chiric*.

HOPHAL.

Præteritum.

Factus eſt inuenire.

הֻמְצָא הֻמְצֵאת הֻמְצֵאתֶם הֻמְצֵאנוּ &c.

BENONI.

הֻמְצָא הֻמְצָאִים *Qui iubetur inuenire.* &c.

FVTVRVM.

Iubebitur inuenire.

יֻמְצָא אֻמְצָא תֻּמְצְאִי תֻּמְצֶאנָה &c.

Infinitiuus.

הֻמְצוֹאת *vel* הֻמְצָא *Iuberi inuenire.*

HITHPAEL.

Præteritum.

Inuenit ſeipſum.

הִתְמַצֵּא הִתְמַצֵּאתָ הִתְמַצֵּאתֶם הִתְמַצֵּאנוּ &c.

BENONI.

מִתְמַצֵּא מִתְמַצְּאִים *Inueniens ſeipſum.* &c.

FVTVRVM.

Inueniet ſeipſum.

יִתְמַצֵּא אֶתְמַצֵּא תִּתְמַצְּאִי תִּתְמַצֶּאנָה &c.

IMPERATIVVS.

Inueni teipſum.

הִתְמַצֵּא הִתְמַצְּאִי הִתְמַצֶּאנָה &c.

Infinitiuus. הִתְמַצֵּא *Inuenire ſeipſum.*

CAPVT

CAPVT XIV.

De quiescentibus Lamed He.

AD hunc ordinem omnia verba ref.rri debent, quorum tertia radicalis est ה, *exceptis duntaxat* גָּבַהּ superbiuit, נָגַהּ splenduit, תָּמַהּ admiratus est, *& sicubi reperitur* כָּמַהּ desiderauit. *Hæc enim, cùm propter Mappik habeant* ה *mobile, perfecta sunt.*

KAL.

Præteritum.

Plural.		Singular. *Possedit, emit, acquisiuit.*
קָנוּ	*3. Pers.*	קָנָה קָנְתָה
קְנִיתֶם קְנִיתֶן	*2. Pers.*	קָנִיתָ קָנִית
קָנִינוּ	*1. Pers.*	קָנִיתִי

BENONI.

Fœm.	Mascul. *Possidens.*
קוֹנָה קוֹנוֹת	קוֹנֶה קוֹנִים:

PAVL.

Fœm.	Masc. *Possessus.*
קְנוּיָה קְנוּיוֹת	קָנוּי קְנוּיִם:

Futu

FVTVRVM.

	Plur.		Sing.
			Possidebit.
תִּקְנֶינָה	יִקְנוּ	3. *Pers.*	יִקְנֶה תִּקְנֶה
	תִּקְנוּ	2. *Pers.*	תִּקְנֶה תִּקְנִי
	נִקְנֶה	1. *Pers.*	אֶקְנֶה

IMPERATIVVS.

Fœm.			Masc.
			Posside.
קְנֶינָה	קְנִי	קְנוּ	קְנֵה

Infinitiuus. קְנוֹת *vel* קָנוֹה *possidere.*

מִקְנוֹת , לִקְנוֹת , כִּקְנוֹת בִּקְנוֹת Gerundia.

Præteriti tertia fœminea singularis sæpè mutat ה *in Iod mobile, vt Psal.* 57. 2. חָסָיָה: sperauit, *pro* חָסְתָה, *& tertia pluralis assumit Iod mobile, vt* חָסָיוּ *pro* חָסוּ sperauerunt. *Reiecto* ה *fœmineo, interdum manet solùm* ת, עָשָׂת fecit. *Iod loco* ה *radicalis positum non semper exprimitur,* 1. *Reg.*9.3. בָּנִתָ ædificasti.

Benoni mutat interdum He in Iod quiescens in chiric magno, פּוֹרִי fructum ferens, *cuius fœmininum* פּוֹרִיָּה (*vbi tamen secunda radicis, etiam scheua admittit instar perfectorum, vt Cant.*1.7. עוֹטְיָה induens se) *interdum in* ת, פּוֹרָת *Genes.*49. 22. fructum ferens.

A Paul

A Paul deriuantur quædam nomina ei similia. vt פִּדְיוֹ redemptio, כְּסוּי *operimentum.*

Futurum ob gutturalem hæc puncta habet, יֶחֱזֶה אֶחֱזֶה videbit. *Quando* ע *prima radicalis est, literæ* יתן; *sæpiùs scribuntur per* ַ *&* א *futuri per* ֱ, יַעֲשֶׂה אֶעֱשֶׂה faciet, יַעֲלֶה אֶעֱלֶה ascendet. *Quædam in plurali habent Iod mobile, assumpto Nun paragogico, vt Is.*31.4. יִכְלָיוּן deficient, *Psal.*36.13. יֶחֱסָיוּן sperabunt, *Ps.*78 44. יִשְׁתָּיוּן bibent, & 36.9. יִרְוְיֻן irrigabuntur. *Sic Psal.*77.4. אֶהֱמָיָה sonitum faciam, *cum He paragogico, pro* אֶהֱמֶה: *Porrò in futuro frequenter abiicitur* ה, *præsertim si Vau conuersiuum præfigatur, & tunc segol secundæ retrahitur sub primam radicalem, & literæ* יתאן *sortiuntur chiric, vt Gen.*33. 19. וַיִּקֶן & possedit; *vel tsere, vt Num.*16.25. תֵּפֶן respicies, *Deut.*9.15. וָאֵפֶן & respexi, תֵּלֶא *Iob* 4.5. ægrè feres, conturbaberis à לָאָה. *Quod si radicis prima vel secunda sit gutturalis, loco illius segol retracti ponitur patach, Gen.*4.5. יִחַר irascetur, *Iob.*3 6. וַיִּחַר & lætatus est, *Gen.*21.14. וַתֵּתַע & errauit: *Imò etiã literæ* י ת א ן *euphoniæ causa pro suo chiric, vel tsere, sæpe recipiunt patach*, וַתַּעַל & ascendit,

וַיַּעַן & respondit, וַיַּעַשׂ & fecit, וַתַּהַר & concepit, וַתֵּחַן & aspexit. *Atque hoc ipsum patach sub* יתאן *mutatur ob maiorem distinctionem in camets* יִחַר lætabitur, *& Prou.* 27.17. acuet se, 2. *Reg.* 1.2. וַיָּחַל & ægrotauit. *Iob.* 23.9. אָחַן videbo. *Præterea maioris celeritatis causa scheuantur duæ radicis literæ remanentes, & futurũ fit monosyllabum,* וַתֵּבְךְּ & fleuit, וַיֵּשְׁתְּ & bibit. *Et hoc fieri solet, quando secunda thematis est vna ex* בגד כפת *aut cognata, vt* ט, יֵשְׁטְּ declinabit. *Simile quid habet vox admodum frequens in hac coniugatione,* וַיַּרְא & vidit *à* רָאָה

Imperatiuus sub prima gutturali habet ֲ עֲלֵה ascende, *vel* ֱ עֱנוּ canite, *Isa.* 21.12. בְּעָיוּ quærite, *habet Iod pro* ה *vt futurum, de quo antè.*

Infinitiuus, sub literis ב כ ל ם *tantùm terminationem* וֹת *admittit, quæ absque illis literis rarior est* רְאֹה *habet etiam* רְאוֹ *Gen.* 26.28. videre, *abiecto* ה, *sicut &* הָגֹה *habet* הָגוֹ *Prou.* 25.5. auferre. *&* רַאֲוָה *Ezech.* 28.17. *ascito* ו, *seu* ו *quiescente mutato in mobile.* ה *paragogicum est.*

NIPHAL.

NIPHAL.

Plural.	Præter.	Singul. *Possessus est.*
נִקְנוּ	3. *Pers.*	נִקְנָה נִקְנְתָה
נִקְנֵיתֶם תֶּן	2. *Pers.*	נִקְנֵיתָ נִקְנֵית
נִקְנֵינוּ	1. *Pers.*	נִקְנֵיתִי

BENONI.

Fœm.	Masc. *Qui possidetur.*
נִקְנָה נִקְנוֹת	נִקְנֶה נִקְנִים

FVTVRVM.

	Plurale.	Singul.	*Possidebitur.*
	יִקָּנוּ	3. *Pers.*	יִקָּנֶה תִּקָּנֶה
תִּקָּנֶינָה	תִּקָּנוּ	2. *Pers.*	תִּקָּנֶה תִּקָּנִי
	נִקָּנֶה	1. *Pers.*	אֶקָּנֶה

IMPERATIVVS.

Fœm.	Mascul. *Possidere tu.*
הִקָּנִי הִקָּנֶינָה	הִקָּנֵה הִקָּנוּ:

Infinit. הִקָּנוֹת *vel* הִקָּנֹה *vel* הִקָּנֵה *Possideri.*
Gerundia. בְּהִקָּנוֹת מֵהִקָּנוֹת, *&c.*

Præteritum habet etiam chiric longum נִקְנִיתֶם possessi estis, נִקְנִינוּ possessi sumus. *Illud Cant.* 1. 6. נִחֲרוּ irati sunt, pugnauerũt, *pro* נֶחֶרוּ *positum est.*

Futurum

Futurum abiecto ה *& ſeruatis iiſdem punctis*, יִקֶן poſſidebitur, יֵרָא videbitur. *Quod ſi ſecunda ſit* ח, *loco camets ponitur patach*, יִמַּח delebitur, יִדַּחוּ impellentur. *Illud* תַּעֲלוּ *Ezech.* 36.3. aſcendetis, *præter morem pro* תַּעֲלוּ, *niſi potiùs ſit futurum Kal*, *pro* תַּעֲלוּ.

Imperatiuus & Infinitiuus inueniuntur cum נ *figuratiuo*, נִגְלֹה reuelare tu, & reuelari, נִדְמֹה ſuccidere tu, & ſuccidi.

PIEL.

Præteritum.

Plur.		Sing.
		Diligent. poſſedit.
קִנּוּ	3. *Perſ.*	קִנָּה קִנְּתָה
קִנִּיתֶם תֶן	2. *Perſ.*	קִנִּיתָ קִנִּית
קִנִּינוּ	1. *Perſ.*	קִנִּיתִי

BENONI.

Fœm.	Maſcul.
	Diligenter poſſidens.
מְקַנָּה מְקַנּוֹת	מְקַנֶּה מְקַנִּים:

PAVL.

Fœm.	Maſcul.
	Diligenter poſſeſſus.
מְקֻנָּה מְקֻנּוֹת	מְקֻנֶּה מְקֻנִּים:

FVTVRVM.

Plural.			Singul.
			Diligenter possidebit.
תְּקַנֶּינָה	יְקַנּוּ	3. *Perſ.*	יְקַנֶּה תְּקַנֶּה
	תְּקַנּוּ	2. *Perſ.*	תְּקַנֶּה תְּקַנִּי
	נְקַנֶּה	1. *Perſ.*	אֲקַנֶּה

IMPERATIVVS.

Fœm.	Maſcul.
	Dilig. poſſide.
קַנִּי קַנֶּינָה	קַנֵּה קַנּוּ׃

Infinit. קַנֵּה קַנֹּה קַנּוֹת *Diligenter poſſidere.*
Gerundia. בְּקַנּוֹת מְקַנּוֹת, *&c.*

Præteritum vbique etiam habere poteſt Iod quieſcens in tſere, vt כִּסֵּיתִי operui, קִוֵּיתָ expectaſti.

Futuri א *venit aliquando cum* ֱ, אֱזָרֶה diſpergam. *Illud Iſ.*40.25. תְּדַמְּיוּנִי aſſimilabitis me, *perfectum eſt, quia Iod eſt loco* ה, *ſicut* יְחַפְּאוּ occultabunt, *cum* א *loco* ה, *à* חִפָּה occultauit. *In voce* אֲרַיֶּוְךָ rigabo te, (*Iſ.*16.9.) *præter anomala puncta Iod loco He ponitur (vt dictum eſt pag.* 125. *&* 126.) *& per metatheſin occupat locum literæ Vau, à* רִוָּה rigare, *regulare eſſet* אֲרַוֶּךָ. *Futurum abiecto* ה, תְּכַס *Nehem.* 4.5. operies, *& cum camets,* 1. *Sam.*21. 13. וַיְתָו & deſignabat. *Impera*

Imperatiui vltima inuenitur etiam cum segol, רַבֵּה multiplica. *Excidente autem* ה, *remanet prima syllaba, vt* גַּל reuela.

P V A L.

Plur.	Præteritum.	Sing.
		Diligenter possessus est.
קֻנּוּ	3. *Pers.*	קֻנָּה קֻנְּתָה
קֻנֵּיתֶם תֶּן	2. *Pers.*	קֻנֵּיתָ קֻנֵּית
קֻנֵּינוּ	1. *Pers.*	קֻנֵּיתִי

B E N O N I.

Fœm.		Mascul.
		Qui diligenter possidetur.
מְקֻנָּה מְקֻנּוֹרֶת		מְקֻנֶּה מְקֻנִּים:

Plural.	Fvtvrvm.	Singul.
		Diligenter possidetur.
יְקֻנּוּ תְּקֻנֶּינָה	3. *Pers.*	יְקֻנֶּה תְּקֻנֶּה
תְּקֻנּוּ	2. *Pers.*	תְּקֻנֶּה תְּקֻנִּי
נְקֻנֶּה	1. *Pers.*	אֲקֻנֶּה

Infinitiuus, קֻנּוֹת *vel* קֻנֹּה *diligenter possideri.*

Præteritum inuenitur cum ·· , *vt* כֻּלּוּ finiti sunt; *& cum cholem, quando secunda respuit dagesch* הוֹרָה conceptus est, רוֹחָה expulsus est. *In aliis vix semel* הֻגָּה 2. *Sam.* 20. 13. remotus est.

HIPHIL.

Præteritum.

Plur.		Sing.
		Fecit possidere.
הִקְנוּ	3. *Pers.*	הִקְנָה הִקְנְתָה
הִקְנֵיתֶם תֶּן	2. *Pers.*	הִקְנִיתָ הִקְנֵית
הִקְנֵינוּ	1. *Pers.*	הִקְנֵיתִי

BENONI.

Fœm.	Masc.
	Faciens possidere.
מַקְנָה מַקְנוֹת	מַקְנֶה מַקְנִים:

PAVL.

Fœm.	Masc.
	Factus possidere.
מָקְנָה מָקְנוֹת	מָקְנֶה מָקְנִים

FVTVRVM.

Fœm.		Masc.
		Faciet Possidere.
יַקְנוּ	3. *Pers.*	יַקְנֶה תַּקְנֶה
תַּקְנוּ תַּקְנֶינָה	2. *Pers.*	תַּקְנֶה תַּקְנִי
נַקְנֶה	1. *Pers.*	אַקְנֶה

IMPERATIVVS.

Fœm.	Mascul.
	Fac possidere.
הַקְנִי הַקְנֶינָה	הַקְנֵה הַקְנוּ:

Infinitiuus. הַקְנוֹת *vel* הַקְנֹה *facere possidere.*

Gerundia. מֵהַקְנוֹת בְּהַקְנוֹת, &c.

Præteritum sub figuratiuo He non tantùm chiric habet, vt in paradigmate vides, sed etiam segol & patach, licèt gutturalis non sequatur, הֶגְלָה migrare fecit, הַרְאֵיתִי feci videre. ה *habet etiam tsere, præcipuè sequente gutturali,* הֶעֱלָה fecit ascendere. *Secunda radicis etiam recipit chiric,* הִגְלִיתָ transmigrare fecisti. *In tertia fœminea seruile* ה *transit in* ת, הִרְצָת *Leu.* 26. 34. volet, *pro* הִרְצְתָה : *Paul inuenitur etiam cum* ּ: *vt* מָפְנֶה *Ezech.* 9 2. versus.

Futurum reiecto He recipit duplex segol, יֶרֶב multiplicabit, *vel duplex patach, si prima gutturalis sit,* וַיַּעַל & ascendere fecit; וָאַעַל & ascendere feci. *Sed hæc significatione tantùm, non autem voce differunt à futuris kal, excepta prima singulari, quæ hîc amat patach, vt* אַעֲלֶה *Exod.* 3. 17. ascendere faciam, *cùm in Kal* ֱ *habeat. Quòd si secunda radicis sit gutturalis, manebit etiam segol* וַיַּתַע & errare fecit, תֶּמַח delere facies, *à quo etiam* תֶּמְחִי delere facies, *f. Porrò futurum illud monosyllabum breuitatis causa inuentum (in iis nimirum, quorum secunda est vna ex* בְּגַד כְּפַת *vel ex cognatis) hîc habet patach,*

Is.41.2. יַרְדְּ dominari faciet. *Gen*.27. 9. יַפְתְּ dilatabit. *Gen*.29.10. יַשְׁקְ potum dabit. וַיַּרְא 2.*Reg*.11.4. videre fecit, ostendit, *tantùm hoc loco reperitur in Hiphil, in Kal sæpissimè.*

Imperatiuus ob defectum radicalis He effertur per duplex segol הֶרֶף remitte, *vel* desine, *pro* הַרְפֵּה; *vel per duplex patach propter primam gutturalem*, הַעַל fac ascendere, *vel cum vno segol sub He formatiuo, si secunda sit gutturalis,* הֶתַע errare fac.

Infinitiuus venit cum chiric præteriti הַקְצוֹת, *Leuit*.14.43. abradi facere. *Exit etiam in* ֵ, הַרְבֵּה *Gen*.3. 16. multiplicare. *Gerundia sine* ה *Coniugationis reperiuntur, vt in aliis ordinibus* לַמְרוֹת *Is*.3.8. ad irritandum, *pro* לְהַמְרוֹת.

HOPHAL.

Præteritum.

Plur.		Sing.
		Factus est possidere.
הָקְנוּ	3. *Pers.*	הָקְנָה הָקְנְתָה
הָקְנֵיתֶם תֶּן	2. *Pers.*	הָקְנֵיתָ הָקְנֵית
הָקְנֵינוּ	2. *Pers.*	הָקְנֵיתִי

BENO

BENONI.

Fœm.	Masc.
	Qui iubetur possidere.
הָקְנָה הָקְנוֹת	הָקְנֶה הָקְנִים

FVTVRVM.

Plur.		Singul.
		Iubebitur posſidere.
יָקְנוּ	3. *Perſ.*	יָקְנֶה תָּקְנֶה
תָּקְנֶינָה תָּקְנוּ	2. *Perſ.*	תָּקְנֶה תָּקְנִי
נָקְנֶה	1. *Perſ.*	אָקְנֶה

Infinit. הָקְנוֹת *vel* הָקְנֵה *iuberi posſidere.*

Præteritum הֹעֲלָה *Iud.* 6.28. oblatus eſt, *habet cholem loco* ֻ, *ſicut etiam* יוֹרֶא *Prouerb.* 11.25. inebriabitur *pro* יֻרְוֶה *vbi etiã* א *loco* ה *ponitur.* הָגְלָת tranſlata eſt, *reperitur Ierem.* 13. 19. *pro* הָגְלְתָה.

HITHPAEL.

Præteritum.

Plur.		Sing.
		Poſſidebit ſeipſum.
הִתְקַנּוּ	3. *Perſ.*	הִתְקַנָּה הִתְקַנְּתָה
הִתְקַנֵּיתֶם תֶּן	2. *Perſ.*	הִתְקַנֵּיתָ הִתְקַנֵּית
הִתְקַנֵּינוּ	1. *Perſ.*	הִתְקַנֵּיתִי

BENONI.

Fœm.	Masc.
	Possidens seipsum.
מִתְקַנָּה מִתְקַנּוֹת	מִתְקַנֶּה מִתְקַנִּים:

FVTVRVM.

	Plural.		Singul.
			Possidebit seipsum.
תִּתְקַנֶּינָה	יִתְקַנּוּ	3. *Pers.*	יִתְקַנֶּה תִּתְקַנֶּה
	תִּתְקַנּוּ	2. *Pers.*	תִּתְקַנֶּה תִּתְקַנִּי
	נִתְקַנֶּה	1. *Pers.*	אֶתְקַנֶּה

IMPERATIVVS.

Fœm.	Mascul.
	Possidé teipsum.
הִתְקַנִּי הִתְקַנֶּינָה	הִתְקַנֵּה הִתְקַנּוּ:

Infinit. הִתְקַנּוֹת *vel* הִתְקַנֵּה *possidere seipsum.*
Gerundia. בְּהִתְקַנּוֹת מֵהִתְקַנּוֹת, *&c.*

Præteriti secunda persona habet etiam chiric, הִתְקַנִּיתָ possedisti.

Benoni cum tsere, מִשְׁתָּאֵה *Gen.* 24.21. obstupescens, *à* שָׁאָה, *quod in Kal significat* desolare.

Futurum abiecto ה, יִתְגַּל deteget seipsum. *Habet etiam in fine camets*, תִּתְגָּר contendes, יִתְחָל simulabit se ægrotum.

Impera

Imperatiuus defectiuus sic formatur, הִתְחַל simula te ægrotum, *& cum camets* הִתָּחַל *Illud* הִזַּכּוּ mundate vos, *pro* הִזְדַּכּוּ *ponitur, à* זָכָה mundare. *Cur autem hîc sit* ד, *& quidem transpositum, vide pag.* 89.

APPENDIX.

Adiiciemus sub finem huius capitis tria verba: הָיָה fuit, חָיָה vixit, הִשְׁתַּחֲוָה adorauit. *Hæc enim etsi Quiescentibus istius ordinis annumerentur, à communi tamen norma ita in nonnullis recedunt, vt operæ pretium fuerit ea discentibus separatim proponere.*

Verbum הָיָה:

Præteritum.

Plur.		Singul.	
			Fuit.
הָיוּ	3. *Pers.*	הָיְתָה	הָיָה
הֱיִיתֶם הֱיִיתֶן	2. *Pers.*	הָיִית	הָיִיתָ
הָיִינוּ	1. *Pers.*		הָיִיתִי

Deut. 31. *v.* 27. הֱיִתֶם

Benoni

Fœmin.	Mascul.
	Qui est.
הוֹיָה הוֹיוֹת	הוֹיֶה הוֹיִים :

FVTVRVM.

Plural.			Singul.
			Erit.
תִּהְיֶינָה	יִהְיוּ	3. *Perſ.*	יִהְיֶה תִּהְיֶה
	תִּהְיוּ	2. *Perſ.*	תִּהְיֶה תִּהְיִי
	נִהְיֶה	1. *Perſ.*	אֶהְיֶה

Cæterùm hoc ipſum futurum perſonas recipit defectiuas.

Erimus.	*Ero.*	*Eris.*	*Erit.*
נְהִי ׃	אֱהִי	תְּהִי	יְהִי

IMPERATIVVS.

Fœm.		Maſcul.
		Es, vel *eſto.*
הֱיִי *vel* הֱיִי הֱיֶינָה		הֱיֵה הֱיוּ

הֱוֵה *Gen.* 27. 24. *venit ab* הָוָה *eiuſdem ſignificationis radice.*

INFINITIVVS.

הָיוֹ הָיֹה הֱיֵה הֱיוֹת *eſſe.*

בִּהְיוֹת כִּהְיוֹת לִהְיוֹת מִהְיוֹת Gerundia.

NIPHAL.

Factus eſt.

Præteritum, נִהְיָה נִהְיֵיתָ, *&c.* *ſicut* נִקְנָה

Qui fit.

Benoni, נִהְיָה, נִהְיִים, נִהְיָה, *&c.*

Plura de huius Verbi coniugationibus non extant.

Verbum חָיָה:

KAL.

Præteritum. חָיָה חָיְתָה, &c. *Vixit, ſicut* חָיָה

Benoni. חַי חַיִּים: חַיָּה חַיּוֹת *Viuens.*

FVTVRVM.

Plur.			Singul.
			Viuet.
תִּחְיֶינָה	יִחְיוּ	3. *Perſ.*	יִחְיֶה תִּחְיֶה
	תִּחְיוּ	2. *Perſ.*	תִּחְיֶה תִּחְיִי
	נִחְיֶה	1. *Perſ.*	אֶחְיֶה

Ab hoc futuro etiam duæ voces defectiuæ reperiuntur יְחִי *vel* יֶחִי viuet, *&* תְּחִי viuet, *g. fœm.*

IMPERATIVVS.

Fœm.	Maſcul.
	Viue.
חֲיִי *vel* חֲיִי חֲיֶינָה	חֲיֵה חֲיוּ

Infinitiuus. חֲיוֹת *vel* חָיוֹ *viuere.*

Gerundia. לִחְיוֹת, מִחְיוֹת, *&c. ſicut in* הָיָה.

PIEL.

Præter. חִיָּה, חִיִּיתָ *Viuificauit, &c. ſicut in* קִנָּה.

Benoni. מְחַיֶּה, מְחַיִּים *Viuificans, &c.*

Paul. מְחֻיֶּה, מְחֻיִּים *Viuificatus, &c.*

Futurum. יְחַיֶּה, אֲחַיֶּה *&c. Viuificabit.*

Imperatiuus. חַיֵּה, חַיּוּ *&c. Viuifica.*

Infinitiuus. חַיּוֹת *vel* חַיֵּה *&c. Viuificare.*

HIPHIL.

HIPHIL.

Paul.	Benoni.	Præteritum.
Viuificatus.	*Viuificans.*	*Viuificauit.*
מָחְיָה	מַחְיָה	הֶחְיָה
&c. מָחְיִים	&c. מַחְיִים	&c. הֶחְיֵית
Infinit.	**Imperat.**	**Futur.**
Viuificare.	*Viuifica.*	*viuificabit.*
הַחְיוֹת	הַחְיֵה	יַחְיֶה
&c. לְהַחְיוֹת	&c. הַחְיוּ	&c. אַחְיֶה

Cætera non ſunt vſitata.

Verbum הִשְׁתַּחֲוָה:

Verbum שָׁחָה incuruauit ſe, adorauit, *regulariter format ex ſe Kal & Hiphil, ſed in Hithpael ante* ה *aſſumit* ו. *Cur autem* ת *ſyllabæ figuratiuæ* הִתְ *ſit tranſpoſitum, vide pag.* 89.

HITHPAEL.

Præteritum.

Plural.		Singul. *Adorauit.*
הִשְׁתַּחֲווּ	3. *Perſ.*	הִשְׁתַּחֲוָה הִשְׁתַּחֲוְתָה
הִשְׁתַּחֲוִיתֶם תֶּן	2. *Perſ.*	הִשְׁתַּחֲוִיתָ הִשְׁתַּחֲוִית
הִשְׁתַּחֲוִינוּ	1. *Perſ.*	הִשְׁתַּחֲוִיתִי

BENONI

BENONI.

Fœm. Maſcul. *Adorans.*

מִשְׁתַּחֲוֶה מִשְׁתַּחֲוִים : מִשְׁתַּחֲוָה מִשְׁתַּחֲוֹות

FVTVRVM.

Plurale. Singulare. *Adorabit.*

יִשְׁתַּחֲוֶה תִּשְׁתַּחֲוֶה *3. Perſ.* יִשְׁתַּחֲווּ תִּשְׁתַּחֲוֶינָה

תִּשְׁתַּחֲוֶה תִּשְׁתַּחֲוִי *2. Perſ.* תִּשְׁתַּחֲווּ

אֶשְׁתַּחֲוֶה *1. Perſ.* נִשְׁתַּחֲוֶה

IMPERATIVVS.

Fœm. Maſcul. *Adorabit.*

הִשְׁתַּחֲוֵה הִשְׁתַּחֲווּ : הִשְׁתַּחֲוִי הִשְׁתַּחֲוֶינָה

Infinit. הִשְׁתַּחֲוֹות *vel* הִשְׁתַּחֲוֵה *Adorare.*

In Præterito penultima primæ & ſecundæ perſonæ ſcribitur etiam per tſere, vt הִשְׁתַּחֲוֵיתָ.

Futurum ſingulare ſecundæ & tertiæ perſonæ, accedente Vau conuerſiuo, abijcit ה *finale, & remanet Vau ſchurec* וַיִּשְׁתַּחוּ & adorauit, וַתִּשְׁתַּחוּ & adoraſti, *m. vel* & adorauit, *fæ.*

De formis Defectiuorum verborum.

Defectiuorum tres formæ reperiuntur. I. continet Defectiua Pe Iod, id eſt, ea, quorum prima litera eſt Iod ſequente צ. *Horum iſte ferè eſt numerus:* יָצַב ſtetit, יָצַג poſuit, *(in Hiphil vſitatum)*

tatum יָצַע ſtrauit. יָצַק fudit יָצַר formauit, יָצַת combuſſit. *Excipitur vnum* יָצָא exiuit, *quod ex Quieſcentibus compoſitis eſt, vt ſuo loco videbimus. II. forma complectitur defectiua Pe Nun, id eſt, ea, quæ à litera* נ *incipiunt, vt* נָשַׁל remouit. *III. conſtat ex Defectiuis Ajin, id eſt, ex iis, quæ habent duas poſteriores radicis literas eaſdem, quarum altera inter coniugandum multis in locis amittitur, vt* גָּלַל volvit. *Hæc ab aliis vocantur duplicantia Ajin. Porro harum trium formarum verba etſi Defectiuorum nomen habeant, non tamen idcirco vbique deficiunt. Omnia enim per certas Coniugationes, aut modos, aut tempora, Perfectorum leges ſeruant. Multa verò per omnes ferè Coniugationes Perfecta manent, nec vllum vſquam defectum patiuntur, præſertim illa, quæ inchoantur à* נ, *&* *ſecundam Radicis Gutturalem habent, vt* נָאַץ ſpreuit, laceſſiuit, נָהַל duxit, נָעַר excuſſit; *& his ſimilia, quibus dageſch defectum literæ* נ *indicans infigi non poteſt. Sed hæc vſu faciliùs cognoſcentur.*

CAPVT

CAPVT XV.

De prima & secunda forma Defectiuorum, id est, Pe Iod, & Pe Nun.

HÆC *Verba, quod ad inflexionem attinet, omnino inter se conueniunt. Quare pro vtrisque vnum tantùm paradigma, breuitatis causa, per omnes Coniugationes proponendum putauimus.*

KAL.

Præteritum. נָשַׁל *remouit*, נָשַׁלְתָּ *&c.*
Benoni. נוֹשֵׁל *remouens*, נוֹשְׁלִים, *&c.*
Paul. נָשׁוּל *remotus*, נְשׁוּלִים, *&c.*

FVTVRVM.

Plural.		Sing. *Remouebit.*
f.3. & 2. m. יִשְּׁלוּ	3. *Pers.*	*fœm.* תִּשַּׁל יִשַּׁל *m.*
תִּשַּׁלְנָה *m.* תִּשְּׁלוּ	2. *Pers.*	*fœm.* תִּשְּׁלִי תִּשַּׁל *m.*
cō. נִשַּׁל	1. *Pers.*	*Com.* אֶשַּׁל

IMPERATIVVS.

Fœm.	Mascul. *Remoue.*
שְׁלִי שַׁלְנָה	שַׁל שְׁלוּ:

Infinit. שֶׁלֶת *Remouere.*
בְּשֶׁלֶת כְּשֶׁלֶת לָשֶׁלֶת מִשֶּׁלֶת Gerundia.

Eodem

Eodem planè modo inflectitur יָצַק fundere *& reliqua verba secundæ formæ Defectiuorum, non tantùm per Kal, sed etiam per omnes sequentes Coniugationes, perinde ac si pro suo Iod haberent literam* נ, *videlicet* נָצַק *pro* יָצַק *& sic de cæteris.* יָצ *initio habentibus.*

Futurum exit quoque in cholem more perfectorum, vt יִפּוֹל cadet. *Item in* ו *vt* יִיצֹר *Gen.* 2. 7. formabit. *Ea, quæ secundam habent gutturalem, vbique ferè perfecta manent, vt diximus. Si tamen in iis futurum abiiciat* נ, *literæ futuri recipiunt tsere, vt* יֵחַת descendet, *pro* יִנְחַת.

In Imperatiuo reperitur etiam cholem, vt Ios. 3. 9. גֹּשׁוּ accedite, *& tsere, quod propter Maccaph mutatur in segol* גֶּשׁ־הָלְאָה *Gen.* 19. 9. recede illuc.

Infinitiuus, abiectâ prima, tertiæ radicali apponit ת. *Quòd si hæc tertia est gutturalis, pro duplici segol habebit duplex patach, vt à* נָגַע tetigit, גַּעַת tangere, לָגַעַת ad tangendum.

NIPHAL.

NIPHAL.

Præteritum.

Plur.		Sing.
		Remotus est.
נִשְּׁלוּ	3. *Pers.*	נִשַּׁל נִשְּׁלָה
נִשַּׁלְתֶּם תֶּן	2. *Pers.*	נִשַּׁלְתָּ נִשַּׁלְתְּ
נִשַּׁלְנוּ	1. *Pers.*	נִשַּׁלְתִּי

Imperat.	Futur.	Benoni.
Remouere tu.	*Remouebitur.*	*Qui remouetur.*
הִנָּשֵׁל	יִנָּשֵׁל	נִשָּׁל
&c. הִנָּשְׁלוּ,	*&c.* אֶנָּשֵׁל	*&c.* נִשָּׁלִים

Infinitiuus. הִנָּשֵׁל *Remouere.* בְּהִנָּשֵׁל, &c.

Præteritum secundam gutturalem habens, & à perfectis desciscens, sub נ *ponit tsere* נֵאַר נֵאַרְתְּ elongauit, euertit. *In* נִחַם *tamen* pœnitentia ductus est, & נִחַת infixus est. *Psal.* 38.3. *nulla fit compensatio. Quædam reperiuntur cum cholem,* נִמּוֹל *Gen.* 17. 26. circumcisus est; *Legitur etiam Iud.* 20. 39. נִגּוֹף percuti, *pro* הִנָּגֵף:

HITHPAEL.	PVAL.	PIEL.
Remouit seipsum.	*Dilig. remotus est.*	*Dilig. remouit.*
הִתְנַשֵּׁל	נֻשַּׁל	נִשֵּׁל

Tres hæ Coniugationes omnino Perfectorum normam sequuntur.

HIPHIL.

Præteritum.

Plural.		Singul. *Fecit remouere.*
הִשִּׁילוּ׃	3. *Perſ.*	הִשִּׁיל הִשִּׁילָה
הִשַּׁלְתֶּם תֶּן	2. *Perſ.*	הִשַּׁלְתָּ הִשַּׁלְתְּ
הִשַּׁלְנוּ	1. *Perſ.*	הִשַּׁלְתִּי

Benoni.

Fœm.	Maſc. *Faciens remouere.*
מַשִּׁילָה *vel* מַשֶּׁלֶת מַשִּׁילוֹת	מַשִּׁיל מַשִּׁילִים׃

Pavl.

Plur.	Sing. *Factus remouere.*
מֻשָּׁלָה מֻשָּׁלוֹת	מֻשָּׁל מֻשָּׁלִים׃

Fvtvrvm.

Plur.		Singul. *Faciet remouere.*
יַשִּׁילוּ׃ תַּשֵּׁלְנָה	3. *Perſ.*	יַשִּׁיל תַּשִּׁיל
תַּשִּׁילוּ׃ תַּשֵּׁלְנָה	2. *Perſ.*	תַּשִּׁיל תַּשִּׁילִי
נַשִּׁיל	1. *Perſ.*	אַשִּׁיל

Imperativvs.

Fœm.	Maſcul. *Fac remouere.*
הַשִּׁילִי הַשֵּׁלְנָה	הַשֵּׁל הַשִּׁילוּ׃

Infinitiuus, הַשִּׁיל *facere remouere*, בְּהַשִּׁיל, *&c.*

Quædam

Quædam in futuro compensant dagesch per longam vocalem וַנִּבֵל & cecidimus, וַיָּזֶר & coxit, וַיָּשַׂר 1. *Paral.* 20.3. & serrauit. לַנְפִּיל *Num.*5.22. ad faciendum cadere, *ponitur pro* לְהַנְפִּיל

HOPHAL.

Plural.	Præteritum.	Singul.
		Factus est remouere.
הֻשְּׁלוּ	3. *Pers.*	הֻשַּׁל הֻשְּׁלָה
הֻשַּׁלְתֶּם תֶּן	2. *Pers.*	הֻשַּׁלְתָּ הֻשַּׁלְתְּ
הֻשַּׁלְנוּ	1. *Pers.*	הֻשַּׁלְתִּי

BENONI.

Fœm.	Mascul.
	Qui iubetur remouere.
הֻשָּׁלָה הֻשָּׁלוֹת	הֻשָּׁל הֻשָּׁלִים :

FVTVRVM.

Plural.		Singul.
		Iubebitur rem.
יֻשְּׁלוּ	3. *Pers.*	יֻשַּׁל תֻּשַּׁל
תֻּשְּׁלוּ תֻּשַּׁלְנָה	2. *Pers.*	תֻּשַּׁל תֻּשְּׁלִי
נֻשַּׁל	1. *Pers.*	אֻשַּׁל

Infinitiuus, הֻשַּׁל *Iuberi remouere.*

APPENDIX.

Horum verborum formam imitantur quatuor alia, יָנַח dimisit, יָקַף circuit, לָתַע euulsit, לָקַח accepit. *Ex his, quia vltimum fre-*

quentissimè occurrit, placuit illius inflexionem, quâ defectiuum est, adiicere.

KAL. לָקַח accepit.

Præteritum, Benoni & Paul, perfecta sunt, nisi quod pro לָקַח *semel inueniatur* קָח *Ezec.* 17. 5. *& cum affixo,*קָחָם accepit eos *Ose.*11.*v.*3.

FVTVRVM.

Plural.			Singul.
			Accipiet.
תִּקַּחְנָה	יִקְחוּ	3. *Pers.*	יִקַּח תִּקַּח
	תִּקְחוּ	2. *Pers.*	תִּקַּח תִּקְחִי
	נִקַּח	1. *Pers.*	אֶקַּח

Ob frequentissimum eius vsum, sæpè ex ק *abiicitur dagesch, vt* אֶקְחָה *Isa.* 56. 12. accipiam, *cum* ה *parag.* יִקְחוּ accipient. *Gen.* 14.24. *Idem in aliis huius generis defectiuis fit vt,* וַיִּסְעוּ & profecti sunt, *à* נָסַע.

IMPERATIVVS.

Fœm.	Masc.
	Accipe.

קַח קְחוּ קְחִי קַחְנָה *vel* לְקַח *Perfectè.*

Infinit. קַחַת; *&* 2. *Reg.*12.8. קַחַת accipere *per modum regiminis, vel perfectè* לָקוֹחַ *In reliquis Coniugationibus* לָקַח *perfectum manet.*

Reperi

Reperitur tamen יֻקַּח accipietur, *ex futuro Hophal, pro* יֻלְקַח.

CAPVT XVI.

De Defectiuis Ajin, id est, in secunda Radicis, siue de duplicantibus Ajin.

HVIVS *etiam generis verba sæpe manent integra & perfecta, vt iam sæpiùs dictum est. Frequentiùs tamen euphoniæ causa secundam Radicis abijciunt, abiectámque supplent per dagesch forte tertiæ impressum, modò alia sequatur litera. Nam dagesch forte in monosyllabo sentiri non potest. Quando ergo defectiua sunt, hoc modo coniugantur.*

KAL.

Præteritum.

Plural.		Singul.
		Voluit.
גַּלּוּ	3. *Perſ.*	גַּל גָּלָה
גַּלּוֹתֶם תֶּן	2. *Perſ.*	גַּלּוֹתָ גַּלּוֹת
גַּלּוֹנוּ	1. *Perſ.*	גַּלּוֹתִי

Benoni.

Fœm.	Mascul.	*Voluens.*
גֹּלָה גֹּלוֹת	גָּל גֹּלִים:	

Pavl. גָּלוּל, *&c.* Volutus, *perfectum est.*

Fvtvrvm.

	Plural.		Singul. *Volvet.*
	יָגוֹלוּ	3. *Pers.*	יָגוֹל תָּגוֹל
תְּגֻלֶינָה	תָּגוֹלוּ	2. *Pers.*	תָּגוֹל תָּגוֹלִי
	נָגוֹל	1. *Pers.*	אָגוֹל

Imperativvs.

Fœm.	Mascul. *volve.*
גּוֹלִי גֹּלֶינָה	גּוֹל גּוֹלוּ

Infinit. גּוֹל *volvere.*

Gerundia. בְּגוֹל, כְּגוֹל, לָגוֹל, מִגּוֹל

Præteriti prima habebit ־, *si tertia Radicis respuat dagesch, vt* אָרוֹתִי maledixi, *ab* אָרַר. *Ob* ח *tamen nihil mutatur, Ps.35.14.*שַׁחוֹתִי humiliaui me, *à* שָׁחַח. *Benoni interdum effertur per cholem* תּוֹם integer, *quod ob Maccaph transit in* ־: תָּם־דֶּרֶךְ perfectus viâ, *id est,* viuendi ratione. *Verùm hæc siue camets siue cholem habeant, veriùs nomina censentur. Participium enim istorum verborum potiùs perfectum est, vt,* גּוֹלֵל voluens, סוֹבֵב circuiens.

Futurum

Futurum nonnunquam longam vocalem sub אֵיתָן *resoluit in breuem & dagesch,* אָקֹּוב maledicam, *pro* אָקוֹב. *Et tunc solo sensu differt à futuro Niphal, de quo paulò pòst. Exit quoque in* ו, *vt* יָרֹון *Prou.29.6.* laudabit, *vel* exultabit. *Verùm si accedat Vau conuersiuum, & dictio fiat Milel, vertitur in* ֶ *vt* וַנָּסָב & circuiuimus. *Rariùs in Kibbuts*, וַיָּרֻם & produxit vermes, *Exod.16. 20. Additur interdum tertiæ remanenti*, ה *paragogicum & dagesch*, תָּרֹונָּה prædicabit, *& sine dagesch,* נָבֹוזָה *1.Sam.14. 36.*prædabimur. *Sic dicendum esset* נָבֹלָה confundemus, *pro quo tamen legimus* נָבְלָה *Ge.11.7.*

Imperatiuus habet etiam camets, vt קָבָה maledic, אָרָה *idem. Præterea schurec* עוּזָּה *Ps. 68. 29.* robora, confirma. *His tribus* ה *paragogicum quoque additum vides. Reliquæ voces interdum loco cholem reperiuntur cum* ּ, *vt* רָנִּי exultate, פָּתֹות seca, diuide, *Leuit.2.6.more perfectorum venit.*

Infin. modò cũ cholem, vt in paradigmate, modò cũ ו, בּוּר eligere, elucidare, *à* בָּרַר, *modò cũ patach,* רַד *Is.45.1.* expãdere, *à* רָדַד *& cũ* ת *in fine,* שַׁמּוֹת devastare, חַנּוֹת misereri, *à* שָׁמַם *&* חָנַן.

NIPHAL.

Præteritum.

Plural.		Singul. *Volutus est.*
נְגַלּוּ	3. *Perſ.*	נָגַל נְגַלָּה
נְגַלּוֹתֶם תֶּן	2. *Perſ.*	נְגַלּוֹתָ נְגַלּוֹת
נְגַלּוֹנוּ	1. *Perſ.*	נְגַלּוֹתִי

BENONI.

Fœmin.	Maſcul. *Qui voluitur.*
נְגַלָּה נְגַלּוֹת	נָגַל נְגַלִּים :

FVTVRVM.

Plurale.		Singulare. *Volvetur.*
יִגַּלּוּ	3. *Perſ.*	יִגַּל תִּגַּל
תִּגַּלּוּ תִּגַּלֶּנָה	2. *Perſ.*	תִּגַּל תִּגַּלִּי
נִגַּל	1. *Perſ.*	אֶגַּל

IMPERATIVVS.

Fœm.	Maſcul. *volvere tu.*
הִגַּלִּי הִגַּלֶּנָה	הִגַּל *vel* הִגּוֹל הִגַּלּוּ:

Infinitiuus. הִגַּל *vel* הִגּוֹל *vel* הִגֵּל *Volvi.*

Gerundia: בְּהִגַּל , כְּהִגַּל , לְהִגַּל , מֵהִגַּל :

Præteri

Præteriti tertia sub נ *habet interdum etiam chiric præsertim in iis, quorum prima est* ח, נִחַת consternatus, contritus est: *interdum tsere,* נֵחַנְתְּ gratiosa fuisti, precata es. *Ier.*22.23. *vbi tamen LXX. & S. Hieron. rectiùs legerant* נֶאֱנַחְתְּ gemuisti, *ab* אָנַח *quod in Niphal significat* gemere, suspirare. *Sub prima radicali reperitur etiam camets extra distinctionem,* נָחַל pollutus est; *aut tsere,* נָמֵס dissolutus, liquefactus est, *aut cholem,* נָגוֹז tonsus est. *Tertia fœminea in quibusdam verbis sine dagesch,* נָבְקָה *Isa.*19.3. evacuata est, *pro* נָבַקָּה; *& cum dagesch,* נָסַבָּה *Ezech.* 26. 2. conuersa est: *quæ vox etiam prima est futuri in Hiphil,* 1. *Paral.*13.3. reducamus. *In plurali* י *loco* ו, *vt* נְשַׁדֻּנוּ *Mich.*2.4. vastati sumus.

Futurum terminatur etiam in cholem, יִשּׁוֹם deuastabitur, in stuporem dabitur: *quod cholem in cæteris quoque personis manet,* יִשּׁוֹמּוּ deuastabuntur, *&c. Item in* י, *Ezec.*24.11. יִתַּם consumetur. *Nonnunquam dagesch & parua vocalis conflantur in tsere, præsertim si prima radicis non admittat dagesch.* יֵמַר amaricabitur, אֵקַל despiciar, יֵחַל polluetur,

אֵיתַם perficiar, *vbi Iod præter normam additur.* יִדְּמוּ ſimiles erunt, יִתְּמוּ perficientur, *& id genus alia pro* יִדַּמּוּ *&* יִתַּמּוּ *reperies.*

Imperatiuus, ſi tertia reſpuat dageſch in plurali, ſic ſcribitur, הִבָּרוּ mundamini, *Iſ.*52. 10. *cum accentu in penultima, vt diſtinguatur à Quieſcentibus Lamed He, quorum vltima accentum ſibi vendicat, vt* הִקָּנוּ *pag.*128. *Eandem ob cauſam ſub* ה *ponitur tſere* הֵחַל polluere tu, & pollui.

Hithpael.	Pual.	Piel.
Volvit ſeipſum.	*Dil. volutus eſt.*	*Dil. volvit.*
הִתְגַּלֵּל	גֻּלַּל	גִּלֵּל

Annotatio.

A Perfectorum Regulis hæ tres Coniugationes non recedunt. Cæterùm illud præterea notandum Defectiua Ajin, euphoniæ cauſa non rarò inflecti per Poel, vt תִּי, גּוֹלַלְתָּ, גּוֹלֵל volvit, *vel* volutus eſt, *atque inde etiam formari Hithpoel* הִתְגּוֹלֵל voluit ſe. *De cuius inflexione pag.* 114.

HIPHIL.

HIPHIL.

Præteritum.

Plur.		Singul.
		Volvere fecit & volvit.
הֵגַלּוּ	3. *Perſ.*	הֵגַל הֵגַלָּה
הֲגִלּוֹתֶם תֶּן	2. *Perſ.*	הֲגִלּוֹתָ הֲגִלּוֹת
הֲגִלּוֹנוּ	1. *Perſ.*	הֲגִלּוֹתִי

Benoni.

Fœm.	Maſcul.
	voluere faciens.
מְגִלָּה מְגִלּוֹת	מֵגַל מְגִלִּים:

Pavl.

Fœmin.	Maſcul.
	Volvere factus.
מוּגַלָּה מוּגַלּוֹת	מוּגָל מוּגַלִּים:

Fvtvrvm.

Plural.		Singul.
יֵגַלּוּ	3. *Perſ.*	יֵגַל תֵּגַל
vel תְּגַלֶּנָה תֵּגַלּוּ	2. *Perſ.*	תֵּגַל תֵּגַלִּי
תְּגַלֶּינָה נֵגַל	1. *Perſ.*	אֵגַל

Imperativvs.

Fœm.	Maſc.
	Fac voluere.
הֵגַלִּי הֲגִלֶּנָה *vel* הֲגִלֶּינָה	הֵגַל הֵגַלּוּ:

Infinitiuus.

Infinitiuus. הָגֵל *vel* הֻגַל *facere volvere.*
Gerundia. בְּהָגֵל, כְּהָגֵל, לְהָגֵל, מֵהָגֵל:

Præteritum in tertia persona vtriusque generis & numeri sub ה *habet tsere. In reliquis cateph patach, aut solum patach ante gutturalem* הַחִלּוֹתָ cœpisti. *Dagesch interdum amittitur, & ·· loco chiric ponitur, vt* הֵרֵעֹתִי malefeci, afflixi. *Tsere sub prima radic. in tertiis personis seruatur cum dagesch, vel sine eo, vt* הֵעֵזָּה obfirmauit הֵעֵזּוּ obfirmarunt. *Prima radic. in præterito & Benoni recipit etiam ⁻, vt* הֵרַע malefecit, הֵרַק comminuit, מֵרַק comminuens, מֵרַע affligens.

Futuri literæ sortiuntur etiam patach cum dagesch יַסֵּב circuire faciet; *& sine dagesch, aliâve compensatione in voce* אַחֵל polluam, *vt differat ab* אָחֵל incipiam: *vbi tamen loco camets etiam scribitur tsere,* תֵּחֵל incipies. *Præterea futuri vltima habet chiric* יַשִּׁים desolari faciet. *Item patach* וַתָּרַע & malefecisti. *Cæterùm quando accedit Vau conuersiuum, mutatur tsere futuri in segol, atque ita dicto fit Milel,* וַיָּרֶק & comminuit, וַיָּגֶל *Gen.* 29. 10. & fecit volvere. *Sed tunc huius Coniugationis*

futura

futura voce non distinguuntur à futuris Hiphil Quiescentium Vau, vel Iod.

HOPHAL.

Plur.	Præteritum.	Sing.
		Factus voluere.
הוגלו	3. *Perf.*	הוגל הוגלה
הוגלותם תן	2. *Perf.*	הוגלות הוגלות
הוגלונו	1. *Perf.*	הוגלותי

BENONI.

Fœm.	Mascul.
	Qui iubetur voluere.
הוגלה הוגלות	הוגל הוגלים

FVTVRVM.

	Plural.		Singul.
			Iubebitur volvere.
תוגלנה	יוגלו	3. *Perf.*	יוגל תוגל
	תוגלו	2. *Perf.*	תוגל תוגלו
	נוגל	1. *Perf.*	אוגל

Infinit. הוגל *Iuberi volvere.*

Præteritum etiam ita reperitur, הֻמְּכוּ *Iob.* 24. 24. depauperati, humiliati sunt, *pro* הוּמְכוּ. *Futuri literæ frequentiùs habent kibbuts sequente dagesch.* יֻכַּת contundetur. *Tria hæc*, יֻחַן *Isa.* 26. 10. gratiâ donabitur. יוּחְקוּ *Iob.* 19. 23. sculpentur, יוּשַּׁר *Ose.* 10. 14. destrue

deſtruetur, *videntur potiùs ad Pual ſpectare cùm eorum actiua non in Hiphil, ſed in Piel vſitata ſint.*

APPENDIX.

Verba quorum tertia radicalis eſt נ *vel* ת*, certis, ijſdemq; perpaucis locis, illius literæ defectum patiuntur, quæ idcirco ſub finem Defectiuorum breuiter perſtringenda putauimus.*

Desinentia *igitur in* נ, *vt* שָׁכַן habitauit, בִּין intelligere, כּוּן præparare, ſtabilire, לוּן pernoctare, חָנַן miſertus eſt, *&c. ſuum illud* נ *radicale abijciunt, abiectúmque per dageſch compenſant, quando inter coniugandum ſcheua mutum ipſi ſubſcribendum eſſet, ſequente proximè alio* נ *ſeruili, vt fit tribus in locis. I. In prima perſona præteriti pluralis* שָׁכַנּוּ habitauimus, *pro* שָׁכַנְנוּ. *II. In ſecundis & tertiis perſonis futuri pluralis generis fœminini,* תִּשְׁכּוֹנָּה habitabitis, *pro* תִּשְׁכּוֹנְנָה : *Verùm hoc non ſemper obſeruatur, cùm aliquandò tam radicale, quam ſeruile* נ *regulariter maneat. III. In ſecunda perſona Imperatiui pluralis generis fœm.* שְׁכוֹנָּה habitate, *pro* שְׁכוֹנְנָה. *Eſt tamen, vbi* נ *amiſſum per dageſch non compenſatur*

pensatur, *vt* תְּעַגֵּנָה *Ruth.* 1. 13. retardabimini עָגַן.

Desinentia *in* ת, *vt* כָּרַת pepigit, חָרַת insculpsit, מוּת mori, שׁוּת ponere, סוּת incitare, *&c. accedētibus seruilibus*, תָּ תְּ תִּי תֶּם תֶּן, *suum* ת *radicale item abiiciunt*, *& per dagesch supplent*, *vt* כָּרַת:

כָּרַתָּ כָּרַתְּ כָּרַתִּי כְּרַתֶּם כְּרַתֶּן

pro כָּרַתְתָּ כָּרַתְתְּ כָּרַתְתִּי כְּרַתְתֶּם כְּרַתְתֶּן

Exemplum verbi מוּת *vide pag.* 107.

Porro quod de desinentibus in נ *&* ת *diximus*, *ei usque rei exempla*, *breuitatis causa*, *tantùm in Kal posuimus*, *id de omnibus aliis eorum Coniugationibus intelligendum est. Sed in omnibus illis*, *Nun & Thau non quoad vocem seu sonum suum*, *sed tantum quoad figuram deest*, *sicut in Latinis istis* Sūma, ānus, *&c. alterum* m *vel* n *deest*, *quoad figuram*, *non quoad sonum*, *quia lineola suprà posita*, *alterum* m *vel* n *significat. Nonnulli hæc*, *Defectiua Lamed Tau*, *illa verò Defectiua Lamed Nun vocare consueuerunt.*

De verbis Compositis generatim.

Compositione verborum, quæ fit ex integris Præpositionibus, Latinis ac Græcis vsitatissima (*vt* transfero, descendo, percurro, μεταφέρω, καταβαίνω, διατρέχω, *&c. Hebræi prorsus carent. Quis enim vna voce dixerit* עֶבְרְסָבַל transtulit, מֵעֲלְיָרַד descendit, בְּעַדְרָץ percurrit? *Non tamen idcirco quis Hebræos has & alias quascunque verborum significationes suo modo explicare non posse existimauerit. Composita ergo hoc loco vocantur illa, quæ non tantùm vnius literæ causa imperfecta sunt* (*vt Quiescentia & Defectiua*) *sed ratione duarum. Vnius quidem in principio, alterius in fine. Atque ita fit, vt ex varia compositione Quiescentium & Deficientium literarum, quinque formæ compositorum* (*ad has enim omnes reuocantur*) *rectè constitui possint. Prima constat ex Quiescentibus Pe Aleph, & Lamed He, vt* אָוָה desiderauit. *Secunda ex Quiescentibus Pe Iod, & Lamed Aleph, vt* יָצָא egressus est. *Tertia ex Quiescentibus Pe Iod, & Lamed He,* יָרָה proiecit. *Quarta ex defectiuis Pe Nun, & Quiescen*

ſcentibus Lamed Aleph, נָשָׂא eleuauit. *Quinta ex defectiuis Pe Nun*, *&* *Quieſcentibus Lamed He*, *vt* נָטָה extendit. *Poſtremò addemus verbũ* נָתַן dedit. *Porrò harum formarum verbis commune eſt, quòd primam radicalem nec in Imperatiuo, nec in Infinitiuo vnquam amittant, præter duo*, יָצָא egreſſus eſt, *&* נָשָׂא eleuauit. *In reliqua coniugandi ratione, etſi vix vlla alia in Compoſitis diuerſitas ſit, quàm quæ modò tam in Quieſcentibus, quàm in Defectiuis ſeparatim explicata eſt, ob eamque cauſam à quibuſdam autoribus compoſitorum paradigmata omnino prætermittantur : tamen quia ſatis ſuperque conſtat multos etiam impigros in duorum atque diuerſorum Imperfectorum formis, earumque conſideratione ac regulis coniungendis nonnihil defatigari; ad eos magna moleſtia leuandos paradigmata Compoſitorum (quamuis non vbique omnia vſitata ſint) diſtinctè proponemus; ita tamen, vt vbi id ſufficit, primas tantùm voces, cæterarum inflectendarum quaſi indices, afferamus.*

BENONI.

Fœm.	Maſcul.	*Voluens.*
גֹּלָה גֹּלוֹת	גֹּל גֹּלִים:	

PAVL. גָּלוּל, *&c.* Volutus, *perfectum eſt.*

FVTVRVM.

Plural.		Singul. *Volvet.*
יָגוֹלוּ	3. *Perſ.*	יָגוֹל תָּגוֹל
תָּגוֹלוּ תְּגֹלֶינָה	2. *Perſ.*	תָּגוֹל תָּגוֹלִי
נָגוֹל	1. *Perſ.*	אָגוֹל

IMPERATIVVS.

Fœm.	Maſcul. *volve.*
גּוֹלִי גֹּלֶינָה	גּוֹל גּוֹלוּ

Infinit. גּוֹל *volvere.*

Gerundia. בְּגוֹל, כִּגוֹל, לָגוֹל, מִגוֹל

Præteriti prima habebit ָ, *ſi tertia Radicis reſpuat dageſch, vt* אָרוֹתִי maledixi, *ab* אָרַר. *Ob* ח *tamen nihil mutatur, Pſ.35.14.* שַׁחוֹתִי humiliaui me, *à* שָׁחַח. *Benoni interdum effertur per cholem* תּוֹם integer, *quod ob Maccaph tranſit in* ָ תָּם־דֶּרֶךְ perfectus viâ, *id eſt*, viuendi ratione. *Verùm hæc ſiue camets ſiue cholem habeant, veriùs nomina cenſentur. Participium enim iſtorum verborum potiùs perfectum eſt, vt,* גּוֹלֵל voluens, סוֹבֵב circuiens.

Futurum

Futurum nonnunquam longam vocalem sub אֵיתָן *resoluit in breuem & dagesch,* אָקּוֹב maledicam, *pro* אָקוֹב. *Et tunc solo sensu differt à futuro Niphal, de quo paulò pòst. Exit quoque in* ו, *vt* יָרוֹן *Prou.29.6.* laudabit, *vel* exultabit. *Verùm si accedat Vau conuersiuum, & dictio fiat Milel, vertitur in* ּ *vt* וַנָּסָב & circuiuimus. *Rariùs in Kibbuts,* וַיָּרֻם & produxit vermes, *Exod.16. 20. Additur interdum tertiæ remanenti,* ה *paragogicum & dagesch,* תָּרֹנָּה prædicabit, *& sine dagesch,* נָבוֹזָה *1.Sam.14. 36.*prædabimur. *Sic dicendum esset* נָבֹלָּה confundemus, *pro quo tamen legimus* נָבְלָה *Ge.11.7.*

Imperatiuus habet etiam camets, vt קָבָה maledic, אָרָה *idem. Præterea schurec* עוּזָה *Ps. 68. 29.* robora, confirma. *His tribus* ה *paragogicum quoque additum vides. Reliquæ voces interdum loco cholem reperiuntur cum* ּ, *vt* רָנִּי exultate, פָּתוֹת seca, diuide, *Leuit.2.6.more perfectorum venit.*

Infin. modò cũ cholem, vt in paradigmate, modò cũ ו, בּוּר eligere, elucidare, *à* בָּרַר, *modò cũ patach,* רַד *Is.45.1.* expãdere, *à* רָדַד *& cũ* ת *in fine,* שַׁמּוֹת devastare, חַנּוֹת misereri, *à* שָׁמַם *&* חָנַן.

NIPHAL.

Præteritum.

Plural.		Singul.
		Volutus eſt.
נְגַלּוּ	3. *Perſ.*	נָגַל נְגַלָּה
נְגַלּוֹתֶם תֶּן	2. *Perſ.*	נְגַלּוֹתָ נְגַלּוֹת
נְגַלּוֹנוּ	1. *Perſ.*	נְגַלּוֹתִי

BENONI.

Fœmin.	Maſcul.
	Qui voluitur.
נְגַלָּה נְגַלּוֹת	נָגַל נְגַלִּים :

FVTVRVM.

Plurale.		Singulare.
		Volvetur.
יִגַּלּוּ	3. *Perſ.*	יִגַּל תִּגַּל
תִּגַּלּוּ תִּגַּלְנָה	2. *Perſ.*	תִּגַּל תִּגַּלִּי
נִגַּל	1. *Perſ.*	אֶגַּל

IMPERATIVVS.

Fœm.	Maſcul.
	volvere tu.
הִגַּלִּי הִגַּלְנָה	הִגַּל *vel* הִגּוֹל הִגַּלּוּ :

Infinitiuus. הִגַּל *vel* הִגּוֹל *vel* הִגָּל *Volvi.*

Gerundia: בְּהִגַּל , כְּהִגַּל , לְהִגַּל , מֵהִגַּל :

Præteriti tertia sub נ *habet interdum etiam chiric præsertim in iis, quorum prima est* ח, נִחַת consternatus, contritus est: *interdum tsere,* נֵחַנְתְּ gratiosa fuisti, precata es. *Ier.22.23. vbi tamen LXX. & S. Hieron. rectiùs legerant* נֶאֱנַחְתְּ gemuisti, *ab* אָנַח *quod in Niphal significat* gemere, suspirare. *Sub prima radicali reperitur etiam camets extra distinctionem,* נָחַל pollutus est; *aut tsere,* נֵמַס dissolutus, liquefactus est, *aut cholem,* נֹגוֹז tonsus est. *Tertia fœminea in quibusdam verbis sine dagesch,* נָבְקָה *Isa.*19.3. evacuata est, *pro* נָבְקָה; *& cum dagesch,* נָסַבָּה *Ezech.* 26. 2. conuersa est: *quæ vox etiam prima est futuri in Hiphil,* 1. *Paral.*13.3. reducamus. *In plurali* ׳ *loco* ו, *vt* נְשַׁדֻּנוּ *Mich.*2.4. vastati sumus.

Futurum terminatur etiam in cholem, יִשּׁוֹם deuastabitur, in stuporem dabitur: *quod cholem in cæteris quoque personis manet,* יִשּׁוֹמוּ deuastabuntur, *&c. Item in* ׳, *Ezec.*24.11. יִתֻּם consumetur. *Nonnunquam dagesch & parua vocalis conflantur in tsere, præsertim si prima radicis non admittat dagesch.* יֵמַר amaricabitur, אֵקַל despiciar, יֵחַל polluetur,

אִיתַם perficiar, *vbi Iod præter normam additur.* יִתְּמוּ similes erunt, יִתְּמוּ perficientur, *& id genus alia pro* יִתַּמּוּ *&* יִתַּמּוּ *reperies.*

Imperatiuus, si tertia respuat dagesch in plurali, sic scribitur, הָבֵּרוּ mundamini, *Is.* 52. 10. *cum accentu in penultima, vt distinguatur à Quiescentibus Lamed He, quorum vltima accentum sibi vendicat, vt* חַקָּנוּ *pag.* 128. *Eandem ob causam sub* ה *pónitur tsere* הֵחַל polluere tu, & pollui.

HITHPAEL.	PVAL.	PIEL.
Volvit seipsum.	*Dil. volutus est.*	*Dil. volvit.*
הִתְגַּלֵּל	גֻּלַּל	גִּלֵּל

ANNOTATIO.

A Perfectorum Regulis hæ tres Coniugationes non recedunt. Cæterùm illud præterea notandum Defectiua Ajin, euphoniæ causa non rarò inflecti per Poel, vt גּוֹלֵל *,* גּוֹלַלְתָּ *,* תִּי *vt* גּוֹלֵל volvit, *vel* volutus est, *atque inde etiam formari Hithpoel* הִתְגּוֹלֵל voluit se. *De cuius inflexione pag.* 114.

HIPHIL.

HIPHIL.

Præteritum.

Plur.		Singul.
		Volvere fecit & volvit.
הֵגַלּוּ	3. *Perſ.*	הֵגַל הֵגַלָּה
הֲגִלּוֹתֶם תֶּן	2. *Perſ.*	הֲגִלּוֹתָ הֲגִלּוֹת
הֲגִלּוֹנוּ	1. *Perſ.*	הֲגִלּוֹתִי

Benoni.

Fœm.	Maſcul.
	voluere faciens.
מְגִלָּה מְגִלּוֹת	מֵגֵל מְגִלִּים:

Pavl.

Fœmin.	Maſcul.
	Volvere factus.
מוּגַלָּה מוּגַלּוֹת	מוּגָל מוּגַלִּים:

Fvtvrvm.

Plural.		Singul.
יָגֵלּוּ	3. *Perſ.*	יָגֵל תָּגֵל
תָּגֵלּוּ. תְּגִלֶּנָה *vel*	2. *Perſ.*	תָּגֵל תָּגֵלִּי
נָגֵל תְּגִלֶּינָה	1. *Perſ.*	אָגֵל

Imperativvs.

Fœm.	Maſc.
	Fac voluere.
הָגֵלִּי הֲגִלֶּנָה *vel* הֲגִלֶּינָה	הָגֵל הָגֵלּוּ:

Infinitiuus.

Infinitiuus. הָגֵל *vel* הֲגַל *facere volvere.*
Gerundia. בְּהָגֵל, כְּהָגֵל, לְהָגֵל, מֵהָגֵל:

Præteritum in tertia persona vtriusque generis & numeri sub ה *habet tsere. In reliquis cateph patach, aut solum patach ante gutturalem* הַחִלּוֹתָ cœpisti. *Dagesch interdum amittitur, &* ·· *loco chiric ponitur, vt* הֵרֵעֹתִי malefeci, afflixi. *Tsere sub prima radic. in tertiis personis seruatur cum dagesch, vel sine eo, vt* הֵעֵזָה obfirmauit הֵעֵזוּ obfirmarunt. *Prima radic. in præterito & Benoni recipit etiam* ¯, *vt* הֵרַע malefecit, הֵרֵק comminuit, מֵרֵק comminuens, מֵרַע affligens.

Futuri literæ sortiuntur etiam patach cum dagesch יַסֵּב circuire faciet; *& sine dagesch, aliâve compensatione in voce* אֲחֵל polluam, *vt differat ab* אָחֵל incipiam: *vbi tamen loco camets etiam scribitur tsere,* תֵּחֵל incipies. *Præterea futuri vltima habet chiric* יַשִּׁים desolari faciet. *Item patach* וַתָּרַע & malefecisti. *Cæterùm quando accedit Vau conuersiuum, mutatur tsere futuri in segol, atque ita dicto fit Milel,* וַיָּרֶק & comminuit, וַיָּגֶל *Gen.* 29. 10. & fecit volvere. *Sed tunc huius Coniugationis*

futura

futura voce non distinguuntur à futuris Hiphil Quiescentium Vau, vel Iod.

HOPHAL.

Plur.	Præteritum.	Sing.
		Factus voluere.
הוּגַלוּ	3. *Perſ.*	הוּגַל הוּגַלָה
הוּגַלוֹתֶם תֶּן	2. *Perſ.*	הוּגַלוֹתָ הוּגַלוֹת
הוּגַלוֹנוּ	1. *Perſ.*	הוּגַלוֹתִי

BENONI.

Fœm.	Maſcul.
	Qui iubetur voluere.
הוּגַלָה הוּגַלוֹת	הוּגַל הוּגַלִים

FVTVRVM.

Plural.		Singul.
		Iubebitur volvere.
יוּגַלוּ תּוּגַלְנָה	3. *Perſ.*	יוּגַל תּוּגַל
תּוּגַלוּ	2. *Perſ.*	תּוּגַל תּוּגַלִי
נוּגַל	1. *Perſ.*	אוּגַל

Infinit. הוּגַל *Iuberi volvere.*

Præteritum etiam ita reperitur, הֻמְּכוּ *Iob.* 24. 24. depauperati, humiliati ſunt, *pro* הוּמְכוּ. *Futuri literæ frequentiùs habent kibbuts ſequente dageſch.* יֻכַּת contundetur. *Tria hæc*, יֻחַן *Iſa.* 26. 10. gratiâ donabitur. יוּחְקוּ *Iob.* 19. 23. ſculpentur, יוּשַּׁר *Oſe.* 10. 14. deſtruc

deſtruetur, *videntur potiùs ad Pual ſpectare cùm eorum actiua non in Hiphil, ſed in Piel vſitata ſint.*

APPENDIX.

Verba quorum tertia radicalis eſt נ *vel* ת, *certis, iiſdemq; perpaucis locis, illius literæ defectum patiuntur, quæ idcirco ſub finem Defectiuorum breuiter perſtringenda putauimus.*

Desinentia *igitur in* נ, *vt* שָׁכַן habitauit, בִּין intelligere, כּוּן præparare, ſtabilire, לוּן pernoctare, חָנַן miſertus eſt, *&c. ſuum illud* נ *radicale abijciunt, abiectúmque per dageſch compenſant, quando inter coniugandum ſcheua mutum ipſi ſubſcribendum eſſet, ſequente proximè alio* נ *ſeruili, vt fit tribus in locis. I. In prima perſona præteriti pluralis* שָׁכַנּוּ habitàuimus, *pro* שָׁכַנְנוּ. *II. In ſecundis & tertiis perſonis futuri pluralis generis fœmini-ni,* תִּשְׁכֹּנָּה habitabitis, *pro* תִּשְׁכֹּנְנָה: *Verùm hoc non ſemper obſeruatur, cùm aliquandò tam radicale, quam ſeruile* נ *regulariter maneat. III. In ſecunda perſona Imperatiui pluralis generis fœm.* שְׁכֹנָּה habitate, *pro* שְׁכֹנְנָה. *Eſt tamen, vbi* נ *amiſſum per dageſch non compenſatur*

penſatur, *vt* תְּעַגֵּנָה *Ruth*.1. 13. retardabimini עָגַן.

DESINENTIA *in* ת, *vt* כָּרַת pepigit, חָרַת inſculpſit, מוּת mori, שׁוּת ponere, סוּת incitare, *&c. accedẽtibus ſeruilibus*, תָּ תְּ תִּי תֶּם תֶּן, *ſuum* ת *radicale item abiiciunt*, *& per dageſch ſupplent*, *vt* כָּרַת:

כָּרַתָּ כָּרַתְּ כָּרַתִּי כְּרַתֶּם כְּרַתֶּן

כָּרַתְתָּ כָּרַתְתְּ כָּרַתְתִּי כְּרַתְתֶּם כְּרַתְתֶּן *pro*

Exemplum verbi מוּת *vide pag.* 107.

Porro quod de deſinentibus in נ *&* ת *diximus, eiuſque rei exempla, breuitatis cauſa, tantùm in Kal poſuimus, id de omnibus aliis eorum Coniugationibus intelligendum eſt. Sed in omnibus illis, Nun & Thau non quoad vocem ſeu ſonum ſuum, ſed tantum quoad figuram deeſt, ſicut in Latinis iſtis* Sũma, ãnus, *&c. alterum* m *vel* n *deeſt, quoad figuram, non quoad ſonum, quia lineola ſuprà poſita, alterum* m *vel* n *ſignificat. Nonnulli hæc, Defectiua Lamed Tau, illa verò Defectiua Lamed Nun vocare conſueuerunt.*

De verbis Compositis generatim.

Compositione verborum, quæ fit ex integris Præpositionibus, Latinis ac Græcis vsitatissima (*vt* transfero, descendo, percurro, μεταφέρω, καταβαίνω, διατρέχω, *&c. Hebræi prorsus carent. Quis enim vna voce dixerit* עֲבַרְסְבַל transtulit, מֵעֲלִירַד descendit, בְּעַדְרָץ percurrit? *Non tamen idcirco quis Hebræos has & alias quascunque verborum significationes suo modo explicare non posse existimauerit. Composita ergo hoc loco vocantur illa, quæ non tantùm vnius literæ causa imperfecta sunt* (*vt Quiescentia & Defectiua*) *sed ratione duarum. Vnius quidem in principio, alterius in fine. Atque ita fit, vt ex varia compositione Quiescentium & Deficientium literarum, quinque formæ compositorum* (*ad has enim omnes reuocantur*) *rectè constitui possint. Prima constat ex Quiescentibus Pe Aleph, & Lamed He, vt* אָוָה desiderauit. *Secunda ex Quiescentibus Pe Iod, & Lamed Aleph, vt* יָצָא egressus est. *Tertia ex Quiescentibus Pe Iod, & Lamed He,* יָרָה proiecit. *Quarta ex defectiuis Pe Nun, & Quiescen*-

ſcentibus Lamed Aleph, נָשָׂא eleuauit. *Quinta ex defectiuis Pe Nun*, *&* *Quieſcentibus Lamed He*, *vt* נָטָה extendit. *Poſtremò addemus verbũ* נָתַן dedit. *Porrò harum formarum verbis commune eſt, quòd primam radicalem nec in Imperatiuo, nec in Infinitiuo vnquam amittant, præter duo*, יָצָא egreſſus eſt, *&* נָשָׂא eleuauit. *In reliqua coniugandi ratione, etſi vix vlla alia in Compoſitis diuerſitas ſit, quàm quæ modò tam in Quieſcentibus, quàm in Defectiuis ſeparatim explicata eſt, ob eamque cauſam à quibuſdam autoribus compoſitorum paradigmata omnino prætermittantur : tamen quia ſatis ſuperque conſtat multos etiam impigros in duorum atque diuerſorum Imperfectorum formis, earumque conſideratione ac regulis coniungendis nonnihil defatigari; ad eos magna moleſtia leuandos paradigmata Compoſitorum (quamuis non vbique omnia vſitata ſint) diſtinctè proponemus; ita tamen, vt vbi id ſufficit, primas tantùm voces, cæterarum inflectendarum quaſi indices, afferamus.*

CAPVT XVII.

De prima forma Compositorum: ex Quiescentibus Pe Aleph, & Lamed He.

SEPTEM *tantùm huius formæ reperiuntur,* אָבָה voluit, אָוָה concupiuit, desiderauit, אָלָה iurauit, אָנָה luxit, אָפָה coxit, אָרָה collegit, אָתָה venit. *Secundùm primam literam coniugantur, vt* אָמַר *pag. 65. secundùm vltimam, vt* קָנָה*, pag. 124. Porro quamuis* אָוָה *tantùm in Piel, Niphal, & Hithpael legatur, nihil tamen obstat, quò minùs, paradigmatis loco, aliis item Coniugationibus inseruiat.*

KAL.

Paul.	Benoni.	Præterit.
Desideratus.	*Desiderans.*	*Desiderauit.*
אָוּוּי	אוֹוֶה	אָוָה
&c. אֲוּוּיִם	&c. אוֹיִם	&c. אָוִיתָ
Infinit.	**Imperat.**	**Futur.**
Desiderare.	*Desidera.*	*Desiderabit.*
אֱוֹות	אֱוֵה	יֹאוֶה
&c. בֶּאֱוֹות	&c. אֱוִי	&c. אֹוֶה

Futu

Futurum verbi אתה *variarum eſt. Reperitur enim.*

יאתה אאתה *&c.* יאתה תאתה אאתה *&c.*

יתא תתא אתא: יאת אאת *&c.*

In תבא *Prou.1.10.* voles, *excidit* א, *& in fine idem ponitur pro* ה.

Imperatiuus ſic quoque ſcribitur אפו coquite, אתו venite, *quod etiam habet,* אתיו *&* התיו *Iſa.21.14.* venite, *cum* ה *loco* א, *vt aliqui volunt quod tamen rectiùs ad Hiphil refertur, cùm etiam ſignificatio faueat* ferte, *id eſt,* venire facite.

NIPHAL.

Futurum.	Benoni.	Præteritum.
Deſiderabitur.	*Qui deſideratur.*	*Deſideratus eſt.*
יאוה	נאוה	נאוה
תאוה *&c.*	נאוים *&c.*	נאוית *&c.*

Imperatiuus & Infinitiuus האוה deſiderare tu, & deſiderari. *Legitur etiam in præterito* נאוו pulchræ, deſiderabiles ſunt, *pro* נאוו. *In Benoni maſc.* נאוה *Prou.19.10. & fæm.* נאוה *Prou.17.7. pro* נאוה.

PIEL.

Paul.	Benoni.	Præterit.
Dilig. desideratus.	*Dilig. desiderans.*	*Dilig. desiderauit.*
מְאֻוֶּה	מְאַוֶּה	אִוָּה
&c. ▭מְאֻוִּים	&c. ▭מְאַוִּים	&c. אִוִּיתָ

Infinit.	Imperat.	Futur.
Dilig. desiderare.	*Dilig. desidera.*	*Dilig. desiderabit,*
אַוּוֹת	אַוֵּה	יְאַוֶּה
&c. בְּאַוּוֹת	&c. אַוּוּ	&c. אֲאַוֶּה

PVAL.

Futurum.	Benoni.	Præterit.
Dilig. desiderabitur.	*Qui dilig. desideratur.*	*Dilig. desideratus est.*
יְאֻוֶּה	אֻוֶּה	אֻוָּה
&c. אֲאֻוֶּה	&c. ▭אֻוִּים	&c. אֻוֵּיתָ

HIPHIL.

Paul.	Benoni.	Præteritum.
Factus desiderare.	*Faciens desiderare.*	*Fecit desiderare.*
מָאוּת	מַאֲוֶה	הֶאֱוָה
&c. ▭מָאוּיִם	&c. ▭מַאֲוִים	&c. הֶאֱוֵיתָ

Infinitiuus.	Imperatiuus.	Futurum.
Facere desiderare.	*Fac desiderare.*	*Faciet desiderare.*
הַאֲוֹת	הַאֲוֵה	יַאֲוֶה
&c. בְּהַאֲוֹת	&c. הַאֲוּ	&c. אַאֲוֶה

HOPHAL.

HOPHAL.

Futurum.	Benoni.	Præteritum.
Iubebitur desiderare.	*Qui iubetur desiderare.*	*Factus est desiderare.*
יֻאוֶּה	הֻאוֶּה	הֻאוָּה
&c. אֻאוֶּה	&c. הֻאוִּים	&c. הֻאוֵּיתָ

Infinitiuus, הֻאוּוֹת *iuberi desiderare.*

HITHPAEL.

Futur.	Benoni.	Præterit.
		Fecit seipsum desiderare.
יִתְאַוֶּה & יִתְאָו	מִתְאַוֶּה	הִתְאַוָּה
&c. אֶתְאַוֶּה	&c. מִתְאַוִּים	&c. הִתְאַוֵּיתָ

Imperat. הִתְאָו , הִתְאַוֵּה , &c.

Infinit. הִתְאַוּוֹת.

CAPVT XVIII.

De secunda forma Compositorum; ex Quiescentibus Pe Iod, & Lamed Aleph.

D*VO tantùm huius formæ verba reperiuntur*, יָצָא egressus est, & יָרֵא timuit. *Secundùm primam literam coniugatur, vt* יָשַׁב *pagin.* 97. *secundùm vltimam, vt* מָצָא *pag.* 119. *Vtrumque in Kal separatim ponemus, cùm nonnullam tyronibus videatur habere diuersitatem;*

 in

in cæteris coniugationibus vnum duntaxat erit.

KAL.

Futur.	Benoni.	Præterit.
Egredietur.	*Egrediens.*	*Egressus est.*
יֵצֵא	יוֹצֵא	יָצָא
&c. יֵצְאוּ אֵצֵא	*&c.* □ יוֹצְאִים	*&c.* יָצְאָה

IMPERATIVVS.

Fœm.	Mascul.
	Egredere.
צֵאנָה *vel* צֶאנָה צְאִי	צְאוּ צְאָה *vel* צֵא

Infinit. צֵאת *vel* יָצֹא *egredi.*

Gerundia. מֵצֵאת, בְּצֵאת, *&c.*

Præteritum יָצָתִי egressus sum, *occultat suum* א, *Iob.*1.21. *Benoni fœm. quadruplex reperitur* : יוֹצְאָה יוֹצֵאת יוֹצֵת יוֹצָא

KAL. יָרֵא

Præterit. יָרֵא Timuit, *vt* מָלֵא *pag.*119.
Benoni. יָרֵא Timens, *vt* דָּבֵק *pag.*64.

FVTVRVM.

Plural.			Singul.
			Timebit.
תִּירֶאנָה	יִירְאוּ	3. *Pers.*	תִּירָא יִירָא
	תִּירְאוּ	2. *Pers.*	תִּירְאִי תִּירָא
	נִירָא	1. *Pers.*	אִירָא

IMPE

IMPERATIVVS.

Fœm.	Maſcul
	Time.
יִרְאֶנָה *vel* יְרָאנָה יִרְאִי	יִרְאוּ יְרָא

Dicitur יְראוּ timete, *ad differentiam* יִרְאוּ videte, *à* רָאָה vidit.

Infinit. יְרֹא *vel* יְרֹא Timere.

Gerundia. מִירֹא לִירֹא בִּירֹא בִּירֹא

In præterito legitur יְרָאתֶם *pro* יְרֵאתֶם timuiſtis, *Ioſ.* 4.24.

In futuro, 1. *Sam.* 18.12. וַיִּרָא & timuit. *In Gerund.* לְיִרְאָה *&c. cum* ה *parag. Deut.* 4. 10. *Item* לֵרֹא, 1. *Sam.* 18.29. vt timeret.

NIPHAL.

Futur.	Benoni.	Præterit.
Timebitur.	*Qui timetur.*	*Timori fuit.*
יִוָּרֵא	נוֹרָא	נוֹרָא
אִוָּרֵא *&c.*	נוֹרָאִים *&c.*	נוֹרֵאת *&c.*

Imperatiuus & Infinitiuus הִוָּרֵא timearis, & timeri. *Verbum* יָצָא *cùm ſit neutrum, per Niphal inflecti non poteſt.*

PIEL.

Benoni.	Præterit.
Terrens.	*Terruit.*
מְיָרֵא	יֵרֵא
מְיָרְאִים *&c.*	יֵרֵאת *&c.*

Infinitiuus.	Imperatiuus	Futurum.
Terrere.	*Terre.*	*Terrebit.*
יָרֵא	יָרֵא	יְיָרֵא
&c. בְּיָרֵא	&c. יָרְאוּ	&c. אֲיָרֵא

PVAL. HITHPAEL.

Hæ duæ Coniugationes nec in יָרֵא *nec in* יָצָא *reperiuntur.*

HIPHIL.

Paul.	Benoni.	Præterit.
Eductus.	*Educens.*	*Eduxit.*
מוּצָא	מוֹצִיא	הוֹצִיא
&c. מוּצָאִים	&c. מוֹצִיאִים	&c. הוֹצֵאתָ

Infinitiuus.	Imperatiuus.	Futurum.
Educere.	*Educ.*	*Educet.*
הוֹצִיא	הוֹצִיא	יוֹצִיא
&c. בְּהוֹצִיא	&c. הוֹצִיאִי	&c. אוֹצִיא

In Imperatiuo habet etiam הַיְצֵא *Genes.8.17.*
Verbum יָרֵא *Hiphil & Hophal non habet.*

HOPHAL.

Infin.	Futur.	Benoni.	Præterit.
Educi, &c.	*Educetur.*	*Qui educitur.*	*Eductus est.*
הוּצָא	יוּצָא	הוּצָא	הוּצָא
	&c. אוּצָא	&c. הוּצָאִים	&c. הוּצֵאתָ

CAPVT

CAPVT XIX

De tertia forma Compositorum : ex Quiescentibus Pe Iod, & Lamed He.

SEX *sunt verba huius formæ* יָגָה afflixit, יָדָה iecit, יָגָה contristauit, oppressit, יָעָה remouit, יָפָה pulcher fuit, יָרָה proiecit, iaculatus est. *Secundùm primam literam coniugatur, vt* יָשַׁב, *secundùm vltimam vt* קָנָה. *Porrò cùm ex his nullum omnino sit, quod per omnes Coniugationes inflectatur, proponemus in singulis, quod vsitatissimum est.*

K A L.

Paul.	Benoni.	Præterit.
Proiectus.	*Proyciens.*	*Proiecit.*
יָרוּי	יוֹרֶה	יָרָה
&c. יְרוּיִם	*&c.* יוֹרִים	*&c.* יָרִיתָ
Infinit.	**Imperat.**	**Futur.**
Proycere.	*Proyce.*	*Proyciet.*
יְרֹה יְרֹה *vel*	יְרֵה	יִירֶה
&c. יְרוֹת, בִּירוֹת	*&c.* יְרוּ	*&c.* אִירֶה

Futurum abiecto ה *radicali Ezech.* 31.7. וַיִּיף & pulcher fuit.

NIPHAL.

Futurum.	Benoni.	Præterit.
Petetur iaculo.	*Qui petitur iaculo.*	*Iaculo petitus est.*
יוּרֶה	נוֹרֶה	נוֹרָה
&c. אוּרֶה	*&c.* נוֹרִים	*&c.* נוֹרֵיתָ

Infinit.	Imperat.
Peti iaculo.	*Petere iaculo.*
הִוָּרוֹת	הִוָּרֵה

Benoni etiam reperitur cum schurec נוּגָה afflictus est, *Soph.*3.18. *Et Futurum cum* י *loco* ו, *vt* יִיָּרֶה *Exod.*19.13. confodietur iaculis.

PIEL. PVAL. HOPHAL.

In Piel tantùm reperitur, לְיַדּוֹת *Zach.*1.21. ad proiiciendum: *&* וַיַּגֶּה *Thren.* 3.33. afflixit, abiecit, *pro* וַיְיַגֶּה: *Reliqua verba huius formæ Piel ignorant. Pual verò & Hophal nullum huius ordinis verbum habet.*

HIPHIL.

Futur	Benoni.	Præterit.
Confitebitur.	*Confitens.*	*Confessus est.*
יוֹדֶה	מוֹדֶה	הוֹדָה
&c. אוֹדֶה יוֹדוּ תּוֹדֶינָה	*&c.* מוֹדִים	*&c.* הוֹדֵיתָ

Infin.	Imperat.
Confiteri.	*Confitere.*
&c. הוֹדוֹת מֵהוֹדוֹת	*&c.* הוֹדֵה הוֹדוּ

Futurum

Futurum etiam extat cum ה *characteriſtico* יְהוֹדֶה אֲהוֹדֶה : *& cum defectu* ה *radicalis* אוֹר, יוֹר proiiciet, *pro* יוֹרֶה, *&c.* 2. *Reg.* 13. 17.

HITHPAEL.

Futur.	Benoni.	Præterit.
Confitebitur.	*Confitens.*	*Confeſſus eſt.*
יִתְוַדֶּה	מִתְוַדֶּה	הִתְוַדָּה
אֶתְוַדֶּה *&c.*	מִתְוַדִּים *&c.*	הִתְוַדִּיתָ *&c.*

Infinit.	Imperat.
Confiteri.	*Confitere.*
הִתְוַדּוֹת *&c.*	הִתְוַדֵּה הִתְוַדּוּ *&c.*

A יָפָה *fit* הִתְיַפָּה pulchrum ſe fecit, *cum Iod radicali, cuius futurum* תִּתְיַפִּי *Ier.* 4. 30. *In reliquis huius formæ verbis Hithpael ferè deſideratur.*

CAPVT XX.

De quarta forma Compoſitorum : ex Defectiuis Pe Nun, & Quieſcentibus Lamed Aleph.

HVius *formæ ſũt* נָשָׂא eleuauit, נָשָׁא ſeduxit, נִבָּא *in Niphal* prophetauit. *Secundùm*

dùm primam literam coniugatur, *vt* נָשַׁל *pag.* 143. *Secundùm vltimam*, *vt* מָצָא *pag.* 118.

K A L.

Pual.	Benoni.	Præterit.
Eleuatus eſt.	*Eleuans.*	*Eleuauit.*
נָשׂוּא	נוֹשֵׂא	נָשָׂא
&c. נְשׂוּאִים	*&c.* נוֹשְׂאִים	*&c.* נָשָׂאתָ

F V T V R V M.

Plur.		Sing.
		Eleuabit.
יִשְׂאוּ	3. *Perſ.*	יִשָּׂא תִּשָּׂא
תִּשְׂאוּ	2. *Perſ.*	תִּשָּׂא תִּשְׂאִי
נִשָּׂא	1. *Perſ.*	אֶשָּׂא

Fæm. plur. ſecundæ & tertiæ perſonæ,
תִּשֶּׂאנָה *vel* תִּשְׂאֶינָה *vel* תִּשֶּׂנָה

I M P E R A T I V V S.

Fœm.	Maſcul.
	Eleua.
שְׂאִי שְׂאֶינָה	שָׂא שְׂאוּ ׃

Infinit. נָשׂוֹא *vel* נְשׂוֹא *vel* שְׂאֵת
Pſ. 89. 10. *reperitur etiam* שׂוֹא eleuare.
Gerundia. בִּשְׂאֵת כִּשְׂאֵת לָשֵׂאת מִשְּׂאֵת
Benoni fæm. reperitur etiam נֹשֵׂאת *Eſth.* 2. 15. & נוֹשְׂאֵת 1. *Reg.* 10. 22.

NIPHAL.

NIPHAL.

Futurum.	Benoni.	Præteritum.
Eleuabitur.	*Qui eleuatur.*	*Eleuatus est.*
יִנָּשֵׂא	נִשָּׂא	נִשָּׂא
&c. אֶנָּשֵׂא	&c. נִשָּׂאִים	&c. נִשֵּׂאתָ

Imp. & Infin. הִנָּשֵׂא eleuare tu, & eleuari.

Futurum יִנַּשֵּׂא תִּנַּשֵּׂא *cum dagesch in* ש *potiùs est Hithpael, Tau Coniugationis per Dagesch absorpto.*

PIEL.

Paul.	Benoni.	Præterit.
Dilig. eleuatus.	*Dil. eleuans.*	*Dilig. eleuauit.*
מְנֻשָּׂא	מְנַשֵּׂא	נִשֵּׂא
&c. מְנֻשָּׂאִים	&c. מְנַשְּׂאִים	&c. נִשֵּׂאתָ
Infinit.	Imperat.	Futur.
Dil. eleuare.	*Dilig. eleua.*	*Dil. eleuabit.*
נַשֵּׂא	נַשֵּׂא	יְנַשֵּׂא
&c. בְּנַשֵּׂא	&c. נַשְּׂאוּ	&c. אֲנַשֵּׂא

Præteritum interdum cum ָ, נִשָּׂא

Pual נֻשָּׂא dilig. eleuatus. *sicut* מֻצָּא.

HIPHIL.

Pual.	Benoni.	Præterit.
Factus eleuare.	*Faciens eleuare.*	*Fecit eleuare, vel ponere.*
מֻשָּׂא	מַשִּׂיא	הִשִּׂיא
&c. מֻשָּׂאִים	&c. מַשִּׂיאִים	&c. הִשֵּׂאתָ

Infinit.

Infinitiuus.	Imperatiuus.	Futurum.
Facere eleuare.	*Fac eleuare.*	*Faciet eleuare.*
הַשִּׂיא	הַשִּׂיא	יַשִּׂיא
בְּהַשְּׂוֹאת &c.	הַשִּׂיאוּ &c.	אַשִּׂיא &c.

HOPHAL.

Infinit.	Futur.	Præterit.
Iuberi eleuare.	*Iubebitur eleuare.*	*Factus est eleuare.*
הָשְּׂוֹאת	יֻשָּׂא	הֻשָּׂא
	אֻשָּׂא &c.	הֻשֵּׂאתָ &c.

HITPAEL הִתְנַשֵּׂא *eleuauit ſe*, ſicut הִתְמַצֵּא.

CAPVT XXI.

De quinta forma Compoſitorum; ex Defectiuis Pe Nun, & Quieſcentibus Lamed He.

HVIC *formæ ſeptem verba tribuuntur (nam reliqua tantùm ſunt Quieſcentia Lamed He, manente ſemper literâ Nun)* נָדָה elongauit. נָזָה aſperſum fuit. נָטָה extendit, inclinauit. נָכָה percuſſit. נָצָה volauit, contendit. נָקָה mundus fuit. נָשָׁה oblitus eſt. *Secundùm primam literam coniugatur vt* נָשַׁל: *ſecundùm vltimam vt* קָנָה.

KAL

K A L.

Paul.	Benoni.	Præteritum.
Extenſus.	*Extendens.*	*Extendit.*
נָטוּי	נוֹטֶה	נָטָה
&c. נְטוּיִם	&c. נוֹטִים	&c. נָטִיתָ
Infinit.	Imperat.	Futur.
Extendere.	*Extende.*	*Extendet.*
נְטוֹת	נְטֵה	יִטֶּה
&c. כִּנְטוֹת	&c. נְטוּ	&c. אֶטֶּה

Præteritum נָטְיוּ *legitur pro* נָטוּ *ſicut* חָסָיוּ *pag.* 125. תֵּצֵא volabit *habet* א *loco* ה *in quo prætereat tſere ponitur ſub* ת *pro chiric & dageſch ſequente, itemque* ‥ *ſub* צ *pro* ∵ תֶּשִׁי obliuiſcêris, *Deut.* 32. 18. *ponitur pro* תִּשֶּׁה *permutatis punctis. Cæterùm futurum abiecto* ה, *habet tſere* יֵט תֵט אֵט נֵט : *vel ſegol propter Maccaph*, וַיֶּט־שָׁם & extendit ibi. *Nonnunquam etiam chiric paruum* וַיִּז & aſperſus fuit. 2. *Reg.* 9. 33.

N I P H A L.

Futurum.	Benoni.	Præteritum.
Extendetur.	*Qui extenditur.*	*Extenſus eſt.*
יִנָּטֶה	נִטֶּה	נִטָּה
&c. אֶנָּטֶה	&c. נִטִּים	נִטֵּיתָ

Infinit.	Imperat.
Extendi	*Extendere tu.*

הִנָּטֵה הִנָּטוּ &c. הִנָּטֵה *vel* הִנָּטוֹת בְּהִנָּטוֹת &c.

Præteri

Præteritum נִטּוּ *pro* נִטְיוּ : *Futurum absque* ה, יִנֵּט, אִנֵּט : *Sic Imperatiuus & Infinitiuus* הִנֵּט

PIEL.

Paul.	Benoni.	Præterit.
Dilig. extensus.	*Dil. extendens.*	*Dil. extendit.*
מְנֻטֶּה	מְנַטֶּה	נִטָּה
מְנֻטִּים &c.	מְנַטִּים &c.	נִטֵּיתָ &c.
Infinit.	**Imperat.**	**Futurum.**
Dilig. extendere.	*Dil. extende.*	*Dil. extendet.*
נַטּוֹת	נַטֵּה	יְנַטֶּה
בְּנַטּוֹת &c.	נַטּוּ &c.	אֲנַטֶּה &c.

PVAL.

Infin.	Futur	Benoni.	Præterit.
	Dil. extendetur.	*Qui dil. extenditur.*	*Dil. extensus est*
	יְנֻטֶּה	נֻטֶּה	נֻטָּה
Dil. extendi &c.	אֲנֻטֶּה &c.	נֻטִּים &c.	נֻטֵּיתָ &c.
נֻטּוֹת			

HIPHIL.

Paul.	Benoni.	Præterit.
Extensus.	*Extendens.*	*Extendit, vel inclinare fecit.*
מֻטֶּה	מַטֶּה	הִטָּה
מֻטִּים &c.	מַטִּים &c.	הִטֵּיתָ &c.
Infinit.	**Imperat.**	**Futur.**
Extendere.	*Extende.*	*Extendet.*
הַטֵּה *vel* הַטּוֹת	הַטֵּה	יַטֶּה
בְּהַטּוֹת &c.	הַטּוּ &c.	אַטֶּה &c.

Futurum

1. *Perſ.* 2. *Perſ.* 3. *Perſ.*

Futurum ſine ה *ſic inflectitur,* יֵט תֵּט אֵט נֵט *Et vnum cum* ִ, אִט declinare faciam. *Iob.*23.11.

Sic Imperatiuus הֵט inclina, הַךְ percute. *verbum* נָטָה *variam ſignificationem habet, ideò non vbique eandem ponimus.*

HOPHAL.

Infin. Futur. Benoni. Præterit.

Extendi. *Extendetur.* *Qui extenditur.* *Extenſus eſt.*

הֻטֵּה יֻטֶּה הֻטֶּה טֻהָה

הֻטֵּיתָ *&c.* הֻטִּים ▭ *&c.* אֻטֶּה *&c.*

HITHPAEL.

Futur. Benoni. Præterit.

Extendet ſeipſum. *Extendens ſeipſum.* *Extendit ſeipſum.*

יִתְנַטֶּה מִתְנַטֶּה הִתְנַטָּה

הִתְנַטֵּיתָ *&c.* מִתְנַטִּים ▭ *&c.* אֶתְנַטֶּה *&c.*

Infinit. Imperat.

Extendere ſeipſum. *Extende teipſum.*

הִתְנַטֵּה *vel* הִתְנַטּוֹת הִתְנַטֵּה

בְּהִתְנַטּוֹת *&c.* הִתְנַטּוּ *&c.*

APPENDIX I.

Verbum נָתַן Dedit.

Compoſitorum formis addimus verbum נָתַן, *vtrinque defectiuum.*

M KAL.

KAL.

Plur. Præterit		Sing. Præterit.
נָתְנוּ	3. *Perſ.*	*Dedit.* נָתַן נָתְנָה
נְתַתֶּם תֶּן	2. *Perſ.*	נָתַתָּ נָתַתְּ
נָתַנּוּ *vel* נָתַנְנוּ	1. *Perſ.*	נָתַתִּי

Benoni נוֹתֵן dans, & *Paul* נָתוּן datus *perfecta ſunt.*

FVTVRVM.

Plur.		Sing. *Dabit.*
יִתְּנוּ תִּתֵּנָּה	3. *Perſ.*	יִתֵּן תִּתֵּן
תִּתְּנוּ תִּתֶּנָה *vel*	2. *Perſ.*	תִּתֵּן תִּתְּנִי
נִתֵּן	1. *Perſ.*	אֶתֵּן

IMPERATIVVS.

Fœm.	Maſc.
תְּנִי תֵּנָּה *vel* תֵּנָה	תֵּן *Da.* תְּנוּ:

Infinit. תֵּת, *vel* תְּנָה *vel* נָתוֹן *Dare.*

Gerundia, לָתֵת מִתֵּת בְּתֵת כְּתֵת

Præteritum תַּתָּה 2. *Sam.* 22. 41. dediſti, *vtrinque ſimul deficit. Futurum & Imperatiuus propter Maccaph mutant ſuum tſere in ſegol* יִתֶּן־לִי dabit mihi, תֶּן־לוֹ da illi. *Imperatiuus cun* ה *parag.* תְּנָה, & *in diſtinctione* תֵּנִי da, *f. Infinitiuus* תֵּת, *recipit etiam Nun* לְתִתֵּן ad reponendum.

NIPHAL

NIPHAL.

Præteritum.

Plural.		Singul.
		Datus est.
נִתְּנוּ	3. *Pers.*	נִתַּן נִתְּנָה
נִתַּתֶּם נִתַּתֶּן	2. *Pers.*	נִתַּתָּ נִתַּתְּ
נִתַּנּוּ *vel* נִתַּנּוּ	1. *Pers.*	נִתַּתִּי

BENONI.

Fœm.	Mascul.
	Qui datur.

נִתָּן נִתָּנִים: נִתָּנָה *vel* נִתֶּנֶת נִתָּנוֹת

Infinitiuus.	Imperatiuus.	Futurum.
Dari.	*Dare tu.*	*Dabitur.*
הִנָּתֵן *vel* הִנָּתוֹן	הִנָּתֵן	יִנָּתֵן
בְּהִנָּתֵן *&c.*	הִנָּתְנוּ *&c.*	אֶנָּתֵן *&c.*

HOPHAL.

Ex Hophal extat solùm futurum יֻתַּן datus est, *Leuit.* 11. 38. *& alibi sæpiùs. Verùm nihil obstat, quò minùs secundùm regulas non solùm totum Hophal, sed etiam reliquæ Coniugationes, quæ hîc desiderantur, rectè formari queant; quando Grammatici dicunt, vna persona reperta, totam posse formari coniugationem.*

APPENDIX II.

Inuenitur alia etiam compositio, magis propriè dicta, eaque duplex, alia nimirum ex diuersis

coniugationibus; alia ex diuersis temporibus aut personis, eiusdem coniugationis.

Prioris exempla sunt: מְקֻנֶּנֶת *Hier.* 22.23. nidificans, *ex præterito Pual* קֻנְּנַת, *& Participio Piel* מְקַנֶּנֶת. נְגֹאֲלוּ *Is.* 59.3. pollutæ sunt, *ex Niphal & Pual*, וְנִוַּסְּרוּ *Ezech.* 23.48. & erudientur, *ex Niphal & Hithpael*, נַשַּׁנִי *Gen.* 41.51. obliuisci me fecit, *ex Kal & Hiphil.* הֻדַּשְּׁנָה *Is.* 34.6. impinguata est, *ex Hophal & Hithpael. nam* שׁ *debebat habere dagesch, &* ד *duplicatur, quia priori loco pro* ת *accipitur. Ex iisdem est etiam* הֻכַּבֵּס lotus est *Levitic.* 13. 55. & 56. *sed* הָתְפָּקְדוּ *Num.* 1. 47. & 2. 33. visitati *siue* numerati sunt, *videtur ex Kal & Hophal.* וַהֲפִתִּיתָ *Prou.* 24.28. & seducas, *ex Hiphil & Piel.* וְהֻנִּיחָה *Zach.* 5. 11. & dimittatur, *ex Hophal & Hiphil.* מִנֹּאָץ *Is.* 52. 5. blasphematum, *ex Hithpael & Pual.* יִרַדֵּף *Ps.* 7.6. persequetur, *ex Kal & Piel.* נוּלְּדוּ 1. *Par.* 20.8. nati sunt, *ex Niphal & Pual.* וְנֵאשֲׁאַר *Ezech.* 9.8. & remansi, *ex Niphal & futuro Kal.* כְּהִנְדֹּף *Psal.* 68.3. sicut dispelli, *ex Kal & Niphal. In* אִדָּרֵשׁ requiri, *Ezech.* 14.3. *ponitur* א *pro* ה.

Posterioris autem sunt וְיֹלַדְתְּ *Iud.* 13. 5. paries,

ries, *in Kal ex prætertto* יָלַדְתְּ, *&* *Benoni.* יוֹלֶדֶת, *Ezec.*8.16. מִשְׁתַּחֲוִיתֶם incuruantes se, *in Hithpael ex præterito & Benoni.* תַּחְשְׁבוּנִי *Iob.* 19.5.reputabunt me, *ancillæ, ex fœm. & masc. sicut & illud Gen.*30.38. וַיֵּחַמְנָה & incalescebant, *ex masculino & fœminino. In illo* צִמְּתוּתֻנִי *Ps.*87.17. conturbauerunt, succiderunt me, *tertia geminatur syllaba.*

CAPVT XXII.

De Verbis quatuor aut quinque literarum.

VERBA *quatuor literarum aut constant quatuor literis diuersis, vt* כִּרְבֵּל induit, involvit. כִּרְסְמָם exterminauit, *q. d.* exvineauit, רֻטֲפַשׁ extenuatus, consumptus est. פַּרְשֵׁז expandit. *Aut constant radicalibus geminatis, eaque vel prima solùm, vt* גִּלְגֵּל voluit, *à* גָּלַל. סִלְסֵל exaltauit, *à* סָלַל. *vel prima & secunda, vt* חִרְחֵר succendit, *ab* חָרָה. שִׂגְשֵׂג creuit, *à* שָׂגָה. שִׁעֲשַׁע lætatus est, *à* שָׁעָה. תִּעְתֵּעַ illusit, *vel* errare fecit, *à* תָּעָה. *Vel prima & tertia, vt* טִלְטֵל asportauit, *à* טִיל.

כִּלְכֵּל ſuſtētauit,enutriuit,cepit. *à* כּוּל. קִרְקַר vaſtauit, *q.d.* exparietauit, *à* קִיר murus pa-ies.

Coniugantur omnia ferme in Piel,more Perfectorum, pauca in Pual & Hithphael.

P I E L.

Præteritum.

גִּלְגֵּל *Volvit.* גִּלְגַּלְתָּ תִּי גִּלְגְּלוּ &c.

Benoni.	Paul.
Volvens.	*Volutus.*
מְגַלְגֵּל מְגַלְגְּלִים &c.	מְגֻלְגָּל מְגֻלְגָּלִים &c.

Futur.	Imperat.	Infinit.
Volvet.	*Volve.*	*Volvere.*
יְגַלְגֵּל	גַּלְגֵּל	גַּלְגֵּל
אֲגַלְגֵּל &c.	גַּלְגְּלוּ &c.	בְּגַלְגֵּל &c.

P V A L.

Præterit.	Benoni.	Futur.	Infinit.
Volutus eſt.	*Qui voluitur.*	*Volvetur.*	*Volvi.*
גֻּלְגַּל	גֻּלְגָּל	יְגֻלְגַּל	גֻּלְגּוֹל
גֻּלְגַּלְתָּ &c.	גֻּלְגָּלִים &c.	אֲגֻלְגַּל &c.	

H I T H P A E L.

הִתְגַּלְגֵּל voluit ſe.

Coniugatur ſicut Piel, præfixis tantùm literis formatiuis הִתְ.

Verba

Verba quinque literarum.

Quinque literarum verba numerantur ista סְחַרְחַר circuiuit, *in KAL.* יְפֵיפָה pulcher factus est, *&* חֲמַרְמַר turbatus est, *in Pual.*

K A L.

Futurum.	Benoni.	Præterit.
Circuibit.	*Circuiens.*	*Circuivit.*
יְסַחַרְחַר	סוֹחַרְתַר	סְחַרְחַר
אֲסַחַרְחַר *&c.*	סוֹחַרְחָרִים *&c.*	סְחַרְחַרְתָּ *&c.*
יְסַחַרְחֲרוּ. *&c.*	*&c.*	סְחַרְחֲרוּ

Imperat. &c. סַחַרְחַר *Circui.*

Infinit. סַחַרְחַר *Circuire.*

P V A L.

Futurum.	Benoni.	Præteritum.
Turbabitur.	*Qui turbatur.*	*Turbatus est.*
יְהֳמַרְמַר	חֲמַרְמָר	חֲמַרְמַר
אֲחֳמַרְמַר. *&c.*	חֲמַרְמָרִים *&c.*	חֲמַרְמַרְתָּ *&c.*

Infinit. חֲמַרְמוֹר *Turbari.*

Sic יְפֵיפָה יְפֵיפִית.

INSTITVTIONVM HEBRAICARVM PARS QVARTA.

De Dictione, & quibusdam communibus partium Orationis attributis.

CAPVT I.

DE ADVERBIO.

HEBRÆOS DICTIONIS *Vocabulo quatuor reliquas orationis partes complecti, iam antè dictum est. Nunc igitur de singulis ordine agemus.*

Aduerbia tot ferè sunt apud Hebræos, quot apud alios. Ea verò iuxta varias significationes, hoc ordine numerari possunt.

LOCI, פּוֹ פֹּה פֹּא hîc huc. בְּזוֹת hic. מִפּוֹ מוּה hinc. חֲלוֹם hic, huc, illuc. כֹּה hic, huc, illuc, hinc, illinc. הֵנָּה huc. שָׁם ibi, מִשָּׁם inde בַּיִת intus. בַּיְתָה intrò. חוּץ foris. חוּצָה foras. מַעְלָה supra. לְמַעְלָה sursum. מַטָּה infra. לְמַטָּה deorsum, מִתַּחַת de sub. *id est*, infernè, מִמַּעַל

מִמַּעַל ſupernè. מֵעַל deſuper.

TEMPORIS אִתְמוֹל , אֶתְמוֹל , תְּמֹל heri,
אֶמֶשׁ nocte prętérita. הַיּוֹם hodie. מָחָר, מָחֳרָת
cras. שִׁלְשׁוֹם nudius tertius. אָז , אֲזַי tunc
עַתָּה nunc. זֶה iam. תָּמִיד ſemper. עוֹד præ-
terea, adhuc. שֶׁאֲשֶׁר , כַּאֲשֶׁר , לְמָתַי Exod.8.9.
quando. פֶּתַע ſubito. פִּתְאֹם repente. מַהֵר,
מְהֵרָה, citò כְּבָר iam, modò. עַד vſque, do-
nec. עֲדֶן vel עֲדֶנָּה vſque adhuc. לְפָנִים
priùs. אַחַר pòſt, poſteà, טֶרֶם antea, ante-
quam, quod ſignificat etiam *nondum*, vt
*Gen.*24.15. בֹּקֶר vel שַׁחַר manè. עֶרֶב veſperi.

NVMERI *Aduerbia quære in numeris Ad-
uerbialibus.*

NEGANDI אַיִן , אֵין , לֹא , בְּלִי *non* , בַּל ,
בִּלְתִּי nequaquam, minimè.

AFFIRMANDI כֵּן ſic, ita, אָמְנָה , אָמֵן
אָמְנָם , אֲבָל , בְּכֵן, verè. אוּלָם , אָכֵן , אַךְ, certè,
profecto.

DVBITANDI, לוּ forſitan. *Gen.*50.15. אוּלַי
*Pſal.*24.4. אוּלַי ſi fortè. פֶּן ne fortè.

DEMONSTRANDI, הֵא , הֵן , הִנֵּה en, ecce.

OPTANDI, אַחֲלַי , לוּא , לוּ vtinam.

HORTANDI, *ſeu* obſecrandi, נָא , אָנָּה , אָנָּא,
בִּי, quæſo, age, eia.

ORDINIS, רִאשׁוֹנָה, לָרִאשֹׁנָה primū, prius. שֵׁנִית ſecundò, שְׁלִישִׁית, tertiò, *&c. Vtimur enim hîc ordinali numero fœminino.*

SIMILITVDINIS, כְּמוֹ, כַּאֲשֶׁר ſicut. כֵּן כֹּה, כָּכָה ſic.

QVALITATIS, טוֹב bene. רַע malè, כֵּן יָשָׁר 2.*Reg*.7.9. rectè. נָכוֹן firmiter. רֶשַׁע impiè.

QVANTITATIS, רַב, הַרְבֵּה multùm. מְעַט parum. זְעֵר modicum.

VEHEMENTIÆ, מְאֹד valdè. מְאֹד מְאֹד *vel* מְאֹד בִּמְאֹד maximè, vehementiſſimè. אַף כִּי quanto magis, *uel* quanto minus, *pro ratione ſenſus.*

REMISSIONIS, מְעַט מְעַט, לְאַט, lentè ſenſim, pedetentim.

SEPARANDI, לְבַד ſeorſim.

CONGREGANDI, יַחַד יַחְדָּו pariter.

GENTIS, *quæ ſiunt ex adiectiuis fœmininis, vt* עִבְרִית Hebraicè. יְהוּדִית Iudaicè. אֲרָמִית Syriacè. יְוָנִית Græcè. רוֹמִיִּת Romanè, Latinè.

PROHIBENDI, אַל ne, *quæ vox interdum etiam negat, ſicut &* לא *interdum prohibet.* אַל־תִּתֵּן non dabit, *Pſ*.121.3.

INTERROGANDI, הֲלֹא, הֲכִי nónne? nunquid? מַדּוּעַ, לָמָּה cur? quare? *De loco*, אֵי, אַיֵּה

אֶהִי, אֵיפֹה *Ose.* 13. 9. vbi? אָן, אָנָה, לְאָן quò? quorſum? מֵאַיִן vnde? *De tempore*, מָתַי quando? עַד־אָנָה *vel* עַד־מָתַי quamdiu? vſquequo? *De numero*, בַּמָּה quot? quoties? *De Qualitate*, אֵיךְ אֵיכָה אֵיכָכָה, quomodo? *De Quantitate*, כַּמָּה quantum?

COMPARANDI, *Aduerbia comparatiui & ſuperlatiui fiunt adminiculo vocum* מְאֹד *&* מִן *de quibus p.1.c.4.& p.5.c.1.n.11.12.*

CAPVT II.

De Præpoſitione, Coniunctione, & Interiectione.

PRÆPOSITIONES *hæ ferè numerantur,* אֶל *ad.* אֵת cũ. אַחַר poſt. אֵצֶל apud, iuxta. בְּלִי *vel* בְּלֹא ſine. בִּלְעֲדֵי, præter, בַּעֲבוּר, בִּגְלַל, בְּשֶׁל, propter. בֵּין inter. בְּעַד pro, per. הָלְאָה vltrà. זוּלָתִי præter. חוּץ extra. חֵלֶף *pro* לִפְנֵי ante. לְעֻמַּת iuxta, coram, è regione. לְפִי ſecundum. לְמַעַן propter. לְבַד præter. מוּל coram, ante, è regione. מֵעִם, מִן, מֵאֵת, à ab, *vel* de, ex. (*pro quo etiam legitur* מִנִּי, לְמִן, לְמִנִּי *&* מִנֵּי) נֹכַח, נֶגֶד coram, è regione. סָבִיב circa. עֵבֶר trans. עַד ad, vſque ad. עַל ſuper. עַל־דְּבַר propter. עִם cum. תַּחַת pro, ſub.

Quomodo

Quomodo autem nonnullæ literæ præpositionũ
munere fungãtur, dicemus in capite de seruilibus.

CONIVNCTIONVM poteſtates hæ ferè
ſunt.

Copulatiua, ו, *&* (*de qua pluribus p.4. c.6. &*
p.5.c.3.) אַף, גַּם etiã. *Diſiunctiua* אוֹ vel, aut. *Ad-*
uerſatiua כִּי אִם ſed. וְאִם etſi. אַךְ verunta-
men. *Continuatiua* אֲבָל attamen, quin etiam
כִּי אַף quantò magis, *vel* minus. *Conditiona-*
lis אִם, לוּ, אֲשֶׁר ſi: אוּלַי ſi fortè. לוּלֵי, וְלֹא niſi.
Cauſalis כִּי quia. ו enim. אֲשֶׁר שֶׁ quia, quòd,
quoniam: בַּאֲשֶׁר, עֵקֶב, יַעַן ideo quòd, pro-
pterea quòd. בְּשֶׁגַּם eo quòd etiam בַּעֲבוּר
לְמַעַן *vt*. Notandum אֲשֶׁר *&* שֶׁ rectius dici
demonſtratiuas, quamuis etiam interdum
cauſaliter pro *vt* ſumantur. *Rationalis*, לָכֵן
עַל־כֵּן ideo, idcirco וְ אַךְ *Pſ*.73.13. ergo. *Di-*
minutiua רַק, אַךְ tantùm, ſaltem.

INTERIECTIONES, *Dolentis* הוֹ, הוֹי, אוֹי, הִי,
אִי אוֹיָה אַלְלַי væ. הָהּ heu. אֲהָהּ ahah. אָהּ heu,
ah. *Gaudentis & inſultantis* הֶאָח eugr. *Admi-*
rantis אֵיךְ, אֵיכָה quomodo? *Blandientis* אָנָּה,
אָנָּא, נָא obſecro, eia.

Quædam numerantur etiam in aduerbiis,
vt

vt suprà visum. Quæ significant væ *rectiùs dicuntur esse* comminantis, *seu* præsagientis malum. הוֹי *est etiam* exclamantis *seu* vocantis, *vt Zach.2.6. Isa.55.1.*

De communibus attributis partium orationis.

SVNT *nonnulla, quæ etsi in singulis orationis partibus (de quibus iam egimus) reperiantur, nequaquam tamen adeò necessariò cum illis coniuncta sunt, vt non potiùs & commodiùs, habita discentium ratione, seorsim post omnes explicanda videantur. Huius autem generis attributa sunt potissimùm, Affixa, Literæ seruiles & paragogicæ, Accentus. His accedent Numeralia, notæ Arithmeticæ, Literæ quas vocant Currentes, & inuestigatio Thematum seu Radicum.*

CAPVT III.

De Affixis Nominum, & simul aliis causis puncta nominum mutantibus.

CVR *in nominibus puncta mutentur, quatuor ferè causæ esse solent. I. Regimen genitiui. II. Numerus pluralis. III. Genus fæmininum. IV. Affixa. De Accentibus, qui nonnullam*

nullam quoque punctorum mutationem efficiunt, dicemus Cap.9. Cæterùm inter has quatuor causas longè præstant affixa, cùm & insigni varietate constent, & omnium latissimè pateant. Ea igitur potissimùm tractanda suscipimus; reliquas tres causas, si quid notatione dignum habuerint, minimè neglecturi. Sed operæ pretium fuerit initio omnia affixa, quæ in tribus orationis partibus reperiuntur, simul proponere.

AFFIXA TRIVM.

partium orationis.

Primæ Personæ.

Plur. Sing.

נוּ י *Generis Communis.* נִי י.

Secundæ Personæ.

Plurale. Singulare.

כֶם *Mascul. gen.* כָה & ךָ

כֶן *Fœm. gen.* כִי & ךְ

Tertiæ personæ.

Plural. Singul.

מוֹ הֶם ם *Mascul.* וֹ הוּ נוּ ו

ן הֶן *Fœmi.* נָּה הָ הּ

Porrò ex his affixis נִי, נוּ, נָּה, *tantùm Verbis*, הֶם הֶן *tantùm Nominibus tribuuntur. Reli-*

qua

qua vtrisque communia, licet alia aliis rariora, vel frequentiora sint, aut certis tantùm locis adhibeantur, quæ omnia vsus rectiùs docebit. Vnde autem omnia hæc affixa desumpta sint, & quid in nominibus significent (nam de affixorum significatione in verbis & Dictionibus suo loco agemus) dictum est pag. 40.

Iam verò antequam progrediamur, ista diligenter notanda sunt.

I. Ex tredecim illis punctis tantùm quatuor propriè mutabilia sunt, nimirum camets, tsere, segol (vel patach positum pro segol) & cholem. Cætera puncta ob quatuor illas causas non mutantur.

II. Scheua quandoque etiam mutatur, sed eam tantùm ob causam, ne duo scheuaim initio dictionis concurrant. Tunc enim euphoniæ causa prius scheua mutatur in chiric, vt דִּבְרֵי verba, דִּבְרֵיכֶם verba vestra, *pro* דְּבָרֵי דְּבְרֵיכֶם. *Quòd si ex duobus scheuaim ita concurrentibus prius scheua sit compositum (vt sub gutturalibus ferè contingit) aufertur ex eo ipsum scheua, & remanet purum patach, aut segol, vt à* חָכָם sapiens, *in regimine plurali.* חַכְמֵי עוֹלָם sapientes

ſapientes mundi, *pro* חַכְמֵי : *Sic ab* עֵגֶל vitulus, עֶגְלוֹ vitulus eius, *pro* עֶגְלוֹ : *Et hoc quod de ſcheua diximus, etiam in verbis locum habet, vt* לִמְסוֹר ad tradendum, *pro* לְמְסוֹר.

III. Polyſyllaborum, & diſſyllaborum in punctis mutandis eadem omnino eſt ratio. Nam in Polyſyllabis tantùm poſteriora duo puncta mutantur (ſi quidem ſunt ex mutabilium numero paulò antè dicto) prioribus immotis permanentibus: niſi fortè ſcheua antepenultimæ mutandum ſit in chiric, ne duo ſcheuaim ſimul legantur, vt צְדָקָה Iuſtitia, *in regimine* צִדְקַת אָדָם iuſtitia hominis, *pro* צְדָקַת: *& ſic de aliis.*

IV. Vt verba, ita & nomina partim ſunt perfecta, partim imperfecta. Imperfectorum pleraque ex formis verborum Quieſcentium, Defectiuorum, & Compoſitorum deriuantur: non tamen volumus accuratam hîc vtrorumque diſiunctionem requiri, quòd in ratione tractandi affixa, quædam alioqui perfecta, videantur faciliùs cum imperfectis poſſe percipi.

REGVLÆ

REGVLÆ ET FORMÆ punctorum mutabilium in Nominibus perfectis.

De Nominibus masculinis.

CAMETS ָ.

CAMETS *penultimæ syllabæ nominis perfecti, quæcumque sit causa mutationis, & qualecunque sequatur punctum, mutatur in scheva simplex; vel ob gutturalem in scheua compositum, vt* דָּבָר verbum, דְּבָרוֹ verbum eius. עָמָל labor, עֲמָלוֹ labor eius. *Sic ab adiectiuo* יָקָר pretiosus, *fit fœm.* יְקָרָה pretiosa, & *à* חָכָם sapiens, חֲכָמָה: *& à Benoni* נָבוֹן peritus, נְבוֹן מִלְחָמָה peritus belli.

CAMETS *vltimæ in regimine singulari, &* כֶם כֶן *affixis nominis singularis, vertitur in patach. In regimine autem plurali, &* הֶם הֶן כֶם כֶן *mutatur in scheva. Aliis in locis inuariatum manet.*

Forma duplicis Camets.

דָּבָר *Verbum.*

In regimine ſingulari דְּבַר: In plurali abſoluto דְּבָרִים *verba.* In regimine plural. דִּבְרֵי:

CVM AFFIXIS.

Plur. f.	Plur. m.	Numerus.	Singul. f.	Singul. m.
Verba eius. f. דְּבָרֶיהָ:	*Verba eius.* m. דְּבָרָיו	3. *Perſ.*	*Verbum eius.* f. דְּבָרָהּ:	*Verbum eius.* m. דְּבָרוֹ
Verba earum. f. דִּבְרֵיהֶן:	*Verba eorum* m. דִּבְרֵיהֶם	3. *Perſ.*	*Verbum earum.* דְּבָרָן	*Verbum eorum.* דְּבָרָם
Verba tua. f. דְּבָרַיִךְ:	*Verba tua.* m. דְּבָרֶיךָ	2. *Perſ.*	*Verbum tuũ.* f. דְּבָרֵךְ:	*Verbũ tuum.* m. דְּבָרְךָ
Verba veſtra. f. דִּבְרֵיכֶן:	*Verba veſtra.* m. דִּבְרֵיכֶם	2. *Perſ.*	*Verbum veſtrum, f.* דְּבַרְכֶן	*Verbum veſtrum, m.* דְּבַרְכֶם
Verba noſtra. com. gen. דְּבָרֵינוּ:	*Verba mea.* com. gen. דְּבָרַי	1. *Perſ.*	*Verbum noſtrum.* com. gen. דְּבָרֵנוּ	*Verbum meũ.* com. gen. דְּבָרִי

Hîc ſtudioſè notanda & retinenda affixorum ſignificatio, quam deinceps, breuitatis cauſa, in aliis formis nuſquam integrè adſcribemus.

ANNO

ANNOTATIO.

Quæ de vtroque Camets diximus in nomine דָּבָר, *intelligenda ſunt etiam de aliis, quorum penultimam vel vltimam ſyllabam idem camets occupat. Retinet enim ſuam naturam, quodcunque aliud punctum præcedat, vel ſequatur, vt à* קָדוֹשׁ ſanctus, *fit in regimine ſingulari* קְדוֹשׁ. *cum affixo,* קְדוֹשׁוֹ ſanctus eius. *In plurali abſoluto,* קְדוֹשִׁים ſancti. *In regimine plur.* קְדוֹשֵׁי. *cum affixo,* קְדוֹשָׁיו ſancti eius, &c. *Sic* אָדוֹן dominus, *à cuius plurali* אֲדֹנִים domini, *regulariter fit* אֲדֹנִי domini mei. *Verùm quando hæc vox de Deo dicitur, ſemper eſt cum* ָ, אֲדֹנָי *& ponitur pro abſoluto ſingulari* Dominus. כּוֹכָב. ſtella. *in regimine ſingul.* כּוֹכַב. *cum affixo,* כּוֹכָבוֹ ſtella eius *in plural. abſoluto,* כּוֹכָבִים ſtellæ, *in regim.plur.* כּוֹכְבֵי.*cum affixo,* כּוֹכָבָיו. *Atque ita regulariter ſe habent. Inveniuntur tamen nonnulla huius formæ nomina, (nimirum duplex camets habentia) quæ mutant poſterius camets in patach ſequente dageſch, vt* גָּמָל camelus, גְּמַלִּים, גְּמַלָּיו, גְּמַלּוֹ. *Sic* קָטָן paruus שָׁפָן cuniculus, erinacius. *At* פָּרָשׁ eques, *primum camets nunquam mutat* פָּרָשִׁים, פָּרָשׁוֹ, *&c.*

TSERE ..

Tsere penultimæ nunquam mutatur, nisi sequatur camets vel segol. Si ergo sequitur camets, vt in לֵבָב cor, *mutatur vti ipsum camets penultimæ. Hæ enim duæ punctorum formæ (* דָּבָר *&* לֵבָב *) omnino similes sunt. Si verò segol sequitur, vt in* סֵפֶר liber, *tunc tsere similiter transit in scheva, vel (ne duo schevaim concurrant) in chiric,* סִפְרוֹ liber eius, סְפָרִים libri. ח *tamen &* ע *pro chiric ferè habent segol,* חֶלְקוֹ pars eius. עֶגְלוֹ vitulus eius, *à* חֵלֶק *&* עֵגֶל *: Porrò quorum prima est tsere, & secunda segol, vocantur nomina quinque punctorum.*

Tsere vltimæ, præcedente camets, mutatur in patach vel in scheva, vel non mutatur, perinde vt camets vltimæ. Si præcedat alia vocalis, quàm camets, vertitur in scheva, exceptis tribus affixis in singulari ךָ כֶם כֶן, *vbi tsere migrat in segol, ne duo schevaim concurrant.*

Forma quinque punctorum.

סֵפֶר *Liber.*

In plurali absoluto סְפָרִים, in regimine, סִפְרֵי :

CVM

CVM AFFIXIS.

Plural.	Numerus	Singul.
Libri eius.		*Liber eius.*
סְפָרָיו סְפָרֶיהָ	3. Perſ.	סִפְרוֹ סִפְרָהּ
סִפְרֵיהֶם סִפְרֵיהֶן		סִפְרָם סִפְרָן
סְפָרֶיךָ סְפָרַיִךְ	2. Perſ.	סִפְרְךָ סִפְרֵךְ
סִפְרֵיכֶם סִפְרֵיכֶן		סִפְרְכֶם סִפְרְכֶן
סְפָרַי סְפָרֵינוּ	1. Perſ.	סִפְרִי סִפְרֵנוּ

Sic etiam affixa recipit vox יֶשַׁע *ſalus*, (in qua patach eſt loco ſegol,) vt יִשְׁעוֹ *ſalus eius*. Item נֵרְדְּ, quod in plurali facit נְרָדִים, cum affixo נִרְדִּי *nardus mea.*

Alia forma quinque punctorum, in qua prima eſt ח, vt חֵלֶק *pars*, vel ע, vt עֵגֶל *vitulus.*

In plurali abſoluto עֲגָלִים, in regim. עֶגְלֵי.

CVM AFFIXIS.

Plural.	Numerus.	Singul.
Vituli eius.		*Vitulus eius.*
עֲגָלָיו עֲגָלֶיהָ	3. Perſ.	עֶגְלוֹ עֶגְלָהּ
עֶגְלֵיהֶם עֶגְלֵיהֶן		עֶגְלָם עֶגְלָן
עֲגָלֶיךָ עֲגָלַיִךְ	2. Perſ.	עֶגְלְךָ עֶגְלֵךְ
עֶגְלֵיכֶם עֶגְלֵיכֶן		עֶגְלְכֶם עֶגְלְכֶן
עֲגָלַי עֲגָלֵינוּ	1. Perſ.	עֶגְלִי עֶגְלֵנוּ

Forma in qua prima ־, ſecunda ־,
שָׁכֵן *vicinus.*

In regimine ſingul. שְׁכַן. In plural. abſol. שְׁכֵנִים. In regimine plurali, שִׁכְנֵי. In gen. fœm. שְׁכֵנָה *vicina.*

CVM AFFIXIS.

Plural.		Numerus.	Singul.	
Vicini	*eius.*		*Vicinus eius.*	
שְׁכֵנֶיהָ	שְׁכֵנָיו	3. Perſ.	שְׁכֵנָהּ	שְׁכֵנוֹ
שְׁכֵנֵיהֶן	שְׁכֵנֵיהֶם		שְׁכֵנָן	שְׁכֵנָם
שְׁכֵנַיִךְ	שְׁכֵנֶיךָ	2. Perſ.	שְׁכֵנֵךְ	שְׁכֵנְךָ
שְׁכֵנֵיכֶן	שְׁכֵנֵיכֶם		שְׁכֵנְכֶן	שְׁכֵנְכֶם
שְׁכֵנֵינוּ	שְׁכֵנַי	1. Perſ.	שְׁכֵנֵנוּ	שְׁכֵנִי

Illa tamen Toarim, quæ ex ſecunda præteriti forma deſcendunt, etiam in regimine plural. & affixis כֶם כֶן הֶם הֶן ferè ſuum tſere retinent, חֲפֵצֵי *volentes*, שְׁכֵחֵי *obliuiſcentes*, *&c.*

Forma in qua prima alia, quàm ־,
ſecunda verò ־, vt כּוֹרֵם *vinitor.*

In plural. abſolut. כּוֹרְמִים. In reg. plur. כּוֹרְמֵי.

CVM

CVM AFFIXIS.

Plural.	Numerus	Singul.
Vinitores eius.		*Vinitor eius.*
כּוֹרְמָיו כּוֹרְמֶיהָ	3. *Perſ.*	כּוֹרְמוֹ כּוֹרְמָהּ
כּוֹרְמֵיהֶם כּוֹרְמֵיהֶן		כּוֹרְמָם כּוֹרְמָן
כּוֹרְמֶיךָ כּוֹרְמַיִךְ	2. *Perſ.*	כּוֹרֶמְךָ כּוֹרְמֵךְ
כּוֹרְמֵיכֶם כּוֹרְמֵיכֶן		כּוֹרֶמְכֶם כּוֹרֶמְכֶן
כּוֹרְמַי כּוֹרְמֵינוּ	1. *Perſ.*	כּוֹרְמִי כּוֹרְמֵנוּ

DVPLEX SEGOL.

Quæ tam in penultima, quàm in vltima ſegol habent, vt מֶלֶךְ Rex, בֶּגֶד veſtis, *vocantur nomina ſex punctorum.*

In his prius ſegol ob affixa ſingularia modò in patach, vt in מֶלֶךְ, *modò in chiric mutatur, vt in* בֶּגֶד: *Vtrumque autem accidit propter ſequens ſcheua: quod ſi abſit etiam prius ſegol tranſit in ſcheua. Quædam tamen prius ſegol ſeruant, vt* קֶצְפְּךָ *à* קֶצֶף ira. *Segol poſterius mutatur in ſcheua. Excipe pluralem abſolutum, & affixa ei cognata (de quibus in fine huius capitis) quæ camets habent.*

Forma ſex punctorum, מֶלֶךְ *Rex*, in qua ſuis locis eſt patach.

In plur. abſol. מְלָכִים: In regim. plur. מַלְכֵי. Genus fœmin. מַלְכָּה *Regina*.

CVM AFFIXIS.

Plur.	Numerus.	Sing.
Reges eius.		*Rex eius.*
מְלָכָיו מְלָכֶיהָ	3. *Perſ.*	מַלְכּוֹ מַלְכָּהּ
מַלְכֵיהֶם מַלְכֵיהֶן		מַלְכָּם מַלְכָּן
מְלָכֶיךָ מְלָכַיִךְ	2. *Perſ.*	מַלְכְּךָ מַלְכֵּךְ
מַלְכֵיכֶם מַלְכֵיכֶן		מַלְכְּכֶם מַלְכְּכֶן
מְלָכַי מְלָכֵינוּ	1. *Perſ.*	מַלְכִּי מַלְכֵּנוּ

Sic עֶבֶד ſeruus, *& ſimilia, primam gutturalem habentia, niſi quòd pro ſcheva ſimplici ſub primâ requirant ſcheva compoſitum.*

Alia forma ſex punctorum בֶּגֶד *veſtis*, vbi ſub prima ſuis locis eſt chiric.

In plurali בְּגָדִים : In regim. plural. בִּגְדֵי :

CVM AFFIXIS.

Plural.	Numerus.	Singul.
Veſtes eius.		*Veſtis eius.*
בְּגָדָיו בְּגָדֶיהָ	3. *Perſ.*	בִּגְדוֹ בִּגְדָהּ
בִּגְדֵיהֶם בִּגְדֵיהֶן		בִּגְדָם בִּגְדָן
בְּגָדֶיךָ בְּגָדַיִךְ	2. *Perſ.*	בִּגְדְךָ בִּגְדֵךְ
בִּגְדֵיכֶם בִּגְדֵיכֶן		בִּגְדְכֶם בִּגְדְכֶן
בְּגָדַי בְּיָדֵינוּ	1. *Perſ.*	בִּגְדִי בִּגְדֵנוּ

Quando

Quando ſecunda eſt gutturalis ח, *aut* ע, *tunc duplex ſegol tranſit in duplex patach, vt* נַחַל torrens בַּעַל dominus. *Quando autem tertia eſt* ח *vel* ע, *ſub prima remanet ſegol,* פֶּרַח flos, germen, זֶרַע ſemen. *Quamuis autem hæ duæ formæ* בַּעַל & זֶרַע *ad formas ſex punctorum in omnibus ſpectent, tamen diſcentium gratiâ vtramque ſeparatim proponendam duximus.*

Forma duplicis patach, vt בַּעַל *dominus.*

In plur. abſol. בְּעָלִים : In reg. plur. בַּעֲלֵי.

CVM AFFIXIS.

Plural. Numerus. Singul.

Domini eius.			*Dominus eius.*	
בְּעָלֶיהָ	בְּעָלָיו	3. *Perſ.*	בַּעְלָהּ	בַּעְלוֹ
בַּעֲלֵיהֶן	בַּעֲלֵיהֶם		בַּעְלָן	בַּעְלָם
בְּעָלַיִךְ	בְּעָלֶיךָ	2. *Perſ.*	בַּעְלֵךְ	בַּעַלְךָ
בַּעֲלֵיכֶן	בַּעֲלֵיכֶם		בַּעַלְכֶן	בַּעַלְכֶם
בְּעָלֵינוּ	בְּעָלַי	1. *Perſ.*	בַּעְלֵנוּ	בַּעְלִי

Duo tamen ſunt, quæ duplex ſegol admittunt, licet mediam gutturalem habeant, nimi-

rum לֶחֶם panis, *à quo* לַחְמוֹ, *&c. secundum formam* מֶלֶךְ: רֶחֶם matrix.

Forma, in qua patach pro ſegol ſecundæ, vt זֶרַע *ſemen.*

In plur. abſol. זְרָעִים: In regim. plur. זַרְעֵי:

CVM AFFIXIS.

Plural.		Numerus.	Singul.	
Semina eius.			*Semen eius.*	
זְרָעֶיהָ	זְרָעָיו	3. Perſ.	זַרְעָהּ	זַרְעוֹ
זַרְעֵיהֶן	זַרְעֵיהֶם		זַרְעָן	זַרְעָם
זְרָעַיִךְ	זְרָעֶיךָ	2. Perſ.	זַרְעֵךְ	זַרְעֲךָ
זַרְעֵיכֶן	זַרְעֵיכֶם		זַרְעֲכֶן	זַרְעֲכֶם ,
זְרָעֵינוּ	זְרָעַי	1. Perſ.	זַרְעֵנוּ	זַרְעִי

Sic פֶּרַח flos, פֶּשַׁע præuaricatio, *& ſimilia, niſi quòd ſub prima non habeant patach, ſed chiric (ſicut* בֶּגֶד*) vt* פִּשְׁעוֹ, פִּשְׁעֲךָ, פִּשְׁעִי*, &c.*

CHOLEM.

Cholem penultimæ non mutatur niſi poſt ſe habeat ◌ֶ aut patach loco ◌ֶ, tunc enim mutatur in ◌ֳ, & ſi quidem ſecunda radicis ſit gutturalis, tunc regulariter ſub ſecunda ponitur ◌ֳ, & ſub

& sub prima ָ, *quemadmodum etiam in verbis fieri diximus pag.* 70. 84. 86.

Cholem vltimæ nunquam mutatur, vt גָּדוֹל magnus, גְּדוֹלִים, *&c.*

Forma τῦ cholem mutabilis, קֹדֶשׁ sanctitas.

In plur. absol. קֳדָשִׁים. In reg. קָדְשֵׁי

CVM AFFIXIS.

Plural.	Numerus.	Singul.
Sanctitates eius.		*Sanctitas eius.*
קֳדָשָׁיו קֳדָשֶׁיהָ	3. *Pers.*	קָדְשׁוֹ קָדְשָׁהּ
קָדְשֵׁיהֶם קָדְשֵׁיהֶן		קָדְשָׁם קָדְשָׁן
קֳדָשֶׁיךָ קֳדָשַׁיִךְ	2. *Pers.*	קָדְשְׁךָ קָדְשֵׁךְ
קָדְשֵׁיכֶם קָדְשֵׁיכֶן		קָדְשְׁכֶם קָדְשְׁכֶן
קֳדָשַׁי קֳדָשֵׁינוּ	1. *Pers.*	קָדְשִׁי קָדְשֵׁנוּ

Sic רֹחַב latitudo, אֹרַח via, *& similia, patach pro segol habentia.*

Alia forma, in qua secunda est gutturalis, vt אֹהֶל *tabernaculum.* In plural. absoluto אֳהָלִים (quod tamen in regimine habet אָהֳלֵי, Psal. 120.5.)

CVM

CVM AFFIXIS.

Plural.	Numerus.	Singul.
Tabernacula eius.		*Tabernaculum eius.*
אֳהָלָיו אֳהָלֶיהָ	3 *Pers.*	אָהֳלוֹ אָהֳלָהּ
אָהֳלֵיהֶם אָהֳלֵיהֶן		אָהֳלָם אָהֳלָן
אֳהָלֶיךָ אֳהָלַיִךְ	2. *Pers.*	אָהָלְךָ אָהֳלֵךְ
אָהֳלֵיכֶם אָהֳלֵיכֶן		אָהָלְכֶם אָהָלְכֶן
אֳהָלַי אֳהָלֵינוּ	1. *Pers.*	אָהֳלִי אָהֳלֵנוּ

Sic תֹּאַר forma. *Plurale* אֹהָלִים, *& illius affixa, quæ cholem in prima habent, vt* אֹהָלֶיךָ, *&c. rectiùs deducuntur à forma* אֹהֶל.

ANNOTATIO.

Quædam ſuum cholem in penultima retinent, vt כּוֹבַע galea, כּוֹבָעִים. *A* פֹּעַל opus *dicimus* פָּעֳלוֹ *&* פֹּעֳלוֹ, *in plur.* פְּעָלִים. *Sic etiam* רֹמַח lancea, רְמָחִים. קֹדֶשׁ ſanctitas, *facit etiam* קֳדָשִׁים. *Denique* שֹׁרֶשׁ *radix quadruplicem ſortitur pluralem,* שֳׁרָשִׁים *&* שְׁרָשִׁים, שָׁרְשִׁים שֹׁרָשִׁים.

Regula generalis pro formis iam propoſitis.

Nomina quinque & ſex punctorum, item quæcunque habent formam

כּוֹרֵם

כּוֹרֶם קֹדֶשׁ & אֹהֶל, ob regimen singulare nullum omnino punctum mutant.

De nominibus fœmin. perfectis.

Cognitis iam fœmininorum terminationibus, quas in utroque numero & status absoluti, & Regiminis sortiuntur, illud præterea studiosè notandum, fœminina in suis punctis mutandis (si qua in penultima vel ultima habent mutabilia) ferè sequi regulas punctorum mutabilium iam traditas, Exempli gratia. Vox צְדָקָה Iustitia, *cùm habet in ultima & penultima camets, referri debet ad formam* דָּבָר. *Sic* אִגֶּרֶת epistola, תִּפְאֶרֶת decor, *ad formam* מֶלֶךְ. מִשְׁקֶלֶת pondus, קְטֹרֶת incensum, *ad formam* קֹדֶשׁ. *Nam antepenultima, quæcunque illa sit, eadem ferè semper manet, nisi scheva propter aliud scheva sequens mutandum sit in chiric, ut in* צִדְקַת *contingit. Omissa igitur priorum regularum superuacanea repetitione, unam aut alteram formam fœmininorum puncta mutabilia habentem subijciemus.*

Forma

Forma fœmininorum in ה, in qua duplex camets, vt צְדָקָה *Iustitia.*

Reg. ſingul. צִדְקַת Plural. abſol. צְדָקוֹת, Reg. Plur. צִדְקוֹת :

CVM AFFIXIS.

Plur.	Numerus.	Sing.
Iustitia eius.		*Iustitia eius.*
צִדְקוֹתָיו צִדְקוֹתֶיהָ	3. *Perſ.*	צִדְקָתוֹ צִדְקָתָהּ
צִדְקוֹתֵיהֶם *vel* צִדְקוֹתָם		צִדְקָתָם צִדְקָתָן
צִדְקוֹתֵיהֶן *vel* צִדְקוֹתָן		
צִדְקוֹתֶיךָ צִדְקוֹתַיִךְ	2. *Perſ.*	צִדְקָתְךָ צִדְקָתֵךְ
צִדְקוֹתֵיכֶם צִדְקוֹתֵיכֶן		צִדְקַתְכֶם צִדְקַתְכֶן
צִדְקוֹתַי צִדְקוֹתֵינוּ	1. *Perſ.*	צִדְקָתִי צִדְקָתֵנוּ

Sic בְּרָכָה benedictio, קְלָלָה maledictio, *& ſimilia, paucis exceptis, quæ priora duo puncta non mutant, vt* מְצָדָה munitio, מְעָרָה ſpelunca, תְּעָלָה aquæ ductus, מְנָאָה pars, מְנָיָה idem. *Quando verò ſecunda eſt gutturalis, ante ipſam non ponitur chiric, ſed patach, vt à* גְּעָרָה increpatio, *dicimus* גַּעֲרַת גַּעֲרָתוֹ *&c. non* גִּעֲרַת גִּעֲרָתוֹ.

ANNOTA

ANNOTATIO.

In cæteris fœmininis in ה *desinentibus, quæ (quantum ad puncta spectat) non habent formam* צְדָקָה, *nulla ferè difficultas est. Plerunque enim priora puncta immota manent: in vltima verò syllaba mutantur instar vocum* צְדָקָה *vel* תּוֹרָה. *Satis ergo fuerit statum duntaxat absolutum, regimen vtrumque, affixum vnum aut alterum præcipuarum formarum, quæ reliquæ sunt, in vtroque numero ponere. Inde enim quo modo flectantur, aut puncta mutent, & in qua re à* צְדָקָה *aut* תּוֹרָה *differant, perspici poterit.*

Affixum. Regimen. Absolutum.

Animal.

&c.	בְּהֶמְתְּךָ	בְּהֶמְתּוֹ	בֶּהֱמַת	בְּהֵמָה	Sing.
&c.	בְּהֵמוֹתֶיךָ	בְּהֵמוֹתָיו	בַּהֲמוֹת	בְּהֵמוֹת	Plur.

Rapina.

&c.	גְּזֵלָתְךָ	גְּזֵלָתוֹ	גְּזֵלַת	גְּזֵלָה	S.
&c.	גְּזֵלוֹתֶיךָ	גְּזֵלוֹתָיו	גְּזֵלוֹת	גְּזֵלוֹת	P.

Familia.

&c.	מִשְׁפַּחְתְּךָ	מִשְׁפַּחְתּוֹ	מִשְׁפַּחַת	מִשְׁפָּחָת	S.
&c.	מִשְׁפְּחוֹתֶיךָ	מִשְׁפְּחוֹתָיו	מִשְׁפְּחוֹת	מִשְׁפָּחוֹת	P.

Domi

Dominium.

S. מֶמְשָׁלָה מֶמְשֶׁלֶת מֶמְשַׁלְתּוֹ מֶמְשַׁלְתְּךָ &c.

P. מֶמְשָׁלוֹת מֶמְשְׁלוֹת מֶמְשְׁלוֹתָיו מֶמְשְׁלוֹתֶיךָ &c.

Consolatio.

S. נֶחָמָה נֶהָמַת נֶחָמָתוֹ נֶחָמָתְךָ &c.

P. נֶחָמוֹת נֶחָמוֹת נֶחָמוֹתָיו נֶחָמוֹתֶיךָ &c.

Affixum. Regimen. Absolutum.

Cadaver.

S. נְבֵלָה נִבְלַת נִבְלָתוֹ נִבְלָתְךָ &c.

P. נְבֵלוֹת נִבְלוֹת נִבְלוֹתָיו נִבְלוֹתֶיךָ &c.

Peculium.

S. סְגֻלָּה סְגֻלַּת סְגֻלָּתוֹ סְגֻלָּתְךָ &c.

P. סְגֻלּוֹת סְגֻלּוֹת סְגֻלּוֹתָיו סְגֻלּוֹתֶיךָ &c.

Ancilla.

S. שִׁפְחָה שִׁפְחַת שִׁפְחָתוֹ שִׁפְחָתְךָ &c.

P. שְׁפָחוֹת שִׁפְחוֹת שִׁפְחוֹתָיו שִׁפְחוֹתֶיךָ &c.

Abominatio.

S. תּוֹעֵבָה תּוֹעֲבַת תּוֹעֲבָתוֹ תּוֹעֲבָתְךָ &c.

P. תּוֹעֵבוֹת תּוֹעֲבוֹת תּוֹעֲבוֹתָיו תּוֹעֲבוֹתֶיךָ &c.

Duæ

Duæ formæ fœm. in ת.

Secunda.		Num. Sing.	Prima.	
Præcedente cholem & segol, vt קְטֹרֶת incenſum.			*Præcedente duplici ſegol*, אִגֶּרֶת epiſtola.	
קְטָרְתָּהּ	קְטָרְתּוֹ	3 *Perſ.*	אִגַּרְתָּהּ	אִגַּרְתּוֹ
קְטָרְתָּן	קְטָרְתָּם		אִגַּרְתָּן	אִגַּרְתָּם
קְטָרְתֵּךְ	קְטָרְתְּךָ	2. *Perſ.*	אִגַּרְתֵּךְ	אִגַּרְתְּךָ
קְטָרְתְּכֶן	קְטָרְתְּכֶם		אִגַּרְתְּכֶן	אִגַּרְתְּכֶם
קְטָרְתֵּנוּ	קְטָרְתִּי	1. *Perſ.*	אִגַּרְתֵּנוּ	אִגַּרְתִּי

Affixa in plurali non ponimus, cùm eo numero vtraque forma careat.

REGVLÆ ET FORMÆ punctorum mutabilium in nominibus Imperfectis.

MVLTÆ *tum Regulæ, tum Formæ nominum Perfectorum de punctis mutandis, etiam imperfectis communes ſunt. Cur enim, exempli gratia*, מָקוֹם locus, (*à* קוּם ſurgere,) *in regimine & affixis mutet ſuum* ּ *in*

ſcheua, מְקוֹמָם, מְקוֹמוֹ, *&c. ex regula τῶ camets in penultima poſiti intelligimus. Et ſic de aliis eiuſdem generis. Quare omiſſis iis, quæ ex præcedentibus facilè cognoſci poſſunt, Imperfectorum regulas breuiter præſcribemus, adiunctis ſuo loco duabus eorum communibus formis. Reliquas enim formas tum communes (quæ perpaucæ ſunt) tum proprias poſtea ſimul in tabula proponemus, vt ſimul omnes ante oculos habeantur.*

Ex Quieſcentibus Pe Iod.

Hæc plerunque mutant tſere in ſcheua, vt שֵׁנָה, *quod infrà proponetur in tabula, nonnulla tamen illud retinent, vt* צֵאָה excrementum.

Ex Quieſcentibus Ajin Vau, vel Iod.

Plurima huius ordinis monoſyllaba, puncta ſua longa ferè non mutant, vt גֵּר peregrinus. גֵּרָיו גֵּרֵי גֵּרִים, גֵּרוֹ, *&c. niſi quòd habentia camets, vt* צָר hoſtis, *illud camets in regimine ſingulari, modò mutent in patach, modò retineant. Diſſyllaba, vt* צֵדָה venatio, viaticum, *ſeruant quidem*

quidem vbique tsere, sed camets sæpe mutant in scheua more perfectorum; sæpe seruant præsertim fœminina, vt קָמָה seges, קָמָתוֹ, *&c.*

E X C E P T I O N E S.

I. *Duo sunt huius ordinis, quæ suas vocales in plurali in camets præter normam mutant, illúdque deinceps vbique retinent,* עִיר ciuitas, עָרִים *&* עֲיָרִים, עָרֵי, עָרָיו *&c.*

ראשׁ caput, ראשִׁים רָאשֵׁי רָאשָׁיו. *Vocem* יוֹם dies, *reperies in formis nominum imperfectorum.*

II. *Quædam in regimine & affixis vtriusque numeri sortiuntur Vau quiescens, vt* מָוֶת mors, מוֹתוֹ מוֹתִים, מוֹתֵי, מוֹתָיו, *&c.*

III. *Quædam Vau quiescens mutant in Vau mobile.* שׁוּק vicus, platea, שׁוֹר bos, דּוּד olla, *in plurali* שְׁוָקִים שְׁוָרִים דְּוָדִים.

IV. *Quæ habent Iod mobile, vt* זַיִת oliva, *in regimine, affixis, & plurali faciunt illud quiescere in tsere,* זֵית זֵיתוֹ זֵיתִים זֵיתֵי זֵיתָיו: *Horum communem formam ponimus* עַיִן *quam vocem vnà cum aliis anomalis, in sequenti tabula reperies.*

Ex Quiescentibus Lamed Aleph.

צָבָא צְבָאוֹ *Exercitus.*
טֶנֶא טַנְאֲךָ *Canistrum.*
פֶּלֶא פִּלְאוֹ *Miraculum.*
גֹּמֶא גָּמְאוֹ *Iuncus.*

} *sequitur formam* { דָּבָר מֶלֶךְ בֶּגֶד קֹדֶשׁ

In regimine tamen singulari צְבָא *retinet* ּ *pro* ־. *Tria alia habebis in formis sequentibus.*

Ex Quiescentibus Lamed He.

Quæ desinunt in ה *præcedente segol, vt* מִקְנֶה possessio, שָׂדֶה ager, *in regimine singulari mutant illud segol in tsere. In plurali autem & cum affixis in vtroque numero euanescit* ה *radicale. Nam* הו *&* ה *quæ in illis reperis, ad affixa pertinent.*

Forma communis desinentium in ה, præcedente ּ, vt מִקְנֶה *possessio.*

In regimine singul. מִקְנֵה in plur. absol. מִקְנִים in regim. plur. מִקְנֵי.

CVM AFFIXIS.

Plural.			Singul.	
Possessiones eius.			*Possessio eius.*	
מִקְנֶיהָ	מִקְנָיו	3. *Pers.*	מִקְנָהּ	מִקְנֵהוּ
מִקְנֵיהֶן	מִקְנֵיהֶם		מִקְנֵן	מִקְנֵם
מִקְנַיִךְ	מִקְנֶיךָ	2. *Pers.*	מִקְנֵךְ	מִקְנְךָ
מִקְנֵיכֶן	מִקְנֵיכֶם		מִקְנְכֶן	מִקְנְכֶם
מִקְנֵינוּ	מִקְנַי	1. *Pers.*	מִקְנֵנוּ	מִקְנִי

Alia forma communis desinentium in ה, præcedente segol & camets, vt שָׂדֶה *ager.*

CVM AFFIXIS.

Plur.			Sing.	
Agri eius, m.			*Ager eius. m.*	
שָׂדֶיהָ	שָׂדָיו	3. *Pers.*	שָׂדָה	שָׂדֵהוּ
שְׂדֵיהֶן	שְׂדֵיהֶם		שָׂדֵן	שָׂדֵם
שָׂדַיִךְ	שָׂדֶיךָ	2. *Pers.*	שָׂדֵךְ	שָׂדְךָ
שְׂדֵיכֶן	שְׂדֵיכֶם		שָׂדְכֶן	שָׂדְכֶם
שָׂדֵינוּ	שָׂדַי	1. *Pers.*	שָׂדֵנוּ	שָׂדִי

Plurale פָּנִים facies, vultus, *sequitur plurale* שָׂדִים, *cùm sit ab inusitato nomine* פָּנֶה.

NOTA.

Omittimus hîc formam desinentium in ה *præcedente camets, vt* תִּגְרָה contentio, *&c. in quibus vltima omnino mutatur, sicut* תּוֹרָה *pag. 36. reliquis punctis manentibus. Quæ autem ante* ה *habent duplex camets, vt* שָׁנָה annus, מָנָה pars, *&c. ea variantur per omnia, vt posteriores duæ syllabæ,* רָקָה, *in voce & forma perfecta* צְדָקָה. *pag. 206.*

Monosyllaba יָד manus, דָּם sanguis, דָּג piscis, *& si qua alia, in omnibus ferè suum camets aut mutant aut seruant, vt secunda syllaba* בָר *vocis* דָּבָר. *pag. 194. Communis forma erit* יָד manus, *nisi quod* דָּם *facit* דִּמְכֶם *non* דָּמְכֶם: *Sed de quiescentibus Lamed He plura in tabula Imperfectorum hoc ipso capite.*

Ex defectiuis Ajin.

In dissyllabis mutandis semper spectandum punctum primæ radicalis (non autem literæ Heemanticæ מ *) quod si camets sit, vt* מָסָךְ aulæum, *mutatur vbique in patach* מְסַכּוֹ מְסַכִּי, *&c. si tsere, vt* מָגֵן clypeus, *transit in chiric, vt* מָגִנּוֹ מָגִנִּי מָגִנִּים, *Si cholem, vt* מָעוֹז fortitudo, *migrat in kibbuts, vt* מָעֻזּוֹ מָעֻזְּךָ מָעֻזִּים *&c.*

Huc

Huc spectat etiam מֵסַב circuitus , *in quo patach mutatur in chiric paruum* מְסִבּוֹ מְסִבִּים ▭ מְסִבֵּי.

In monosyllabis vocales mutabiles habentibus, quamdiu monosyllaba manent, nihil mutatur. Quodsi ob aliquam causam syllabis augeantur, tria illa puncta mutantur, vt in disyllabis iam vidimus, nimirum camets in patach: tsere in chiric: cholem in kibbuts , עַז fortis , עַזֵּי ▭ עַזִּים עַזְּךָ עַזּוֹ , *&c.* קֵן nidus , ▭ קִנִּים קִנְּךָ קִנֵּי, *&c.* עֹז fortitudo , עֻזֵּי ▭ עֻזִּים עֻזְּךָ עֻזּוֹ , *&c.* *Quædam præter normam mutant etiam patach aliàs breue, in chiric (si videlicet dictio syllabis crescat) vt* פַּת buccella , פִּתֵּי ▭ פִּתִּים פִּתְּךָ : *&c.* *Sic* סַף limen , צַד latus, מַס tributum.

TABVLA.

IMPERFECTORVM ET similium Nominum cum Affixis.

PRIMA *vox cuiusque paradigmatis sequentis tribuitur statui Absoluto: secunda Regimini. Reliquæ conueniunt Affixis, quorum*

significationes, breuitatis causa, nunc prætermittimus.

Pater.

S. אב אב *vel* אבי אביו *vel* אבהו אביה אביהם אביהן
אביך אביך אביכם אביכן אבי אבינו׃

P. אבות אבות אבותיו אבותיה אבותיהם אבותיהן
אבותיך אבותיך אבותיכם אבותיכן אבותי אבותינו׃

Frater.

S. אח אחי אחיו *vel* אחיהו אחית אחיהם אחיהן אחיך
אחיך אחיכם אחיכן אחי אחינו׃

P. אחים אחי אחיו אחיה אחיהם אחיהן אחיך אחיך
אחיכם אחוכן אחי *vel propter accentum* אחי
אחינו׃

Sic dicitur חמיך socer tuus, *Gen.*38.13. *ab* חמת & v.25. חמיה.

Soror.

S. אחות אחות אחותו *vel* אחותו אחותה אחותם אחותן
אחותך אחותך אחותכם אחותכן אחותי אחותנו׃

P. אחיות אחיות אחיותיו אחיותיה אחיותיהם
אחיותיהן אחיותיך אחותיך אחותיכם אחותיכן
אחיותי אחיותינו׃

Hæc vox אחות, *in quibusdam affixis sub* א *habet* ֲ *sine Iod sequente, prout notauimus.*

Ancilla.

Ancilla.

S. אָמָה אֲמַת אֲמָתוֹ אֲמָתָהּ אֲמָתָם אֲמָתָן אֲמָתְךָ אֲמָתֵךְ
אֲמַתְכֶם אֲמַתְכֶן אֲמָתִי אֲמָתֵנוּ׃

P. אֲמָהוֹת אַמְהוֹת אַמְהוֹתָיו אַמְהוֹתֶיהָ אַמְהוֹתֵיהֶם הֶן
אַמְהוֹתֶיךָ אַמְהוֹתַיִךְ אַמְהוֹתֵיכֶם כֶן אַמְהוֹתַי אַמְהוֹתֵינוּ׃

Domus.

S. בַּיִת בֵּית בֵּיתוֹ בֵּיתָהּ בֵּיתָם בֵּיתָן בֵּיתְךָ בֵּיתֵךְ
בֵּיתְכֶם בֵּיתְכֶן בֵּיתִי בֵּיתֵנוּ׃

P. בָּתִּים בָּתֵּי בָּתָּיו בָּתֶּיהָ בָּתֵּיהֶם בָּתֵּיהֶן בָּתֶּיךָ בָּתַּיִךְ
בָּתֵּיכֶם בָּתֵּיכֶן בָּתַּי בָּתֵּינוּ׃

Filius.

S. בֵּן בֶּן *vel* בִּן בְּנוֹ בְּנָהּ בְּנָם בְּנָן בִּנְךָ בְּנֵךְ בִּנְכֶם
בִּנְכֶן בְּנִי בְּנֵנוּ׃

P. בָּנִים בְּנֵי בָּנָיו בָּנֶיהָ בְּנֵיהֶם בְּנֵיהֶן בָּנֶיךָ בָּנַיִךְ
בְּנֵיכֶם בְּנֵיכֶן בָּנַי בָּנֵינוּ׃

Filia.

S. בַּת *Idē reg.* בִּתּוֹ בִּתָּהּ בִּתָּם בִּתָּן בִּתְּךָ בִּתֵּךְ בִּתְּכֶם
בִּתְּכֶן בִּתִּי בִּתֵּנוּ׃

P. בָּנוֹת בְּנוֹת בְּנוֹתָיו בְּנוֹתֶיהָ בְּנוֹתֵיהֶם בְּנוֹתֵיהֶן
בְּנוֹתֶיךָ בְּנוֹתַיִךְ בְּנוֹתֵיכֶם בְּנוֹתֵיכֶן בְּנוֹתַי בְּנוֹתֵינוּ׃

Peccatum.

S. חַטָּאת חַטַּאת חַטָּאתוֹ חַטָּאתָהּ חַטָּאתָם חַטָּאתָן
חַטָּאתְךָ תֵךְ חַטַּאתְכֶם חַטַּאתְכֶן חַטָּאתִי חַטָּאתֵנוּ׃

P. חַטָּאוֹת חַטֹּאת חַטֹּאתָיו חַטֹּאתֶיהָ חַטֹּאתֵיהֶם הֶן
חַטֹּאתֶיךָ תַיִךְ חַטֹּאתֵיכֶם כֶן חַטֹּאתַי חַטֹּאתֵינוּ׃

Alia forma.

Peccatum.

S. חֵטְא. *Idem reg.* חֶטְאוֹ חֶטְאָהּ חֶטְאָם חֶטְאָן חֶטְאֲךָ
חֶטְאֵךְ חֶטְאֲכֶם חֶטְאֲכֶן חֶטְאִי חֶטְאֵנוּ׃

P. חֲטָאִים חֲטָאֵי חֲטָאָיו וַחֲטָאֶיהָ חֲטָאֵיהֶם חֲטָאֵיהֶן
חֲטָאֶיךָ חֲטָאַיִךְ חֲטָאֵיכֶם חֲטָאֵיכֶן חֲטָאַי חֲטָאֵינוּ׃

Exercitus.

S. חַיִל חֵיל חֵילוֹ חֵילָהּ חֵילָם חֵילָן חֵילְךָ חֵילֵךְ
חֵילְכֶם חֵילְכֶן חֵילִי חֵילֵנוּ׃

P. חֲיָלִים חֵילֵי חֲיָלָיו חֲיָלֶיהָ חֵילֵיהֶם חֵילֵיהֶן חֲיָלֶיךָ
חֲיָלַיִךְ חֵילֵיכֶם חֵילֵיכֶן חֲיָלַי חֲיָלֵינוּ׃

Infirmitas.

S. חֹלִי *vel* חֳלִי *Idem reg.* חָלְיוֹ חָלְיָהּ חָלְיָם חָלְיָן
חָלְיְךָ חָלְיֵךְ חָלְיְכֶם חָלְיְכֶן חָלְיִי חָלְיֵנוּ׃

P. חֳלָיִים חֳלָיֵי חֳלָיָו חֳלָיִית חֳלָיֵיהֶם חֳלָיֵיהֶן חֳלָיֶיךָ
חֳלָיַיִךְ חֳלָיֵיכֶם חֳלָיֵיכֶן חֳלָיַי חֳלָיֵינוּ׃

Manus.

S. יָד יַד יָדוֹ יָדָהּ יָדָם יָדָן יָדְךָ יָדֵךְ יֶדְכֶם יֶדְכֶן
יָדִי יָדֵנוּ׃

P. יָדַיִם יְדֵי יָדָיו יָדֶיהָ יְדֵיהֶם יְדֵיהֶן יָדֶיךָ יָדַיִךְ
יְדֵיכֶם יְדֵיכֶן יָדַי יָדֵינוּ׃

Dies.

S. יוֹם *Idem reg.* יוֹמוֹ יוֹמָהּ יוֹמָם יוֹמָן יוֹמְךָ יוֹמֵךְ
יוֹמְכֶם.יוֹמְכֶן יוֹמִי יוֹמֵנוּ׃

Plur.

P. יָמִים יְמֵי יָמָיו יָמֶיהָ יְמֵיהֶם יְמֵיהֶן יָמֶיךָ יָמַיִךְ
יְמֵיכֶם יְמֵיכֶן יָמַי יָמֵינוּ:

Vas, instrumentum.

S. כְּלִי *Idem reg.* כֶּלְיוֹ כֶּלְיָהּ כֶּלְיָם כֶּלְיָן כֶּלְיְךָ כֶּלְיֵךְ
כֶּלְיְכֶם כֶּלְיְכֶן כֶּלְיִי כֶּלְיֵנוּ:

P. כֵּלִים כְּלֵי כֵּלָיו כֵּלֶיהָ כְּלֵיהֶם כְּלֵיהֶן כֵּלֶיךָ כֵּלַיִךְ
כְּלֵיכֶם כְּלֵיכֶן כֵּלַי כֵּלֵינוּ:

Solium.

S. כִּסֵּא *Idem reg.* כִּסְאוֹ כִּסְאָהּ כִּסְאָם כִּסְאָן כִּסְאֲךָ
כִּסְאֲכֶם כִּסְאֲכֶן כִּסְאִי כִּסְאֵנוּ:

P. כִּסְאוֹת *Idem reg.* כִּסְאוֹתָיו כִּסְאוֹתֶיהָ כִּסְאוֹתֵיהֶם הֶן
כִּסְאוֹתֶיךָ תַיִךְ כִּסְאוֹתֵיכֶם כֶן כִּסְאוֹתַי כִּסְאוֹתֵינוּ:

כִּסֵּא *hoc peculiare habet, quòd affixis iunctum, amittat Dagesch.*

Innocens.

S. נָקִי נְקִי נְקִיּוֹ נְקִיָּהּ נְקִיָּם נְקִיָּן נְקִיְךָ נְקִיֵּךְ נְקִיְּכֶם
נְקִיְּכֶן נְקִיִּי נְקִיֵּנוּ:

P. נְקִיִּים *vel* נְקִיִם נְקִיֵּי נְקִיָּיו נְקִיֶּיהָ נְקִיֵּיהֶם נְקִיֵּיהֶן
נְקִיֶּיךָ נְקִיַּיִךְ נְקִיֵּיכֶם נְקִיֵּיכֶן נְקִיַּי נְקִיֵּינוּ:

Posset fortasse rectius dici נְקִיֶךָ *sicuti dicitur* תֶּלְיְךָ *Gen. 27.3. & sic etiam cum quibusdam aliis præponi chiric.*

Synagoga.

S. עֵדָה עֲדַת עֲדָתוֹ עֲדָתָהּ עֲדָתָם עֲדָתָן עֲדָתְךָ עֲדָתֵךְ
עֲדַתְכֶם עֲדַתְכֶן עֲדָתִי עֲדָתֵנוּ:

Plur.

P. ערוֹת עֲדוֹת עֲדוֹתָיו עֲדוֹתֶיהָ עֲדוֹתֵיהֶם עֲדוֹתֵיהֶן
עֲדוֹתֶיךָ עֲדוֹתַיִךְ עֲדוֹתֵיכֶם עֲדוֹתֵיכֶן עֲדוֹתַי עֲדוֹתֵינוּ׃

Oculus.

S. עַיִן עֵין עֵינוֹ עֵינָהּ עֵינָם עֵינָן עֵינְךָ עֵינֵךְ עֵינְכֶם
עֵינְכֶן עֵינִי עֵינֵנוּ

P. עֵינַיִם עֵינֵי עֵינָיו עֵינֶיהָ עֵינֵיהֶם עֵינֵיהֶן עֵינֶיךָ
עֵינַיִךְ עֵינֵיכֶם עֵינֵיכֶן עֵינַי עֵינֵינוּ׃

Angulus.

S. פֵּאָה פְּאַת פְּאָתוֹ פְּאָתָהּ פְּאָתָם פְּאָתָן פְּאָתְךָ פְּאָתֵךְ
פְּאַתְכֶם פְּאַתְכֶן פְּאָתִי פְּאָתֵנוּ׃

P. פֵּאוֹת פַּאֲתֵי פַּאֲתָיו פַּאֲתֶיהָ פַּאֲתֵיהֶם פַּאֲתֵיהֶן
פַּאֲתֶיךָ פַּאֲתַיִךְ פַּאֲתֵיכֶם כֶן פַּאֲתַי פַּאֲתֵינוּ׃

Os.

S. פֶּה פִּי פִּיו *vel* פִּיהוּ פִּיהָ פִּיהֶם *vel* פִּימוֹ פִּיהֶן
פִּיךָ פִּיךְ פִּיכֶם פִּיכֶן פִּי פִּינוּ׃
פִּים פִּיוֹת *vel* פֵּיוֹת *vel* פִּיפִיּוֹת

In regimine פֵּי *non reperitur. Cætera eadem in Regimine manent. In plurali nulla reperiuntur affixa. Rectiùs tamen formari poterunt à* פִּיוֹת *more fœm. ut* פִּיוֹתַי, פִּיוֹתֶיךָ פִּיוֹתָיו, *&c.*

Fructus.

S. פְּרִי *Idem in reg.* פִּרְיוֹ פִּרְיָהּ פִּרְיָם פִּרְיָן פִּרְיְךָ
פִּרְיֵךְ פִּרְיְכֶם פִּרְיְכֶן פִּרְיִי פִּרְיֵנוּ׃

Plur.

P. פריים פריו פריו פרייה פרייהם פריהן פרייך
פרייך פרייכם פרייכן פריו פריינו׃

Agnus.

S. שה שה שיו *vel* שיהו שיה שים שין שיך שיך
שיכם שיכן שיו שינו׃

Nomen שה *caret plurali, & eius affixis.*

Nomen.

S. שם *Idem in reg.* *vel,* שם שמו שמה שמם
שמן שמך *vel* שמך שמך שמכם שמכן שמי שמנו׃

P. שמות שמות שמותיו שמותיה שמותיהם *vel*
שמותם שמותיהן תן שמותיך שמותיך שמותיכם
כן שמותי שמותינו׃

Somnus.

S. שנה שנת שנתו שנתה שנתם שנתן שנתך שנתך
שנתכם שנתכן שנתי שנתנו׃

P. שנות שנות שנותיו שנותיה שנותיהם שנותיהן
שנותיך שנותיך שנותיכם שנותיכן שנותי
שנותינו׃

Labium.

S. שפה שפת שפתו שפתה שפתם שפתן שפתך
שפתך שפתכם שפתכן שפתי שפתנו׃

P. שפתים *vel* שפתות שפתות *vel* שפתי שפתיו
שפתיה שפתיהם שפתיהן שפתיך *vel* שפתותיך
שפתיך שפתיכם כן שפתי *vel* שפתותי׃ *&c.*

Omnis, totus.

P. כל *Idem* כלו *vel* כלה כלה כלם *vel* כלהם כלן
כלנה

כְּלֶנָּה *vel* כֻּלָּהְנָה כֻּלָּךְ כֻּלֵּךְ *vel* כֻּלֵּךְ כֻּלְּכֶם כֻּלְּכֶן כֻּלִּי כֻּלָּנוּ: *Affixis pluralibus caret, & cum Maccaph habet* כָּל־.

Huc referenda est vox יֵשׁ est, *à radice* יָשָׁה, *quæ, etsi pro verbo substantiuo vtriusque numeri vsurpetur, magis tamen nominis quàm verbi naturam imitatur.* יֶשְׁנוֹ *vel* יֶשְׁוֹ est ipse. יֶשְׁנָה est ipsa. יֶשְׁנָם sunt ipsi. יֶשְׁנָן sunt ipsæ. יֶשְׁךָ es tu, *m.* יֶשֵׁךְ es tu, *f.* יֶשְׁכֶם estis vos, *m.* *Deut.* 13.3. *habet* יֶשְׁכֶם. יֶשְׁכֶן estis vos, *f.* יֶשְׁנִי sum ego, יֶשְׁנוּ sumus nos.

Denique in superiori Tabula tantùm septem formæ aliis etiam nominibus eiusdem punctationis sunt communes, scilicet יָד חֳלִי נָקִי עֵדָה עַיִן פְּרִי שָׁנָה: *Reliquæ singulis propriæ & peculiares.*

ANNOTATIONES generales de Affixis.

I. *Loco* ו, *ponitur aliquando* ה, *vt Ps.* 42.9. *Gen.* 26.25. שִׁירֹה *pro* שִׁירוֹ canticum eius. ה *interdum non habet Mappic.* שִׁכְמָה. humerus eius, *fæm. Sic* לָה illi. *Illud Osee.* 13.2. כִּתְבוּנָם *secundum* similitudinem suam, *ponitur pro singulari affixo*, כִּתְבוּנָתָם. *In quibusdam : pro affixo*

ם *reperitur* מו *ut Psal.*17.10. פִּימוֹ os eorum, & 21.11. פִּרְיָמוֹ fructus eorum, & 89.18. עֻזָּמוֹ fortitudo eorum. *Pro* ו, *affixo interdum reperitur* הו, *remoto plerunque Iod signo plurali, non tamen semper, ut* גְּבוּרֵהוּ fortes eius, *pro* גִּבּוֹרָיו. רֵעֵהוּ socij eius, *pro* רֵעָיו. עֵינֵיהוּ *pro* עֵינָיו oculi eius. *Illud* תַּגְמוּלוֹהִי retributiones eius, *pro* תַּגְמוּלָיו, *Chaldaicum est.*

II. Quæ pluralem formant in ות, *non tantùm assumunt* ם, *ut* תּוֹרֹתָם leges eorum, *sed etiam* מו *præcedente Iod, ut* מוֹסְרוֹתֵימוֹ vincula eorum. *De literis, quæ aliquando affixis adduntur, agendum infrà cap.*7. *de literis Paragogicis.*

III. Regimen plurale sine ulla punctorum diuersitate sequuntur hæc quatuor, הֶם, הֶן, כֶם, כֶן, *cuius idcirco cognata Affixa vocantur. Reliqua verò affixa pluralia (nimirum* ־ינו, ־י, ־יִךְ, ־יךָ, ־יהָ, ־יו *) eodem modo cognata sunt pluralis Numeri status absoluti.*

CAPVT. IV.

De Affixis Verborum.

QVEMADMODVM *nominibus tribuuntur affixa, quæ nonnullam punctorum mutationem in iis efficiunt, ita etiam verbis. Vt enim ex* דָּבָר *&* ךָ *fit* דְּבָרְךָ verbum tuum, *ita ex* מָסַר *&* ךָ *fit* מְסָרְךָ tradidit te. *Cæterùm cùm non tantùm eadem ferè affixa, & verbis & nominibus conueniant (vt initio præcedentis capitis ostendimus) sed etiam eædem penè leges & mutandorum punctorum causæ vtrisque communes sint, non est quod quisquam adeò nouam ex hoc capite difficultatem sibi oriri existimet. Priusquam autem singularum personarum affixa proponamus, tria notanda sunt.*

I. *Affixa ferè solis actiuis seu transitiuis verbis conueniunt. Nam per affixa indicatur actio, quæ velut in aliam personam patientem transit. Vnde fit, vt verborum affixa per Accusatiuos Pronominis* Me, te, eum, eam, nos, vos, eos, eas, *explicanda sint, vt* מְסָרְךָ tradidit te, *& non* tradidit tibi. *Idcirco de Passiuis Coniugatio*

iugationibus, *Niphal*, *Pual*, *Hophal*, *immo etiam de Hithpael* (*quæ actionem immanentem significat*) *hoc loco nihil dicendum erit.*

II. *Tertia persona verborum omnia affixa*, (*quæ sunt decem*) *recipit*, eum, eam, eos, eas, te, *masc.* te, *fæm.* vos, *masc.* vos, *fæm.* me, *com.* nos, *com.* *Secundæ personæ sex attribuuntur*, *vt* eum, eam, eos, eas, me, *c.* nos, *c.* *Primæ octo*: *vt* eum, eam, eos, eas, te, *m.* te, *f.* vos *m.* vos, *f.* *non apparet tamen sufficiens causa, cur non prima & secunda possint etiam suarum personarum affixa admittere, præsertim cum legamus*, *Ezech.* 29. *vers.* 3. וַאֲנִי עֲשִׂיתִנִי & ego feci me. *Cur enim non eodem modo liceat dicere*, *quantum quidem ad phrasin attinet*, & nos fecimus nos: & tu fecisti te: & vos fecistis vos? *Verùm quia huiusmodi locutiones perraræ sunt*, *idcirco hæc affixa cum his personis rectè solent prætermitti. Dixi ferè solis actiuis*: *nam aliquando etiam Passiuis conueniunt*, *vt* בְּיוֹם הִבָּרְאָם *Gen.* 5.2. in die creari eos, *id est*, qua creati sunt, *vbi dicitur quidem infinitiuus poni pro nomine*, creationis eorum, *interim tamen manet*

infinitiuus, *nec verè transit in nomen. Simile est illud Ezech.*29.13. בְּיוֹם הִבָּרַאֲךָ in die creari te, *id est*, cùm creareris.

III. Neutra cum affixis quoque interdum reperiuntur: quæ tamen affixa per Accusatiuum more aliorum explicanda non sunt, sed subintelligenda aliqua particula, quam sensus requirit, vt יְגֻרְךָ *Psal.*5. 5. *non significat* habitabit te, *sed* habitabit tecum. *Ponitur enim* ךָ *pro* עִמְּךָ tecum. *Hoc nonnunquam fit etiam in aliis, Gen,* 37.4. דַּבְּרוֹ לְשָׁלוֹם *pro* דַּבֵּר עִמּוֹ *loquere cum illo in pace,* & *Ier.* 10. 20. *filij mei* יְצָאֻנִי egressi sunt ex me, *pro* יָצְאוּ מִמֶּנִּי. חֹטְאִי *Prou.* 8.36. peccans contra me. שִׁחֲרוֹ *Prou.*13. 24. *pro* לוֹ diluculauit ei.

IV. Affixa in verbis non ita perpetuò ac necessariò vsurpantur, vt in nominibus. Sæpe enim eorum loco Pronominibus separatis, aliarum linguarum more vtuntur, de quibus in secunda parte egimus, quæ tamen iam breuiter memoriæ causa subiungimus.

Eas.

Eas.	*Eos*	*Eam.*	*Eum.*
אוֹתָן	אוֹתָם	אוֹתָהּ	אוֹתוֹ
Vos, f.	*Vos. m.*	*te, f.*	*te, m.*
אֶתְכֶן	אֶתְכֶם	אוֹתָךְ	אוֹתְךָ
אוֹתָנוּ *Nos com.*		אוֹתִי *Me com.*	

Licebit ergo dicere cum affixo, מְסָרוֹ *vel cum integro Pronomine*, מָסַר אוֹתוֹ tradidit illum, *&c. Sed iam singulis personis & vocibus per omnes modos sua affixa adiungamus, in quibus punctorum positio, ac mutatio diligentissimè notanda est. Ipsa enim exempla huius verbi* מָסַר *erunt pro verbis omnibus loco regularum. Denique cùm affixa pluralia fœminina à masculinis vna tantùm litera differant, satis erit totius fœmininæ vocis postremam tantùm syllabam addere.*

K A L.

Præteritum מָסַר *Tradidit*, masc.

Pluralia.		Affixa		Singularia.
Eas.	*Eos.*		*Eam.*	*Eum.*
־ָן	מְסָרָם	3. *Perſ.*	מְסָרָהּ	מְסָרוֹ *vel* מְסָרָהוּ
Vos, f.	*Vos, m.*		*te, f.*	*te, m.*
־כֶן	מְסָרְכֶם	2. *Perſ.*	מְסָרֵךְ	מְסָרְךָ
	Nos, c.		*Me, com.*	
	מְסָרָנוּ	1. *Perſ.*	מְסָרַנִי	

מסרה Tradidit, *fœm.*

Plural.			Singul.
Eas. *Eos.*			*Eum.*
מסרת□ תן *vel.*	3. *Perf.*		מסרתהו *vel* מסרתו *Eam.*
מסרת□ תן			מסרתה *vel* מסרתה
Vos, f. *Vos, m.*			*Te, f.* *Te, m.*
מסרתכ□ כן	2. *Perf.*		מסרתך מסרתך
Nos, c.			*Me, c.*
מסרתנו	1. *Perf.*		מסרתני

In affixis mutat hæc persona ה, *in* ת *fine dagesch: aliquando verò deficit illud* ה *fæmineum, suppleturque per dagesch.*

מסרת Tradidisti, *m.*

Plurale.		Singulare.
Eas. *Eos.*		*Eam.* *Eum.*
תן מסרת□	3. *Perf.*	מסרתה מסרתהו *vel* מסרתו
Nos. מסרתנו	1. *Perf.*	*Me.* מסרתני

מסרת, Tradidisti, *f.* & מסרתי Tradidi, *c.*

Plur.		Sing.
Eas. *Eos.*		*Eam.* *Eum.*
תין מסרתים	3. *Perf.*	מסרתיה מסרתיהו *vel* מסרתיו
Vos, f. *Vos, m.*		*Te, f.* *Te, m.*
כן מסרתיכם	2. *Perf.*	מסרתיך מסרתיך
Nos. מסרתינו	1. *Perf.*	*Me.* מסרתיני

Hæ

Hæ duæ personæ in affixis omnino conueniunt, nisi quòd מְסַרְתְּ *careat illis* ךְ, ךָ, כֶם, כֶן, *vt suprà diximus, quæ tamen* מְסַרְתִּי *recipit. In quibusdam secunda radicis habet chiric pro patach, vt* יְלִדְתִּיךָ genui te, *Psal.* 2. 7. *interdum chiric longum ante affixa mutatur in* ּ *aut* .. , *vt* הִשְׁבַּעְתָּנוּ adiurasti nos, הוֹרַדְתֵּנוּ fecisti nos descendere, *pro* הוֹרַדְתִּינוּ *&* הִשְׁבַּעְתִּינוּ. *Tertia forma præteriti (de qua suprà) vertit cholem in* ּּ, יְכָלְתִּיו, vici eum. *Interdum etiam* ו *omnino deficit, vt Exod.* 2. 10. מְשִׁיתִהוּ extraxi eum.

מְסָרוּ Tradiderunt.

Plur.			Sing.	
Eas.	*Eos.*		*Eam.*	*Eum.*
רוּן	מְסָרוּם	3. *Pers.*	מְסָרוּהָ	מְסָרוּהוּ
Vos, f.	*Vos, m.*		*te, f.*	*te, m.*
כֶן	מְסָרוּכֶם	2. *Pers.*	מְסָרוּךְ	מְסָרוּךָ
Nos, c.			*Me, c.*	
מְסָרוּנוּ		1. *Pers.*	מְסָרוּנִי	

Schurec ante affixa sæpe transit in kibbuts, יְדָקְרֻהוּ configent eum, *quod de aliis quoque personis & modis dictum sit.*

Fœm. *Masc.*

מְסַרְתֶּן Tradidistis, & מְסַרְתֶּם

 Eas.

Plur.		Sing.	
Eas.	*Eos.*	*Eam.*	*Eum.*
תֻּון	מְסַרְתּוּם	מְסַרְתּוּהָ	מְסַרְתּוּהוּ
	מְסַרְתֻּונוּ		מְסַרְתּוּנִי

Loco ם, *&* ן, *finalium ponitur ſchurec ante affixa. Cæterùm cùm ob affixa hæ voces vtriuſque generis planè eædem ſint, ſemper attendendum eſt, num ſermo de viro aut de fæmina habeatur.*

מְסַרְנוּ Tradidimus.

Eas.	*Eos.*		*Eam*	*Eum.*
נוּן	מְסַרְנוּם	3. *Perſ.*	מְסַרְנוּהָ	מְסַרְנוּהוּ
Vos, f.	*Vos, m.*		*Te, f.*	*Te, m.*
כֶן	מְסַרְנוּכֶם	2. *Perſ.*	מְסַרְנוּךְ	מְסַרְנוּךָ

Benoni Maſculinum.

Tam ſingulare מוֹסֵר tradens, *quàm plurale* מוֹסְרִים tradentes, *ſequitur formam* כּוֹרֵם *pag.* 199. *niſi quòd ſingulare verbum affixa quoque propria recipiat, ſcilicet:*

me.	*eas,*	*eos.*	*eam.*	*eum.*
מוֹסְרֵנִי:	מוֹסְרֵהֶן,	מוֹסְרֵהֶם,	מוֹסְרָהּ,	מוֹסְרֵהוּ,

Porrò ſi Benoni verborum affixa recipit, per participium explicandum eſt, alioquin per nomen, vt פּוֹקְדֵנִי viſitans me, פּוֹקְדִי viſitator meus, שֹׁמְרֵנִי cuſtodiens me, שֹׁמְרִי cuſtos meus. *Ante* ךָ *ponitur interdum chiric pro ſegol* אֹיִבְךָ

אֹיִבְךָ odio te proſequens, אֹסִפְךָ congregans te. *Si ſecunda vel tertia Radicis ſit gutturalis, cum eodem ך, ſecunda habebit patach vel tſere,* אֹהַבְךָ amans te, שֹׁלֵחֲךָ mittens te.

Benoni Fœm.

Benoni hoc duplicem quidem formam habet, ſed affixa tantùm poſterior מוֹסֶרֶת *recipit, ſicut* אִגֶּרֶת *pag.* 214. *Vox pluralis* מוֹסְרוֹת *ſicut* תּוֹרוֹת *pag.* 36.

P A V L.

Cùm Paul participij paſſiui ſignificationem retinet, affixa non poteſt recipere. Si quando igitur cum ijs reperitur, nomen eſt, nominúmque regulas ſequitur.

F V T V R V M.

יְמַסֵּר Tradet. *m.*

Plur.			Sing.	
Eos. יְמַסְּרֵמוֹ *vel*	*Eos.* יְמַסְּרֵם	*Eum.* יְמַסְּרֶנּוּ	*Eum.* *vel* יְמַסְּרֵהוּ	*Eum.* *vel* יְמַסְּרוֹ
Eas. יְמַסְּרֵן	*3. Perſ.*	*Eam.* יְמַסְּרֶנָּה	*Eam.* *vel* יְמַסְּרֶהָ	*Eam.* *vel* יְמַסְּרָהּ
Vos, f. כֶן	*Vos, m.* יְמַסֶּרְכֶם	*2. Perſ.*	*Te, f.* יְמַסְּרֵךְ	*Te, m.* יְמַסֶּרְךָ
	Nos. יְמַסְּרֵנוּ	*1. Perſ.*		*Me.* יְמַסְּרֵנִי

 Secunda

Secunda Radicis pro ſcheua interdum habet ∴ *vel* ו *vt* יֶהְדָּפֵם impellet eos. תִּשְׁמוּרֵם cuſtodiet eos. *Porro hanc futuri tertiam perſonam maſcul.* יִמְסוֹר, *in recipiendis affixis omnino imitantur.* תִּמְסוֹר (*tertia fœm. & ſecunda maſcul.*) אֶמְסוֹר & נִמְסוֹר.

תִּמְסְרִי Trades , *fœm.*

Plural.			Sing.	
Eas.	*Eos.*		*Eam.*	*Eum.*
רִין	תִּמְסְרִים	3. *Perſ.*	תִּמְסְרִיהָ	תִּמְסְרִיהוּ
Nos.				*Me.*
	תִּמְסְרִינוּ	1. *Perſ.*		תִּמְסְרִינִי

יִמְסְרוּ Tradent , *maſc.*

Plural.			Singular.	
Eas.	*Eos.*		*Eam.*	*Eum.*
רוּן	יִמְסְרוּם	3. *Perſ.*	יִמְסְרוּהָ	יִמְסְרוּהוּ
Vos, f.	*Vos, m.*		*Te, f.*	*Te, m.*
כֶן	יִמְסְרוּכֶם	2. *Perſ.*	יִמְסְרוּךְ	יִמְסְרוּךָ
Nos.				*Me.*
	יִמְסְרוּנוּ	1. *Perſ.*		יִמְסְרוּנִי

Eodem modo fœm. תִּמְסְרוּ *ſua affixa aſſumit.*

תִּמְסוֹרְנָה Tradent. & tradetis, *f.*

Hæc vox potiùs pronomina ſeparata recipit. Aliquando tamen ſuis affixis iungitur ſicut

יִמְסְרוּ

יִמְסְרוּ *mutato* נָה *in* והו *& cholem vel patach præcedens in ſcheua, vt* תִּמְסְרוּהוּ tradetis *vel* tradent eum. תַּחְשְׁבוּנִי reputabitis *vel* reputabunt me. *Putant tamen aliqui hoc exemplum ex maſc. & fœm. compoſitum, quos etiam ſecuti ſumus pag.* 181. *ſed fortaſſe rectiùs huc refertur.*

IMPERATIVVS.

מְסוֹר Trade, *m.*

Plur.		Sing.
Eos. מְסָרֵם *vel* מְסָרְמוֹ	3. P.	*Eum* מָסְרוֹ *vel* מָסְרֵהוּ *vel* מָסְרֶנּוּ
Eas. מְסָרֵן		*Eam.* מָסְרָהּ *vel* מָסְרֶהָ *vel* מָסְרֶנָּה
מָסְרֵנוּ *nos, c.*	1. Perſ.	*me, c.* מָסְרֵנִי *vel* מָסְרִי

מִסְרִי Trade, *f.*

Plur.		Sing.
Eos. Eas. מִסְרִים רִין	3. Perſ.	*Eam. Eum.* מִסְרִיהוּ מִסְרִיהָ
Nos, c. מִסְרִינוּ	1. Perſ.	*Me, c.* מִסְרִינִי

מִסְרוּ Tradite, *m.*

Eas. Eos. מִסְרוּם רוּן	3. Perſ.	*Eum. Eam.* מִסְרוּהוּ מִסְרוּהָ
מִסְרוּנוּ *nos, c.*	1. Perſ.	מִסְרוּנִי *me, c.*

Quidam ſub prima Radicis in perſonis

מִסְרֵי *&* מִסְרוּ *poni etiam posse* ‥ *pro chiric paruo in omnibus earum affixis existimant, vt* מְסָרוּהוּ מִסְרִינִי, *&c.*

מְסוֹרְנָה Tradite, *f.*

De hac persona idem omnino dicendum quod paulò antè de תְּמְסוֹרְנָה.

Annotatio.

De futuro Indicatiui, & Imperatiuo.

Quæ ob secundam vel tertiam gutturalem formant futurum & Imperatiuum in patach, vt יִשְׁאַל postulabit, interrogabit, יִשְׁלַח mittet, שְׁאַל interroga, שְׁלַח mitte; *accedentibus affixis illud patach vertunt in camets; vt* יִשְׁאָלֵהוּ שְׁלָחָה שְׁאָלָה יִשְׁלָחֵהוּ, *&c.*

Futuro ante sex affixa נִי ךָ ךְ הָ הוּ וֹ *inseritur* נ, *vt* יִלְכְּדֻנוֹ *Prou.5.22.* capient eum, יְשַׁבְּחוּנְךָ laudabunt te, יְשָׁרְתוּנֶךָ ministrabunt tibi. יִמְצָאוּנְנִי inuenient me. *Imperatiuus pluralis ob affixa non variatur, nisi secunda sit gutturalis, vt.* שַׁאֲלוּ interrogate. שְׁאָלוּהוּ interrogate eum.

Infinitivvs

INFINITIVVS.

I. Forma מְסוֹר Tradere.

Eos. מָסְרָם	3. P.	*Eum.* מָסְרוֹ *vel* מָסְרֵהוּ *vel* מָסְרֶנּוּ	
Eas. מָסְרָן *vel* מָסְרָנָה		*Eam.* מָסְרָהּ *vel* מָסְרֶהָ *vel* מָסְרֶנָּה	
מָסְרְכֶם כֶן	2. *Pers.*	מָסְרֵךְ	מָסְרְךָ
מָסְרֵנוּ	1. *Pers.*		מָסְרִי

Conuenit cum Imperatiuo מְסוֹר. *Reperitur tamen interdum cum chiric*, בְּבִגְדוֹ בָהּ cum præuaricaretur ipse contra eam. *Et cum kibbuts, vt* בְּקֻצְרְכֶם cum messueritis vos. *Leu.* 23.22. חֻמְצָתוֹ *Ose.* 7. 4. donec fermentare se. *vbi* ת *ex* ה *parag. prouenit. In quibusdam retinetur camets* רָדְפִי persequi me. *Illud autem* בְּמוֹצַאֲכֶם *Gen.* 32. 19. cum inueneritis vos, *præter normam habet cholem. Quando secunda est gutturalis, vt* מָאוֹס spernere, *tunc sub illa vbique ponitur* ֲ *& sub prima* ָ *hoc modo*, מָאֳסוֹ, מָאָסְךָ מָאָסִי, *&c. Imò hoc cùm aliis etiam literis quandoque fieri solet* בְּקָרָבְכֶם cum appropinquaueritis vos. *Huc referri possunt* מָשְׁחֲךָ מָשְׁחֲכֶם כֶן *à* מְשׁוֹחַ vngere.

II. For

II. Forma מְסוֹר

Hæc tantùm tria affixa admittit מְסָרְךָ כֶן מְסָרְכֶם.

III. Forma פְּתַח aperire.

Cum tribus affixis ךָ כֶם כֶן *ita ſcribitur* פְּתַחֲךָ פְּתַחֲכֶם כֶן : *In reliquis non differt à forma* מְסוֹר *niſi quòd pro* ֲ *habeat chiric* פִּתְחוֹ פִּתְחָהּ *&c. Quædam pro chiric habent patach* רַקְעֲךָ extendere te, פַּעֲמוֹ percellere, turbare eum.

Annotatio.

Infinitiuus affixa recipiens rectè per nomen explicatur, vt vel ex hoc vnico Iſaiæ 37.28. facile collegeris וְשִׁבְתְּךָ וְצֵאתְךָ וּבוֹאֲךָ יָדַעְתִּי & habitationem tuam, & egreſſum tuum & introitum tuum cognoui.

II. Infinitiui affixa, tam ad perſonam agentem, quàm ad patientem referri poſſunt, ita, vt modò per Accuſatiuum, modò per Nominatiuum explicanda ſint, vt בְּיוֹם מְסָרוֹ in die tradere ipſum, *id eſt*, qua tradidit ipſe, *vel*, qua tradidit ipſum, *& ſic de aliis. Hæc tamen affixa* הוּ חָ נָה נוּ נִי *tantùm perſonæ patienti conueniunt.*

III. Gerundiorum literæ בכלם *cum infinitiuo habente affixa, suum punctum scheua postulant, nisi aliud scheua sequatur* בְּמָסְרוֹ, כִּמְסָרְוֹ, לִמְסָרוֹ.

PIEL.

Tsere secundæ radicalis vertitur vbique in scheua מִסְּרָהוּ diligẽter tradidit eum, מְמַסְּרֵנִי dilig. tradens me, מַסְּרוֹ dilig. trade eum, יְמַסְּרֵם dilig. tradet eos. *Excipe tria affixa* ךָ כֶם כֶן, *quæ ante se requirunt segol, sicut in nomine* בּוֹרַם *vt* לִמֶּדְכֶם כֶן docuit vos, לִמֶּדְךָ docuit te. *Futurum loco scheua habet aliquando* ·· *propter gutturalem secundam radicis,* יְתָאֲרֵהוּ efformabit eum.

De Hiphil, cùm eadem puncta sua vbique cum affixis retineat, nihil dicendum occurrit, nisi in Quiescentibus Ajin Vau vel Iod, de quibus paulò post.

De affixis verborum Imperfectorum. Quiescentia Pe.

Quorum Infinitiuus duplici segol constat, is more nominũ sex punctorum cum affixis componitur, vt שֶׁבֶת habitare, *à* יָשַׁב *vt* שִׁבְתְּךָ, שִׁבְתּוֹ *&c.*

&c. & cum segol, לֶכֶת ambulare, לִכְתּוֹ לֶכְתְּךָ, &c. *à* יָלַךְ. *Quando autem idem Infinitiuus duplex patach habet, vt* קַחַת accipere, *ita cum illis iungitur* קַחְתּוֹ קַחְתְּךָ, *&c.*

Quiescentia Ajin.

In Hiphil, punctum tsere sub litera ה, *mutatur in* ִי *vel* ֵ, הֵפֵרָם labefactauit eos, הֱשִׂימוֹ posuit eum. *Idem tsere sub* מ צֹּד *Benoni in scheua vertitur, vt* מְשִׂימְךָ ponens te. *Cæterùm camets literarum futuri transit in scheua, tam in Kal, quàm in Hiphil.*

Quiescentia Lamed He.

He radicale, accedentibus affixis, abijcitur, sicut in forma nominis מִקְנֶה *pag.* 213. *Prima syllaba semper eadem est in tertiis personis præteriti; in reliquis corripitur, vt in perfectis. Sed iam aliquot duntaxat voces cum suis affixis proponamus.*

Præteritum קָנָה possedit.

Nos. Me. Vos, m. te, m. Eos. Eam. Eum.

קָנָהוּ קָנָהּ קָנָם קָנְךָ קָנְכֶם קָנַנִי קָנָנוּ

קָנוּ possederunt. קָנִיתָ possedisti.

Eos. te. m. Eum. Eos. Eam. Eum.

קְנִיתוֹ קְנִיתָהּ קְנִיתָם *&c.* קָנוּהוּ קָנוּךָ קָנוּם *&c.*

Benoni

Benoni קוֹנֶה *ſicut* מִקְנֶה , *&c.* קוֹנָה *ſicut* תּוֹרָה

Futurum יִקְנֶה poſſidebit.

Eum.		Eam.		Eos.		Te, m.	Vos, m.		Me.
יִקְנֵהוּ *vel* יִקְנֶנּוּ		יִקְנֶהָ		יִקְנֵם	▭	יִקְנְךָ	יִקְנְכֶם	▭	יִקְנֵנִי

Imperatiuus.

קְנוּ poſſidete. קְנֵה poſſide.

Eum.	Eam.	Eos.		Me.	Eum.	Eam.	Eos.		Me.
קְנֵהוּ	קְנֶהָ	קְנֵם	▭	קְנֵנִי:	קְנוּהוּ	קְנוּהָ	קְנוּם	▭	קְנוּנִי

Infinitiuus.

Eum.		Eos.		Te, m.	Vos, m.		Me.
קְנוֹתוֹ *vel* קְנוֹהוּ		קְנוֹתָם	▭	קְנוֹתְךָ	קְנוֹתְכֶם	▭	קְנוֹתֵנִי

Defectiua Ajin.

Hæc verba poſt puncta breuia aſſumunt dageſch גַּל volvit , גַּלֵּהוּ. *Mutantur autem puncta longa ſub radicali in breuia cognata (præter tſere, quod in chiric tranſit)* חוֹן miſerere , חָנֵּנִי miſerere mei. *Cæterùm ſub ſeruilibus puncta longa mutantur vel in ſcheua* מְגַל volvens מְגַלּוֹ, *vel in puncta rapta ſub gutturalibus* הֵגַל volvit, הֲגִלֵּהוּ , *&c.*

CAPVT

CAPVT V.

De Affixis Dictionum.

HABENT & *Dictiones nonnullæ ſua affixa, quæ partim nominum, partim verborum more; ita nunc ſingularia, nunc pluralia recipiunt. Nos ea potiſſimùm afferemus, quæ punctorum mutationem diſcentibus videntur habere difficiliorem. Porrò cognita Dictionum ſignificatione, quo modo Affixa illarum explicanda ſint, quivis facilè intellexerit.*

Aduerbia cum affixis
עוֹד Adhuc.

Plur.			Sing.	
Illæ.	*Illi.*		*Ea.*	*Is.*
עוֹדָן	עוֹדָם	3. *Perſ.*	עוֹדֶנָּה	עוֹדֶנּוּ
Vos, f.	*Vos, m.*		*Tu, f.*	*Tu, m.*
עוֹדְכֶן	עוֹדְכֶם	2. *Perſ.*	עוֹדֵךְ	עוֹדְךָ
Nos, c.			*Ego, c.*	
עוֹדֵינָת		1. *Perſ.*	עוֹדֶנִּי	

אין

אַיִן *vel* אֵין Non.

Illi.	*Illa.*	*Ille.*
vel אֵינָם 3. *Pers.*	אֵינֶנָּה *vel* אֵינָהּ	אֵינוֹ *vel* אֵינֶנּוּ
		Ille.
		אֵינָן אֵינָמוֹ
Vos, f. *Vos, m.*		*Tu, f.* *Tu m.*
אֵינְכֶן אֵינְכֶם 2. *Pers.*		אֵינֵךְ אֵינְךָ
Nos, c.		*Ego, c.*
אֵינֶנּוּ 1. *Pers.*		אֵינִי *vel* אֵינֶנִּי *vel* אֵינֵנִי

הֵן *vel* הִנֵּה Ecce.

Illa. *Illi.*		*Illa.* *Ille.*
הִנֵּן הִנָּם 3. *Pers.*		הִנּוֹ *vel* הִנֵּהוּ הִנָּהּ
Vos, f. *Vos, m.*		*Tu, f.* *Tu m.*
הִנְּכֶן הִנְּכֶם 2. *Pers.*		הִנָּךְ הִנְּךָ
Nos, c.		*Ego, c.*
הִנֶּנּוּ הִנְנוּ 1. *Pers.*		הִנְנִי *vel* הִנֵּנִי *vel* הִנֶּנִּי

כְּמוֹ Sicut.

Illa. *Illi.*		*Illa.* *Ille.*
הֵן כְּמוֹהֶם 3. *Pers.*		כָּמוֹהוּ כָּמוֹהָ
Vos, f. *Vos, m.*		*Tu, f.* *Tu, m.*
כֵּן כְּמוֹכֶם 2. *Pers.*		כָּמוֹךָ *vel* כְּמוֹכָה כָּמוֹךְ
Nos, c. כָּמוֹנוּ 1. *Pers.*		*Ego, c.* כָּמוֹנִי

אַיֵּה Vbi?

Illa? *Illi?*		*Illa?* *Ille?*
אַיִן אַיָּם 3. *Pers.*		אַיּוֹ אַיָּהּ
Vos, f. *Vos, m.*		*Tu, f.* *Tu, m.*
כֶּן אַיְּכֶם 2. *Pers.*		אַיֵּךְ אַיֶּךָ
אַיֵּנוּ *Nos, c.* 1. *Pers.*		אַיִּי *Ego, c.*

Præpositiones cum affixis.

Omnes præpositiones iunguntur affixis, exceptis tantùm sex istis.

sine,	*vltra,*	*foris,*	*secundùm,*	*coram,*	*trans.*
בְּלֹא:	הָלְאָה	חוּץ	לְפִי	נֹכַח	עֵבֶר

Exod. 14. *v.* 2. *habetur quidem* נִכְחוֹ contra ipsum. *sed à* נֹכַח *venit.*

אֶל *vel* אֱלֵי Ad.

Eas.	*Eos.*		*Eam.*	*Eum.*
הֵן	אֲלֵיהֶם *vel* אֲלֵימוֹ	3. *Pers.*	אֵלֶיהָ	אֵלָיו
Vos, f.	*Vos, m.*		*te, f.*	*te, m.*
אֲלֵיכֶן	אֲלֵיכֶם	2. *Pers.*	אֵלַיִךְ	אֵלֶיךָ
	Nos.			*Me.*
	אֵלֵינוּ	1. *Pers.*		אֵלַי

אֶת Cum.

Eis, f.	*Eis, m.*		*Ea.*	*Eo.*
אִתָּן	אִתָּם	3. *Pers.*	אִתָּהּ	אִתּוֹ
Vobis, f.	*Vobis, m.*		*Te, f.*	*Te, m.*
אִתְּכֶן	אִתְּכֶם	2. *Pers.*	אִתָּךְ	אִתָּךְ *vel* אִתְּךָ
	Nobis.			*Me.*
	אִתָּנוּ	1. *Pers.*		אִתִּי

אִתָּךְ *sequente distinctione vsurpatur. Eodem planè modo* עִם cum, *affixa recipit.*

בֵּין Inter.

Eas. Eos.		*Eam. Eum.*
בֵּינָם *vel* בֵּינֵיהֶם הֶן	3. *Perſ.*	בֵּינוֹ בֵּינָהּ
Vos, f. Vos. m.		*te, f. te, m.*
בֵּינֵיכֶם בֵּינֵיכֶן	2. *Perſ.*	בֵּינְךָ בֵּינֵךְ
Nos, c.		*Me, c.*
בֵּינֵינוּ	1. *Perſ.*	בֵּינִי

בְּעַד Pro.

Plur.		Sing.
Eis, f. Eis, m.		*Ea. Eo.*
בַּעֲדָם בַּעֲדָן	3. *Perſ.*	בַּעֲדוֹ בַּעֲדָהּ
Vobis, f. Vobis, m.		*Te, f. Te, m.*
בַּעַדְכֶם כֶן	2. *Perſ.*	בַּעַדְךָ בַּעֲדֵךְ
Nobis, c.		*Me, c.*
בַּעֲדֵנוּ *vel* בַּעֲדֵינוּ	1. *Perſ.*	בַּעֲדִי *vel* בַּעֲדֵנִי

לְמַעַן Propter.

Eas. Eos		*Eam. Eum.*
לְמַעֲנָם לְמַעֲנָן	3. *Perſ.*	לְמַעֲנֵהוּ לְמַעֲנָהּ
Vos, f. Vos, m.		*te, f. te, m.*
לְמַעַנְכֶם כֶן	2. *Perſ.*	לְמַעַנְךָ לְמַעֲנֵךְ
Nos, c.		*Me, c.*
לְמַעֲנֵנוּ	1. *Perſ.*	לְמַעֲנִי

לִפְנֵי Ante.

Eas, f. Eos, m.		*Eam. Eum.*
לִפְנֵיהֶם הֶן	3. *Perſ.*	לְפָנָיו לְפָנֶיהָ

Vos, f.	Vos, m.		Te, f.	Te, m.
כֶן	לִפְנֵיכֶם	2. *Perſ.*	לְפָנַיִךְ	לְפָנֶיךָ
	Nos, c.			*me, c.*
	לְפָנֵינוּ	1. *Perſ.*		לְפָנַי

עָלַי *vel* עַל Super.

Eas.	Eos.		Eam.	Eum.
עֲלֵיהֶן	עֲלֵיהֶם	3. *Perſ.*	עָלֶיהָ	עָלָיו
Vos, f.	*Vos, m.*		*te, f.*	*te, m.*
עֲלֵיכֶן	עֲלֵיכֶם	2. *Perſ.*	עָלַיִךְ	עָלֶיךָ
Nos, c.				*Me, c.*
עָלֵינוּ		1. *Perſ.*		עָלַי

תַּחַת Pro, Sub.

Plural.			Singul.	
Eis, m.				*Eo.*
תַּחְתֵּיהֶם *vel*	תַּחְתָּם	3. *Perſ.*	תַּחְתֶּנּוּ *vel*	תַּחְתָּיו
Eis, f.				*Ea.*
תַּחְתֵּיהֶן *vel*	תַּחְתָּן		תַּחְתֶּנָּה *vel*	תַּחְתֶּיהָ
Vobis, f.	*Vobis, m.*		*te, f.*	*te, m.*
תַּחְתֵּיכֶן	תַּחְתֵּיכֶם	2. *Perſ.*	תַּחְתַּיִךְ	תַּחְתֶּיךָ
Nos, c.				*Me, c.*
תַּחְתֵּינוּ		1. *Perſ.*	תַּחְתַּי *vel*	תַּחְתֵּינִי

Addemus poſtremo loco, ob affixa, literam ב, In, *cùm & ipſa loco Præpoſitionis orationi inſeruiat.*

Plur.

Plur.			Sing.	
in eis, f. בָּהֶן	*in eis, m.* בָּהֶם *vel* בָּם	3. *Perſ.*	*in ea.* בָּהּ	*in eo.* בּוֹ
in nobis, f, בָּכֶן	*in nobis, m.* בָּכֶם	2. *Perſ.*	*in te, f.* בָּךְ	*in te, m.* בְּךָ
in nobis, c. בָּנוּ		1. *Perſ.*	*in me, c.* בִּי	

Atque hæc de affixis Dictionum præcipuarum dicta ſint. Quæ reſtant, vel omnino nihil mutant vel vſu potiùs cognoſcenda ſunt.

CAPVT VI.

De literis Seruilibus.

SERVILES *dicuntur literæ, quæ, etſi quandoque ad ipſam radicem pertineant, ſæpiùs tamen vel Aduerbiorum, Præpoſitionum, Coniunctionúmve loco orationi deſeruiunt; vel ad caſus, tempora, perſonas, numeros, aliaque id genus indicanda adhibentur. Eæ verò his tribus nominibus,* מֹשֶׁה, אֵיתָן, וְכָלֵב, Moſes, Ethan, & Caleb, *artificiosè continentur. Porrò omiſſis nunc illis quatuor* אֵיתָן, *quarum vis, vſuſque præcipuus ex iam dictis ſatis conſtat, reliquarum*

ſeptem ſignificationem, punctationemque (quantum præterea neceſſe eſt) breuiter declarabimus, ſeruato literarum ordine, qui in his dictionibus מֹשֶׁה וְכָלֵב, *cernitur.*

מ

Primò deſeruit præpoſitioni, & ſignificat ab, *vt Prou.* 3. 26. *cuſtodiet pedem tuum* מִלָּכֶד à captione. *Item* ex, *vt Iob* 33. 6. מֵחֹמֶר ex luto. *Item* cum, *vt Iſa.* 57. 8. pepigiſti fœdus מֵהֶם cum eis. *Item* pro, *ſeu* propter, *vt Pſ.* 107. 17. מֵעֲוֹנֹתֵיהֶם propter iniuſtitias ſuas. *Sumitur etiam pro* ne, *vt Iob* 33. 28. liberauit animam מֵעֲבֹר ne pergeret ad interitum.

Secundò inſeruit comparationibus, de quibus iam dictum pag. 40. *& ampliùs dicetur parte* 5. *cap.* 1. *Cùm autem* מ *factum ſit ex integra præpoſitione* מִן, *(de qua pag.* 187. 11. *) idcirco loco abiecti* נ, *ſequenti literæ infigitur dageſch, vt* מִדַּבֵּר à verbo. *Quòd ſi dageſch non admittatur (vt fit ante gutturales &* ר *) ponitur tſere, vt* מֵעִיר ex ciuitate. *Aliquando tamen maximè ante* ה ח ר *ſuum chiric retinet, Gen.* 14 23. מִחוּט à filo;

à filo; 2.*Sam.*2.31. מִהְיוֹת ne sit senex, 1.*Sam.* 20.23. מִרְדּוֹף à persequendo, ne persequatur. *Postremò si post* מ *venit Iod scheuatum, abiecto scheua plerunque quiescit Iod in chiric posito sub* מִ, *vt* מִיהוּדָה ex Iuda, מִימִינִי à dextra mea, *à* יְהוּדָה *&* יְמִינִי. *Sed quare non itidem dicimus* מִיהוָֹה *sed tantùm* מֵיְהוָֹה? *ideo nimirũ, quia puncta voci* יהוה *subscripta, non sunt ipsius* יהוה, *sed vocis* ארוני, *cùm genuina illius Diuini nominis pronunciatio penitus ignoretur*, Adonai *verò primam habeat gutturalem, ante quam istud* מ *tsere amat, vt dictum antea. Cæterùm nomen illud Deo proprium alienis punctis affici, eiusque verum sonum nesciri, rectè probat illustrissimus Card. Bellarm. in Ps.* 33.1. *Et facile colligitur ex seruilibus* ו, ב, ל *&* כ, *de quibus paulo pòst. Hic sufficiat, nec à* 70. *nec à S. Hieronymo, etiam ibi, vbi proprius locus erat, esse prolatũ. Hanc enim Exo.* 6.3. *sententiam* וּשְׁמִי יְהוָֹה לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם. 70. *ita reddiderunt*, καὶ τὸ ὄνομά μου κύριος οὐκ ἐδήλωσα αὐτοῖς. *S. Hieronymus autem*: Et nomen meũ Adonai non indicaui eis. *Rectiùs ergo effertur per Adonai, & siquidem iungatur cũ* Adonai, (*quod interdũ fit*)

per Elohim , *quàm vt in Ecclesia Dei sonus tot seculis adeò inusitatus ei supponatur.*

ש

Primò significat, qui,quæ,quod, *per omnes casus & vtrumque numerum , vt Cant.* 4. 2. Quæ ascenderunt שֶׁעָלוּ de lauacro , *Secundò,* quia,quòd, *vt Cant.* 1.6. nolite me considerare , שֶׁאֲנִי quod sim fusca. *Punctum eius ordinarium est segol cum dagesch , vt* מָשִׁיחַ שֶׁפְּדָנוּ Christus qui liberauit nos , *vel sine dagesch si litera sequens illius non sit capax , vt allata exempla docent. Legitur etiam , sed multò rariùs, cum* ּ , ־ , *& scheua.*

ה

ה , Primò *signum est demonstratiuum seu notificatiuum, vt vocant , ferè respondens articulo Græcorum* ὁ, ἡ, τὸ, ὁ ἱερεὺς, sacerdos. *Apponitur autem solis appellatiuis , quòd propria per se satis innotescant. Legimus tamen Gen.* 4. 1. וְהָאָדָם Adam verò cognouit vxorem suam

suam Heuam. videatur etiam *Isa.* 9. 1. *Amos* 2. 2.

Secundò, *præpositum verbo vel participio idem est quod* אֲשֶׁר qui, quæ, *per omnes casus & vtrumque numerum, vt* עַם הַבָּגֵד populus, qui præuaricatus est. נַעַר הַלּוֹמֵד puer, qui discit. Tertiò *interdum est articulus vocandi.* הָאֱלֹהִים חָנֵּנִי ô Deus miserere mei. *Deut.* 32. 1. Audite הַשָּׁמַיִם ô cœli. *Et in his tribus significationibus plerunque habet patach sequente Dagesch, non tamen semper. Si enim sequens litera non admittat Dagesch, modò habet* ָ *vt* הָעָם populus: *modò* ֶ, *vt* הֶהָרִים montes, *modò retinet patach, vt* הַהֵיכָל templum, הַחַלּוֹן fenestra, הַעִוְרִים ô cæci, *quòd etiam ante scheuatas literas seruat, licet non sequatur Dagesch, vt* הַיְאוֹר flumen.

Quartò *est aduerbium admirandi & interrogandi* הֲזֶה num iste? *Et in hac significatione,* ה *requirit* ֲ. *Sed ante scheuatam literam plerunque solùm patach habet sine scheua sequente,* הַבְרָכָה אַחַת לְךָ num vna tantum benedictio est tibi? *Ante gutturalem item patach* הַאִישׁ אַתָּה num tu vir es? *vel segol,*

maximè si sequatur camets. הֶהָיְתָה זֹּאת num factum est istud?

Quintò, *in fine dictionis modò significat motum ad locum, & valet idem quòd* לְ *vel* אֶל ad, *& dictionem facit Milel.* שָׁמַיְמָה in cælum, אַרְצָה in terram: *imò propter maiorem emphasin simul initio quandoque habet* ל, *vt* לִשְׁאוֹלָה in infernum, *Ps.9. 18. modò tantùm ornatûs gratia additur paragogicum, de quo infra.*

ו

Primò *est Coniunctio significans* &, enim, autem, *&c. de quibus plura parte 5.c.3. In quibus significationibus punctum ipsius regulare & frequentissimum est sceua*, מֶלֶךְ וְנָבִיא rex & propheta. *Sub eodem tamen alia quoque puncta leguntur, de quibus ordine.* Camets, *quando coniungit nomina quorum vnum est Milel vel monosyllabum, Ez. 2. 10.* קִנִים וָהֶגֶה וָהִי. lamentationes, & carmen & væ. *Item ante* ֳ, *vt* וָאֳנִי & nauis. Patach, *ante gutturalem habentem* ֲ, *vt* וַעֲשֵׂה & fac. *Illud Iob 4. 2.* וַעְצֹר

וַעֲצֹר & tenere *contractum est pro* וַעֲצֹר *quod etiam in id genus aliis contingit. Item ante hæc duo nomina* וַיהוָה *&* וַאדֹנָי & Dominus. Segol *ante gutturalem habentem* ‥ , וֶאֱנוֹשׁ & homo, *imò ante scheua literæ gutturalis* וֶהְיֵה & esto, וֶחְיֵה & vive, *quæ tamen scripta sunt pro* וֶהְיֵה *&* וֶחְיֵה. *Dicitur porrò* ואלהים & Deus, *pro* וֵאלֹהִים *ob frequentem vsum, sicut* וַיְהִי לֵאמֹר *pag.* 15. Chiric *ante Iod sceuatum* וִיהִי & erit, וִיהוּדָה & Iuda, *pro* וִיְהִי וִיְהוּדָה. Schurec *ante literam sceuatam (excepto Iod) & labiales vt* בומף וּקְנֵה & posside, וּבַיִת & domus, וּוָוִים & vncini, וּמֵרִים & exaltans, וּפִי & os meũ. *Aliquando tamen etiam ante* בומף *legitur* ו *cum* ‥, 1.*Sam*.18.16. יוֹצֵא וָבָא egrediens & ingrediens. *Deut*.29.23. גָּפְרִית וָמֶלַח sulphur & sal. *Exo*.25.33. כַּפְתֹּר וָפֶרַח sphærula & flos.

SECVNDO, ו *Vau est conuersiuum, quando scilicet non tantùm copulam significat, verùm etiam præteritum in futurum conuertit, non quidem voce sed significatione, vt Esa*.2.4. וְשָׁפַט בֵּין הַגּוֹיִם וְהוֹכִיחַ לְעַמִּים רַבִּים & iudicabit inter gentes, & arguet populos multos.

Tunc

Tunc autem Vau Conuersiuum non distinguitur punctis à Copulatiuo (id est, habebit scheua, vel alia puncta iam explicata) sed solùm accentum in vltimam syllabam reijcit, וְשָׁמַרְתִּי & custodiam. *Excipe quiescentia Lamed He, quæ retinent accentum in penultima,* וְעָשִׂינוּ & faciemus. *Aut contrà futurum conuertit in præteritum; & tunc sub se habet patach sequente dagesch,* וַיֹּאמֶר יְהוָה & dixit Dominus, *Iod tamen scheuatum non recipit dagesch* וַיְדַבֵּר & locutus est. *Ante Aleph futuri pro patach habet camets* וָאֶשְׁמוֹר & custodiui. *Ante literas labiales habet* וּ, *vt Deu.* 22. 22. וּמֵתוּ & morientur: *interdum tamen etiam ante has literas habet* ָ, *vt Gen.* 19. 19. ne forte adhæreat mihi malum. וָמַתִּי & moriar. *Exod.* 9. 19. וָמֵתוּ & morientur.

ב

Primò, *est aduerbium* similitudinis, *vt Cant.* 2. 12. כְּשׁוֹשַׁנָּה sicut lilium inter spinas. כֵּן sic amica mea inter filias. *Item*

temporis,

temporis, vt Gen. 38. 29. וַיְהִי כְּמֵשִׁיב illo verò retrahente manum, egressus est alter.

Secundò est præpositio significans secundum, iuxta, *vt Deu.* 23. 24. Ingressus vineam proximi tui, comede vuas כְּנַפְשְׁךָ secundum animam tuam, *seu* quantum tibi placuerit. *Item* in *vt* 1. *Sam.* 20. 12. כָּעֵת מָחָר in tempore crastino. *Item* circiter, quasi, *vt Iud.* 3. 29. percusserunt Moabitas in tempore illo, כַּעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים אִישׁ circiter decem millia virorum.

ל

ל. Primò *est præpositio significans* in *cum accusatiuo*, *vt Isa.* 2. 4. conflabunt gladios suos, לְאִתִּים in vomeres. *Et cum ablatiuo*, *vt Iob.* 2. 13. sederunt cum eo, לָאָרֶץ in terra. *Item* pro, *vt Gen.* 11. 3. habueruntque lateres לְאָבֶן pro lapide, & bitumen לַחֹמֶר pro cæmento. *Item* ab, *vt Deut.* 28. 7. fugient לְפָנֶיךָ à facie tua. *Item* iuxta, *Genes.* 49. 13. Zabulon לְחוֹף iuxta littus maris habitabit. Secundò *aduerbium* similitudinis est,

vt

vt Pſ. 109. 19. Fiat ei ſicut veſtimentum quo operitur, וּלְמֵזַח & ſicut zona, *&c.* 1. *Sam.* 1. 13. æſtimauit eam Heli לְשִׁכֹּרָה ſicut ebriam. *Item* qualitatis, *vt Iſa.* 49. *v.* 4. לְרִיק in vacuum, *id eſt*, inaniter. *Item* intendendi, *vt* 2. *Sam.* 13. 2. לְהִתְחַלּוֹת adeo vt ægrotaret.

ב

ב Primò, *ſeruit præpoſitionibus, & præcipuè ſignificat* in, *vt* 1. *Gen.* 1. בְּרֵאשִׁית in principio creauit Deus cœlum & terram. *Item* cum, *vt Exod.* 15. 19. Ingreſſus eſt enim eques Pharao בְּרִכְבּוֹ וּבְפָרָשָׁיו cum curru ſuo & cum equitibus ſuis in mare. *Item* pro, *ſeu* propter, *vt Geneſ.* 29. 18. ſeruiam tibi בְּרָחֵל pro Rachel filia tua minore ſeptem annis. *Item* de, *vt Leuit.* 8. 32. Quicquid reliquum fuerit, בַּבָּשָׂר וּבַלָּחֶם de carne & de pane, ignis abſumet. *Item* à, *vt Eccl.* 2. 3. בַּיַּיִן *à vino.* *Item* contra, *vt Geneſ.* 16. 12. Manus eius בַּכֹּל contra omnes. *Item*, per,

vt

vt Genes. 22. 16. בִּי נִשְׁבַּעְתִּי Per memetipsum iuraui. *Item* motum ad locum, *&* *alia quædam, vt legenti S. scripturam patebit:* Secundò *seruit aduerbiis* qualitatis, *vt Psal.*98.9.Iudicabit orbem terrarum, בְּצֶדֶק in iustitia, & populos in æquitate, *id est,* iustè & æquè. Tertiò, *exprimit modum vt* בְּחָכְמָתְךָ עָשִׂיתָ לְךָ חַיִל sapientiâ tuâ comparasti tibi fortitudinem. *Pretium*, בְּכֶסֶף קָנִיתִי argento emi. *Instrumentum*, הֲרָגוֹ בַּחֲנִית occidit illum hasta.

De vi, & punctis literarum בְּלְכ.

Vim harum literarum eam appello, qua post se non patiuntur ה *Demonstratiuum, sed illo expulso, ipsius punctum sibi subscribunt, vt dicendum sit* כַּכֹּהֵן sicut sacerdos. לָאָדָם homini, בַּבַּיִת in domo, *& nequaquam,* לְהָאָדָם, כְּהַכֹּהֵן, בְּהַבַּיִת, *&c. Quando ergo literæ* בְּלְכ *habent patach sequente dagesch, vel camets ante* ר *& gutturales (siue gutturales habeant* ֵ *siue* ָ *) certum est, eas* ה *demonstratiuum includere.*

Istarum

Iſtarum trium literarum punctum vſitatiſſimum eſt ſcheua, כְּנָבִיא ſicut propheta, לְדָבָר verbo, בְּסֵפֶר in libro. *Sub illis tamen certis in locis alia quoque puncta ſcribi ſolent, vt iam dicturi ſumus.* Camets, *ſi ponantur ante camets catuph, in quo ſcheua expreßè poſitum eſt*, כָּאֳנִי ſicut nauis. לְחָדְשׁוֹ menſi eius. בָּחֳרִי אָף in ira furoris. *Item ſi expellat* ה *poſitum ante gutturalem, aut* ר, *vt paulò antè diximus. Cæterùm hoc proprium eſt τῷ* ל, *quòd ante monoſyllabum, aut Milel, habeat camets*, לָעָם populo, לָשׂוּם ad ponendum, לָבֶטַח ad confidentiam, *id eſt*, confidentèr. לָשֶׁבֶת ad habitandum לָגַעַת ad tangendum. *Excipitur infinitiuus, qui more nominis regit aliquando genitiuum, Gen.* 16. 3. In fine decem annorum לְשֶׁבֶת אַבְרָם habitandi, (quibus habitatauit) Abram in terra, *&c.*

Patach, *ante gutturalem habentem* ֲ, בַּעֲמָלִי ſecundùm laborem meum. לַעֲשׂוֹת ad faciendum, בַּעֲשׂוֹת in faciendo. *Item hæc duo*, לַאדֹנָי, אֲדֹנָי יְהוִה, *vt* בַּיהוָה in Domino, לַאדֹנָי Domino, *&c. Requirunt etiam patach ſequente*

dageſch

dageſch poſt expulſum ה, *vt iam docuimus.*

Tſere, *ante nomen* אֱלֹהִים, כֵּאלֹהִים ſicut Deus, לֵאלֹהִים Deo, בֵּאלֹהִים in Deo. *Quòd ſi ſub illis reperis camets, vt* בָּאֱלֹהִים Dij, *&c. id fit ob expulſum* ה. *eſt enim poſitum pro* בְּהָאֱלֹהִים :

Segol, *ante gutturalem habentem* ֱ כֶּאֱנוֹשׁ ſicut homo, לֶאֱנוֹשׁ homini, בֶּאֱנוֹשׁ in homine. Chiric (*in quo Iod quieſcit*) *ante Iod ſchevatum, vt* כִּימִינִי ſicut dextra mea, לִיהוּדָה Iudæ, בִּימֵיהֶם in diebus eorum. *Ante alias quaſcunque ſcheuatas hæ literæ tantùm mutant ſuum ſcheua in chiric,* כִּמְסוֹר לִמְסוֹר בִּמְסוֹר :

CAPVT VII.

De literis Paragogicis.

QVINQVE *hæ literæ* א, ה, ו, י, ן, *tam nominibus, quàm verbis quandoque in fine, ſolius euphoniæ cauſa adduntur, vt apud Latinos ſyllaba* er, *in* amarier, docerier, *&c. niſi quòd Latinè id tantùm in carmine fiat, Hebraicè verò etiam in oratione ſoluta. Vnde*

paragogicæ & adiectitiæ *vocantur. De singulis nunc breuiter agemus.*

א *paucissimis additum reperitur,Eccl.* 11. 3. יְהוּא erit, *pro* יְהִי, *vbi etiam est schurec loco chiric, nisi forsitan rectiùs dicatur sumi pro* יְהִי הוא erit ipsum. *Iosu.*10.24. הֶהָלְכוּא qui ambularunt, *Ezech.*41. 15. אַתִּיקֶיהָא porticus eius.

ה *Primò additur frequenter Futuro, Imperatiuo & Infinitiuo,* אֶשְׁכְּנָה habitabo, זָכְרָה memento, לִפְקֳדָה ad visitandum. *Et tunc in his mutantur puncta eo modo,quo propter affixa. Secundò subiungitur sæpe affixis* ך,ו,הם, הֶן, כֶן, *Exod.*13 16. יָדְכָה manus tua,*Gen.*42.36. כֻּלָּנָה omnia earum. *Gen.* 41,21. קִרְבֶּנָה intimum earum. (*vbi etiam* ב *cum segol præter normam*) *Ezech.*40.16. אֵלֵיהֵמָּה (*pro* אֵילֵיהֶם) frontispicia eorum. *Item* 1. 11. גְּוִיֹּתֵיהֶנָה corpora earum,*vbi etiam* נ *accedit, pro* גְּוִיֹּתֵיהֶ.*Sic etiam nominibus* לַיְלָה nox,חַרְסָה, sol, נַחְלָה torrens, *pro* לַיִל,חֶרֶס,נַחַל.Tertiò *dictionibus desinentibus in camets, vt* מְסַרְתָּה tradidisti: ו *redundat in voce* חַיְתוֹ bestia, *pro* חַיַּת *item Num.* 24. 3.
בְּנוֹ

בְּנוֹ filius Behor, & לְמַעְיְנוֹ, *Psalm.* 114. 8. in fontem.

י Primò *additur interdum nominibus adiectiuis fœmininis* מְלֵאֲתִי *pro* מְלֵאָה plena. Secundò *affixis fœmininis, Psalm.* 103.3. עֲוֹנֵכִי *pro* עֲוֹנֵךְ iniquitati tuæ, & 135. 9. בְּתוֹכֵכִי *pro* תּוֹכֵךְ in medio tui. Tertiò, τῷ *Benoni & Paul,* יוֹשְׁבִי sedens, גְּנֻבְתִי furto ablata, *pro* גְּנוּבַת *in regimine.* Quartò *Infinitiuo* לְהוֹשִׁיבִי ad faciendum habitare. Quintò, *est etiam non rarò epentheticum, vt Esd.*10.16. לְדַרְיוֹשׁ ad quærendum: *in Kal, Isa.*33.2. חָנֵּינוּ miserere nostri פָּרָשָׁיו eques, *vel* auriga eius, *pro* פָּרָשָׁן 2.*Reg.*2. *v.*12.

נ *apponitur tertiæ personæ præteritorum, & futurorum, nec non fini Infinitiuorum* יָדְעוּן sciuerunt, יִשְׁמְרוּן custodient, בְּאָבְדַן in perdendo. *Item aliquando secundæ, vt* וְהִשְׁלַכְתֶּנָה *Amos* 4.3. proiiciemini, *vbi sub* ה *videtur* ·· *ponendum. Item aliquando penultimo loco nominibus desinentibus in* ה, *vt* בָּשְׁנָה confusio, *pro* בּוּשָׁה. שִׁבְעָנָה *Iob* 42.13. septem *pro* שִׁבְעָה. *De* נ *epenthetico in futuro diximus pag.* 234.

In מָן *Exod.16.15. videtur* ה *deficere, &* ן *adiectum esse.*

Vt redundant interdum literæ, sic nonnunquam deficiunt, veluti Iob. 22. 30. אִי־נָקִי *pro* אִישׁ vir innocens, *Exod.7. v.22. in* □בְּלָטֵיהֶם incantationibus ſuis *deficit* ה, *vt conſtat ex v.11.pro* □בְּלַהֲטֵיהֶם. *Item, Exod.4.v.2. in* מַזֶּה, quid hoc? *Iſa.3. v.15.* □מַלָּכֶם, quid vobis? *vtrobique tamen per dageſch compenſatur.Pſ.11. 2.* □כְּמ *pro* כְּמוֹ, *vbi dicitur*, tranſmigra in montem ſicut paſſer. *Pſ.141.3.* דַּל oſtium, *pro* דֶּלֶת. כֵּס *pro* כִּסֵּא *Exod. 17. 13.* thronus אֱמֶת veritas *pro* אֱמֶנֶת. *Eſt etiam, vbi ſyllabæ vel addantur vel detrahantur, veluti Iob. 16. & alibi ſæpiùs* כְּמוֹ in *pro ſimplici* כְּ. *Contrà Pſ.3. v.8.* חִי *pro* □חִנָּם gratis, ſine cauſa, *quemadmodum rectè L X X. intellexerunt, qui hanc vocem* ad aduerſantes *retulerunt. Plura diligens S. Scripturæ lector ipſe notabit.*

CAPVT

CAPVT VIII.

De literarum & punctorum permutatione.

I. LITERÆ quiescentes facilè inter se permutantur.

א & ה vt שֵׁנָא *Ps.*172. 2. *pro* שֵׁנָה somnus, אֶתְחַבַּר. 2. *Paral.* 20. 35. iunxit se, *pro* הִתְחַבַּר. הוֹצִיא *Ezech.*11.7. educam, *pro* אוֹצִיא.

א & ו, *vt* □וְקָאם, *Ose.*10.14.&c consurget, *vbi* א *sicut & alibi, loco* ו *quiescentis ponitur.* שׁאסיךְ *Ierem.*30.16. diripientes te, *pro* שׁוֹסַיִךְ.

א & י, *vt* תְּרַפֶּינָה sanabunt, *Iob.* 5. 18. *pro* תְּרַפֶּאנָה. *Sic* נִטְמִינוּ sorduimus, *quasi à* טָמָה.

ה & ו, *vt* אָהֳלֹה tabernaculi sui, *Gen.*9.21. *pro* אָהֳלוֹ. 1. פְּרָעֹה *Exod.* 32 25. nudauit eum, *pro* פְּרָעוֹ.

ה & י, *vt* רֹעִי *Isa.*20. 20. pastor, *pro* רֹעֶה. מַלְאָכֵכֵה *Naum* 2.14. *pro* מַלְאָכֵיִךְ nunciorum tuorum. *vel* מַלְאָכַיִךְ *vt sit etiam transpositio.*

ו & י, *vt* בּוּן & בִּין intelligere, *quæ mutatio valde frequens est, sicut &* τῶν א & ה; *vnde mirum videri non debet, quædam quiescentium Lamed Aleph venire more quiescentium Lamed He, & vice versa. Vnde* נִרְפָּתָה *quasi à* רָפָה *vel cum accentu maiore* נִרְפָּתָה, *Ier.* 51. 9. est sanata, *pro* נִרְפְּאָה. נָשׂוּ, eleuauerunt, *Ezech.* 39.26. *pro* נָשְׂאוּ. מָלוּ pleni sunt, *Ezech.* 18.16. *pro* מָלְאוּ. *Item* תְּלוּאִים suspensi, *Ose.* 11. 7. *pro* תְּלוּיִים *à* תָּלָה *&c.*

II. Literæ, quæ sunt eiusdem instrumenti non rarò inter se permutantur.

De gutturalibus א & ה *iam suprà visum. Quò spectare videtur* הִקְצָה & הִקְצִיעַ *Leuit.* 14.41. *vbi vtrumque pro* abradere fecit, *accipitur. Item* עוּשׁוּ *Ioel.* 3. 11. *in Hebr.* 16. festinate, erumpite, *pro* חוּשׁוּ.

Ad palati *literas pertinet*, קוֹבַע, *quod bis,* (*nempe* 1. *Sam.* 17. 38. & *Ezech.* 23. 24.) *pro* כּוֹבַע *id est*, galea, *reperitur. Aliud exemplum adfertur ex Psal.* 80.16. וְכַנָּה *pro* וְגַנָּה hortus, *seu* propago. *Sed rectiùs dicitur deductum à* כּוּן parare, stabilire, & *LXX. legisse* וְכוֹנֶנָה

firma

firma, perfice eam. *Superstitiosi Iudæi scribunt hîc maiusculum* כ, *ut innuatur templum, de quo hîc agi videtur, durasse viginti annos ultra quadringentos. Caph enim numerum vicenarium indicat: prout etiam aliàs modò minutiorem, modò grandiorem formant literam.*

Ad linguæ *literas spectat, quod Psal.* 60. 6. *legimus* קֹשֶׁט arcus, *pro* קֶשֶׁת: *nec puncta nunc aliter posita* קֹשֶׁט *morari debemus, cùm primùm aliquot seculis post Christum natum apposita fuerint. Alia quædam exempla suprà inuenies in coniugatione Hithpael.*

Ad dentales זָעַק *&* צָעַק. *nam utrumque usurpatur pro* clamauit. *Sic etiam* עָלַז *&* עָלַץ exultauit. *Item* סַר *Ier.*6.28. *pro* שַׂר princeps, *&* שִׂכְלוּת *Ecclef.*1.17. *pro* סִכְלוּת stultitia, *& Isa.*10.13. שׁוֹשֵׂתִי diripui *à* שָׁסָה: *ubi* שׂ *pro* ס *ponitur, &* שָׁחִיס repullulans *seu* sponte nascens, *pro quo* 2. *Reg.* 19 29. *habetur* סָחִישׁ, *nisi malis hîc esse nudam literarum transpositionem, quæ aliquando sine ulla significationis varietate accidit, ut* כֶּבֶשׂ *&* כֶּשֶׂב agnus. שִׂמְלָה *&* שַׂלְמָה vestis; *quamuis interdum*

mutet in contrarium, *vt* עָרַךְ ordinauit, עָכַר turbauit, עָמַד ſtetit, מָעַד nutauit.

Ad labiales *demum*, נָבַל *&* נָפַל cecidit, *in eadem vtrumque ſignificatione*, *&* אַרְגְּוָן 2. *Paralip*.2.7. *pro* אַרְגָּמָן purpura *niſi potius ſit Chaldaicum vt Dan*.5.*v*.7. 16.29.

Solent quidem & aliæ literarum commutationes adduci, ſed plerumque poſſunt in alias commodiores cauſas referri. v.g. dicunt א *loco literæ geminatæ poni, vt Pſal*. 58. 8. יִמָּאֲסוּ *pro* יִמַּסְסוּ liquefiant, *ſed verius eſt, radicem eſſe* מָאַס, contempſit, flocciſecit. *Item Iſa*.18.2. בָּזְאוּ *pro* בָּזְזוּ diripuerunt, *ſed verius videtur, radicem eſſe* בָּזָא. *Neque enim abſurdum eſt duas radices eiuſdem ſignificationis inueniri. Dicunt itē* ם *pro* ן *poni, vt Num*.3.49. פִּדְיוֹם redemptio, *pro* פִּדְיוֹן, *ſed dici poteſt eſſe nomen heemanticum, de quo pag*. 45. *Item* תַּנִּים draco, *Pſ*.44.20.*pro* תַּנִּין, *ſed verius eſt eſſe ſyncopen pro* תַּנִּינִים. *Item* וַיְגָרְשׁוּם & expulerunt eas, *Exod*.2.17. *ſed non eſt inſolens in hac lingua generis mutatio, vt ex quinta parte conſtabit. Sic etiam Exo*. 1.21. *inuenitur* לָהֶם *pro* לָהֶן.

לָהֶן. *Et ubi vice versa* ן *pro* ם *ponitur, seruatur forma Chaldaica, de qua dictum pag.*31. *Asserunt itidem* ג *pro* ז *poni, ut Ezech.* 47.13. גֵּה *pro* זֵה iste, *quòd vocabulum nusquam alibi reperiatur. Item* כ *pro* ב, *ut Ierem.* 18.17. כְּרוּחַ קָדִים in spiritu *seu* vento orientali, *Ezech.* 16.36. וְכִדְמֵי & in sanguinibus: *item* ת *pro* ה. *ut Ose.* 11.3. תִּרְגַּלְתִּי nutricis instar ambulare feci, *pro* הִרְ. *verùm in his & similibus multò credibilius est, descriptores literarum similitudine deceptos esse (quod, si in ulla lingua, in hac maximè procliue est) alterámque pro altera posuisse; qui etiam nonnunquam disiungenda malè contraxerunt, & coniungenda peiùs distraxerunt.*

III. Etiam punctorum permutatio frequens est.

Loquimur autem non de illa, quæ propter affixa, regimen, & similes causas ordinaria est; sed de ea, quæ à communibus regulis recedit. Et quidem Camets *ponitur pro* ־, *ut* 2. *Paral:* 31. 3. וּמְנָת הַמֶּלֶךְ & pars regis, *Item pro* ּ, *ut Ruth* 3.2 מוֹרַעְתָּנוּ cognatio nostra, *Exod.* 29. 30. וַיַּלְבִּשֵׁם & induet eos, *pro* וַיַּלְבִּשֵׁם *Isa.*47.10.

רָאֲנִי videns me, *pro* רֹאֲנִי. *Item pro* ֶ , *ut Psal.* 119.117. וְאֶשְׁעָה & delectabor *seu* meditabor, *pro* וְאֶשְׁעֶה *&* 1. *Reg.* 18. 44. עֹלָה ascendens, *pro* עֹלֶה *Item pro chiric, inquiunt, ut Ezech.* 32. 20. מָשְׁכוּ trahite, *pro* מִשְׁכוּ, *& pro* ֳ, *ut Leuit.* 6.22. תָּקְטָר cremabitur, *sed in priori exemplo potius est præteritum*, traxerunt, *in posteriori* ָ *valet idem, quod* ֳ, *ut in* חָכְמָה *pag.* 10.

Tsere *ponitur pro* ַ , *ut Isa.*63.11. הַמַּעֲלֵם qui ascendere fecit *seu* eduxit eos. *Item pro* ֶ, *Ezech.* 20.9. vt non הֵחֵל violaretur, *pro* הֵחַל: *potest tamen etiam habere* ֶ, *pag.* 156. *Ose.* 13. 3. יְסֹעֵר turbine rapietur, *pro* יְסֹעַר. *Item pro chiric, ut Cant.*6.20. הֵנֵצוּ floruerunt *pro* הֵנִיצוּ. *Iob.* 17. 7. וַתֵּכַה & caligauit, *pro* וַתִּכְהֶה *à* כָּהָה. *Vbi* ה *cum mappic scribitur, quòd secunda radicalis sit in fine posita, ut etiam in aliis accidit.*

Chiric *ponitur pro* ֵ ,*ut Iob.*21.3. וְחִין & gratia. *Psal.*16.5. תּוֹמִיךְ sustentans, *pro* תּוֹמֵךְ.

Cholem *ponitur pro* ָ, *ut Num.*23.7. זֹעֲמָה detestare

deteſtare, *pro* וְעָמָה: *item pro* ־ יַסֵּר *Pſal.*118.18. *pro* יַסֵּר caſtigare, *item pro* ו, *vt Pſal.* 132.12. וְעֵדוֹתַי & teſtimonium meum, *pro* וְעֵדוּתִי.

Schurec *ponitur pro* ו, *vt Prouerb.* 29.6. יָרֻן laudabit. יְכַסְיֻמוּ *Exo.*15.*v.*5. operient eos. *In illo Exod.*18.26. יִשְׁפּוּטוּ הֵם iudicabunt ipſi, *ponitur ſchurec in penultima ſyllaba vel pro* ו, *vel pro* (ִ) *nam alterutro modo ſcribi deberet, ſicut & illud Ruth* 2.8. תַּעֲבוּרִי tranſibis.

Patach *ponitur pro* ־ , *vt Ezech.*16.10. וָאֲכַסֵּךְ & operui te, *pro* וָ. *Similiter* 2. *Sam.* 1. 10. וָאֲמֹתְתֵהוּ & interfeci eum. *Item pro* ־ , *vt Prou.* 26.21. לְחַרְחַר־רִיב ad ſuccendendum litem, *pro* לְחַרְחֵר. *Gen.* 29. 32. יֶאֱהָבַנִי amabit me, *pro* בֵ. *Iſai.*49.10. רֹאָנִי videns me, *pro* אֵ. *Item pro* ־ *vt Iud.* 5. 7. שַׁקַּמְתִּי quæ, *vel* quia ſurrexi *pro* שֶׁ. 2.*Sam.*17.16. תָּלַן maneas, *pro* תָּלֶן. *pag.*111. *Item pro chiric, Iud.*19.20. in platea ne תָּלַן per noctes, *pro* תָּלִין. *Ioel.* 1. 17. מַמְּגֻרוֹת ab horreis, *pro* מִ.

Segol *ponitur pro* ־ , *vt Zach.*5.4. וְלָנֶה & morabitur, *pro* וְלָנָה. *Similiter Iſa.*59.5. וְהַזּוּרֶה & quod confotum, *alij* fractum eſt. *Item pro* ־, *vt Pſal.*102.14. לְחֶנְנָהּ ad miſerendum eius.

eius. *Exod.* 33. 3: אֲכֶלְךָ consumam te. *Leuit.* 62. בִּתְשׂוּמֶת יָד in depositione manus. *Item pro chiric, vt* 1. *Sam.* 25. 7. הֶכְלַמְנוּם confudimus eos. *Ps.* 38. 2. בְּקֶצְפְּךָ in furore tuo. *Ps.* 85. 8. וְיֶשְׁעֲךָ & salutare tuum.

Chiric *ponitur pro* ¯, *vt Iud.* 13. 6. שְׁאִלְתִּיהוּ postulaui eum, *pro* אַ. *Ps.* 2. 7. יְלִדְתִּיךָ genui te. *Deu.* 4. 1. וִירִשְׁתֶּם & possidebitis. *Malach.* 4. 2. וּפִשְׁתֶּם & multiplicabimini, salietis. *Item pro* ∵ *vt Isa.* 1. 14. וּבְפָרִשְׂכֶם & in extendendo vos, cùm extenderitis. *Iud.* 9. 53 וַתָּרִץ & confregit. *Item pro* ∵, *vt* מִכְרָה vende. *Gen.* 25. 31.

Camets chateph *pro* ⸱, *vt Naum.* 3. 7. שָׁדְּדָה vastata est.

Kibbuts *pro* ו, *vt* נְבֻכִים confusi, *Exod.* 14. 3. *pro* נְבוֹכִים *Benoni in Niphal à* בוּךְ. *Item pro* ∵ *Ps.* 150. 2. גֻּדְלוֹ. magnitudinis eius, *à Leuit.* 2. 2. קֻמְצוֹ pugillus eius, *à* קֹמֶץ.

Scheua *demum ponitur interdum pro* ¨, *vt* תְּוֹסְףְּ addes, *Prou.* 30. 6. *pro* תּוֹסֵף. *Item pro* ∵, *vt Eccl.* 3. 18. שְׁהֶם quòd ipsi: *item pro chiric, vt Ierem.* 9. 3. וַיַּדְרְכוּ & extenderunt, *pro* וַיַּדְרִיכוּ

& 1.

& 1.*Sam.* 14 22. וַיַּדְבְּקוּ & assecuti sunt, *pro* וַיַּדְבִּיקוּ. מַחְלְמִים somniantes, *Ierem.* 29. 8. *pro* מַחֲלִימִים.

Atque ita potissimùm se habet literarum punctorumque irregularis mutatio, quam diligenter notasse, plurimarum instar ac permolestarum exceptionum erit præsertim in verborum coniugationibus, quorum pleræque anomaliæ ad primam & tertiam regulam hoc in cap. positam spectant.

Ad primam *reuocantur hæc & similia.* אַשְׁכֵּים mane surgere. *Ier.* 25. 3. *pro* הַשְׁכֵּים. גָּבְהָא eleuata est. *Ezech.* 31. 5. *pro* גָּבְהָה. וְרָצֵאתִי *Ezech.* 43. 27. & placatus ero, volam, *pro* רָצִיתִי. נֹשֶׁא creditor, fœnerans, 1. *Sam.* 22. 2. *pro* נֹשֶׁה. אֶתְוַדָּע notificabo me, *Num.* 12. 6. *pro* אֶתְיַדָּע. עֲוָרִים pulli asinorum, *Isa.* 30. 6. *pro* עֲיָרִים. רָצֹא ire, currere, *Ezech.* 1. 14. *pro* רָצֹה. יָנֵאץ florebit, *Eccl.* 12. 5. *pro* יָנֵיץ.

Ad tertiam *verò* שְׁאֶלְתֶּם postulastis, 1. *Sam.* 12. 13. *pro* שְׁאַלְתֶּם. חֲמֶצֶת fermentare, *Ose.* 7. 4. *pro* חֲמֻצָה *sic etiam* חֶמְלָה parcere, *Ezech.* 16. 5. *pro* חֲמָלָה. יוּלַּד natus fuit, *Iud.* 18. 29. *pro*

29. *pro* יָלַד חֶעֱבַרְתָּ tranſire feciſti, *Ioſ.* 7. 7. *pro* הָעֲ. הוֹדַע notificatum fuit. *Leuit.* 4. 23. *pro* הוּדַע. נְפֹצוֹתֶם diſperſi fuiſtis, *Ezech.* 11. 17. *pro* נְפוּצוֹתֶם. הִזִּילוּהָ ſpreuerunt eam, *Thren.* 1. 8. *pro* הֶזִּילוּהָ *ſine affixo* הִזִּילוּ. לְהַנָפָה ad cribrandum, *Iſa.* 30. 28. *pro* לְהָנִיפָה *Hiphil, à* נוּף. כָּלָאתִי prohibui, *Pſal.* 119. 101. *pro* כָּלִאתִי. רִפֵּאתִי ſanaui, 2. *Reg.* 2. 21. *pro* רִפֵּאתִי. תְּפוֹצוֹתֵיכֶם diſperſiones veſtræ, *Ier.* 25. 35. *pro* תְּפוּצוֹתֵיכֶם. שִׁחֲדוּ donate, muneramini, *Iob.* 6. 22. *pro* שַׁחֲדוּ.

ANNOTATIO.

I. *Inſuper notanda quædam.* Vnum *eſt, anomaliam verborum inde non parum auctam, quòd verbis adnumerentur interdum, quæ potiùs cenſenda ſunt nomina, vt* אָנוּשָׁה *Pſ.* 69. 21. *volunt eſſe futurum Kal*, & dolebo, *in quo* א *ſit ſignum primæ perſonæ; Aleph autem radicale deficiat, & ו poſitum ſit pro* י*, at videtur verius & facilius, ſi dicamus eſſe nomen, quod* 70. *verterunt* ταλαιπωρίαν, *noſter,* miſeriam *dicens:*

dicens: improperiū exſpectauit cor meum & miſeriam. *Sic* חֲרוֹן *Pſal.* 85. 4. *volunt eſſe infinitiuum Kal* iraſci, *pro* חֲרוֹה *vel* חֲרוֹת, *Nunc ſcilicet poſitum pro* ה *vel* ת. *At ſimiliter veriùs videtur eſſe nomen, quod* 70. *vertunt* ὀργὴν, *noſter*, iram: auertiſti ab ira indignationis tuæ. *Similiter* אֲרוֹשׁ *Iſai.* 28. 28. *poteſt eſſe nomen* trituratorem *ſignificans, cùm alij velint eſſe verbum pro* דּוּשׁ triturare *poſitum. Sic,* חַבֵּי *Oſe.* 6. 9. *volunt eſſe infinitiuum Piel* exſpectare, *& Iod poni loco* ה. *At prorſus inſolens hîc mutatio. Quare cum S. Hieronymo rectiùs dicitur eſſe nomen in regimine poſitum ab* חֵךְ palatum *ſeu* fauces. *Sic* זוּנָּה *Ezech.* 16. 34. *cenſetur præteritum Pual*, fornicatio commiſſa eſt, *ſed prorſus anomalum, cùm habeat ſchurec, & ſequente accentu dageſch: at multò faciliùs dicitur etiam nomen* fornicationem *ſignificans, vt accepit S. Hieronymus. Sic Pſal.* 141. 3. נִצְּרָה *quidam volunt eſſe imperatiuum Kal* cuſtodi, *à* נְצַר *pro* נְצֹר *adiecto* ה. *& cum dageſch in* צ, *ob decorem & euphoniæ gratiam; at alij putant rectiùs cenſeri nomen, nec*

ſacer

ſacer textus renuit. Quod legimus Iſa. 26. 16. צָקוּן *volunt eſſe præteritum Kal à* יָצַק *pro* יָצְקוּ effuderunt, *amiſſâ nimirum primâ ſyllabâ, & adſcito* נ *paragogico: at qui mauult eſſe nomen à* צוּק *deductum, ſignificans* anguſtiam *ſeu* tribulationem, *ſuffragatorem habet S. Hieronymum. Nec magni refert, interdum puncta quædam nonnihil mutanda videri, cùm alioqui Rabbinis nimiùm adhæreſcere conſultum non ſit.*

II. Alterum *eſt, inde quoque, anomaliam creſcere, quòd quædam ad alienas radices, coniugationes, modóſve trahantur. Vt* מֹורְאָה *Soph.* 3. 1. *dicunt eſſe Paul coniugationis Hiphil,* inquinata, fœdata, *à radice* רָאָה vidit, *&* ו *poni loco* ׃ *vel* ׃׃, *at multò credibilius eſt eſse regulare Benoni Kal, à radice* מָרָא *quæ ſignificet* amarum fecit. *vnde S. Hieron. vertit* prouocatrix. *Sic Iſa.*8.16. צוֹר, *volunt aliqui eſſe imperatiuum, à* נָצַר, *abiecto* נ *pro* נְצוֹר. *at alij rectiùs deducunt à* צָרַר *vnde noſter, non* cuſtodi, *ſed* liga teſtimonium. *Sic Iud.*9. 11. *volunt* רַד *eſſe præteritum Kal pro* יָרַד deſcendit, *detruncata nimirum prima ſyllaba, ſed regulariter deduci*

deduci potest à רָדַד*, vt alij censent. Idem ferme iudicium de* שַׁתּוּ *Psal.*49.15. positi sunt, *nimirum potiùs regulariter à* שָׁתַת, *quàm à* שות *pro* שָׁתוּ *adeò irregulariter deduci. Sic* תָּחַשׁ *Iob* 31. 5. & festinabit, *Futurum Kal, faciliùs à* חָשָׁה *deriuatur quàm à* חוש *pro* תָּחוּשׁ, *quandoquidem nec incommodum, nec insuetum est, duas radices eiusdem significationis reperiri, vt etiam suprà dictum.*

III. Tertium *est, etiam librarios,* (*vt taceam Rabbinos, primos punctorum inuentores*) *dum perperam alia pro aliis puncta fixerunt, non exiguam huiusce rei causam dedisse. Si enim sæpiùs errarunt in litteris, certè multò id procliuius fuit in tot punctulis. Hinc* (*nec mirũ*)*exemplaria quoque variant. Quòd enim Deut.*7.24. *Pagninus legit secundùm regulam* עַד הַשְׁמִידְךָ vsque ad disperdere te, *siue*, donec disperdas, *nunc in quibusdam exemplaribus legitur contra regulam* הִשְׁמְדְךָ. *Sic idem Psal.* 118. 10. *legit* אֲמִילַם succidam eos, *cùm tamen nos legamus* אֲמִילַם *futurum Hiphil à* מול *pro* אֲמִילֵם. *Vnde meritò suspicari licet illud*

*Num.*7.89.מִדַּבֵּר loquens, *vitio descriptorum esse positum pro* מְדַבֵּר, *cùm alibi nusquam hoc verbum in Hithpaël reperiatur, in Piel autem frequentissimè: & Hithpael alioqui adeò actionem in ipsum agens refundat, vt etiam in verbo* הִתְהַלֵּךְ ambulauit (*quod maximè videtur ad significationem Kal accedere*) *inueniant aliquid de ambulantis vel affectu vel commodo. Huc etiam referri potest* בִּיקְּרוֹתֶיךָ *Psal.*45.10. in honore tuo, *vel* inter honorabiles tuas, *pro* בִּיקְרוֹתֶיךָ, *vt non nemo rectiùs legit, & alia quædam non pauca, à communi modo nimiùm deflectentia: quandoquidem error in punctis & fuit, & est facillimus. In nomine* יְרוּשָׁלַםִ Ierusalem *agunt Iudæi more suo, affingentes nescio quod mysterium: alioqui nullum est dubium, quin eius genuina pronunciatio sit* יְרוּשָׁלֵם à visione pacis, *deducto Etymo.*

CAPVT

CAPVT IX.

De iis quæ ad pleniorem accentuum cognitionem ſpectant.

IN Prima Inſtitutionum noſtrarum parte accentus Hebræorum in Grammaticos & Rhetoricos diuiſimus, eoſdemque breuiter explanauimus, quantum quidem initio huius linguæ ſtudioſis ſatis eſſe iudicabamus. Nunc ea quæ adhuc vel neceſſaria, vel certè non inutilia ſunt iis, qui ſeſe non tantùm legendo, ſed etiam ſcribendo exercere voluerint, proſequamur.

De diuiſione accentuum Grammaticorum.

Grammatici accentus commodè numerantur 28. diuiduntúrque in novemdecim Reges, & nouem Miniſtros. Eorum nomina vſitatiora, ſignificationem, præterea figuras, & ſitum (in cuiuſque proprio vocabulo) ordine iam demonſtrabimus.

Reges.

1.	סוֹף פָּסוּק	Finis verſus. *Huic plerunque duo craſſiora puncta adduntur, vt dictum eſt, p. 25.*
2.	אַתְנָח,	Reſpiratio.
3.	זָקֵף קָטוֹן,	Erector paruus.
4.	זָקֵף גָּדוֹל,	Erector magnus.
5.	רְבִיעַ,	Quadratum.
6.	תְּבִיר,	Fractus.
7.	טַרְחָא,	Labor, *ſeu* טִפְחָא palma.
8.	סְגוֹלְת,	à botro nomen habet.
9.	פַּשְׁטָא,	Extenſor.
10.	פְּסִיק,	Terminans.
11.	גֶּרֶשׁ,	Expulſor.
12.	גֵּרְשַׁים,	Expulſores.
13.	יְתִיב,	Sedes.
14.	זַרְקָא,	Sparſor.
15.	פָּזֵר גָּדוֹל,	Diſperſor magnus.
16.	פָּזֵר קָטוֹן,	Diſperſor paruus.
17.	קַרְנֵי פָרָה,	Cornua vaccæ.
18.	שַׁלְשֶׁלֶת,	Cathena.
19.	תְּלִישָׁה,	Euulſor.

Mini

Miniſtri.

1. מֻנַּח, Poſitum, ſcilicet cornu. *Quòd ſi ſuprà ponatur, vocatur* עִלּוּי exaltatus.
2. מַהְפָּךְ Inuerſum *ſcilicet* cornu.
3. מְאַיְּלָא Arietinum cornu.
4. מֵירְכָא פְּשׁוּטָה, Productor exutus.
5. מֵירְכָא כְּפוּלָה, Productor duplex.
6. קַדְמָא, Antecedens.
7. תַּרְסָא, clypeus, vocatur etiam תְּלִישָׁה קְטַנָּה
8. דַּרְגָּא, Gradus.
9. יֶרַח בֶּן־יוֹמוֹ, Luna filij diei ſui.

Annotatio.

Accentuum nomina pleraque ſunt Chaldaica; ratio ſignificandi modò à figura, modò à cantu deſumi videtur. Qui figurâ inter ſe conueniunt, diſtinguuntur aut ſitu, aut aliorum ſeu præcedentium ſeu ſubſequentium comitatu. De numero ac diuiſione Grammatici non omnes idem ſentiunt, ſed res eſt leuioris momenti, quàm vt eorum conemur litem componere.

De vſu accentum Grammaticorum.

Grammaticis accentibus omnibus & ſingulis, ſiue Reges ſint, ſiue Miniſtri, commune eſt, ſuam in pronunciatione attollere ſyllabam, more accentus acuti Græcorum: & præterea deſignare melodiam, quâ illâ ſyllaba cantanda ſit. Atque hanc ob cauſam Grammatici accentus, etiam Muſici vocari poſſunt.

REGVM *autem, præſertim quatuor priorum, Soph paſuc, Athnach, Zakeph caton & Revia, proprium eſt, orationem ita diſtinguere, vt parte* 1. *c.* 6. *diximus. Hinc enim* diſtinguentes maiores, Diſtinctiui, Pauſæ, *&c. appellantur, & ad omnem orationis ambiguitatem tollendam plurimùm valent. Idem dicendum de Tarcha ſiue Tiphcha & Segula, quando pro Athnach ponuntur.*

Cæteri Reges, etſi, quoad ſenſum, nihil vel certè parùm diſtinguant, ac potiùs Muſicæ, quàm Grammaticæ inſeruiant, dicuntur tamen diſtinguentes, quia non minùs quàm quatuor illi

prio

priores, literis כֶּגֶר כְּפַּת *infigunt dageſch, licet quieſcentes* אהוי *præcedant, de qua re egimus parte* 1.c.4. *de Dageſch.*

MINISTRI *orationem non diſtinguunt. In Muſica verò multùm olim valuiſſe videntur.*

De ſede accentuum Grammaticorum.

I. Cùm omnis vox Hebraica (excepta illa, quæ per maccaph cum altera iungitur) vno aliquo accentu Grammatico, qui naturalis *dicitur, afficiatur, notanda eſt ſequens regula, quâ ſedem ſeu locum illius agnoſcas.*

Voces, quæ hāc formam pūctorū habent in penultima & vltima, ſicuti

פֶּסַח	Paſcha.	בַּיִת	Domus.
בֶּגֶד.	Veſtis:	חֳלִי	Infirmitas
קֹדֶשׁ	Sāctitas.	שְׁבִי	Captiuitas.
תֹּאַר.	Forma.	תֹּהוּ	Solitudo.
סֵפֶר.	Liber.	לַיְלָה.	Nox.
מָוֶת	Mors.	אַרְצָה.	In terram.
בַּעַל.	Dn̄s.	יָדַיִם	Manus.

Accentum ſortiuntur in penultima. — *cum* ה *locali.*

Hac regula non tantùm Nomina (quæ hîc pro exemplis communibus poſuimus) ſed etiam Dictiones continentur, ſi quando formam ali-

quam punctorum vni ex istis similem habeant, vt נֶגֶד coram, אֵצֶל prope. *Exceptiones paucula vsu facilè addiscentur. In cæteris vocibus, quæ illis punctorum formis non comprehenduntur, accentus Grammaticus sibi vendicat vltimam. Ad verborum & affixorum accentus quod attinet, supervacaneum fuerit aliquid dicere, cùm in horum formis, & illorum Coniugationibus ij sedulò obseruandi sint, quos idcirco vbique adscribendos curauimus.*

II. Atque hæc sufficerent, nisi accentus interdum aliis syllabis appressi viderentur. Quare diligenter ex communi Grammaticorum doctrina notandum, non semper eam syllabam esse acuendam, quam accentus Grammaticus afficit, sed in pronunciatione, regularum iam datarum, paradigmatúmque propositorum magis habendam rationem. Sunt enim accentus, qui initio dictionis dissyllabæ, imò etiam polysyllabæ locantur, licet vltima vel penultima syllaba acuenda sit, Prouer.30.26. שְׁפַנִּים, cuniculi, *Meajla primam occupat, cùm tamen non dicamus schéphannim, sed schephanním, sicut*

דְּבָרִים

דְּבָרִים. *Idem dicendum de Telischa, & Ietib. Contrà sunt alij qui vltimæ insident, licet etiam tunc iuxta regulas & paradigmata acuatur penultima, vt Leuit.* 13. 49. בַּבֶּגֶד in veste, *Tarsa vltima syllaba notatur, cùm tamen non dicamus babbegéd, provt supra hæc ipsa vox בֶּגֶד pro aliarum quoque similium forma posita est. Idem obseruandum in accentibus Segula, Pasta, Zarca.*

*III. Quando Pasta in dictionem Milel incidit, duplicatur vt Gen.*23.4. קֶבֶר sepulchrum. *Idem, sed variùs, in Milel faciunt tres älij, nimirum Segula, Leuit.*14. 21. מַשֶּׂגֶת apprehendens. *Zarca, Genes.*19. 4. טֶרֶם antequam. *Tarsa Genes.*37.35. וַיָּקֻמוּ & surrexerunt. *In hoc tamen postremo quædam exemplaria vnum tantùm accentum habent.*

IV. In vna eademque syllaba aliquando duo accentus reperiuntur, לֵּב cor. *Hîc Mazze cum Reuia. Similia exempla sæpiùs occurrunt in Iob, Psalmis, & Prouerbiis.*

V. Cæterùm tres afferuntur causæ, cur accentus Grammaticus ab vltima ad penultimam

 transeat

transeat. Prima *si sequatur monosyllaba aut milel, vt* בָּנָה עִיר ædificauit ciuitatē. קָרָא סֵפֶר legit librum. Secunda, *si adsit Vau conuersiuum, vt* וַיָּמָת & mortuus est, וַיֹּאמֶר & dixit. Tertia *si adsit accentus distinctiuus*, דְּבָרֶךָ verbum tuum. *Nam alias dicimus* דְּבָרְךָ.

VI. Accentus distinctiui crebrò mutant puncta breuia in longa, vt ַ *in* ָ, *&* ֶ : *&* ֱ *in* ָ, *&c. Psalm.* 1. 1. & in via peccatorum non עָמָד stetit. נֹאבֵד peribimus *Ion.* 1. *v.* 6. *Gen.* 1. 1. In principio creauit Deus cœlum וְאֵת הָאָרֶץ: *& terrā pro* אֶרֶץ. *Iidem sceua mutant in* ָ, *Ps.* 20. 9. נָפָלוּ ceciderunt, *pro* נָפְלוּ. *Aliquando in tsere Psalm.* 38. 19. עָצֵמוּ roborati sunt, *pro* עָצְמוּ. *aliquando in cholem, Leuit.* 19. 30. תִּשְׁמֹרוּ custodietis, *pro* תִּשְׁמְרוּ. *Sceua etiam ob accentum mutatur in segol*, 1. *Reg.* 1. 17. לַאֲמָתֶךָ ancillæ tuæ, *pro* לַאֲמָתְךָ. *Contrà verò Maccaph accentus Rhetoricus vertit puncta longa in breuia, præsertim tsere in segol, vt* בֶּן־אָדָם filius hominis, *pro* בֵּן, *& cholem in* ָ *vt.* זָכָר־לִי memento mei,

mei, *pro* זָכוֹר. כָּל־גּוֹיִם omnes gentes, *pro* כֹּל. *Sed hanc punctorum mutationem, quam vel distinctiui vel Maccaph efficiunt, vsu & lectione attentiore rectiùs cognosces.*

De Metheg accentu Rhetorico.

I. De hoc accentu id fere solùm dicendum, quo loco ponatur. Quælibet ferè vocalis tertio loco ante accentum Grammaticum posita, recipit Metheg, quo retineatur, vt לָרָקִיעַ firmamento, וִידַעְתֶּם & scietis. *Atque hoc non tantùm fit, cùm secundo loco est punctum longum aut breue, sed etiam quando breuissimum, nimirum scheua simplex vel compositum, vt* יַעֲמוֹד stabit, וְאֶסוֹף *colliget. Insuper Metheg inter puncta composita & vocales præcedentes plerumque ponitur, etiamsi illæ vltra antepenultimam sitæ sint, vt* הָאֲדָמָה terra, וַאֲכַסֶּה & operuit.

II. In polysyllabis dictionibus interdum Metheg punctis interiectis reperitur, vt Leuit. 23. 14. מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם habitationes vestræ.

III. In fine dictionis nunquam ponitur, nisi illa

illa per Maccaph cum altera iungatur לֹא־אָמַר. non dixit.

IV. Videtur aliquando poni in penultima, vt גְּבֻלֵךְ terminus tuus. תִּהְיוּ eritis, *&c. sed tum vocales breues ob Metheg fieri longas, & scheua moueri volunt, vt consequenter Metheg sit in antepenultima, hoc tamen minùs conuenit cum doctrina communi.*

V. Loco Metheg ponuntur interdum accentus Grammatici Ministri, præsertim Munach & Kadma, vt יָדְךָ manus tua, זְכוּרְךָ masculus tuus. *Idem de Tarsa, Pasta, Merecha, & Ierach ben-jomo dicendum, licet id rariùs fiat.*

VI. Si vna vox duos habeat accentus, vnum in vltima, alterum in antepenultima, prior est Metheg Rhetoricus, aut minister loco Rhetorici, syllabam retinens; posterior Grammaticus syllabam acuens, vt מָסְרוּ tradiderunt. *Hac regula Soph pasuc facilè discernitur à Metheg, à quo aliàs figura non differt. Quòd si ex duobus illis vnus sit in penultima, alter in vltima, prior ferè erit Grammaticus acuens, posterior Musicus.* וַיָּקוּמוּ & surrexerunt. *Si*

tantùm

tantùm vnus est in vna dictione, is sine dubio est Grammaticus acuens, cùm sine tali nulla in Bibliis dictio scribatur, exceptis iis, quæ per Maccaph cum sequente dictione iunguntur. Minutiora prosequi haud operæ pretium fuerit.

De circulo °, qui in Bibliis reperitur.

Vt in sacra tam Latinorum, quàm Græcorum Biblia, librariorum negligentia vel etiam imperitia nonnullam lectionum diuersitatem imò etiam menda paulatim inuexit, ita in Hebraicis, ob literarum, præsertim quarundam, affinitatem idem eueniſſe, minùs mirandum fuerit. Quod cùm Rabbini, collatis inter se Bibliorum exemplaribus, olim animaduertissent, eum modum adhibuerunt, non quidem vt in ipso verborum contextu quippiam vellent corrigere, mutare, &c. sed vt locum illum, dictionem aut literam minùs rectè se habentem parui circuli signo ibidem notarent; extrà verò in margine veriorem, vt ipsis videbatur, lectionem apponerent. Harum autem obseruationum

seu

ſeu correctionum tria genera reperiuntur. Primò *enim quædam in Hebraicis Biblijs ſcripta reperiuntur , ſed non leguntur. Exempli gratia,* 2 *Sam.*15.21. בִּי אֹם ▭ בִּמְקוֹם ▭ אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁם ▭ אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ quoniam in quocunque loco fuerit Dñs meus rex, *&c. vox* אֹם ▭ *ſcribitur quidem, ſed eam non legendam eſſe demonſtrat circulus ſuprà poſitus. Idcirco autem in margine additur* כְּתִיב וְלֹא קְרִי ſcriptum & non lectum , ſeu ſcribitur & non legitur. Secundò, *quædam in margine leguntur, ſed non ſcribuntur, hoc eſt, deſiderantur in textu,* 2. *Sam.* 16. 23. conſilium autem Achitophel quaſi יִשְׁאַל ‒ ‒ ° כִּדְבַר הָאֱלֹהִים ▭ vir *aut,* quiſpiam conſuluiſſet per verbum Dei. *Quapropter in margine additur vox* אִישׁ (*hæc enim deeſt*) *cum hiſce verbis* קְרִי וְלֹא כְּתִיב lectum & non ſcriptum, *ſeu* legitur & non ſcribitur. Tertiò, *quædam vno modo in textu ſcribuntur (minùs tamen rectè) & alio leguntur in margine, vt Gen.* 24. 14. וְהַנַּעֲרָ : *in margine autem ponitur correcta lectio* וְהַנַּעֲרָה & puella , *cum ſubſcripta litera* ק *pro* קְרִי lectum

lectum *ſeu* legitur, *eo ſcilicet modo, quo in margine ſcripta apponitur. Huiuſmodi autem dictiones, quæ aliter in textu leguntur quàm ſcribantur, & contrà, quæ aliter ſcribuntur quàm legantur enumerant* 848. *Vide noſtrum P. Serarium in proleg. Biblicis c.*12.

CAPVT X.

De ſcribendi conſuetudine, & literis, vt vocant, Currentibus.

MVLTIPLICES *illæ accentuum figuræ (de quibus ſuperiore capite fusè egimus (in ſolis Bibliis ſacris reperiuntur. Cæterùm in aliis Hebræorum ſcriptis, epiſtolis, libris, qui characteribus hiſce propriè Hebraicis conſtant (ſiue à Chriſtianis, ſiue à Iudæis edantur) vnum ex his quatuor ſcribendi modis ferè obſeruare licet, quos locis quatuor ex Iſaia deſumptis, & ad hoc noſtrum inſtitutum priùs accommodatis proponemus.*

PRIMVS. Nudæ tantùm conſonantium figuræ

figuræ ponuntur, prætermiſſis omnibus omnino non tãtùm accentibus, ſed etiam punctis ſiue vocalibus, additis ſolùm duobus punctis craſſioribus τȣ̃ Sophpaſuc.

Iſa. Cap.6. 1.

בשנת מות המלך עזיהו ואראה את אדני
ישב על כסא רם ונשא ושוליו מלאים את
ההיכל: שרפים עומדים ממעל לו שש כנפים
שש כנפים לאחד בשתים יכסה פניו ובשתים
יכסה רגליו ובשתים יעפף: וקרא זה אל זה
ואמר קדוש קדוש קדוש יהוה צבאות מלא כל
הארץ כבודו:

In anno, quo mortuus eſt rex Ozias, vidi Dominum ſedentem ſuper ſolium excelſum & eleuatum: & ea quæ ſub ipſo erant, replebant templum. Seraphim ſtabant ſuper illud: ſex alæ vni, & ſex alæ alteri. duabus velabant faciem eius, & duabus velabant pedes eius, & duabus volabant. Et clamabant alter ad alterum & dicebant, Sanctus, ſanctus, ſanctus Dominus Deus exercituum, plena eſt omnis terra gloria eius.

SECVNDVS. Retinentur omnia puncta vocalia

SECVNDVS. Retinentur omnia puncta vocalia (aliquando etiam ſeruilia, vt dageſch & in ש &c.) omiſſis tamen omnibus omnino accentibus præter illa duo puncta τῦ Soph-paſuc in fine periodi hoc modo.

Iſa. Cap. 7. 11.

שְׁאַל לְךָ אוֹת מֵעִם יְהוָֹה אֱלֹהֶיךָ הַעְמֵק
שְׁאָלָה אוֹ הַגְבֵּהַּ לְמָעְלָה׃ וַיֹּאמֶר אָחָז לֹא אֶשְׁאַל
וְלֹא אֲנַסֶּה אֶת יְהוָֹה׃ וַיֹּאמֶר שִׁמְעוּ נָא בֵּית דָּוִד
הַמְעַט מִכֶּם הַלְאוֹת אֲנָשִׁים כִּי תַלְאוּ גַּם אֶת
אֱלֹהָי׃ לָכֵן יִתֵּן אֲדֹנָי הוּא לָכֶם אוֹת הִנֵּה
הָעַלְמָה הָרָה וְיֹלֶדֶת בֵּן וְקָרָאת שְׁמוֹ עִמָּנוּאֵל׃
חֶמְאָה וּדְבַשׁ יֹאכֵל לְדַעְתּוֹ מָאוֹס בָּרָע וּבָחוֹר
בַּטּוֹב׃

Pete tibi ſignum à Domino Deo tuo in profundum inferni, ſiue in excelſum ſuprà. Et dixit Achaz: Non petam, & non tentabo Dominum. Et dixit: Audite ergo domus Dauid. Nunquid parum vobis eſt, moleſtos eſſe hominibus, quia moleſti eſtis Deo meo? Propter hoc dabit

Dominus ipse vobis signum: Ecce virgo concipiet, & pariet filium, & vocabitur nomen eius Emmanuel: butyrum & mel comedet, vt sciat reprobare malum, & eligere bonum.

Tertius. Vsurpantur omnia puncta vocalia, seruilia & Maccaph, &c. & in singulis dictionibus accentus Grammaticus in sua syllaba (quem ex regulis sibi vendicat) notatur perpendiculari lineola.

Isa, Cap. 9. 6.

יֶלֶד יֻלַּד־לָנוּ בֵּן נִתַּן לָנוּ וַתְּהִי הַמִּשְׂרָה
עַל־שִׁכְמוֹ וַיִּקְרָא שְׁמוֹ פֶּלֶא יוֹעֵץ אֵל גִּבּוֹר
אֲבִי־עַד שַׂר־שָׁלוֹם׃ לְמַרְבֵּה הַמִּשְׂרָה
וּלְשָׁלוֹם אֵין־קֵץ עַל־כִּסֵּא דָוִד וְעַל־מַמְלַכְתּוֹ
לְהָכִין אוֹתָהּ וּלְסַעֲדָהּ בְּמִשְׁפָּט וּבִצְדָקָה מֵעַתָּה
וְעַד־עוֹלָם קִנְאַת יְהוָה צְבָאוֹת תַּעֲשֶׂה־זֹּאת׃

Paruulus natus est nobis, & filius datus est nobis, & factus est principatus super humerum eius: & vocabitur nomen eius Admirabilis, consiliarius, Deus, fortis, pater futuri seculi, princeps pacis. Multiplicabitur eius imperium, & pacis

pacis non erit finis: ſuper ſolium Dauid, & ſuper regnum eius ſedebit : vt confirmet illud & corroboret in iudicio & iuſtitia amodò & vſque in ſempiternum. Zelus Domini exercituum faciet hoc.

Qvartvs eſt ſimilis tertio, niſi quòd illam lineolam perpendicularē Grammatici accētus non vbique ſeruet, ſed ſuis in locis ad diſtinguendā orationem quatuor accentus diſtinctiuos, de quibus pag. 25. & præterea Metheg Rhetoricum adhibeat.

Iſa. Cap. 65. 17.

הִנְנִי בוֹרֵא שָׁמַיִם חֲדָשִׁים וָאָרֶץ חֲדָשָׁה
תִּזָּכַרְנָה הָרִאשֹׁנוֹת וְלֹא תַעֲלֶינָה עַל־לֵב׃
כִּי־אִם־שִׂישׂוּ וְגִילוּ עֲדֵי־עַד אֲשֶׁר אֲנִי בוֹרֵא כִּי
הִנְנִי בוֹרֵא אֶת־יְרוּשָׁלַםִ גִּילָה וְעַמָּהּ מָשׂוֹשׂ׃
וְגַלְתִּי בִירוּשָׁלַםִ וְשַׂשְׂתִּי בְעַמִּי וְלֹא־יִשָּׁמַע בָּהּ
עוֹד קוֹל בְּכִי וְקוֹל זְעָקָה׃

Ecce ego creo cælos nouos, & terram nouam: & non erunt in memoria priora; & non aſcendent ſuper cor. Sed gaudebitis & exultabitis vſque in ſempiternum in his, quæ creo: quia

ecce ego creo Ierusalem exultationem, & populum eius gaudium. Et exultabo in Ierusalem, & gaudebo in populo meo : & non audietur in ea vltrà vox fletus, & vox clamoris.

De literis Currentibus.

Præter illas literarum figuras, quibus sacra Biblia scripta aut excusa habentur, sunt etiam aliæ (prout pag. 5. dicere cœperamus) quas à celeri vsu seu ductu Currentes *vocant, quibus Commentarij scribuntur, aut vulgò vtuntur, qui manu pingunt. In gratiam igitur studiosorum huius linguæ, earum* Currentium *non solùm Alphabetum, verùm etiam Psalmum* 33. (*qui Hebræis est* 34.) Benedicam Dominum in omni tempore, *illis literis simul excusum proponemus, vt quisque eas ab aliis nonnihil diuersas inter se conferre, & legendi scribendíque vsu addiscere possit.*

א ב ג ד ה ו ז ח ט י כ ך ל מ ם
א ב ג ד ה ו ז ח ט י כ ך ל מ ם
נ ן ס ע פ ף צ ץ ק ר ש ת
נ ן ס ע פ ף צ ץ ק ר ש ת
מוסור

מִזְמוֹר לד

אברכה את יהוה בכל עת תמיד
I. אֲבָרְכָה אֶת־יְהוָה בְּכָל־עֵת תָּמִיד
תהלתו בפי׃
תְּהִלָּתוֹ בְּפִי׃

ביהוה תתהלל נפשי ישמעו ענוים
II. בַּיהוָה תִּתְהַלֵּל נַפְשִׁי יִשְׁמְעוּ עֲנָוִים
וישמחו׃
וְיִשְׂמָחוּ׃

גדלו ליהוה אתי ונרוממה שמו
III. גַּדְּלוּ לַיהוָה אִתִּי וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ
יחדו׃
יַחְדָּו׃

דרשתי את יהוה ועינני ומכל
IV. דָּרַשְׁתִּי אֶת־יְהוָה וְעָנָנִי וּמִכָּל־
מגורותי הצילני׃
מְגוּרוֹתַי הִצִּילָנִי׃

הביטו אליו ונהרו ופניהם אל
V. הִבִּיטוּ אֵלָיו וְנָהָרוּ וּפְנֵיהֶם אַל־
יחפרו׃
יֶחְפָּרוּ׃

זה עני קרא ויהוה שמע ומכל

VI. זֶה עָנִי קָרָא וַיהוָה שָׁמֵעַ וּמִכָּל־

צרותיו הושיעו

צָרוֹתָיו הוֹשִׁיעוֹ׃

חונה מלאך יהוה סביב ליראיו

VII. חֹנֶה מַלְאַךְ יְהוָה סָבִיב לִירֵאָיו

ויחלצם

וַיְחַלְּצֵם

טעמו וראו כי טוב יהוה אשרי

VIII. טַעֲמוּ וּרְאוּ כִּי־טוֹב יְהוָה אַשְׁרֵי

הגבר יחסה בו

הַגֶּבֶר יֶחֱסֶה בּוֹ

יראו את יהוה קדושיו כי אין

IX. יְראוּ אֶת־יְהוָה קְדוֹשָׁיו כִּי אֵין

מחסור ליראיו

מַחְסוֹר לִירֵאָיו׃

כפירים רשו ורעבו ודורשי יהוה

X. כְּפִירִים רָשׁוּ וְרָעֵבוּ וְדוֹרְשֵׁי יְהוָה

לא יחסרו כל טוב

לֹא־יַחְסְרוּ כָל־טוֹב׃

לכו בנים שמעו לי יראת יהוה

XI. לְכוּ־בָנִים שִׁמְעוּ־לִי יִרְאַת יְהוָה

אלמדכם

אֲלַמֶּדְכֶם׃

מי

מי האיש החפץ חיים אוהב ימים

XII. מִי־הָאִישׁ הֶחָפֵץ חַיִּים אוֹהֵב יָמִים

לראות טוב׃

לִרְאוֹת טוֹב׃

נצור לשונך מרע ושפתיך מדבר

XIII. נְצוֹר לְשׁוֹנְךָ מֵרָע וּשְׂפָתֶיךָ מִדַּבֵּר

מרמה׃

מִרְמָה׃

סור מרע ועשה טוב בקש שלום

XIV. סוּר מֵרָע וַעֲשֵׂה־טוֹב בַּקֵּשׁ שָׁלוֹם

ורדפהו׃

וְרָדְפֵהוּ׃

עיני יהוה אל צדיקים ואזניו

XV. עֵינֵי יְהוָה אֶל צַדִּיקִים וְאָזְנָיו

אל שועתם׃

אֶל־שַׁוְעָתָם׃

פני יהוה בעושי רע להכרית

XVI. פְּנֵי יְהוָה בְּעוֹשֵׂי רָע לְהַכְרִית

מארץ זכרם׃

מֵאֶרֶץ זִכְרָם׃

צעקו ויהוה שמע ומכל צרותם

XVII. צָעֲקוּ וַיהוָה שָׁמֵעַ וּמִכָּל־צָרוֹתָם

הצילם׃

הִצִּילָם׃

קרוב

קרוב יהוה לנשברי לב ואת דכאי

xviii. קָרוֹב יְהוָה לְנִשְׁבְּרֵי־לֵב וְאֶת־דַּכְּאֵי

רוח יושיע:

רֽוּחַ יוֹשִׁיעַ׃

רבות רעות צדיק ומכלם יצילנו

xxi. רַבּוֹת רָעוֹת צַדִּיק וּמִכֻּלָּם יַצִּילֶנּוּ

יהוה

יְהוָה׃

שומר כל עצמותיו אחת מהנה

xx. שֹׁמֵר כָּל־עַצְמוֹתָיו אַחַת מֵהֵנָּה

לא נשברה:

לֹא נִשְׁבָּרָה׃

תמותת רשע רעה ושונאי צדיק

xxi. תְּמוֹתֵת רָשָׁע רָעָה וְשֹׂנְאֵי צַדִּיק

יאשמו:

יֶאְשָׁמוּ׃

פודה יהוה נפש עבדיו ולא יאשמו

xxii. פּוֹדֶה יְהוָה נֶפֶשׁ עֲבָדָיו וְלֹא יֶאְשְׁמוּ

כל החוסים בו:

כָּל־הַחֹסִים בּוֹ׃

CAPVT

CAPVT XI.

De Notis Arithmeticis, nominibus numeralibus, & mensibus Hebræorum.

HEBRÆI *per Alphabeti sui literas numerare solent, vt & Græci, & nos per ziphras: quæ vox accepta videtur à* סְפִירָה *numeratio. Literas autem ita diuidunt, vt primus earum ordo* vnitates; *Secundus*, Denarios, *siue* Decades; *Tertius* Centenarios; *Quartus* Millenarios *complectatur.*

9. 8. 7. 6. 5. 4. 3. 2. 1. Vnitates.
א ב ג ד ה ו ז ח ט

90. 80. 70. 60. 50. 40. 30. 20. 10. Denarij.
י כ ל מ נ ס ע פ צ

Centenarij.

900. 800. 700. 600. 500. 400. 300. 200. 100.
ק ר ש ת ך ם ן ף ץ

Post ת (*quod* 400. *significat*) *multi alias literas ita iungunt.*

1000

1000. 900. 800. 700. 600. 500.

תק תר תש תת תתק תתר &c.

Sed prior modus est expeditior.

Millenarij.

10000. 9000. 8000. 7000. 6000. 5000. 4000. 3000. 2000. 1000.

א̈ בא̈ גא̈ דא̈ הא̈ וא̈ זא̈ חא̈ טא̈ יא̈ &c.

Alij numeri componuntur hoc modo:

19. 18. 17. 16. 15. 14. 13. 12. 11. 10.

י יא יב יג יד טו יו יז יח יט

29. 28. 27. 26. 25. 24. 23. 22. 21. 20.

כ כא כב כג כד כה כו כז כח כט

39. 38. 37. 36. 35. 34. 33. 32. 31. 30.

ל לא לב לג לד לה לו לז לח לט

50. 49. 48. 47. 46. 45. 44. 43. 42. 41. 40.

מ מא מב מג מד מה מו מז מח מט נ &c.

∴ *Eodem modo vnitates cum aliis Denariis coniunguntur.*

Vbi quindecim per יה *numeranda fuerant, Iudæi diuini honoris causa vsurpabant* טו, *eo quod* יה *sit vnum ex diuinis nominibus.*

Annum hunc Domini 1622. (*vt hoc obiter dicamus*) *ita per notas scribimus*, א̈ם כב *Eodem modo plures sequentes formari poterunt.*

1622.

א̈ם כט	1629.	א̈ם כב	1622.
א̈ם ל	1630.	א̈ם כג	1623.
א̈ם לא	1631.	א̈ם כד	1624.
א̈ם לב	1632.	א̈ם כה	1625.
א̈ם לג	1633.	א̈ם כו	1626.
א̈ם לד	1634.	א̈ם כז	1627.
א̈ם לה	1635.	א̈ם כח	1628.

Nomina Numeralia.

Numeri Cardinales.

Gen. Fœm. Regim.	Gen. Fœm. Abſol.		Gen. Maſcul. Regim.	Gen. Maſcul. Abſol.	
אַחַת	אַחַת	Vna. Vnus.	אַחַד	אֶחָד	1.
שְׁתֵּי	שְׁתַּיִם	Duæ. Duo.	שְׁנֵי	שְׁנַיִם	2.
שְׁלֹשׁ	שָׁלֹשׁ	Tres.	שְׁלֹשֶׁת	שְׁלֹשָׁה	3.
אַרְבַּע	אַרְבַּע	Quatuor.	אַרְבַּעַת	אַרְבָּעָה	4.
חֲמֵשׁ	חָמֵשׁ	Quinque.	חֲמֵשֶׁת	חֲמִשָּׁה	5.
שֵׁשׁ	שֵׁשׁ	Sex.	שֵׁשֶׁת	שִׁשָּׁה	6.
שְׁבַע	שֶׁבַע	Septem.	שִׁבְעַת	שִׁבְעָה	7.
שְׁמוֹנַת	שְׁמוֹנֶה	Octo.	שְׁמוֹנַת	שְׁמוֹנָה	8.
תְּשַׁע	תֵּשַׁע	Nouem.	תִּשְׁעַת	תִּשְׁעָה	9.
עֶשֶׂר	עֶשֶׂר	Decem.	עֲשֶׂרֶת	עֲשָׂרָה	10.

Sequentes

Sequentes voces, & statui absoluto, & Regimini inseruiunt.

	Fœm.		Mascul.
עֶשְׂרֵה	אַחַת Vndecim.		אַחַד 11.
	שְׁתֵּים Duodecim.		שְׁנֵים 12.
	שְׁלֹשׁ Tredecim.		שְׁלשָׁה 13.
	אַרְבַּע Quatuordecim.		אַרְבָּעָה 14.
	חֲמֵשׁ Quindecim.	עָשָׂר	חֲמִשָּׁה 15.
	שֵׁשׁ Sedecim.		שִׁשָּׁה 16.
	שְׁבַע Septemdecim.		שִׁבְעָה 17.
	שְׁמֹנֶה Octodecim.		שְׁמוֹנָה 18.
	תְּשַׁע Nouemdecim.		תִּשְׁעָה 19.

Numeri sequentes Communis generis sunt.

quadraginta 40.	triginta 30.	viginti 20.
אַרְבָּעִים	שְׁלשִׁים	עֶשְׂרִים
septuag. 70.	Sexaginta 60.	quinquag. 50.
שִׁבְעִים	שִׁשִּׁים	חֲמִשִּׁים
	nonaginta 90.	octoginta 80.
	תִּשְׁעִים	שְׁמוֹנִים

Numeri maiores, ab עֶשְׂרִים viginti, *vsque ad* תִּשְׁעִים nonaginta *inclusiuè, communis generis sunt, vt* עֶשְׂרִים אֲנָשִׁים viginti viri,

בְּתוּלוֹת

בְּתוּלוֹת עֶשְׂרִים viginti puellæ; *Numeri verò minores (qui sæpiùs maioribus præponuntur additâ ו copulâ) genere conueniunt cum substantiuis, quæ adijciuntur.*

In fœminino gener.			In Mascul. genere.	
	Vna		Vnus	
	אַחַת		אֶחָד	21.
	Duæ		Duo	
	שְׁתַּיִם		שְׁנַיִם	22.
	Tres		Tres	
	שָׁלֹשׁ		שְׁלֹשָׁה	23.
	Quatuor		Quatuor	
	אַרְבַּע		אַרְבָּעָה	24.
& viginti	Quinq;	& viginti	Quinque	
וְעֶשְׂרִים	חָמֵשׁ	וְעֶשְׂרִים	חֲמִשָּׁה	25.
	Sex		Sex	
	שֵׁשׁ		שִׁשָּׁה	26.
	Septem		Septem	
	שֶׁבַע		שִׁבְעָה	27.
	Octo		Octo	
	שְׁמוֹנֶה		שְׁמוֹנָה	28.
	Nouem		Nouem	
	תֵּשַׁע		תִּשְׁעָה	29.

Hoc

Hoc modo & reliqui maiores numeri, vt שְׁלשִׁים triginta.30. *&c. vsque ad* מֵאָה *centum* 100. *exclusiuè nectuntur cum minoribus, qui & postponi poterunt* עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם viginti(&) duo עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם viginti(&) duæ, 22. מֵאָה Centum 100. *In regimine* מְאַת *In plurali* מֵאוֹת.

מָאתַיִם ducenti, ducentæ, 200. *Minores numeri cum* מֵאָה *in fœminino tantùm genere ponuntur (licet cum substantiuis vtriusque generis copulentur) idque aliquando in statu absoluto, aliquando in regimine.*

מֵאוֹת {
- שְׁלשׁ trecenti, tæ, *quasi dicas* tres centum, &c. 300.
- אַרְבַּע quadringenti, tæ, 400.
- חֲמֵשׁ quingenti, tæ, 500.
- שֵׁשׁ ſexcenti, tæ, 600.
- שֶׁבַע ſeptingenti, tæ, 700.
- שְׁמוֹנֶה octingenti, tæ, 800.
- תְּשַׁע nongenti, tæ, 900.

אֶלֶף Mille 1000. *cum distinctiuis accentibus,* אָלֶף *In plurali* אֲלָפִים millia. *In regimine* אַלְפֵי.

אַלְפַּיִם duo millia, 2000. *pro quo etiam dicitur* שְׁנַיִם אֶלֶף 1. *Par*. 7. 7.

Dictio אֶלֶף *in minoribus numeris, quibus adiungitur, tantùm genus maſculinum admittit. Atque hi quidem numeri cum* אֶלֶף *ſingulari, in ſtatu abſoluto reperiuntur : cum plurali* אַלְפַּיִם *ſæpius in regimine ponuntur, hoc modo.*

	שְׁלֹשָׁה	tria millia.	3000.
	אַרְבָּעָה	quatuor millia.	4000.
	חֲמִשָּׁה	quinque millia.	5000.
	שִׁשָּׁה	ſex millia.	6000.
אֶלֶף	שִׁבְעָה	ſeptem millia.	7000.
	שְׁמוֹנָה	octo millia.	8000.
	תִּשְׁעָה	nouem millia.	9000.
	עֲשָׂרָה	decem millia.	10000.

Idem ſignificat אֲלָפִים *cum ijſdem numeris in regimine poſitis, ut,* שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים tria millia, אַרְבַּעַת אֲלָפִים 4000. *& ſic in reliquis. Etiam vox* רְבָבָה *ſignificat* decem millia, *ſeu* Myriadem, *cuius pluralia ſunt* רִבֹּאוֹת רִבּוֹת רִבּוֹ. *&* רִבּוֹא

אֲלָפִים

עַשְׁתֵּי עָשָׂר אֲלָפִים	vndecim millia	11000
שְׁנֵים עָשָׂר אֶלֶף	duodecim millia	12000
שְׁלֹשָׁה עָשָׂר אֶלֶף	tredecim millia	13000
אַרְבָּעָה עָשָׂר אֶלֶף	quatuordecim mil.	14000
חֲמִשָּׁה עָשָׂר אֶלֶף	quindecim millia.	15000
שִׁשָּׁה עָשָׂר אֶלֶף	ſedecim millia	16000
שִׁבְעָה עָשָׂר אֶלֶף	ſeptēdecim millia	17000
שְׁמוֹנָה עָשָׂר אֶלֶף	octodecim millia	18000
תִּשְׁעָה עָשָׂר אֶלֶף	nouēdecim millia	19000
עֶשְׂרִים אֶלֶף	viginti millia	20000

Pro עֶשְׂרִים אֶלֶף viginti millia, *dicitur etiam* שְׁתֵּי רִבּוֹ & רִבּוֹתַיִם *hoc eſt*, duæ myriades *à* רְבָבָה *de quo paulò antè. Hinc ſequentes numeri vſque ad nonaginta millia, ſubſidio harum duarum vocum* רִבּוֹ & אֶלֶף *dupliciter efferri poſſunt.*

אֶלֶף millia		vel רִבּוֹ	
שְׁלֹשִׁים	triginta	שְׁלֹשׁ	30000
אַרְבָּעִים	quadrag.	אַרְבַּע	40000
חֲמִשִּׁים	quinquag.	חֲמֵשׁ	50000
שִׁשִּׁים	ſexag.	שֵׁשׁ	60000
שִׁבְעִים	ſeptuagin.	שֶׁבַע	70000
שְׁמוֹנִים	octoginta	שְׁמוֹנֶה	80000
תִּשְׁעִים	nonaginta	תֵּשַׁע	90000

His

His omnibus numeris maioribus addi possunt minores numeri (vt in priore paradigmate vocis עֶשְׂרִים) *vsque ad* תִּשְׁעִים nonaginta *inclusiuè, vt* שְׁלשִׁים וְאַחַד אֶלֶף triginta (*millia*) *&* vnum mille, 31000. שְׁלשִׁים וּשְׁנַיִם אֶלֶף triginta(*&*) duo millia 32000. *&c. vsque ad* תִּשְׁעִים וְתִשְׁעָה אֶלֶף nonaginta (*&*) nouem millia. 99000.

מֵאָה אֶלֶף vel (in regimine) מְאַת אֶלֶף centum millia. 100000, *pro quo licebit etiam dicere* עֶשְׂרֵה רִבּוֹת *id est*, decem myriades. *Atque hic duplex loquendi modus in sequentibus quoque seruari poterit.*

אֶלֶף	מָאתַיִם duceta millia. 200000.	רִבּוֹת	עֶשְׂרִים 20. myr.
	שְׁלשׁ מֵאוֹת trecenta millia. 300000.		שְׁלשִׁים 30. myr.
	אַרְבַּע מֵאוֹת quadringeta millia. 400000.		אַרְבָּעִים 40. myr.
	חֲמֵשׁ מֵאוֹת quingenta millia. 500000.		חֲמִשִּׁים 50. myr.
	שֵׁשׁ מֵאוֹת sexcenta millia. 600000.		שִׁשִּׁים 60. myr.

שְׁבַע מֵאוֹת septingenta millia 700000.	שִׁבְעִים 70.myr.
שְׁמוֹנֶה מֵאוֹת octingẽta millia. 800000.	שְׁמוֹנִים 80.myr.
תְּשַׁע מֵאוֹת nongenta. millia. 900000.	תִּשְׁעִים 90.myr.

Alij numeri tam maiores quàm minores hoc modo adduntur עֶשְׂרִים וּמְאַת אֶלֶף centum & viginti millia.

In hoc porrò & similibus aliis exemplis minor numerus in genere maſculino ponitur, quia refertur ad vocem maſculinam אֶלֶף. *Huc ſpectat* מֵאָה רְבָבָה centum myriades, *hoc eſt,* decies centena millia, *ſeu* millia millium, *&* רִבּוֹא רִבּוֹת myrias myriadum, *ſeu*, 100. milliones.

Annotatio.

I. *Maſculina à Tribus vſque ad Decem, terminationem fœmininorum habent, & contrà Fœminina Maſculinorum, (vt ex ipſa horum numerorum recenſione diſcere licet) paucis exceptis, quorum nonnulla etiam vtriuſque generis legun*

leguntur, *vt Gen.* 7. 13. שְׁלֹשֶׁת נְשֵׁי֯ם & tres vxores. *Sic Ezech.* 40. 26. שִׁבְעָה מַעֲלוֹת septem gradus.

II. *Quæ terminationem singularis numeri habent, iunguntur substantiuis pluralibus*, *vt Genes.* 18. 2. שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים tres viri, 1. *Par.* 25. 5. בָּנוֹת שָׁלֹשׁ tres filiæ. *Hoc intelligitur de numeris Denarium non excedentibus. Nam* מֵאָה centum *&* אֶלֶף mille, *cum singularibus nectuntur*, *Deut.* 22. 19. מֵאָה כֶסֶף centum argentei, 2. *Sam.* 19. 17. אֶלֶף אִישׁ mille viri.

III. *Ezech.* 33. 10. *legitur* חַד *pro* אֶחָד vnus. *Gen.* 48. 22. *& alibi* אַחַד *etiam extra regimen inuenitur. Fœmininum* אֶחָת *vnà cum tribus accentibus maioribus habetur pro* אַחַת. *Duo illa* שְׁתַּיִם *&* שְׁנַיִם *cum aliis numeris composita secundum ac tertium punctum mutant in* ֵ , שְׁנֵים *&* שְׁתֵּים. *Cum aliis nominibus aut perdunt* ם, *vt* שְׁנֵי אֲנָשִׁים duo viri, *aut nihil mutant*, *vt* שְׁנַיִם אֲנָשִׁים. *Gen.* 38. 24. *legitur* מִשְּׁלֹשׁ *pro* שְׁלֹשָׁה tres. *Illud* 2. *Samuel.* 12. 6. אַרְבַּעְתַּיִם *exponitur* quadruplum, *licèt dualis sit numeri*, *eodem modo* שִׁבְעָתַיִם septuplum.

Pſ.12.7.Prou. 6.31. *Pro* vndecim *&* vndecimo *dicitur etiam in Maſculino* עַשְׁתֵּי עָשָׂר *& in fœminino* עַשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה. *Hæc autem vox* עַשְׁתֵּי *communis eſt generis, neque extra Regimen reperitur.*

IV. Ex his Numeralibus nonnulla cum affixis quibuſdam leguntur, שְׁנֵיִם duo, ambo, שְׁנֵיהֶם ambo ipſi, שְׁנֵיכֶם ambo vos, שְׁנֵינוּ ambo nos. שְׁלֹשֶׁת tres, שְׁלָשְׁתְּכֶם tres vos. שְׁלָשְׁתָּם tres ipſi, *Num.*12.*v.*4.5. אַרְבָּעָה quatuor. אַרְבַּעְתָּם quatuor ipſi. *Sic* חֲמִשִּׁים quinquaginta, חֲמִשָּׁיו quinquaginta eius, חֲמִשֶּׁיךָ quinquaginta tui, חֲמִשֵּׁיהֶם quinquaginta eorum, *&c.*

V. Idem ſubſtantiuum cum pluribus numeris bis, ter, aut etiam ſæpiùs exprimitur, vbi Latinè tantum ſemel ponitur. Veluti Geneſ. 5. 27. וַיִּהְיוּ כָּל־יְמֵי מְתוּשֶׁלַח תֵּשַׁע וְשִׁשִּׁים שָׁנָה וּתְשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה׃ *ad verbum*: Et fuerunt omnes dies Methuſelach nouem & ſexaginta anni & nongenti anni. *Hîc* שָׁנָה *bis reperitur. Noſter ita vertit*: Et facti ſunt omnes dies Mathuſalæ nongenti ſexaginta nouem anni.

anni. *Sic sæpiùs eodem libro, in cuius cap.23. 1.* וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשֶׁבַע שָׁנִים׃ *ad verbum* : Et fuit vita Saræ centum anni, & viginti anni, & ſeptem anni. *Hîc* שָׁנָה annus *ter ponitur*, *cùm noſter ita rectè verterit:* Vixit Sara centum viginti ſeptem annis. *Reperitur etiam cum numeris ſola copula ſæpiùs iterata, vt Exod. 6. v. 16.* וּשְׁנֵי חַיֵּי לֵוִי שֶׁבַע וּשְׁלשִׁים וּמְאַת שָׁנָה Et anni vitæ Leui, ſeptem & triginta & centum anni. *Ex quibus ſatis colligitur, quomodo minores maioribus numeris adiungendi; verbi gratia,* שֵׁשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף *ſunt* ſexcenta millia, 600000. *Si autem dicas,* שֵׁשׁ־מֵאוֹת וָאֶלֶף *ſunt tantùm* mille ſexcenti 1600. שֵׁשׁ וּמֵאָה וָאֶלֶף *ſunt* mille, centum, ſex, 1106. שֵׁשׁ וּמְאַת אֶלֶף *ſunt* centum & ſex millia, 106000. *quia* אֶלֶף *etiam ad* שֵׁשׁ *per zeugma retrahitur.*

NVMERI ORDINALES.

Fœmininus.	Maſculinus.
רִאשׁוֹנָה prima.	רִאשׁוֹן primus.
שֵׁנִית ſecunda.	שֵׁנִי ſecundus.

שְׁלִישִׁית	tertia.	שְׁלִישִׁי	tertius.
רְבִיעִית	quarta.	רְבִיעִי	quartus.
חֲמִישִׁית	quinta.	חֲמִישִׁי	quintus.
שִׁשִּׁית	ſexta.	שִׁשִּׁי	ſextus.
שְׁבִיעִית	ſeptima.	שְׁבִיעִי	ſeptimus.
שְׁמִינִית	octaua.	שְׁמִינִי	octauus.
תְּשִׁיעִית	nona.	תְּשִׁיעִי	nonus.
עֲשִׂירִית	decima.	עֲשִׂירִי	decimus.

Pro ſequentibus Ordinalibus vtuntur Hebræi numeris Cardinalibus ſuprà expoſitis, vt

vel אַחַת עֶשְׂרֵה עַשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה vndecima.	*vel* אַחַד עָשָׂר עַשְׁתֵּי עָשָׂר vndecimus.
שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה duodecima.	שְׁנֵים עָשָׂר duodecimus.
שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה decima tertia.	שְׁלֹשָׁה עָשָׂר decimus *&c. vt ſuprà.* tertius.
תְּשַׁע עֶשְׂרֵה decima nona	תִּשְׁעָה עָשָׂר decimus nonus.

עֶשְׂרִים (*communis generis*) vigeſimus & vigeſima.

אֶחָד וְעֶשְׂרִים vigeſimus primus.

וְעֶשְׂרִים

אַחַת וְעֶשְׂרִים vigeſima prima.
שֵׁנִים וְעֶשְׂרִים vigeſimus ſecundus.
שְׁתַּיִם וְעֶשְׂרִים vigeſima ſecunda, *&c. vt ſupra.*
מֵאָה centeſimus & centeſima. מָאתַיִם ducenteſimus & ducenteſima. שְׁלֹשׁ מֵאָה treccenteſimus; & trecenteſima, &c.
אֶלֶף milleſimus & milleſima. *Atque hoc modo alij numeri Cardinales ſequentes pro ordinalibus ſeparatim & coniunctim vſurpari poſſunt, quamuis ſacra ſcriptura non omnium exempla ſuppeditet. Verum quia vterque numerus iſte voce omnino conuenit, ac conſequenter dubiam ſignificationem perſæpe efficit (nam exempli gratia,* עֶשְׂרִים שָׁנָה *ſignificare poteſt* viginti annos, *&*, vigeſimum annum) *ex orationis ſerie ſeu ſenſu colligendum eſt, vter numerus Cardinalis an Ordinalis talibus, in locis accipiendus ſit.*

ANNOTATIO.

Fœminina Ordinalia etiam in ה *formătur, vt* שְׁנִיָּה ſecunda, שְׁלִישִׁיָּה tertia, חֲמִישִׁיָּה quinta, שִׁשִּׁיָּה ſexta, שְׁבִיעִיָּה ſeptima, שְׁמִינִיָּה octaua,

 תְּשִׁיעִיָּה

תְּשִׁיעִיָּה nona, עֲשִׂירִיָּה decima. *Horum pluralia formantur in* יוֹת, *vt* שְׁנִיּוֹת ſecundæ. *Terminatio prior in* ית *non ſolùm ordinem, ſed etiam partem ſignificat, vt* שִׁשִּׁית *Ezech.* 4. 11. ſexta pars.

II. Quædam aliam præterea formam admittunt, vt מִשְׁנֶה ſecundus, duplex(*Quod in regimine cum fœminino reperitur, Deut.* 17. 18. *&* ſcribet tibi אֶת־מִשְׁנֵה הַתּוֹרָה ſecundã legem) *Exod.* 16. *v.* 5. duplum. שָׁלִשׁ tertius, *ſeu* tertianus, רִבֵּעַ quartus, *ſeu* quartanus, רוֹבַע *&* רֶבַע *ſignificant* quartam partem *ſicut* חֹמֶשׁ quintam partem. *Numeri aliquot Cardinales etiam infra* decem *pro Ordinalibus nonnunquam ſumuntur. Vnde illud Gen.* 1. 5. *Et fuit mane, dies* אֶחָד vnus, *rectè exponitur*, primus, *prout ſequentia Ordinalia* שֵׁנִי *pro quo ponitur* שְׁתַּיִם *Agg.* 2. *v.* 11. ſecundus: שְׁלִישִׁי, *&c.* *declarant. In plurali* אֲחָדִים *Gen.* 11. *v.* 1. *ſignificat* ijdem, *Gen.* 27. *v.* 44. aliquot.

NVMERI ADVERBIALES.

Hos numeros *ſemel, bis, ter, quater, quinque,*

quinque, &c. ſi propriè loquendum ſit, Hebræi non habent. Eos tamen plerunque per nomen פַּעַם quod *vicem* ſignificat, ſupplere ſolent, additis deinde numeris Cardinalibus fœmininis (quorum tamen loco aliquando etiam maſculini leguntur) quos res poſtulat, hoc modo:

אַחַת פַּעַם		Semel, vel vna vice.
פַּעֲמַיִם		Bis, vel duabus vicibus.
שָׁלֹשׁ פְּעָמִים		Ter, vel tribus vicibus.
אַרְבַּע		Quater.
חָמֵשׁ		Quinquies.
שֵׁשׁ		Sexies.
שֶׁבַע	פְּעָמִים	Septies.
שְׁמוֹנֶה		Octies.
תֵּשַׁע		Nouies.
עֶשֶׂר		Decies.

Cum ſequentibus numeris pluralibus ponitur פַּעַם *in ſingulari, iuxta regulam datam pag.* 307.

עֶשְׂרִים▭		vicies.
שְׁלֹשִׁים▭		tricies.
אַרְבָּעִים▭		quadragies.
חֲמִשִּׁים▭		quinquagies.
שִׁשִּׁים▭		ſexagies.
שִׁבְעִים▭		ſeptuagies.
שְׁמוֹנִים▭	פַּעַם▭	octogies.
תִּשְׁעִים▭		nonagies.
מֵאָה		centies.
מָאתַיִם▭		ducenties.
שְׁלֹשׁ מֵאָה &c.		trecenties.
אֶלֶף		millies.
אַלְפַּיִם▭		bis millies.
שְׁלֹשָׁה אֶלֶף		ter millies.

& ſic vlterius.

ANNOTAT.

In eadem ſignificatione cum numeris Cardinalibus inſtar nominis פַּעַם▭ *iunguntur duo alia nomina in plurali, nimirum* מֹנִים▭ (*cuius ſingulare non extat*) *à* מָנָה numerare, *&* רְגָלִים▭ *à* רֶגֶל pes, *veluti Gen.*31.7. mutauit mercedē meā עֲשֶׂרֶת מֹנִים▭ decem vicibus, *ſeu*

seu numeris, *&* *Exod.* 23. 14. שָׁלֹשׁ רְגָלִים tribus vicibus *seu* gressibus. *In priore tamen loco numerum masculinum*, *in posteriore fæmininum additum obseruare licet*. *Exod.*30.10. *solùm positum reperitur* אַחַת vna, *supple*, vice, *&* *Gen.*18.32. פַּעַם.

De Mensibus Hebræorum.

Mensis ab Hebræis חֹדֶשׁ *vocatur ab* חָדַשׁ renouauit, *quòd in eo Luna innouetur* : *quanquam hoc quoque nomine appellentur* Calendæ, *seu* primus dies mensis. *Vocatur item mensis* יֶרַח, *quæ vox aliàs* Lunam *significat*. *Porrò de mensibus hæc potissimum dicenda occurrunt*. Vnum *est*, *Hebræis duplex fuisse anni initium*, *sicut etiam duplicem annum*, sacrum *scilicet &* vulgarem. *Annus* sacer *numerabatur ordine solemnitatum*, *incipiebatque fere ab æquinoctio verno*: *quo tempore Israelitæ ex Ægypto egressi sunt*. Vulgaris *inchoabatur ab æquinoctio autũnali*, *quẽ Moses quantũ ad nũdinationes rerũ venalium*, *aliaque publica negotia attinet*, *etiam post hunc sacrum institutum reliquit*.

Alterum

Alterum *est, Hebræos menses, non Solis, sed Lunæ cursu metiri, ob eamque causam fieri, vt Hebraici non ex æquo mensibus nostris respondeant.* Tertium *est, pleraque mensium nomina, quæ adferemus, Chaldaica potiùs esse quàm Hebraica, ideóque non vsitata fuisse Hebræis ante captiuitatem Babylonicam, neque inueniri, nisi in libris, post illam conscriptis. Cæterùm ante captiuitatem menses frequentiùs suo notabantur ordine,* Primus, secundus, *prout in scriptura sacra obseruare licet, quamuis dubitandum non sit, quin alia præterea nomina, siue ea propria, siue epitheta duntaxat appellare placeat, tum habuerint, de quibus paulò pòst. Verùm iam ipsa mensium nomina, seruato sacri anni ordine, proponamus.*

Primus, *est* נִיסָן Nisan, 2. *Esd.* 2. 1. *cui apud Romanos respondet pars Martij, & pars Aprilis: quod item de cæteris mensibus sequentibus intelligendum est. Etymon huius vocis incertum. Exod.* 13. 4. *appellatur* אָבִיב virens, *quòd eo tempore omnia iam vireant: ideo Lxx. verterunt* ἐν μηνὶ τῶν νέων in mense nouorum,

rum, *hoc est*, initio veris.

Secundus, *est* אִיָּר Ijar (*vox hæc peregrina*) *vocaturque* 1. *Reg.* 6.1. זִו ziu, *eò quòd in eo conspiciatur arborum amœnitas & splendor, qui* זִיו *dicitur. Respondet ex parte nostro Aprili.*

Tertius סִיוָן Sivan, *Esth.* 8. 9. *vox itidem peregrina. Respondet ex parte nostro Maio.*

Quartus, תַּמּוּז Tammuz. *Iunium Hebræi hac voce appellant, quæ Ezech.* 8. 14. *à S. Hieronymo pro* Adonide *accipitur.*

Quintus, אָב Av. *Respondet partim nostro Iulio.*

Sextus, אֱלוּל Elul, *Neh.* 6. 15. & 1. *Mach.* 14. 28. *Respondet partim nostro Augusto.*

Septimus, תִּשְׁרִי Tischri. *Respondet partim nostro Septembri, estque initium anni vulgaris. Etymon probabiliter sumitur à Chaldaica radice* שְׁרָא remittere debita, parcere, condonare. *Hoc enim mense Iudæi præter festum dedicationis templi & tabernaculorum, agunt etiam solemnitatem expiationis. Dicitur præterea* 1. *Reg.* 8. 2. *mensis* אֵיתָנִים Ethanim, *hoc est*, fortitudinum *seu* virium, *quòd videlicet*

tum

tum omnia ad maturitatem & ſummum incrementum peruenerint. Alij alias τῦ Ethanim rationes afferunt.

Octauus מַרְחֶשְׁוָן Marcheſvan. *Reſpondet partim noſtro Octobri. 1. Reg. 6. 38. vocatur menſis* בּוּל Bul *quaſi à* מַבּוּל inundatio, *propter multitudinem pluuiarum, quæ hoc menſe decidere ſolent.*

Nonus, כִּסְלֵו *ſeu* כִּסְלֵו Kisleu aut Caſleu, *Zach. 7. 1. Reſpondet partim noſtro Nouembri. Etymon quidam deduci volunt à* כְּסִיל *quod etiam* inconſtantem *ſignificat, quòd eo menſe Orion oriatur (qui Iob. 9. 8.* כְּסִיל *dicitur) magnaque ſit cœli inconſtantia & intemperies.*

Decimus, טֵבֵת Teveth, *Eſth. 2. 16. Reſpondet ferè noſtro Decembri.*

Vndecimus, שבט. *S. Hieronymus & 70. legunt* Sabat. *Zach. 1. 7. Iudæi verò* שְׁבָט Schebat. *Reſpondet partim noſtro Ianuario.*

Duodecimus, אֲדָר Adar, *Eſth. 9. 1. Reſpondet partim noſtro Februario.*

Eſt præterea Hebræis וַאֲדָר Vaadar, *ſecundus Februarius, quando annus eſt 13. menſium*

ſium vnoquoque vel triennio vel biennio: nempe ſepties intra nouemdecim annorum cyclum, quibus Luna ſuo reditu, ſolitum planè abſoluit circulum. Habet autem dies 30.

CAPVT XII.

De inueſtigatione Thematum ſeu Radicum.

LEXICA *Hebræorum non continent ordine Alphabetico nomina, verba, ac cæteras dictiones, ſed ſolùm themata ſiue radices, quibus ſubijciunt eas omnes voces, quæ ab illis deriuantur. Vt igitur, quocunque vocabulo oblato, Radicem eius inueſtigare poſſimus, primùm mandanda eſt memoriæ diuiſio literarum in vndecim radicales his vocibus comprehenſas* גַּט חָסֵר קָצַר זַעַף *vndecim ſeruiles* מֹשֶׁה אֵיתָן וְכָלֵב.

Deinde ſciendum eſt, ex vndecim ſeruilibus quatuor eſſe, quæ etſi initio dictionis aliquando ſeruiant, tamen in medio ac fine, ſemper ſunt

de

de themate, videlicet, אֶלְבַּשׁ, *licet per coniunctionem plurium vocum aliquando sint in medio seruiles, vt* וּלְבֵן & filio. *Rursum alias quatuor in principio, & fine dictionis non raro seruire, in medio autem semper ad radicem pertinere, videlicet* מְנֹכְח *licet similiter aliquando per coniunctionem vocum sint in medio, vt* וּמְלַמֵּר & docens. *Denique reliquas tres* תְּוֹי *in principio, medio, & fine radicales & seruiles esse posse. Quibus obseruatis, oblata voce, cuius radicem quærimus, initio remouendæ sunt omnes literæ seruiles: & si quidem remanent literæ tres radicales, (vel plures, vel etiam tantùm duæ, quanquam paucæ sint radices duarum literarum vel plurium, quàm trium) eæ sine dubio radicem efficiunt. Quòd si remotis seruilibus, non manent tres literæ semper radicales, videndum est, num ex seruilibus nonnullæ sint reponendæ, quippe cum earum aliquæ, in medio semper sint de themate, vt* מְנֹכְח, *aliquæ etiam in medio & fine, vt* אֶלְבַּשׁ, *aliquæ demum, vt* תְּוֹי *saltem possint esse, & quidem vbique, radicales. Si verò neque hoc modo Radix prodeat, recurrendum*

rendum eſt ad Imperfecta, hoc eſt, ad Quieſcentia vel Defectiua, & idcirco plerumque vel præponendum Nun aut Iod, vel inſerendum Vau aut Iod, aut adiungendum Aleph aut He, vel certè tertia duplicanda.

Facilior fortè modus fuerit, remouere literas, quæ facilè noſcuntur non eſſe de themate, vt formatiuas perſonarum & temporum in verbis, Affixa, Coniunctionem ו &, *articulos, &c. Quòd ſi his remotis non manent radicales, plerumque, vox ex imperfectis erit, & idcirco ferè præponendum Nun, vel Iod, &c. vt paulò antè dictum.*

Eſt alius perutilis modus, vt nimirum diligenter ad nominum verborumque ſignificationes attendamus. Qui enim nouit, נָזַר *idem eſſe quod* coxit, *dubitare non poteſt, quin illud Gen.* 25. 29. וַיָּזֶד *ſignificet* & coxit. *item qui nouit* אֹזֶן *idem eſſe, quod* aurem, *& verbum ab eo deductum, idem ſignificare, quod* auribus percipere, *vel* aures inclinare, *facile iudicabit illud Prou.* 17. 4. fallax מֵזִין obtemperat (auſcultat) labiis mendacibus, *eſſe deductum*

ctum ab אָוֶן, *& perfectum esse* מְאֻוָּן. *Sic etiam quia* בֵּן filius, *à* בָּנָה ædificauit, *deriuatur, quòd sit quasi ædificium patris, colligendum erit, etiam* בַּת filiam, *quasi* בְּנַת *vel* בֶּנֶת, *vt & alia quædam, ab eadem radice deriuari, quandoquidem & filia parentum opus, & in veris radicibus indagandis maxima significationis ratio habenda est.*

Radices plurium quàm trium literarum à Lexicographis ponuntur in fine vocum cuiusque literæ initialis, vt אַבְנֵט balteus, cingulum, *post omnes voces inchoatas ab* א. בַּרְזֶל ferrum, *post inchoatas à* ב, *& ita in cæteris.*

INSTITV

INSTITVTIONVM HEBRAICARVM PARS QVINTA DE SYNTAXI.

Ea potiſsimùm hac parte proſequemur quorum ignoratio non paruum adferre ſolet diſcendi cupidis impedimentum, & quorum pleraque Hebræis ſunt propria.

CAPVT I.

De Conſtructione Nominum.

1. ETsi ſubſtantiuum & adiectiuum in genere & numero plerumque conueniant, (*eadem eſt ratio Pronominum & Participiorum*) aliquando tamen diſſentiunt, vt Exod.11. 6. צְעָקָה כָּמֹוהוּ *clamatio, qualis ipſe* (*pro* ipſa) *non fuit*, &c.

Zach. 5. 10. *Quò* הֵמָּה מוֹלִכוֹת *istæ deferunt amphoram?* Isa. 19. *Tradam Ægyptum in manu* אֲדֹנִים קָשֶׁה *dominorum crudelis*, pro *crudelium*. Gen. 27. אֹרְרֶיךָ אָרוּר וּמְבָרְכֶיךָ בָּרוּךְ *maledicentes tibi maledictus, & benedicentes tibi benedictus.* apparet tamen hîc etiam partitio, quasi dicat, *quicunque maledixerit tibi, sit ille maledictus*, &c.

2. Quando duo nomina substantiua rerum diuersarum in oratione continuantur, alterum erit in Regimine huic linguæ proprio, de quo dicitur p. 2. cap. 4. Hanc regulam imitantur participia, vt Psal. 5. 6. פֹּעֲלֵי אָוֶן *operantes iniquitatis*, pro *iniquitatem*, Psal. 32. 1. כְּסוּי חֲטָאָה נְשׂוּי־פֶּשַׁע *remissus iniquitatis, tectus peccati*, id est, *cuius iniquitas est remissa, cuius peccatum est tectum.* Imò & ipsa verba, vt Num. 21. 5. לָשֶׁבֶת עָר *ad inhabitandum Ar*, siue, *vt requiescerent in Ar.* Gen. 38. 9. נְתָן־זֶרַע *dare semen.*

3. Atque hæc Regiminis ratio in diuersis nominibus apud Hebræos continuatur, vt Iof. 10. 24. *Et ait* אֶל־קְצִינֵי אַנְשֵׁי מִלְחָמָה *ad*

ad principes virorum belli. Solet tamen quandoque ſubſtantiuum habere formam regiminis, etiam non ſequente Genitiuo, ſed literis שֶׁבְּלָם, vt Eccl. 11. 3. מְקוֹם שֶׁיִּפּוֹל, *loco, quo cecidit.* 2. Sam. 1. 21. הָרֵי בַגִּלְבֹּעַ *montes in Gelboe.* Iob. 18. 2. קִנְצֵי לְמִלִּין *fines ſermonibus.* Ezech. 13. 2. נְבִיאֵי מִלִּבָּם *prophetæ ex corde ſuo.*

4. Status abſolutus ponitur nonnunquam pro regimine, vt 2. Reg. 7. 1. סְאָה־סֹלֶת *ſatum*, ſeu *modius ſimilæ.* Prou. 22. 21. אֲמָרִים אֱמֶת *eloquia veritatis.* Ezech. 22. 18. סִיגִים כֶּסֶף *ſcoriæ argenti.* 2. Par. 4. 13. שְׁנַיִם טוּרִים רִמּוֹנִים *duo ordines malorum granatorum.* Et vice verſa, regimen ponitur pro ſtatu abſoluto, vt Iſa. 33. 6. חָכְמַת וָדָעַת *ſapientia & ſcientia.* Pſ. 77. מַלְאֲכֵי רָעִים *angeli mali.* Iſa. 17. 10. נִטְעֵי נַעֲמָנִים *plantationes fideles*, vbi ע pro א in ſecunda dictione.

5. Genitiuus nominis ſubſtantiui fœminini ſæpe loco adiectiui ponitur, vt Exod. 3. 5. אַדְמַת־קֹדֶשׁ *terra ſanctitatis*, pro, *ſancta*, Iob. 34. 10. & 34. אַנְשֵׁי לֵבָב *viri cordis*,

pro, *cordati*, siue *intelligentes*. Ruth. 3. 11. אֵשֶׁת חַיִל *mulier virtutis*, id est, *virtute prædita*. Ita dicunt: *viri nominis*, id est, *famosi* seu *celebres*: *viri numeri*, id est, *pauci, quos facilè numeres. Viri verborum vel labiorum*, id est, *eloquentes vel loquaces*.

6. Adiectiuum fœmininum etiam in plurali absolutè ponitur, quemadmodum apud Latinos neutrum, vt Psalm. 12. 4. לָשׁוֹן מְדַבֶּרֶת גְּדֹלוֹת *linguam magniloquam*, id est, *magna iactantem*. Iob 5. 9. עֹשֶׂה גְדֹלוֹת וְאֵין חֵקֶר נִפְלָאוֹת עַד־אֵין מִסְפָּר, *Qui facit magna & inscrutabilia, & mirabilia absque numero*: videatur annotatio pag. 30. 12.

7. Pluralis numerus accipi solet pro vno de singularibus, vt Iud. 12. 7. *Mortuus est & sepultus* בְּעָרֵי גִלְעָד *in ciuitatibus Galaad*, id est, *in vna earum*; nisi י pro ו sit positum. Zach. 9. 9. *super pullum filium* אֲתֹנוֹת *asinarum*, id est, *vnius earum*.

8. Abstracta pro concretis ponuntur, modò actiuè, modò passiuè sumpta, vt Psal. 18. 2. *Diligam te, Domine*, חִזְקִי *fortitudo*

mea,

mea, id eſt, *qui me fortem efficis*. Pſal.91.9. *Tu es ſpes mea* מַחְסִי id eſt, *is*, *in quo ſpero*, Gen. 31.42. *Timor Iſaac*, פַּחַד יִצְחָק, id eſt, *Deus, timebatur & colebatur ab Iſaac.*

9. Adiectiua, quæ apud Latinos regunt ablatiuum, hîc habent modum regiminis ac proinde genitiui, vt Ioel. 2.5. עֱרוּךְ מִלְחָמָה *inſtructus belli*, pro, *bello*. Pſal.24.4. נְקִי כַפַּיִם וּבַר לֵבָב *innocens manuum, & mundus cordis*, *pro manibus*, *corde*.

10. Verbalia actionem ſignificantia & in regimine poſita interdum caſus ſuorũ verborum admittunt, vt Amos 4. 11. כְּמַהְפֵּכַת אֱלֹהִים אֶת־סְדוֹם *ſecundum euerſionem Dei Sodomã*, id eſt, *ſicut euertit Deus Sodomam*. 2. Paral. 2.11. בְּאַהֲבַת יְהוָה אֶת־עַמּוֹ *in amore Domini populum ſuum*, id eſt, *quia dilexit Dominus populum ſuum. Hoc tamen exemplum etiam ad 2. reg. referri poteſt.*

11. Comparatiuum exprimunt Hebræi beneficio præpoſitionis מִן ſeu literæ מ. pro מִן poſitæ, vt Cant.1.2. טוֹבִים דֹּדֶיךָ מִיָּיִן *boni amores tui præ vino*, id eſt, *meliores vino*.

Sic Psal. 45. 3. יָפְיָפִיתָ מִבְּנֵי אָדָם *speciosus forma præ filiis hominum.* Psal. 117. טוֹב לַחֲסוֹת בַּיהוָֹה מִבְּטֹחַ בִּנְדִיבִים, *Bonum est sperare in Domino, quàm sperare in Principibus*, & alia sexcenta. Reddunt etiam per nomen in genitiuo positum, vt Psal. 89. 28. *Excelsus* לְמַלְכֵי־אָרֶץ *regum*, siue *præ regibus terræ*. Item per עַל, *vt* Deut. 23. v. 19. עֶלְיוֹן עַל כָּל־הַגּוֹיִם *excelsior omnibus gentibus*.

12. Superlatiuus apud Hebræos his ferè modis exprimitur. I. per aduerbium מְאֹד, vt Gen. 1. *Vidit Deus cuncta, quæ fecerat, & erant valde bona* מְאֹד טוֹב id est, *optima*. *II.* per copulationem substantiui cum alio substantiuo, vt Psal. 36. 4. *Verba eius iniquitas & dolus* אָוֶן וּמִרְמָה, id est, *dolosissima & iniquissima*. III. per genitiuum pluralem siue diuersi nominis, vt Isa. 53. 3. אִישׁ מַכְאֹבוֹת *vir dolorum*, id est, *summis affectus doloribus*. 1. Sam. 21 7 אַבִּיר הָרֹעִים *potentissimus pastorum*: siue nominis eiusdem, vt Cant. 1. 1. שִׁיר הַשִּׁירִים *Canticum canticorum*. Eccl. 1. 2. הֲבֵל הֲבָלִים *vanitas vanitatum*. IV. per geni

genitiuum singularis numeri, vt Ps.61.4. *Turris fortitudinis*, מִגְדַּל־עֹז, id est, *turris fortissima*. V. per seruilem literam ב, vt Cant. 1.8. הַיָּפָה בַּנָּשִׁים *O pulcherrima mulierum*.

13. Ad amplificationem & excellentiam vtuntur Hebræi nominibus Dei, vt Psal. 80. 11. *arbusta eius sicut* אַרְזֵי אֵל *cedros Dei*, id est, *procerissimas*. Sic etiam dicitur, Ps. 36.7. הַרְרֵי־אֵל *montes Dei*, id est, *maximi*. Ps. 98. 3. יְשׁוּעַת אֱלֹהֵינוּ *salutare Dei nostri*, id est, *salus eximia Deoque digna*. Item duo coniungunt substantiua, quæ idem significent, vt Ps. 40. 3. *Eduxit me de lacu miseriæ*, *&* מִטִּיט הַיָּוֵן *de luto fæcis* seu *cœni*, id est, *de luto densissimo*.

14. Defectum diminutiui propriè dicti solent per eiusdem nominis iterationem compensare, vt 1. Sam. 1. 24. *Puer autem adhuc erat infantulus* הַנַּעַר נָעַר. Possunt etiam per adiectiuum, vt Cant. 8.8. אָחוֹת לָנוּ קְטַנָּה *soror nostra parua* seu *paruula est*. Aut adiuncto aduerbio מְאֹד קְטַנָּה *valde parua*. צָעִיר מְאֹד *adolescentulus*. Psalm. 119.141. צָעִיר מְאֹד

valde adolescentulus.

15. Distributiua per eiusdem nominis iterationem redduntur, vt Gen. 7. 2. *Ex omnibus animantibus mundis tolles* שִׁבְעָה שִׁבְעָה *septem septem*, id est, *septena.* Gen. 32. 16. *Et dedit in manus seruorum suorum* עֵדֶר עֵדֶר *gregem, gregem*, id est, *singulos greges.* Is. 58. 2. אוֹתִי יוֹם יוֹם יִדְרֹשׁוּן, *me die die quærunt*, id est, *per singulos dies.* Per eandem significatur etiam diuersitas, vt Prouerb. 20. 10. אֶבֶן וָאֶבֶן אֵיפָה וְאֵיפָה *pondus & pondus, mensura & mensura* (id est, ad fraudes varia) *vtrumque abominabile est apud Deum.*

16. Vniuersitas seu multitudo significatur per idem nomen geminatum in diuerso genere, vt Isa. 31. *validum & fortem*, seu *validam*, מַשְׁעֵן וּמַשְׁעֵנָה quasi dicas, *sustentatorem & sustentatricem*, id est, *omne robur.* Eccl. 2. 8. *cantores & cantatrices* שָׁרִים וְשָׁרוֹת id est, *omne genus musicorum.* Ier. 7. 34. *vox sponsi, & vox sponsæ*, id est, *omnis lætitia, plaususque nuptialis.* Multitudo significatur etiam per nomen in eodem repetitum

gene

genere, vt Genes.14. 10. *vallis autem siluestris habebat multos puteos* בֶּאֱרֹת בֶּאֱרֹת *bituminis.*

17. Quia Hebræi carent propriis reciprocis, pro iis vtuntur affixis tertiæ personæ, vt Isa. 6. 2. *Duabus velabant* פָּנָיו *faciem eius*, id est, quisque suam, *& duabus velabant* רַגְלָיו *pedes eius*, id est, quisque suos *& duabus volabant.* Psal. 141. 10. *cadent in retiaculo eius* בְמַכְמֹרָיו, *peccatores*, id est, *quisque in suo*, vel, *in sua quisque retiacula*, nisi malis per *eius* referri iniquitatem, vel subaudiri Diabolũ. Ps.25.22. *libera Deus Israel ex omnibus* צָרוֹתָיו *tribulationibus suis.* & Psalm. 130. 8. *Ipse redimet Israel ex omnibus* עֲוֹנֹתָיו *iniquitatibus eius*, in quibus duobus exemplis vides idem affixum modò reciprocè, modò tantùm relatiuè accipi.

18. Relatiuum אֲשֶׁר & antecedens non possunt non conuenire; cùm illud vtriusque & generis, & numeri sit, nec in casus inflectatur modò: tamen relatiuum omitti

omittitur, vt Pſ.18.44. עַם לֹא יָדַעְתִּי יַעַבְדוּנִי *populus* (אֲשֶׁר *quem*) *non cognoui, ſeruiuit mihi:* modò ipſum antecedens, Ruth. 2.9. וְשָׁתִית מֵאֲשֶׁר יִשְׁאֲבוּן *& bibe de* (מַיִם *aqua*) *quam hauſerint*. Geneſ.44.1. וַיְצַו אֶת־אֲשֶׁר עַל־בֵּיתוֹ *Et præcepit, qui ſuper domum ſuam*, id eſt, *præcepit ei, qui*, &c. ſiue, *diſpenſatori domus ſuæ*.

19. Poſt relatiuum paſſim additur ſequenti voci aliud relatiuum, ſeu pronomen affixum, vel redundans, vel emphaticum; vt Gen.1.11. אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ *cuius ſemen eius in ipſo*. Pſal.1.4. כַּמֹּץ אֲשֶׁר־תִּדְּפֶנּוּ רוּחַ *ſicut puluis* ſeu *gluma quam proijciet eam ventus*. Hinc illud Pſal. 19.4. *quorum non audiantur voces eorum*. Item Pſal.122.4. *Cuius participatio eius in idipſum*; pro, *cuius participatio pariter*, & alia non pauca hunc Hebraiſmum imitantia. Eſt etiam vbi hoc affixum ſolùm ſine relatiuo ponitur, vt Iob 5.17. אַשְׁרֵי אֱנוֹשׁ יוֹכִחֶנּוּ אֱלוֹהַּ *Beatus homo, quem corripit Deus*.

20. Vſitatum eſt Hebræis ponere nomina

minatiuum nominis, cuius poſtea caſum alium per affixum, vel aliter referunt, vt Pſ.11. 4. יְהוָה בַּשָּׁמַיִם כִּסְאוֹ *Dominus in cælo ſedes eius*, pro, *Dominus in cælo ſedes*. Num.5. 12. אִישׁ אִישׁ כִּי תִשְׂטֶה אִשְׁתּוֹ, *Vir, vir, ſi declinauerit vxor eius*, id eſt, *cuiuſcunque vxor errauerit:* nam אִישׁ pro *vnoquoque* etiam non geminatum ſolet accipi. Pſ. 90. יְמֵי־שְׁנוֹתֵינוּ בָהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה *Dies annorum noſtrorum in ipſis ſeptuaginta anni*, id eſt, *in ipſis diebus annorum noſtrorum* (ſunt) *ſeptuaginta anni.*

21. Relatiuum ponitur interdum ante ſuum antecedens, vel id refert, quod mente cogitatur, vt Exod.2. וַתִּרְאֵהוּ אֶת־הַיֶּלֶד *& vidit eum puerum*. Pſ. 87.1. יְסוּדָתוֹ *fundamentum eius* (glorioſæ ciuitatis Dei, de qua v. 3.) *in montibus ſanctis*. Prou.7.8. *conſidero vecordem iuuenem, qui tranſit per plateam iuxta* פִּנָּהּ *angulum eius*, *& prope viam* בֵּיתָהּ *domus illius*, (mulieris ſcilicet, de qua v.10.) *graditur*. Cant.3.3. *Num* אֵת שֶׁאָהֲבָה *quem diligit anima mea vidiſti?* ad cuius imitationem

nem illa feruens amore Ioan. 20. 15. dicebat. *Domine, si tu sustulisti eum, dicito mihi.*
22. Ipsum antecedens non rarò ponitur loco relatiui, maximè si nomen proprium sit, vt eundem esse, de quo dicitur, dubitari omnino non possit. vt Gen. 5. 1. *Creauit Deus hominem, ad similitudinem* אֱלֹהִים *Dei* (pro, *suam*) *fecit illum.* Gen. 4. 23. *Dixit Lamech uxoribus suis Adæ & Sellæ: audite vocem meam* נְשֵׁי לֶמֶךְ *vxores Lamech*, pro, *vxores meæ.*

CAPVT II.

De Constructione verborum.

1. VERBVM personale finiti modi antecedit nominatiuus eiusdem plerumque generis, numeri & personæ, vt אֲנִי אָמַרְתִּי *ego dixi.* אַתָּה תְּבָרֵךְ *tu benedices.* יְהִי אוֹר *fiat lux.*

2. Verbum generis masculini iungitur quan

quandoque cum nomine generis fœminini,& viciſſim nomen maſculinum cum verbo fœminino, vt 1. Sam.25. 27. *Suſcipe benedictionem, quam* הֵבִיא שִׁפְחָתְךָ *attulit ancilla tua.* 2. Sam. 13. 39. וַתְּכַל דָּוִד *ceſſauitque Dauid.*Eccl.10.15. עֲמַל הַכְּסִילִים תְּיַגְּעֶנּוּ *labor ſtultorum affliget eum*, ſiue *eos*, id eſt, *vnumquemque ſtultorum.* In illo Cant. 2. 7. *adiuro vos* אֶתְכֶם *filiæ Ieruſalem, per capreas ceruoſque camporum, ne ſuſcitetis* תָּעִירוּ *neque euigilare faciatis* תְּעוֹרְרוּ *dilectam*, genus etiam pronominis mutatum cernis.

3. Verbum numeri pluralis iungitur interdum cum nomine numeri ſingularis, vt Hag.2. 8. וּבָאוּ חֶמְדַּת גּוֹיִם *& venient deſiderium gentium.* Sed locus iſte valde probabiliter olim aliter habuit, quemadmodum videre licet apud P. Riber. in eundem. Poteſt etiam ad Regul.4.referri, quæ ſequitur. Certius eſt tum id potiſſimum fieri, cùm nomen ſingulare collectiuum eſt, multoſque complectitur, vt Pſal.68.11. חַיָּתְךָ יָשְׁבוּ -- בָהּ *animal tuum habitabunt*

habitabunt in ea, pro *animalia tua.* Ionæ 1. 5. *Et timuerunt nautæ, & clamauerunt vir* וַיִּזְעֲקוּ אִישׁ *ad Deum suum*, id est, *viri, siue vnusquisque virorum.* Solet etiam oppositum fieri, nomen scilicet plurale construi cum verbo singulari, vt Gen.1.14. יְהִי מְאוֹרֹת *fiat luminaria*, pro, *fiant*, maximè cùm nomen pluralis numeri distributiuè potest explicari, vt Gen.49.22. בָּנוֹת צָעֲדָה *filiæ discurrit*, id est, *vnaquæque filiarum discurrit*: aut ad excellentiam indicandam, vt Prou. 9. 1. חָכְמוֹת בָּנְתָה *sapientiæ ædificauit sibi domum.* Aut ad mysterium Ss. Trinitatis insinuandum, vt Gen.1.v.1. בָּרָא אֱלֹהִים *creauit Dij*, id est, *vnus trinusque Deus.*

4 Cùm duo nomina per Regimen coniunguntur, verbum aliquando in genere & numero conuenit cum posteriore, quamuis sensu cum priore consentiat, vt Eccl.10.1. זְבוּבֵי מָוֶת יַבְאִישׁ יַבִּיעַ שֶׁמֶן *muscæ mortis fœtere faciet, exhalare faciet vnguentum*, id est, *muscæ mortis perdunt suauitatem vnguenti.* Gen.4.10. קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ צֹעֲקִים *vox sangui*

ſanguinum fratris tui clamant, pro, *vox ſanguinis fratris tui clamat.*

5. Non eſt inuſitatus tranſitus ab vna Perſona ad aliam, etiam in eodem verſu, vt Iſa. 54. 1. *Lætare ſterilis, quæ non* יָלָדָה *parit*, pro, *paris*. Idem cap. 22. 19. *Expellam te de ſtatione tua, & de miniſterio tuo deponam te*, יֶהֶרְסֶךָ, id eſt, *deponet te*. Gen. 49. 9. *Ad prædam, fili mi, aſcendiſti, requieſcens accubuiſti* (רָבַץ accubuit) *vt leo*. Pſal. 81. 17. *cibauit eos ex adipe frumenti, & de petra melle ſaturauit* (אַשְׂבִּיעַ ſaturaui) *eos*. Addunt aliqui mutationem in eodem orationis membro, cuiuſmodi ponunt illud Iob 17. 10. כֻּלָּם תָּשֻׁבוּ *omnes illi conuertemini*, ſed rectiùs videtur reiici, cùm ם affixum reſpondere poſſit Latino quoque vocabulo *ipſe*, *ipſa*, *ipſum*, hoc verò etiam primæ & ſecundæ perſonæ adiungi, vt conſtat, ſicut etiam pronomen הוּא in illo Pſ. 44. 5 אַתָּה־הוּא מַלְכִּי *Tu ipſe rex meus*. Item Iſa. 37. 16. Iſa. 43. 10. & 13. *ego ipſe*. 25.

6. Tertia perſona vtriuſque numeri ſu-

mitur imperſonaliter, vt Geneſ. 16. 14. עַל־כֵּן קָרָא לַבְּאֵר בְּאֵר לַחַי רֹאִי *propterea vocatum eſt putei* (hoc eſt, nomen putei) *puteus viuentis*, *&* *videntis me.* niſi malis hîc verbum maſculinum eſſe poſitum pro fœminino, quod ex §.2. huius capitis ſit probabile, ſicque ſenſus erit; *appellauit* (Agar) *puteum illum*, *puteum viuentis & videntis me.* Mich. 2. 4. *In illa die ſumetur* (יִשָּׂא ſumet) *ſuper vos parabola*, & *cantabitur* (וְנָהָה & cantabit lamentans) *canticum cum ſuauitate.* Pſalm.87. 5. וּלְצִיּוֹן יֵאָמַר *& Sioni dicetur.* Qui vertit *numquid Sion dicet*, ſub יאמר alia puncta videtur intellexiſſe, alioqui cum iſtis punctis, quibus nunc afficitur, eſt perſonalis conſtructio.

7. Præcedentia tempora ſæpe dant adſignificationem ſubſequentibus, vt ſi ſequantur futura vel infinita poſt præteritum, ea ſint ad modum præteriti exponenda, vt Iſa.6.2. *Duabus velabant* יְכַסֶּה &c. *& duabus volabant* יְעוֹפֵף quia præceſſit עֹמְרִים *ſtantes* ſeu *ſtabant*, quod futurum non

non eſt. Exod. 15. 5. תְּהֹמֹת יְכַסְיֻמוּ *abyſſi operuerunt eos*, quia præceſſit טֻבְּעוּ בְיַם־סוּף *ſubmerſi ſunt in mari rubro*. Pſal. 35. 16. *Tentauerunt me*, &c. חָרֹק *frendere*, (pro *frenduerunt*) *ſuper me dentibus ſuis*.

8. Etiam alioqui frequens eſt temporum, & modorum Enallage, veluti

Præteritum ponitur pro futuro, etiam abſente ו conuerſiuo (de quo p. 252.) vt Mic. 7. 8. *Ne læteris inimica mea ſuper me*, כִּי נָפַלְתִּי קָמְתִּי *quia cecidi, conſurgam*. Item pro infinito, vt 2. Sam. 12. 14. נִאֵץ נִאַצְתָּ *blaſphemando blaſphemaſti*, ſeu *blaſphemare feciſti*, niſi fortè in נִאֵץ puncta ſint perperam poſita pro נַאֵץ. Item pro præſenti, vt Ezech. 13. 3. *væ Prophetis inſipientibus, qui ſequuntur ſpiritum ſuum*, *&* וּלְבִלְתִּי רָאוּ *nihil vident*, ſiue, *cùm nihil videant*. Deut. 26. v. 3. הִגַּדְתִּי *profiteor*.

Participium paſſiuum pro actiuo ponitur, vt Iud. 8. 11. *per viam* הַשְּׁכוּנֵי בָאֳהָלִים *habitantium in tentoriis* ſeu *tabernaculis*. niſi malis eſſe nomen Toar. Cantic. 3. 8. *omnes* אֲחֻזֵי חֶרֶב *tenentes gladium*. Item actiuum

 pro

pro paſſiuo, vt 1.Reg.22.35. *Rex Iſrael* מָעֳמָד *ſtabat in curru ſuo.* Poteſt tamen explicari paſſiuè, *conſtitutus erat in curru ſuo*, eodem ſenſu: quare diligenter attendendum, ne in huiuſmodi mutationibus concedamus nimium, nimiúmque à communibus regulis diſcedamus.

Futurum ſumitur pro præterito, etiam ſine ו conuerſiuo, vt Iob.1. v.5. *Sic* יַעֲשֶׂה *faciebat Iob cunctis diebus.* Iud.2.1. אַעֲלֶה *Eduxi vos de Ægypto.* Et cùm præcedit particula אָז vt Exod.15. 1. אָז יָשִׁיר, *Tunc cecinit Moyſes & filij Iſrael.* Item pro præſenti, maximè cum voce interrogationis, vt Gen. 32. 17. *Cuius es, aut quò* תֵּלֵךְ *vadis?* Iob. 1. 7. מֵאַיִן תָּבֹא *vnde venis?* Item pro Imperatiuo, vt Deut.6. 13. *Dominum Deum tuum* תִּירָא *timebis.* Peculiariter autem præcepta negatiua per futurum dari ſolent, quòd vim ſuam in omne tempus exerant. Item pro infinito. Eccl.8. 3. *ne feſtines recedere* (תֵּלֵךְ, recedes, ibis,) *à facie eius.* 1. Sam.2.3.*nolite multiplicare loqui* (תַּרְבּוּ loquemini) *ſublimia.*

Poſſet

Poſſet tamen in iſtis ſubaudiri שׁ, quo ſenſus fiat, *vt recedas*, *vt loquamini.*

Imperatiuus quandoque ponitur pro futuro, maximè in promiſſionibus, vt Prouerb. 3. 4. *miſericordia & veritas te non deſerant, circumda*, &c. וּמְצָא־חֵן *& inueni*, pro *inuenies gratiam*. c. 4. 4. *cuſtodi præcepta mea*, וֶחְיֵה *& viue*, pro *viues* Iſa. 55. 2. *audite audientes me* וְאִכְלוּ־טוֹב *& comedite*, pro *comedetis, bonum.*

Infinitiuus pro præterito, vt Pſalm. 8. 2. *Quoniam* תְּנָה *ponere*, pro, *poſuiſti, magnificentiam tuam ſuper cælos.* Ezech. 1. 14. *Et animalia ibant & reuertebantur*, רָצוֹא וָשׁוֹב. Item pro Imperatiuo, vt Pſal. 17. 5. תָּמֹךְ *ſuſtenta, perfice greſſus meos in ſemitis tuis.* Item pro futuro, Leuit. 6. 14. *Hæc eſt lex ſacrificij & libamentorum*, quæ הַקְרֵב *offerent filij Aaron coram Domino.*

9. Infinitiuus augendæ ſignificationis gratia ſæpiſſimè verbi ſui præterito vel futuro adiungitur & plerumque præponitur, Gen. 26. 28. רָאוֹ רָאִינוּ *videndo vidimus.*

1\. Sam. 1. 11. רָאֹה תִרְאֶה *videndo videbis* : imperatiuo autem postponitur, vt Isa. 6. 9. שִׁמְעוּ שָׁמוֹעַ וְאַל־תָּבִינוּ וּרְאוּ רָאוֹ וְאַל־תֵּדָעוּ *Audite audientes, & nolite intelligere, & videte videndo, & nolite cognoscere.* Actiuum etiam & passiuum coniunguntur, vt Exod. 19. 13. סָקוֹל יִסָּקֵל אוֹ־יָרֹה יִוָּרֶה *lapidando lapidabitur, aut iaculando iaculabitur.*

10\. Verbum הָיָה *est*, cum Datiuo possessionem significat, explicaríque potest per verbũ, habet, vt Ge. 26. 14. וַיְהִי־לוֹ מִקְנֵה־צֹאן *Et fuit illi possessio pecoris.* Sæpe tamen omittitur, vt Genes. 18. 10. וּלְשָׂרָה בֵן *Et Saræ filius*, scilicet, *erit*. Ps. 24. 1. לַיהוָֹה הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ *Domini est terra, & plenitudo eius.* Cùm idem verbum substantiuè accipitur, eius vim supplẽt pronomina, vt Ps. 119. 128. עַבְדְּךָ־אָנִי *seruus tuus ego*, pro, *sum ego*. Psalm. 128. 2. אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ, *beatus tu, & bene tibi*, pro, *beatus es, & bene tibi erit*. Gen. 42. 9. מְרַגְּלִים אַתֶּם *exploratores estis.*

11\. Verbis, quæ voluntatem facultatémque significant, additur infinitiuus cum

cum ל, vt Prou.24.1. *Ne æmuleris viros malos, & ne desideres* לִהְיוֹת *esse cum eis.* Gen.45.1. *non poterat vltra* לְהִתְאַפֵּק *se continere Ioseph.* tamen ל interdum omittitur.

12. Verba sensuum, & alia quædam præpositiones amant, constructione Latinis inusitata. vt Ps.105 6. לִרְאוֹת בְּטוֹבַת בְּחִירֶיךָ *ad videndum in bonitate electorum tuorum*, id est, *vt videam bonitatem electorum tuorum.* Psal.20.8. *Hi in curribus & equis; nos autem* בְּשֵׁם־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ נַזְכִּיר *in nomine Domini Dei nostri memorabimus*, siue, *inuocabimus.* Ps. 78.22. *Non crediderunt* בֵּאלֹהִים *in Deo*, id est, *Deo non crediderunt.*

13. Verba motum per se non significantia, beneficio præpositionum eiusmodi verba supplent, ac duplicem quodammodo significationem habent, vt Psal.18.22. וְלֹא־רָשַׁעְתִּי מֵאֱלֹהָי *nec impiè gessi à Deo meo*, id est, *nec impiè me gerendo defeci à Deo meo.* Ps. 73.27. *Perdis omnem* זוֹנֶה מִמֶּךָּ *qui fornicatur abs te*, id est, *quicunque fornicando recedit à te.* Numer. 19. 2. וְיִקְחוּ אֵלֶיךָ *Et accipient*,

id eſt, *accipientes ducent, ad te vaccam rufam*. Pſalm. 104. 22. *&* וְאֶל־מְעוֹנֹתָם יִרְבָּצוּן *ad cubilia ſua recumbent*, id eſt, *ibunt, vt recumbant*.

14. Verba quæ repetitionem iteratamve actionem ſignificant, commodiſſimè per Latinorum aduerbia explicantur, vt Iob. 7. 7. *non* (תָשׁוּב) *reuertetur oculus meus, vt videat bona*, id eſt, *non ampliùs videbit bona*. Simile eſt illud Pſ. 85. 7. *Deus tu conuerſus*, (id eſt, *iterum*) *viuificabis nos*. Iud. 3. 12. *Addiderunt autem* (וַיֹּסִיפוּ) *filij Iſrael facere*, id eſt, *iterum fecerunt, malum in conſpectu Domini*.

15. Sacra lingua peculiariter gaudet verbis tranſitiuis, quæ regant nomina ab iiſdem ipſis verbis profecta, vt Exod. 3. 3. *Vadam &* אֶרְאֶה אֶת־הַמַּרְאֶה *videbo viſionem hanc magnam*. Gen. 11. 3. *venite faciamus lateres* (נִלְבְּנָה לְבֵנִים laterificemus lateres) *& coquamus eos igni*, וְנִשְׂרְפָה לִשְׂרֵפָה & conburamus ad combuſtionem. Ezech. 17. 1. vbi nos legimus: *propone ænigma, & narra*

parabo

parabolā, Hebræa habent, חוּר חִידָה וּמְשֹׁל מָשָׁל *ænigmatiza ænigma, & parabolıza parabolam.*
16. Verba Paſſiua ſuorum actiuorum caſus admittunt, vt Gen. 21. v. 8. *Fecitque Abraham grāde conuiuiū* בְּיוֹם הִגָּמֵל אֶת־יִצְחָק *in die quo ablactabatur* (Iſaacum) *Iſaac*, id eſt, *ablactionis eius. Exo.* 10. 8. וַיּוּשַׁב אֶת־מֹשֶׁה *& reductus eſt* (Moſen) *Moſes & Aaron ad Pharaonem.* Pſ. 72. 19 וְיִמָּלֵא כְבוֹדוֹ אֶת־כָּל־הָאָרֶץ *Et replebitur maieſtate eius* (omnem terram) *omnis terra. Poteſt tamen videri probabilius voculam* אֵת *etiam Nominatiuo iungi vt* 1. Reg. 17. 34. Nehem. 9. 34.
17. Participia interdum abſolutè ponuntur ad cauſam eius, quod præceſſit, indicandam, vt Amos 5. 7. *Qui conuertıtis* (הַהֹפְכִים conuertentes) *in abſynthium, iudicium.* Et cap. 8. 14. *Qui iurant* (הַנִּשְׁבָּעִים iurantes) *in delicto*, ſeu *per vitulum, Samariæ.* vtrobique pœna præcedit, cuius hoc loquendi modo ſubiungitur cauſa.
18. Participia paſſiua habent interdum vim nominum verbalium in *bilis*, vt

2.Sam.1.23.*Saul & Ionathas* הַנֶּאֱהָבִים *amabiles & decori valde in vita sua.* Psal. 139. 14. *mirabilia* נִפְלָאִים *opera tua.* Ps. 145. 3. *Magnus Dominus* וּמְהֻלָּל *& laudabilis nimis.* Abd. 1.2. בָּזוּי *contemptibilis.* Exod. 16. 35. נוֹשֶׁבֶת *habitabilis.*

CAPVT III.

De Dictione.

1. ADVERBIVM negandi etiam præpositum signo *omnis*, vim negatiuæ vniuersalis habet, vt Psalm. 49.18. לֹא בְמוֹתוֹ יִקַּח הַכֹּל *cum interierit, non sumet omnia*, id est, *nihil secum auferet.* Psal. 147. 20. לֹא־עָשָׂה כֵן לְכָל־גּוֹי *non fecit taliter omni nationi*, id est, *nulli sic fecit.*

2. Negatio posita in præcedente sententia vel parte, sæpenumero etiam ad sequentem extenditur, sicque vicem duarum obit, vt Ps. 1. 5. *Non resurgent impij in indicio*, וְחַטָּאִים *&* (pro, *& non*, seu *neque*) *peccato*

peccatores in consilio iustorum. Sic Psal. 44. 19. *Non est conuersum retro cor nostrum, & declinasti semitas nostras à via tua*, id est, *& non declinasti*, &c. Prou. 17. 26. *non est bonum damnum inferre iusto, percutere principem, qui recta iudicat*, id est, *nec percutere*, &c. *bonum est.*

3. Aduerbium כ modò solam similitudinem significat, vt Deut. 18. 15. *Prophetam de gente tua & de fratribus tuis* כָּמֹנִי *sicut me suscitabit tibi Dominus Deus tuus*: modò etiam æqualitatem ac veritatem. vt Isa. 17. *Desolabitur* כְּמַהְפֵּכַת זָרִים *sicut in vastitate hostili.* Quando geminatur, maior paritas ac permistio indicatur, vt Isa. 24. 2. וְהָיָה כָעָם כַּכֹּהֵן *Et erit sicut populus, sic sacerdos, & sicut seruus, sic dominus eius*, &c. Ge. 18. 25. *absit a te, vt rem hanc facias, & occidas iustum cum impio, fiatque* כַּצַּדִּיק כָּרָשָׁע *iustus sicut impius*, quasi dicat: *nullum inter vtrumque discrimen facias.* Sic Ps. 139. 11. *Nox sicut dies illuminabitur*, כַּחֲשֵׁיכָה כָּאוֹרָה *sicut tenebræ, ita lumen*, id est, *apud te prorsus pares sunt lux & tenebræ.* Ponitur quandoque alterum simi

similitudinis membrum, omisso altero, vt Ose. 11. v. 2. *vocauerunt eos, sic abierunt*, pro sicut vocauerunt.

4 Aduerbiorum comparatiui etiam per יוֹתֵר videntur exprimi : vt Esth. *6. 6. cui volet rex facere* יְקָר יוֹתֵר מִמֶּנִּי *honorem potiùs*, vel *magis, quàm mihi ?* Eccles. 6. 8. מַה־יּוֹתֵר לֶחָכָם מִן־הַכְּסִיל *quid habet amplius sapiens à stulto?* hoc tamen potest etiam nominaliter explicari : *quæ præstantia sapienti præ stulto ?* Superlatiui per מְאֹד geminatum, vt Exod. 1. 7. *Filij Israel creuerunt, & quasi germinantes multiplicati sunt, ac roborati* בִּמְאֹד מְאֹד *validissimè*, noster vertit *nimis*, quo vocabulo etiam simplex מְאֹד vertere solet, aptâ hyperbole. vt Ps. 93. 5. *Testimonia tua credibilia facta sunt* מְאֹד *nimis*, q. d. *adeo, vt cuipiam videri possit nimis :* duplicatum tamen magis auget.

5. Frequens est apud Hebræos Enallage præpositionum, vt de מ,ב, ל, ב, superiori parte cap. 6. dictum ; nunc vnum & alterum addamus exemplum.

אֶל

אֶל quod præcipuè significat *ad*, valet etiam *super*. vt Ier. 4. 3. *nolite serere* אֶל־קֹצִים *super spinas*. item *cum*, Ezech. 2. 6. *cum scorpionibus* אֶל־עַקְרַבִּים *habitas*. Item *contra*, vt Is. 3. 8. אֶל־יְהוָה *contra Dominum*. Item *in*, Exo. 25. 16. *Ponesque in arca* אֶל־הָאָרֹן *testificationem, quam dabo tibi*. item *de*, vt Gen. 20. 2. *Dixitque* אֶל־שָׂרָה *de Sara vxore sua, soror mea est*. Item *pro*, vt 1. Sam. 1. 27. אֶל־הַנַּעַר *pro puero*. Item *secus* siue *apud*, vt Iob 29. 19. *Radix mea aperta est secus aquas*, אֱלֵי־מָיִם.

אֵת quod præcipuè significat *cum*, sumitur etiam pro *ex*, vel *de*, vt 1. Reg. 18. 32. *Et ædificauit* אֶת־הָאֲבָנִים *de lapidibus altare*. Exod. 9. 29. *cùm egressus fuero* אֶת־הָעִיר *de*, vel *ex vrbe*. Item pro ל datiuo seruit, vt 1. Samuel. 22. 17. *respondénsque Achimelech* אֶת־הַמֶּלֶךְ *regi, ait*. Item pro *ad*, vt 1. Sam. 30. 21. *accedens autem Dauid* אֶת־הָעָם *ad populum, salutauit eos pacificè*. Item pro *per*, vt Gen. 4. 1. *Possedi hominem* אֶת־יְהוָה *per Deum*. Item pro *aduersum*, vt Ierem. 15. 11. *si non occurri tibi in tempore afflictionis, & in tempore*

tribula

tribulationis אֶת־הָאֹיֵב *aduersus inimicum.*

עַל quod præcipuè significat *super*, accipitur etiam pro *iuxta* siue *secus*: vnde illud Psal. 137. 1. *super flumina* עַל־נַהֲרוֹת *Babylonis illic sedimus & fleuimus*: item pro *contra*, vt Ps. 2. *aduersus Dominum* עַל־יְהוָה *& aduersus Christum eius*: item pro *ad*, vt Gen. 38. 12. *ascendebat* עַל־גֹּזְזֵי *ad tonsores ouium suarùm*. item pro *cum*, vt Exod. 35. 22. *Et venerunt viri* עַל־הַנָּשִׁים *cum mulieribus*. Item pro *in*, vt Isa. 38. 20. *Psalmos nostros cantabimus omnibus diebus vitæ nostræ in domo Domini*, עַל־בֵּית יְהוָה. significat etiam *pro* seu *propter*, Ps. 32. 6. *pro hac* עַל־זֹאת *orabit ad te omnis sanctus*, & tantundẽ adiuncto דְּבַר vt Ps. 45 5. *propter verbum veritatis* עַל־דְּבַר־אֱמֶת, id est, *propter veritatem*, item *coram*, vt Zach. 6. 5. *vt stent* עַל־אֲדוֹן *coram Dominatore vniuersæ terræ.*

6. Loco præpositionis *propter* vsurpant τὸ *à facie*, vt Ps. 37. 4. *non est pax ossibus meis* מִפְּנֵי *à facie peccatorum meorum*, id est, *ob peccata mea*, quæ vox sumitur etiam pro *contra*

tra. vt Pſ. 61. 4. *Factus es ſpes mea, turris fortitudinis* מִפְּנֵי אוֹיֵב *à facie inimici.* ſignificat etiam *à fronte*, vt 2. Sam. 10. 9. *videns igitur Ioab, quod præparatum eſſet aduerſus ſe prælium.* מִפָּנִים וּמֵאָחוֹר *& ex aduerſo & poſt tergum.* aliàs quoq; frequentes vſus habet vox iſta.

7. Solent Hebræi plures propoſitiones coniungere præſertim מִן cum aliis, vt Pſ. 78. 71. מֵאַחַר עָלוֹת *De poſt fœtantes accepit eum*, quaſi dicat, *de loco vel officio, quo ſolebat ire tanquam ſedulus paſtor poſt oues ſuas.* 2. Reg. 5. 27. *Et egreſſus eſt ab eo* מִלְּפָנָיו *lepro-ſus quaſi nix*, ac ſi dicat, *à loco, vbi erat Giezi coram Eliſeo.* Gen. 37. 18. *cùm vidiſſent eum procul* בְּטֶרֶם *antequam accederet, cogitauerunt eum occidere.* Exod. 20. 20. *nolite timere* כִּי לְבַעֲבוּר *vt enim probaret vos, venit Deus*, expreſſiùs, *ad hoc, vt probaret*, &c. Deut. 30. 13. אֶל־עֵבֶר הַיָּם *trans*, id eſt, *ad locum qui eſt trans mare.*

8. Coniunctionum quoque non infrequens eſt Enallage, veluti ו, quod præcipuè ſignificat, *&*, ſumitur quoq; pro *quia*, vt Iſa. 64. 5. *Ecce tu iratus es*, וַנֶּחֱטָא, *&* (id eſt,

eſt, *quia*) *peccauimus*. Geneſ. 14. 18. וְהוּא כֹהֵן *ipſe enim ſacerdos*. item pro *autem*, vt Pſ. 40. וְאַתָּה *Tu autem Domine miſerere mei & reſuſcita me*. Item pro *vt*, Gen. 23. 1. *intercedite pro me*, &c. וְיִתֶּן־לִי *vt det mihi ſpeluncam duplicem*. Item pro *ſi*. Exod. 13. 3. וְאָמְרוּ־לִי *ſi dixerint mihi: Quod eſt nomen eius? quid dicam eis?* Poſt אִם conditionalem, denotat conſequentem orationis partem, quæ reſpondeat antecedenti, vt Leuit. 6. 28. *ſi vas æneum fuerit*, וּמֹרַק וְשֻׁטַּף *defricabitur & lauabitur aqua*. Et 12. 5. *ſin autem fœminam peperit*, וְטָמְאָה *immunda erit*. Item pro *ſed*, vt Iob. 4. 1. *ſi cœperimus loqui tibi, forſitan moleſtè accipies*, וַעְצֹר בְּמִלִּין *ſed conceptum ſermonem tenere quis poterit?* Item pro *vel*, vt Exo. 21. 15. *Qui percuſſerit patrem ſuum* וְאִמּוֹ *aut matrem ſuam, morte moriatur*. Item pro *ſiue*, vt Prou. 29. 9. וְרָגַז וְשָׂחַק *ſiue iraſcatur, ſiue rideat*.

Sic coniunctio כִּי quæ præcipuè *cauſam* denotat, ſumitur etiam pro *quòd*, vt Gen. 1. 4. *vidit Deus lucem*, כִּי *quòd eſſet bona*. Item pro *ſed*, vt Pſalm. 118. 17. *non moriar*, כִּי *ſed*

viuam: hîc tamen volunt aliqui per Ecthlipsin abesse אִם, sicut & in illo Ps. 116. 10. *credidi* כִּי *propter quod locutus sum*, abest עַל. nam integrè dicendum foret עַל־כִּי. verùm sæpiùs inuenitur solum, vt Deut 5. 3 & cap. 8. 3. Psal. 44. 4 Item pro *vt*, Ios. 6. 11. *Quæ est enim fortitudo mea*, כִּי *vt sustineam?* &c. Item pro *attamen*, vt Num. 14. 22. Item pro *autem*, vt Iob. 4 5 Ierem. 49. 10. Item pro *tantum*, vt Isa. 39 8. *Et dixit*, כִּי *tantùm fiat pax & veritas in diebus meis.* Item pro *quando*, vt Genes. 4. 12. כִּי *cùm operatus fueris terram, non dabit tibi fructus suos.* Item pro *num, an verò*, vt Isa. 36. 19. *Numquid* וְכִי *liberauerunt Samariam de manu mea?* Item pro *relatiuo*, vt Gen. 4. 25. *Posuit mihi Deus semen alıud pro Abel*, כִּי *quem occidit Cain.* Quando geminatur, sumitur modò *copulatiuè*, vt Isa. 30. 21. *Hæc est via, ambulate in ea, & non declinetis neque ad dextram, neque ad sinistram*, כִּי תַאֲמִינוּ וְכִי תַשְׂמְאִילוּ ad verbum, *nec dextrabitis, nec sinistrabitis*, modò *disiunctiuè*, vt 1. Reg. 18. 27. *Forsitan loquitur*, כִּי *aut in diuersorio*

est, כִּי *aut in via*,&c. כִּי אִם non solùm pro *sed*, verùm etiam pro *nisi* accipitur, vt 1. Sam.30.17. *Et non euasit ex eis quisquam, nisi* כִּי אִם *quadringenti viri adolescentes.*

Sic etiam אִם communiter quidem pro *si* accipitur, significat tamen etiam *at*, vt Iob. 19. 5. *at* אִם *Vos contra me erigimini.* Item *an*, seu *numquid*, vt Isa. 10. 9. *numquid* אִם *non vt Charcamis, sic Calano?* Item *aut*, Exod.32. 32. *aut* אִם *dimitte eis hanc noxam, &c.* Item *quando, cùm*, vt Num. 36. 4. *cùm* אִם *Iubileus aduenerit.* Est etiam non raro particula affirmantis, vt Prou.23. 18. *In timore Domini esto tota die, quia habebis spem in nouissimo.* Hebr. *quia verè* אִם *est nouissimum*, eodem sensu. Item *iurantis*, vt Psal. 89. 36. *Semel iuraui in sancto meo, si* אִם *Dauid mentiar.* Isa.14. 24. *Iurauit Dominus exercituum, dicens; si non* אִם־לֹא *vt putaui, ita erit.* Priori modo vim negantis habet, posteriori asserentis. Si præponatur כִּי fit aut aduersatiua, vt Psal.1. 2. *sed* כִּי־אִם *in lege Domini voluntas eius.* aut conditionalis,

nalis, vt Genes. 32. 26. *non dimittam te, nisi* כִּי־אִם *benedixeris mihi.* Si עַד præponatur, sumitur pro אֲשֶׁר vt Genes. 24. 33. *non comedam, donec* עַד־אִם (vel vsquequo) *loquar sermones meos.*

9. Coniunctio לוּלֵי, sequente שׁ, reddit constructionem Latinis inusitatam, vt Psalm. 124. 1. *nisi quia Dominus erat in nobis,* &c. Hebr. לוּלֵי יְהֹוָה שֶׁהָיָה לָנוּ, *nisi Dominus quia erat nobis.* Sensus est, *nisi Dominus fuisset nobiscum.* Potest etiam dici, quòd vel שׁ redundet, vel sit ecthlipsis, hunc in modum supplenda, *nisi Dominus, qui erat nobiscum, obstitisset,* &c. Hanc formam noster Interpres etiam alibi sequitur, vt Psal. 94. 17. *nisi quia Dominus adiuuit me,* &c. id est, *nisi Dominus adiuuisset me.*

CAPVT IV.

De Constructione figurata.

NON minùs Hebraica, quàm vel Græca vel Latina lingua, suas habet

frequentes figuras ac tropos, nec vllis aliis caret ornamentis. Pauca, quæ huc ſpe-ctent, breuiter perſtringemus.

1. Enallages multa iam exempla vidimus, addamus pauca quædam alia, vt Pſ. 39.2. *tu cognouiſti* שִׁבְתִּי וְקוּמִי *ſedere meum & reſurgere meum*, pro, *ſeſſionem meam, & reſurrectionem meam.* Pſal. 102.3. *In quacunque die inuocauero te* מַהֵר עֲנֵנִי *feſtina* (pro *velociter*) *exaudi me.* tale videtur & illud Pſal. 60. 8. אֶעֱלֹזָה אֲחַלְּקָה *lætabor & partibor Sichimam*, pro *lætè diuidam.* Gen. 11. 4. הָבָה *da*, (pro *venite, agite*, aduerbio exhortandi) *faciamus lateres.* Sic v. 7. *venite deſcendamus.* Geneſ. 27.27. *Ecce* (רְאֵה *vide*) *odor filij mei ſicut odor agri pleni.*

2. Ad Ecthlìpſin pertinet imprimis abſentia quarundam literarum ſeruilium, veluti Ioſ. 2. 1. חֶרֶשׁ *in ſilentio, clam.* Exod. 37. 5. *Fecit & propitiatorium* זָהָב (pro מִזָּהָב) *ex auro mundiſſimo.* Exod. 13. 8. *Hoc eſt*, עָשָׂה (pro שֶׁעָשָׂה) *quod fecit mihi Dominus.* Mich. 3. 12. *Sion quaſi ager* שָׂדֶה (pro כְּשָׂדֶה) *arabitur.*

Num. 12.5. *Descendit Dominus in columna nubis, & stetit in introitu* פֶּתַח (pro בְּפֶתַח) *tabernaculi.* Num. 14.25. *reuertimini in solitudinem.* הַמִּדְבָּר pro לְהַמִּדְבָּר. Ose. 8. 10. *requiescent paulisper ab onere* מֶלֶךְ שָׂרִים (pro וְשָׂרִים) *regis & principum.* Item casûs verborum videndi & audiendi, vbi subintelligitur id, quod hisce sensibus pro tali vel tali hominis constitutione, solet gratum ac iucundum esse. vt Psal. 35. 21. *Euge, euge, viderunt oculi nostri*, quòd scilicet adeò expetebamus, exitium eius. Psal. 92. 12. *In insurgentibus in me malignantibus audiet auris mea*, vindictam nimirum, quam exspecto. Item aduersatiuæ, Ps. 119. 157. *multi qui persequuntur me, & tribulant me, &* (tamen) *à testimoniis tuis non declinaui*, &c. Huc spectat illud Iob. 1. 21. *Nudus egressus sum de vtero matris meæ, & nudus reuertar* שָׁמָּה *illuc.* cùm enim vterus maternus referri non possit, debet aliquod externum, nimirum *terra*, subintelligi.

3. Ad Zeugma, quod legimus Prou. 14.

25. מַצִּיל נְפָשׁוֹת עֵד אֱמֶת וְיָפִחַ כְּזָבִים מִרְמָה *Eruit animas testis veritatis, & efflat mendacia doli*, vbi ex priori membro resumendus est עֵד *testis*, vt sensus fiat: *testis doli*, seu *dolosus*. Exod. 3. 16. *Dominus Deus patrum vestrorum apparuit mihi*, אֱלֹהֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב *Deus Abraam, Isaac, & Iacob*, id est, *Deus Abraham, Deus Isaac, & Deus Iacob*. vt suprà v. 6. repetitur. Ps. 22. 21. *Erue* הַצִּילָה *à framea Deus animam meam*, & (הַצִּילָה *erue*) *de manu canis vnicam meam*.

4. Ad Syllepsin spectat, quòd Hebræi verbum reddere soleant proximo nomini, seu masculinum sit, seu fœmininum. nam inde alterum genus assumendum est, vt Num. 12. 1. וַתְּדַבֵּר מִרְיָם וְאַהֲרֹן. *Locutaque est Maria & Aaron contra Moysen*. Esth. 5. 29. וַתִּכְתֹּב *Et scripsit Esther regina filia Abihail & Mardochæus Iudæus*. Iob. 19. 15. *Inquilini domus meæ, & ancillæ meæ sicut alienũ* תַּחְשְׁבֻנִי *habuerunt me*, vbi tamen secundùm quosdam finis verbi est generis masc. vt sic vterque sexus comprehendatur.

5. Ad

5. Ad Prolepſin illud 1.Sam.1.2. וְלוֹ שְׁתֵּי נָשִׁים *Et habuit duas vxores, nomen vni Anna, & nomen ſecundæ Phenenna.* Huc reduci etiam poteſt figura ſacris literis vſitatiſſima, quã ἐπεξήγησιν vocant, qua, quod obſcuriùs dici videbatur, ſequenti verbo vel oratione clariùs exprimitur. vt Gen. 11.1. *Erat autem terra labij vnius, & ſermonum eorundem,* Exod. 16. 29. שְׁבוּ אִישׁ תַּחְתָּיו *manete vnuſquiſque ſub ſe,* ſiue *apud ſemetipſum*, quod quia non ſatis clarum eſt., ſubiungitur, *nullus egrediatur de loco ſuo die ſeptimo.* Gen. 9.4. *veruntamen carnem cum anima eius, ſanguine eius,* בְּנַפְשׁוֹ דָמוֹ *non comedetis.*

6. Etiam Hypallagen reperire licet, vt Iud.1. 8. וְאֶת־הָעִיר שִׁלְּחוּ בָאֵשׁ *& ciuitatem miſerunt in ignem*, pro, *ignem miſerunt in ciuitatem.* 2. Reg. 5. 7. *iſte miſit ad me*, לֶאֱסֹף אִישׁ מִצָּרַעְתּוֹ *ad auferendum virum à lepra ſua*, pro, *vt auferam à viro lepram ipſius.* Amos 5. 16. *vocabunt agricolam ad luctum,* וּמִסְפֵּד אֶל־יוֹדְעֵי נֶהִי *& planctum ad ſcientes lamentum*, pro, *& ad planctum eos, qui ſciunt*

plangere. 2. Reg. 9. 30. וַתָּשֶׂם בַּפּוּךְ עֵינֶיהָ *& posuit in stibium oculos suos*, pro, *& posuit stibium in oculos suos.*

7. Item Hyperbaton, vt Ps. 116. 14. *Vota mea Domino reddam coram nunc* נֶגְדָה־נָּא *omni populo eius*, pro, *nunc reddam coram*, &c. nisi potiùs τὸ נָא sit expletiua particula cùm etiam interpretes illud non exprimant. Iob 38. 21. *sciebas, quòd tum nasciturus esses* יָדַעְתָּ כִּי־אָז תִּוָּלֵד pro, *sciebas tum, quòd nasciturus esses.* Sic Ps. 139. 14. *mirabilia opera tua, & anima mea cognoscit nimis*, pro, *nimis* seu *valde mirabilia opera tua*, nisi fortè, quod alij volunt, Dauid de magna gloriatur cognitione sua. Huc referri potest illud Iob 23. 6. לֹא אַךְ־הוּא יָשִׂם בִּי pro אַךְ־הוּא לֹא *tantùm ipse non incumbat in me*, quod noster vertit, *nec magnitudinis suæ mole me premat.*

8. Tandem quemadmodum sæpe quid desideratur, vt vidimus, ita non raròquædam videntur redundare, tantúmque explementi vel ornamenti causa poni, vt

Eccl.

Eccl. 11. 8 *si annis multis vixerit homo*, &c. Hebr. כִּי אִם *quoniam si*, &c. Sic Pſ. 39 9. אַךְ ſumitur potiùs expletiuè, quàm aduerſatiuè, vbi dicitur: *verumtamen vniuerſa vanitas omnis homo viuens*, & v. 7. *verumtamen in imagine pertranſit homo*. Pſ. 4. v. 4. *Et ſcitote, quoniam*, &c. illud *&* ſeu ו redundat, ſicut etiam in librorum initiis, redundare ſolet, niſi potiùs dicendum, quòd libros libris, aut mentalem vocali ſermoni connectat. Idem accidit in pronominibus, vt Cant. 2. 13. *ſurge* (לְכִי tibi) *amica mea, ſpecioſa mea*, *&* *veni* (לָךְ tibi) *columba mea.* Prou. 22. 20. *oſtendi eam tibi hodie* אַף־אָתָּה *etiam tu.* & 23. 15. *Gaudebit cor meum tecum* גַּם אָנִי *etiam ego.* Et hic finis eſto huius partis, nam plura qui volet, ſacros interpretes conſulere debet.

INSTITVTIONVM HEBRAICARVM

PARS SEXTA

De Poësi Hebræorum.

VETERES *illos Hebræos, præcipuè Mosen, Dauidem, alioſque nonnullos ſanctos, arte Poëtica inſigniter claruiſſe, eâque in laudibus Dei Opt. Max. decantandis vſos eſſe, non modò grauium auctorum ſententia eſt, ſed ipſa quoque diuinarum literarum monumenta ſatis ſuperque teſtantur; quippe quæ nobis Pſalmos, varia Cantica, aliáque non pauca, vt Iobum fermè totum, exhibent per adeo diuerſam à reliquo ſacræ dictionis contextu formam, vt dici vix aliud poſſit, quàm iſta in certos modos ac verſus eſſe ligata & coacta, cùm reliqua libero eloquendi ſtylo decurrant. At quales hi modi ac verſus? adhuc nemo recentiorum ſatis*

eſt

est assecutus, nec conandum cuiquam videtur, vt assequatur. Cùm enim illa, vnde ratio metri dependet, adeò incerta sint (num scilicet puncta vbique à Rabbinis aptè sint posita, num quædam in carmine breuibus an longis adnumeranda, quando scheua quiescat vel sonet, & alia, de quibus prima parte actum est) profectò quale quodque genus carminis sit, constare non potest. Accedit, quòd forsitan non minus Hebrææ, quàm aliæ nonnullæ gentes, sibi propriam quandam habuerint atque excoluerint poësin, quæ cùm posteriores omnes Rabbinos fugiat, omnino periisse potiùs censenda est, quàm eius ratio inani labore indaganda. Nec refert S. Hieronymum præfatione in Iob ita scribere: A principio voluminis vsque ad verba Iob, apud Hebræos prosa oratio est. Porro à verbis Iob, in quibus ait: *Pereat dies, in qua natus sum, & nox, in qua dictum est, conceptus est homo,* vsque ad eum locum, vbi ante finem voluminis scriptum est, *Idcirco ipse me reprehendo, & ago pœnitentiam in fauilla & cinere:* hexametri

metri verſus ſunt, dactylo ſpondæoque currentes: & propter linguæ idioma, crebrò recipientes alios pedes, non earundem ſyllabarum, ſed eorundem temporum. Interdum quoque rythmus ipſe dulcis & tinnulus fertur numeris pedum ſolutis: quod metrici magis quàm ſimplex lector intelligunt. A ſuprà dicto autem verſu vſque ad finem libri paruum comma, quod remanet, proſa oratione contexitur. *Non*, inquam, *refert*, *quia nihil aliud S. Doctor vult, quàm ſimilitudinem quandam inter iſta Iobi carmina, & Græcorum Latinorumve hexametra interceſſiſſe, quemadmodum ex ipſomet iam allato textu deduci poteſt, quæ ſimilitudo S. Hieronymi ætate quantaquanta fuerit; nunc poſt adiecta puncta non adeo magna cernitur. Hæc cùm ita ſint, omiſſa veteri, nouam Rabbini Poëſin ſuis punctis legendíque rationi accommodatam excogitarunt, certo ſyllabarum numero, certâque pedum dimenſione ac ſyllabarum quantitate conſtantem, quæ cùm inelegans non ſit, & Chriſtianis quo-*

que

que ad Dei laudes Hebraicè canendas videatur aliquid vtilitatis allatura, placuit eam breuiter subiungere.

CAPVT I.

De Syllabis ac Pedibus.

SYLLABÆ vocum Hebraicarum diuiduntur in longas & breues. Longæ dicuntur, quæ constant vno ex decẽ punctis vocalibus, de quibus egimus pag. 6. Quare in Poëtica etiam longa habentur, ◌ַ, ◌ֶ, chiric paruũ ◌ֻ, ◌ָ, quæ aliàs breuia seu minùs longa sunt. Breues verò syllabæ vocantur illæ, in quibus est scheua mobile simplex aut compositum ◌ֲ, ◌ֱ, aut וּ, initiale ante labiales בומף, aut literam scheuatam, positum pro וְ (de quo pag. 244.17.) quæ omnia sunt puncta breuissima.

Scheua quiescens, vt in lectione, ita etiam in carmine negligitur, cùm syllabarum numerum non augeat, nisi per

Diæ

Diæresin moueatur, aut per Diastolen producatur, vt suis locis videbimus.

Patach suffuratum literis חהע in fine dictionum additum, in Poësi etiam peculiarem syllabam facit. Itaque מָשִׁיחַ *Christus*, שׁוֹמֵעַ *audiens*, trisyllaba habentur, quæ, ratione accentus, tantùm disyllaba sunt, & sic de aliis.

PEDES, quibus in suis versibus componendis vtuntur Hebræi, duo tantùm sunt. Alter dicitur תְּנוּעָה *motio*, *à* נוּעַ *mouere*, & constat vna syllaba longa ▭ תָּם *perfectus*, לוֹ *illi*. Alter dicitur יָתֵד *clauus*, constans duabus syllabis, vna breui, altera longa, instar Iambi, vt לְךָ *tibi*, עֲמוֹד *stare*, אֱמוֹר *dic*, וּרְאֵה *& vide*, וּפֶה *& os*.

Porrò ex his duobus pedibus, Tenuha & Iathed, variè permistis fiunt alij tres, qui nobis appellantur Spondæus – – דָּבָר *verbum*: Bacchius, ◡ – –. ▭ דְּבָרִים *verba*: Creticus, –◡–. ▭ כּוֹרְמִים *vinitores*; Per hos Latinos pedes & Iambum, vtpote notiores, Hebræorum carmina metiemur.

CAP.

CAPVT II.

De quibusdam versuum appellationibus, Rhythmo versuum, & eius locis.

HEBRÆI plerunque ad finem vsque Carminis binos versus coniungunt, vt in nostris Elegiis, vel Distichis fieri solet. Priorem versum (qui quasi Hexametro respondet) appellant דֶּלֶת *ostium* , quòd per illum fiat ingressus in carmen. Posteriorem (qui Pentametri loco est) vocant סְגוֹר *clausulam* , quia carmen claudit. Vtrumque verò coniunctum nominant בַּיִת *domum* , nos Distichon appellare possumus. Debet autem סְגוֹר vel subscribi versui דֶּלֶת (vt in Latinis Distichis fieri videmus) vel si in eadem quoque linea ob paucitatem syllabarum scribatur, ita distingui & separari, vt per se singula spectari possint, hoc modo:

Segor

Segor. *Daleth.*

מִרְיָם שֶׁיָּלַדְתְּ לָנוּ חֵן׃ שִׁירֵנוּ אוֹתָךְ יְרַמֵּם

Maria, quæ peperisti nobis gratiam : Carmen nostrum te laudabit. Denique Carmen continens בָּתִּים siue disticha pauciora quàm decem; dicitur פָּסוּק *versus*, à Chaldaico פְּסַק *clausit.* Quod verò decem vel plura continet, vocatur שִׁירָה vel שִׁיר *Canticum.* Tres alias versuum appellationes in proximo capite explicabimus.

De Rhythmo versuum, & eius locis.

Hebræi ad sua carmina condienda, Rhythmum quasi salem adhibere solent. Fit autem Rhythmus tribus ferè modis. PRIMO, solæ literæ simplices, (siue plures, siue vna) nulla habita punctorum ratione conueniunt, vt דָּבָר *verbum*, דֶּבֶר *pestis.* כּוֹס מַס *tributum, calix.* Et hic Rhythmus dicitur עוֹבֵר *transiens*, seu *vulgaris*, quòd ita transeat aures, vt vix agnoscatur. Rarò inuenitur, eò quod nihil ferè artis habeat.

SECVNDO

SECVNDO, in integra ſyllaba tam literæ, quàm puncta in fine conueniunt, vt בֶּרֶךְ דֶּרֶךְ *via, genu.* Et hîc vocatur רָאוּי *conſpicuus*, ſiue *élegans*, *à* רָאָה *vidit.*

TERTIO, duæ ſyllabæ, vt עֵינַיִם, אָזְנַיִם *oculi, aures*, ſimiliter cadunt. Et hic appellatur Rhythmus מְשֻׁבָּח, id eſt, *laudatus*, qui Hebræis admodùm familiaris eſt. Porrò in his Rhythmi modis, ex literis & vocalibus, quæ pronunciatione, aut ſono affines ſunt, vna pro alia non raro ponitur. Hinc iſtæ ſyllabæ,

אָת עָה: בָּא וָא פָּא: צָא צָה:
רֵא רֶה רֵי: רוּן רוֹן: &c.

Rhythmum efficiunt etiam in canticis Eliæ, qui huius facultatis facilè princeps eſt. Literæ eiuſdem ſoni ſunt ד: א ה ת ט: פ ו ב: ק כ: צ ז: ש ס. & ſi quæ aliæ.

Sed iam videndum eſt, quibus in locis Rhythmus adhiberi poſſit ac ſoleat. Ac primò quidem Segor vnius בַּיִת ſeu diſtichi, cum סָגוֹר alterius eundem rhythmum

per totum carmen habet, ita vt דָּלֶת vtriusque בַּיִת ab omni Rhythmo liberum sit, hoc modo:

אֶהְיֶה קַל כַּנֶּשֶׁר וּצְבִי *Daleth.* } Baith.
גַּם עַז כַּנָּמֵר אוֹ לָבִיא *Segol.* }
אָשִׂים פָּנַי כַּחַלָּמִישׁ *Daleth.* } Baith.
לַעֲשׂוֹת כִּרְצוֹן אֵלִי אָבִי *Segor.* }

Ero velox ſicut aquila & hinnulus, Et fortis ſicut pardus aut leo. Ponam faciem meam ſicut petram, Ad faciendum ſecundum voluntatem Dei mei, patris mei.

Idem fit in his Dimetris.

Agamus cuncti gratias
Noſtræ ſalutis vindici.
Scelus vitemus peſſimum,
Puri occurramus Iudici.

Vt enim hîc *vindici & Iudici*, ita ibi אָבִי & לָבִיא in vtroque Segor Rhythmum finalem efficiunt. Melius verò erit, ſi etiam Daleth vnius diſtichi ſiue בַּיִת cum Daleth alterius in Rhythmo finali conuenire poſſit. Atque hoc Carmen Rhythmicum, vocatur שִׁיר קָשׁוּר *carmen ligatum*, quo Elias & alij

& alij, qui Epigrammata ſcribunt, frequenter vtuntur.

SECVNDO, Daleth & Segor in quolibet בַּיִת ſiue diſticho eundem Rhythmum finalem habent, vt

Segor. *Daleth.*

אֶשָּׂא לִבִּי גַם כַּפַּיִם׃ אֶל־הַיּוֹשֵׁב בַּשָּׁמָיִם׃

Segor. *Daleth.*

מִכָּל רָעָה יַצִּילֵנִי׃ כִּי יֶשְׁנוֹ תָּמִיד פֹּדֵנִי

Leuabo cor meum, & manus meas, Ad ſedentem in cælis. Ex omni malo liberabit me, Quia ipſe eſt iugiter redemptor meus.

Et hoc carmen κατ᾽ ἐξοχὴν dicitur שִׁיר חֲרוּזִי *carmen Rhythmicum.* (חָרוּז enim aliàs *torquem* ſignificans Rabbinis eſt *Rhythmus*, inde adiectiuum חֲרוּזִי *Rhythmicus*) in quo vel ſingula בָּתִּים ſuum proprium Rhythmum habere poſſunt (vt in duobus præcedentibus videre licet) vel omnes verſus ad finem vſque carminis eundem planè Rhythmum retinent, atque ita ſimiliter deſinunt. Exemplo ſit ſecundum canticum Eliæ, in quo omnes verſus(qui

numero ſunt viginti octo,) exeunt in ni. Quidam Carmen קָשׁוּר & חֲרוּזִי paulò aliter explicant: ſed hæc, quæ diximus, ad mentem Eliæ & aliorum auctorum Poëſeos Hebraicæ accommodatiora videntur.

Tertio, Quatuor בָּתִּים ſeu octo verſus ita conſtrui poſſunt, vt primus, ſecundus, & tertius: quintus, ſextus & ſeptimus: quartus & octauus ſuos proprios Rhythmos finales habeant. Elias Cant. 5. *cuius verſus conſtant Iambo, & duobus Spondæis.*

אֲחַוֶּה אֶת־דֵּעִי · בְּשֵׁם הָאֵל רוֹעִי
וְהוּא יִתֵּן יִשְׁעִי · לְיַשֵּׁר מַעְגָּלִים:
לְבָבִי אוֹדִיעַ · וְדִקְדּוּק אַבִּיעַ
כְּרֶגֶשׁ אַצִּיעַ · פְּרָטִים וּכְלָלִים:

Indicabo ſcientiam meam, in nomine Domini paſcentis me. Et ipſe dabit auxilium mihi, ad dirigendum calles.

Cor meum erudiam, & Grammaticam eructabo:
De Dageſch proponam ſpecialia generalia.

Simile quid cernitur in illa Eccleſiaſtica Melodia D. Thomæ Aquinatis.

Ecce

Ecce panis Angelorum *Factus cibus viatorum.*
Verè panis filiorum, *Non mittendus canibus.*

In figuris præsignatur, *Cùm Isaac immolatur,*
Agnus Paschæ deputatur, *Datur Manna Patribus.*

Nihil autem obſtat, quò minùs eadem Rhythmica ſtructura apud Hebræos etiã in verſibus paucioribus fieri poſſit.

Huius autem generis carmen vocatur שִׁיר מְחֻלָּק *Carmen, diuiſum à* חָלַק *diuiſit.*

CAPVT III.

De Carmine ſimplici & compoſito.

EX illa priori diuiſione pedum Hebraicorum duplex genus carminis oritur. Nam quod ex ſolis תְּנוּעוֹת, id eſt, ſyllabis longis conſtat, nec vllum ſcheua mobile recipit, vocatur voce Rabbinica פָּשׁוּט ſimplex. Huius tantùm vna ſpecies vſitata reperitur, quæ conſtat Spondæis quatuor. Elias Cant. 2.

– – | –   – | –   – | – –

אָשִׁירָה נָא שִׁיר נִכְבָּדוֹת

בָּאֵר הֵיטֵב וּבְלִי חִידוֹת

Cantabo nunc canticum rerum magnificarum,
Explicando bene & absque ænigmate, &c.

Vocatur etiam Carmen Quadratum, eò quòd ex duabus quadratis dimenſionibus conſtet.

Quod autem partim ex תְּנוּעוֹת, partim ex יָתֵד componitur, dicitur שִׁיר מוּרְכָּב *carmen compoſitum*, (רְכַב enim Rabbinis eſt *componere*) cuius 18. genera numerantur.

PRIMVM, conſtat Iambo, & duobus Spondæis.

– – | – –   – ᴗ

לְכֹל אַנְשֵׁי מַעַל

מְאֹד נַפְשִׁי תִגְעַל׃

Omnes homines mendaces,
Valdè anima mea odit.

SECVNDVM, Spondæo, Iambo, & Spondæo.

– – | – ᴗ | – –

רָפֶה בְּהִתְ־פַּלֵּל

יֵרַע בְּעֵינֵי אֵל

Remiſſus in precando
Diſplicebit in oculis Dei.

TERTIVM,

Tertium, Spondæo, Bacchio & Iambo. In fine τȣ̃ Segor mutatur etiam Iambus in Spondæum.

– ˘ | – – ˘ | – –
– –

בָּרָא אֱלֹהִים אֱנוֹשׁ

בַּגַּן מְרִימוֹ לְרֹאשׁ ׃

Creauit Deus hominem
In horto, exaltans eum in principem.

Quartum, Cretico, Spondæo, & Bacchio.

– – ˘ | – – | – ˘ –

טוֹב יְהוֹשֻׁעַ שְׁלַח לִי

חִנְךָ קָדוֹשׁ בְּלִבִּי ׃

Bone Ieſu mitte mihi
Gratiam tuam ſanctam in cor meum.

Quintum, Spondæo & duobus Bacchiis.

– – ˘ | – – ˘ | – –

יָבֵשׁ בְּקָרְאִי גְרוֹנִי

דָּבַק לְחִכִּי לְשׁוֹנִי ׃

Exaruit in clamore meo guttur meum.
Adhæſit fauci meæ lingua mea.

Sextum, Spondæo, Iambo, & duobus Spondæis.

- - - - | − ᴗ | - -

קוּמָה אֱלֹהִים עֶזְרָתָה

לִי וַעֲנֵה בְּצָרָתָה:

Surge Deus (in) auxilium
Mihi, & exaudi in tribulatione.

Septimvm, Iambo, Spondæo, Iambo, Spondæo.

− − | − ᴗ | - - | − ᴗ

אֲשֶׁר יֵלֵךְ בְּדֶרֶךְ רָע

אֲבָל קוֹל צוֹרְרָיו יִשְׁמָע:

Qui ambulat in via mala,
Certè vocem hostium suorum (dæmonum) audiet,

Octavvm, Iambo, duobus Spondæis & Bacchio.

− − ᴗ | − − | - - | - ᴗ

מְהֻלָּל תָּמִיד הָאֱלֹהִים

אֲשֶׁר חָנַן אֶת־הָאֲנָשִׁים:

Laudandus semper Deus,
Qui misertus est hominis.

Nonvm, quatuor Creticis.

— ᴗ — | — ᴗ — | — ᴗ — | — ᴗ —

מָה אֱנוֹשׁ מַה־פְּאֵר הָאֱנוֹשׁ מַה־יְּקָר

הַכְּאֵב מוֹת שְׁאֵר הַשְּׁאוֹל הוּא שְׁאָר:

Quid homo? quod decus hominis? quæ gloria?
Dolor, mors corporis: sepulchrum: hoc residuum (eius.)

Decimvm

DECIMVM, Iambo, duobus Spondæis, Iambo & Spondæo , licèt primo loco Spondæus , ſecundo verò etiam Iambus eſſe poſſit.

| — — | — ∪ | — — | — — ∪ | — — ∪

בְּשֵׁם אֵל חַי הֶגְיוֹן לְשׁוֹנֵנוּ
בְּעוֹד רוּחַ חַיִּים בְּאַפֵּנוּ׃

In nomine Dei viuentis ſermo linguæ noſtræ ,
Quamdiu ſpiritus vitæ in naribus noſtris.

VNDECIMVM, Spondæo, Iambo, Spondæo, Iambo, & Moloſſo, vel Spondæo.

| — — — | — ∪ | — — | — ∪ | — —

כְּחַסְדְּךָ גָּדוֹל מְאֹד חָנֵּנוּ
חָנוֹן מְחֵה רַבִּים פְּשָׁעֵינוּ׃

Secundùm miſericordiam tuam magnam valde miſerere noſtri.
Miſerendo dele multas iniquitates noſtras.

DVODECIMVM , Iambo vel Spondæo, Spondæo vel Iambo , Iambo , Spondæo, Bacchio.

| — — ∪ | — — | — ∪ | — — ∪ | — — ∪

בְּךָ אֶת־מַחְסִי שַׂמְתִּי אֲדֹנָי
אַתָּה בְּטוּבְךָ יַשֵּׁר דְּרָכַי׃

In te ſpem meam poſui Domine :
Tu in bonitate tua dirige vias meas.

DECIMVM TERTIVM, Spondæis & Iambis alternatim positis.

| – – | –◡ | – – | –◡ | – –

כפיא אבי קהל ושר עליון.

מכל שליחים עם עזור אביון:

Petre Pater Ecclesiæ, & princeps excelse

Præ omnibus Apostolis, populum iuua pauperem.

DECIMVM QVARTVM, ex quinque Bacchiis.

| ––◡ | ––◡ | ––◡ | ––◡ | ––◡

לדבר תהלות למרים לכו כל משיחים

והיא ילדה את־אלהים בתמת בתולים:

Ad dicendum laudes Mariæ, venite omnes Christiani.

Quia ipsa peperit Deum in integritate virginitatis.

DECIMVM QVINTVM, componitur ex primo, cuius idcirco metrum tantum duplicatur.

– – | – – | –◡ | – – | – – | –◡

Huius generis duo disticha attulimus pro מחלק pag. 373.

DECIMVM SEXTVM, Spondæo, Iambo, Spondæo, Iambo, Spondæo, Iambo,

| –◡ | – – | ·◡ | – – | –◡ | – –

לי ת־עזור אלי וידי תחזיק

הנה בלי עזרתך איגע לריק:

Me iuua Deus meus, & manum meam fortifica.

Ecce sine auxilio tuo laboro inaniter.

DECIMVM

DECIMVM SEPTIMVM, Bacchio, Iambo, Spondæo, Bacchio, Iambo, Spondæo.

— — | —∪ | — —∪— — | —∪ | — —∪

בְּתוּלַת יְקָר הִתְפַּ־לְּלִי עַל־עֲוֹנֵנוּ
וְאֶת חֵן בִּנְךָ לָנוּ קְנִי־נָא בְּמוֹתֵנוּ׃

Virgo gloriæ ora pro iniquitatibus nostris:
Et grátiam filij tui nobis impetra quæso in morte nostri.

DECIMVM OCTAVVM, Spondæo, Iambo, duobus Spondæis, Iambo, vel Bacchio, & Spondæo.

— —|— — ∪̄ ∪|— —|— —|—∪|— —

אֶת־רוּחֲךָ קָדוֹשׁ שְׁלָחֶה בְּנַפְשֵׁנוּ
כִּי הוּא יְשַׂמַּח לָעַד בֶּאֱמֶת לִבֵּנוּ

Spiritum tuum sanctum mitte in animam nostram,
Quia ipse lætificabit perpetuo in veritate cor nostrum.

Hæc ferè sunt Carminum genera, quæ à præcipuis auctoribus vel vsurpata, vel ad scribēdi vsum proposita sunt. In quibus si sese Hebraicæ linguæ studiosus exercere velit, præstat à quadrato siue simplici omnium facillimo initium facere, & inde ad vnum, vel plura ex compositis progredi, quæ cuiusque ingenio magis accommodata videbuntur. Sunt qui velint, cui-

vis

vis liberum esse noua, & à superioribus diuersa Carminum genera sibi excogitare, & in iis sese exercere: quibus assentior, cùm facile sit inuentis addere, & nulla causa subsit, cur nos recentiorum Rabbinorum regulis adeo religiosè constringi patiamur.

CAPVT IV.

De figuris versuum Hebraicorum, eorum coniunctione, & Cæsura.

HABENT *& Hebræorum versus suas figuras, quarum nomina & proprietas ex Latina Prosodia iam nota esse debet.*

SYNÆRESIS.

Reperitur hæc figura potissimùm in scheua simplici mobili, & in vtroque composito ֲ & ֱ. De quibus hæ duæ sunt regulæ.

PRIMA, Scheua simplex sub litera initiali

tiali, ſub dageſchata, & poſt longum punctum, frequenter cum ſequente puncto coaleſcit, & cum eo vnam ſyllabam efficit, vt ex his tribus quadratis Eliæ verſibus (Cant. 2.) intelliges.

בִּמְקוֹם שׁוּרֶק שָׁלוֹשׁ נְקֻדוֹת

In loco ſchurec, tria puncta, id eſt Kibbuts.

Hic vox נְקֻדוֹת habens ſcheua initiale, Spondæum efficit, quaſi ſcriptum eſſet נְקֻדוֹת diſyllabum.

וַאֲבָאֵר עֶשֶׂר הַנְּקֻדוֹת

Et explicabo decem puncta.

Vox הַנְּקֻדוֹת (habens ſcheua ſub dageſchata) triſyllaba eſt, quaſi הַנְקֻדוֹת. De triſyllaba וַאֲבָאֵר *vide ſequentem regulam.*

רַק אִם בְּטַעַם הֵן עוֹמְדוֹת

Niſi quando cum accentu ipſæ ſtant, id eſt, vocales.

Vox עוֹמְדוֹת (habens ſcheua poſt longam vocalem) Spondæum efficit, quaſi eſſet עֲמָדוֹת.

SECVNDA, Vtrumque ſcheua compoſitum ֲ & ֱ, eodem modo quo ſimplex, cum ſequente puncto coaleſcit, & in

vnam

vnam ſyllabam contrahitur. Vtriuſque exemplum habes in hoc verſu quadrato Eliæ Cant. 2.

רְפוֹת אַחֲרֵי הֵן נֶאֱגָרוֹת

Raphatæ tunc ipſæ congregantur.

Hic vox אַחֲרֵי *diſſyllaba eſt, quaſi* אַחְרֵי, *&* נֶאֱגָרוֹת *triſyllabum quaſi* נֶאְגְרוֹת: *Huc etiam ſpectat vocabulum* וַאֲבָאֵר *paulò antè in exemplo poſitum. Eſt enim per hanc regulam triſyllabum, ac ſi ſcriptum foret* וְאַבְאֵר.

DIÆRESIS.

Scheua quieſcens poſt punctum breue, nonnunquam neceſſitate metri fit mobile, ita vt à ſuo puncto & litera præcedente, cum qua in vna ſyllaba cohærebat, penitus diſtrahatur, vt Elias Cant. 1.

כֻּלָּם כְּאֶחָד נֶחֶ־לְקוּ וִי־הְיוּ

Omnes, ſicut vnus, diuidentur, & erunt, &c.

Hîc וִי־הְיוּ fit quadriſyllabum pro וַיִּהְיוּ triſyllabo. Eſt enim carmen generis XVI.

ECTASIS, ſiue DIASTOLE.

PRIMO, ו initiale poſitum pro וְ copulatiuo

tiuo, per hanc figuram (ſiue ſequatur ſcheuata litera, ſiue non) interdum producitúr, vt Cant.2. quadrato Eliæ.

בָּאֵר הֵטֵב וּבְלִי חִידוֹת

Explicare benè, & ſine ænigmate. & ibidem,

וּמִדָּגֵשׁ הֵן נִפְרָדוֹת

Et à dageſch ipſæ ſeparantur.

In priori verſu וּבְלִי & in poſteriori וּמִדָּגֵשׁ producit ו initiale, quod aliàs breuem ſyllabam facere ſolet, vt diximus cap.4.

SECVNDÒ. Scheua ſimplex mobile produci videtur in voce בְּיוֹד Cãt.7. Eliæ, diſticho 9. quod eſt decimi generis Carmen.

וְכַאֲשֶׁר בְּיוֹד יִהְיֶה חִירֵק׃

Et quando in Iod fuerit chiric.

Niſi malis potiùs ſcheua ſub ב, quàm -: ſub א abſorberi, quod minùs videtur probabile.

TMESIS DVPLEX.

Prior.

Hebræi ſuos verſus non ſemper continenti, & omnino cohærenti ſyllabarum

ſerie

ſerie ſcribunt, more Latinorum : ſed ſingulos pro pedum multitudine modo in duas, modo in tres, modo in quatuor regiones ſeu ſpatia diuidunt, ſalua tamen nihilominus eadem prorſus integritate, & ratione metrica. Atque harum regionum initium plerunque facit יָתֵר ſiue Iambus, qui partes verſus interuallo quodam diſtinguit, vt Elias Cant. 1.

אֶשָּׂה לְבָבִי נָא אֱלֵי כַפַּיִם
אֶל אֵל אֲשֶׁר חַסְדּוֹ בְּהַשָּׁמַיִם

Leuabo cor meum nunc ad manus,

Ad Deum, cuius miſericordia in cœlis.

Quòd ſi יָתֵר iſte incidat in mediam dictionem, diſtrahitur illa per Tmeſin (interpoſito ſigno coniunctionis inſtar Maccaph –) & quicquid eſt ante יָתֵר illud cum antecedentibus connectitur, ita vt יָתֵר ſit initium nouæ regionis, quemadmodum in his tribus exemplis videbis.

שְׁבָא זֶה יֵצֵא מִ־ ־כְּלָל הִנֵּה Cant. 7.

Scheua tranſgreditur Regulam iſtam, Ecce, &c.

Cant. 8.

יְקַדְּמוּהוּ חֲמִשָּׁה הַ־גְּדוֹלִים Cant. 8.

Præcedent ipſum quinque magni.

לִי יַ־עֲזוֹר כַּיּוֹם וְיָדִי יַ־חֲזִיק Cant. 1.

Mihi auxiliabitur iuxta diem, & manum meam roborabit.

Idem fit in Carmine quadrato ob ſolam verſus aliquam diſtractionem, etſi illud Iambum non habeat, vt

אוֹתוֹ מְנִי־עוֹת וּמְנַדְּוֹרֶת Cant. 2.

Ipſum mobile reddunt, atque commouent.

Prior Tmeſis ad ſolam ſcriptionis elegantiam ſpectare videtur.

Poſterior.

Integra dictio quandoque ita diſtrahitur, vt prior illius pars verſum præcedentem finiat, poſterior verò ſequentem inchoet, vt Cant. 1. diſticho quarto.

הִלּוּךְ וְדִין נִקּוּד וְאוֹתִיּוֹת וּמִשְׁ־
פָּטָם לְאוֹר אוֹצִיא כְּצָהֳרַיִם.

Vſum & iudicium punctationis & literarum, & iudicium earum in lucem proferam, vt meridiem.

 Sic

Sic apud eundem Cantic.4. disticho 6. distrahitur in duobus versibus hæc vox וְשַׁ־לְיו & felicitas. *Verùm hæc posterior Tmesis minùs frequens est in carmine.*

ANNOTAT.

Si syllabæ hac posteriori Tmesi in carmine resecandæ habeant dagesch forte, non fit distractio, sed integra dictione ibi relicta, (eò quòd dagesch forte initio sequentis versus proferri non possit) ille prior versus fit hypermeter syllabam habens superuacaneam, quæ tamen referenda sit ad initium sequentis versus, cuius idcirco prima syllaba desideratur, vt:

יִהְיֶה קְלָלָה לְגַנָּב *Est tertij generis.*

־כִּי קָצַר חַיִּים *Est secundi generis.*

Erit in maledictionem fur.

Quia breuis vitâ (erit.)

In hoc disticho superest syllaba נָב addenda sequenti Segor, cui vna deest syllaba. Eiusmodi tamen hypermetri versus potiùs cognoscendi, quàm imitandi, sunt studiosis.

De

De Coniunctione verſuum diuerſi generis, & de Cæſura.

Etſi in Carminibus Hebræorum plerunque ad finem vſque tam Daleth, quàm Segor, adeóque omnes verſus eiuſdem ſunt generis, quemadmodum Latinorum Græcorúmque Hexametri, tamen licet etiam quandoque duo verſuum genera in vno diſticho ſiue בֵּית ita coniungere, vt Daleth ſuum proprium genus habeat, & Segor ſimiliter ſuum, more Elegiarum in quibus prior verſus eſt Hexameter, poſterior verò Pentameter.

Quòd ſi Daleth & Segor vnius ſint generis, carmen dicitur *Monocolon.* Sin autem duorum, *Dicolon.* Trium verò vel plurium generum verſus vix coniungi ſolent propter Rhythmum.

Exemplum Distichi Monocoli.

Elias Cant. 8.

חֲזַק וֶאֱמַץ בְּנִי וּלְמוֹד זְמִיר זֶה
מְפָרֵשׁ דִּין מְשָׁרֵת לְמְלָכִים

Confortare, & esto robustus fili mi, & disce canticum hoc,
Quod exponit iudicium ministrans (ministrantium) Regibus.

Hîc tam Daleth, quàm Segor sunt Carmina generis 12.

Exemplum Distichi Dicoli.

Elias Cant. 3.

עוֹד יֵשׁ נְקֻדָּה וּמְשָׁרֵת לְכֻלָּם הֵן עוֹד
אֲשׁוֹרֵר בָּהּ שִׁירוֹת נְעִימוֹת

Est quoque punctum, quod omnibus seruit, adhuc
Canam de eo cantica pulchra.

Hîc Daleth est generis Decimi octaui: Segor verò octaui.

CÆSVRÆ

Cæsuræ nulla vel certè exigua habetur ratio, cùm ſæpè ſingulis pedibus ſingula vocabula tribuantur, maximè quæ à ſcheva mobili incipiunt. His enim ceu inciſis ac membris, verſus eleganter diſtingui Hebræi; ſicut & Latini exiſtimant. Quare ſi adſit cæſura, vſurpanda: ſi deſit, haud laborioſè quærenda fuerit.

LECTORI S.

QVANTVM utilitatis linguæ Græcæ & Hebraicæ studiosis id genus exercitationes, in quibus singula certi auctoris vocabula accuratè perpenduntur, afferre soleant, non pauci ita quotidie experiuntur, vt suum profectum penè vniversum iis grato animo acceptum referant. Non solùm enim in illis præceptiones traditæ breuiter ac compendiosè repetuntur, sed earum vsus præcipuus, quasi Magistri ipsius digito, demonstratur. Nos igitur, vt aliorum tam præclarum institutum imitaremur, ex Hebraicis Bibliis IONAM *Prophetam explicandum delegimus; ipsius cùm facilitate, quæ discentium animos initiò vehementer excitauerit, tum historiæ iucunda breuitate potissimùm adducti. Quod ad accentus Grammaticos attinet, eos in singulis vocabulis eâdem lineæ perpendicularis figura notauimus. Distinguentibus tamen & reliquis, per quos literis* בְּגַד כְּפַת, *etiam præcedente vna ex Quiescentibus, Dagesch lene infigere licet, suas figuras consultò reliquimus.*

IONAS

IONAS PROPHETA.

CAPVT PRIMVM. א.

Verſus I.

filium	*Ionam ad*	*Domini verbum eſt*	*factum Et*
בֶּן־	אֶל־יוֹנָה	דְּבַר־יְהוָֹה	וַיְהִי
ven	Iona el	Adonai devar	Vajhi
		dicendo.	*Amithai,*
		לֵאמֹר׃	אֲמִתַּי
		lemor	Amitthai

וַיְהִי) *Prima litera eſt* ו *conuerſiuum, efficiens vt futurum* יְהִי *ſignificationem præteriti habeat. Huius rei ſignum eſt patach ſubſcriptum* τῷ ו. *pag.* 252.8. *Vox* יְהִי *futurum eſt defectiuum tertiæ perſonæ, maſcul. ab* הָיָה *fuit ponitúrque pro* יִהְיֶה *pag.* 138.3. *Accentus ſupra* Iod *finale, eſt Paſta pag.* 276.

דְּבַר־) *In regimine ſingulari. In ſtatu abſoluto dicitur* דָּבָר verbum, *p.*193.10. *Radix eſt* דָּבַר

locutus est. ד *hoc loco habet dageſch lene, quia eſt ex literis* בְּגַד כְּפַת *Nec impedit illud præcedens Iod quieſcens, cùm ſupra ſe habeat accentum diſtinguentem Paſta, p.*278. 19. *Ipſum autem* דְּבַר־ *caret accentu Grammatico, quia coniungitur cum ſequenti dictione per Maccaph p.* 279. 8. *quod de ſimilibus deinceps vbique dictum exiſtimetur.*

יְהוָֹה) *Nomen proprium Dei, diuinam ſignificans eſſentiam, à radice* הָיָה *vel* הָוָה fuit.*pag.*137. 13. *Prima igitur litera Iod eſt formatiua nominis proprij, pag.*45.22. *Accentus illius hoc loco eſt Zakeph cathon, p.*26. 1. *Cur autem* יהוה *legatur* Adonai, *vide p.*247. 10.

אֶל־יוֹנָה) אֶל *Præpoſitio, pag.* 118 15. יוֹנָה *hîc eſt nomen proprium Sancti Prophetæ, de quo* 4. *Reg.* 14.25. *Appellatiuè poſitum ſignificat* columbam *habétque in plurali* יוֹנִים *præter normam, p.*33.9. *Radix eſt* יוֹן columbus, *vel vt alij volunt* יָנָה deprædatus eſt.

בֶּן־) *In regimine ſingulari, & propter Maccaph. In ſtatu abſoluto* בֵּן filius. *Formam ipſius integram cum omnibus affixis habes in Tabula*

Imperſe

*Imperfectorum pag.*218.12.*Dagesch in* ב *initiali non scribitur, quia præcedit litera quiescens, pag.*19.9. *Radix est* בָּנָה ædificauit.

אֲמִתַּי) *De hoc etiam* 4.*Reg.* 14.25. *Dictus ab* אֱמֶת (veritas) *quasi* verax. *Radix est* אָמַן educauit. *Noster interpres habet Amathi, sicut &* 70. *Amadi, quibus credendum potiùs, quam Rabbinis, qui puncta pòst subscripserunt.*

לֵאמֹר׃) *Propter frequentem vsum dicitur pro* לֶאֱמֹור, *vt habes pag.* 15.19. *Est autem Gerundium in Kal à verbo* אָמַר dixit, *cuius paradigma habes p.*93.22.

Versus II.

magnam	*ciuitatem*	*Nineuen in*	*vade,*	*Surge.*
הַגְּדוֹלָה	הָעִיר	אֶל־נִינְוֵה	לֵךְ	קוּם
hagghedola	hair	Nineue el	lech	Kum
eorum malitia	*ascendit*	*quia*	*,ea in*	*prædica Et*
רָעָתָם	עָלְתָה	כִּי	עָלֶיהָ	וּקְרָא
raatham	aletha	ki	aleha	ukra
			.meum conspectum in	
			לְפָנָי	
			lephanai.	

קוּם) *Imperatiuus in Kal Quiescentium Ajin Vau, sicut* שׁוּם *&c. p.*106.*Radix illius est item* קוּם surgere.

לֵךְ) *Imperatiuus in Kal Quiescentium Pe Iod, sicut* שֵׁב *p.98.10.à Radice* יָלַךְ ambulauit, *quæ non est in vsu, nisi in Futuro, Imperatiuo, & Infinitiuo. Reliqua enim accipit ab* הָלַךְ *eiusdem significationis.*

נִינְוֵה) *Metropolis Assyriæ, ædificata ab Assur, Gen.10.11. Exponitur* habitaculum, *à* נָוָה habitauit.

הָעִיר) ה *Demonstratiuum est hoc loco (pag.248.20.) respondens articulo Græcorum,* τὴν πόλιν. *Habet autem camets, pro patach & dagesch, quia sequens* ע *est gutturalis pag.249.13.* עִיר *est fœmininum præter normam, vt ex adiectiuo sequenti colligimus, licet in vtroque numero terminationem masculinam habeat.*

הַגְּדוֹלָה) ה *prius, hîc quoque demonstratiuum est, cum sua punctatione omnium frequentissima, nimirum patach, sequente dagesch forti, quæ iam studiosè notanda est, cùm posthac de ea, breuitatis causa, nihil dicturi simus. Repetitur autem hîc rursus* ה *cùm adiectiuo, licet in substantiuo* הָעִיר *præcesserit, sicut in Græco articulus,* τὴν πόλιν τὴν μεγάλην. גְּדוֹלָה *adiectiuum fœmininum formatum à masculino* גָּדוֹל

magnus

magnus, *per adiectionẽ literæ* ה *&* *mutationem* τῶ *camets in ſcheua, p.42. 4. Radix eſt verbum* גָּדַל magnus fuit, *vel* factus eſt magnus.

וּקְרָא) ו *copulatiuum tranſit in ſchurec, quia ſequitur litera ſcheuata, p. 251. 11.* קְרָא *Imperatiuus in Kal Quieſcentium Lamed Aleph ſicut* מְצָא *p.119.3. à verbo* קָרָא vocauit, clamauit, *&c. poſſet etiam verti* clama ſuper eam.

עָלֶיהָ) *Præpoſitio* עַל *hoc loco ſignificans*, in, *vel* ſuper, *cum affixo fœminino, pag.244.7.*

כִּי) *Coniunctio p.188.10. habet dageſch lene propter accentum diſtinguentem præcedentis vocis* עָלֶיהָ *p.279. quod aliàs hoc loco poni non poſſet ob literam quieſcentem* ה, *quæ virtute continetur in camets præcedentis dictionis, p.22.20. Exiſtimatur enim ſcriptum eſſe* עָלֶיהָה. *Porro* כִּי *frequenter cum ſequenti voce per Maccaph coniungitur, quamuis etiam ſine eo eſſe, & proprio accentu inſigniri poſſit, vt verſu 10. videbis.*

עָלְתָה) *præteritum tertiæ perſonæ fœmininæ in Kal Quieſcentium Lamed He, ſicut* קָנְתָה *pag. 124. 13. à verbo* עָלָה aſcendit. *Porro in hoc* עָלְתָה *& ſimilibus primum camets ſubintelligitur habere accentum Metheg, quemadmodum*

para

paradigma קָנְתָה, *ita vt consequenter proximum scheua sonet; aliàs putabitur esse camets catuph secundum regulam, p.*10.22. *cum sequente scheua quiescente, perinde ac si scriptum esset* עָלְתָה *sicut* חָכְמָה.

רָעָתָם) רָעָה *fœmininum adiectiuum à masculino* רַע malus, *substantiuè acceptum, cum affixo masculino sicut* תּוֹרָתָם, *p.*51. *v. vlt. Radix est verbum* יָרַע *vel* רָעַע malum, *aut* molestum fuit.

לְפָנָי) *Præpositio* לִפְנֵי *cum affixo singulari primæ personæ, p.*244. 4. *Accentus Soph pasuc mutat hîc - in* ־. *Nam sine distinguente dicitur* לְפָנַי. *Cæterùm hæc præpositio* לִפְנֵי *etiam rectè potest esse nomen, positum in regimine plurali cum articulo* ל (*qui habet chiric pro scheua, ob scheua alterum mox sequens, p.*257.10.) *à plurali absoluto* פָּנִים facies, *quod affixa recipit sicut* שָׂרִים *p.*213.24. *Et tunc* לְפָנַי *ad verbum sonat*, Ad facies meas. *Radix est* פָּנָה aspexit.

Versus III.

facie à	*,Tarsis in*	*fugiendum ad*	*Ionas*	*surrexit Et*
מִלִּפְנֵי	תַּרְשִׁישָׁה	לִבְרֹחַ	יוֹנָה	וַיָּקָם
millipne	Tarschischa	livroäch	Iona	Vajjákom

Domini

euntem nauem inuenit &, Iapho descendit &, Domini

בָּאָה אֳנִיָּה וַיִּמְצָא יָפוֹ וַיֵּרֶד יְהוָה

baa onijja vajjimza Iapho vaijéred Adonai

, eam in descendit &, eius mercedem dedit &, Tarsis (in)

בָּהּ וַיֵּרֶד שְׂכָרָהּ וַיִּתֵּן תַּרְשִׁישׁ

bah vajjered fecharah vajjitten , Tarschisch

Domini facie à, Tarsis in eis cum veniendum ad

יְהוָה׃ מִלִּפְנֵי תַּרְשִׁישָׁה עִמָּהֶם לָבוֹא

Adonai milliphne Tarschischa immahém lavo

וַיָּקָם) ו *Conuersiuum p.252. Vnde futurum, cui additum est, more præteriti explicatur. Futurum per se esset* יָקוּם *sicut* יָשׁוּב *pag.106.12, à verbo quiescente Ajin Vau* קוּם *de quo etiam versu secundo. sed hîc propter istud* ו*, accentus retrahitur, & schurec transit in camets catuph, pag. 107.5. quod à camets longo discernitur per regulam datam pag.11.9.*

לִבְרֹחַ) *Gerundium in Kal Perfectorum sicut* לִמְסוֹר *p. 62. v. vltimo. Nam cholem etiam sine illo* ו *scribitur, p.10.8. Sub* ח *finali ponitur patach suffuratum, quia non præcedit camets aut patach, pag. 10. 3. nihilominus tamen accentus censetur esse in vltima, cum illud patach additum syllabas extra Poëticã non augeat. Porro huius Gerundij præteritum & Radix est* בָּרַח fugit

תַּרְשִׁישָׁה

תַּרְשִׁישָׁה) תַּרְשִׁישׁ *Hæc vox variè explicatur, ſed hîc eſt, vt aliqui volunt, Metropolis Ciliciæ, ortu D. Pauli Apoſtoli percelebris: Finale* ה *ſignificat motũ ad locum, ſicut apud Græcos in quibuſdam vocibus ſyllaba* σε *vt* οὐρανόσε in cœlum.

מִלִּפְנֵי) *Nomen ſubſtantiuum* פָּנִים (*de quo ſupra) in regimine habet* פְּנֵי *cui hoc loco adduntur duæ literæ ſeruiles.* ל *mutat hîc ſuum ſcheua (aliàs ſibi debitum p. 256.) in chiric, ne duo ſcheuaim concurrant, pag. 191. 16. Scribitur enim* לִפְנֵי *pro* לְפְנֵי. *Cur litera* פ *ſequenti* ל *infigat dageſch forte, vide p. 37. 19.*

וַיֵּרֶד) יֵרֵד *Futurum eſt tertiæ perſonæ in Kal Quieſcentium Pe Iod à verbo* יָרַד deſcendit. *Sed hîc propter Vau conuerſiuum ponitur ſegol pro tſere, & accentus retrahitur, pag. 99. 3. cùm aliàs dicatur* יֵרֵד *ſicut* יֵשֵׁב, *p. 98. 3.*

יָפוֹ) *Portus Iudææ celeberrimus (Græcis eſt* ἰόππη, *Latinis vero Ioppe) à pulchritudine nomen habens. Dicitur enim à* יָפָה pulcher fuit. *In hac autem conſtructione* וַיֵּרֶד יָפוֹ deſcendit Ioppen, *deſideratur præpoſitio* אֶל־ *quam Hebræi, more Græcorum, huiuſmodi locorum nominibus propriis plerunque apponere ſolent.*

יִמְצָא

וַיִּמְצָא) *Est futurum in Kal Quiescentium Lamed Aleph*, 118. 19. *à verbo* מָצָא inuenit. *In voce* וַיִּמְצָא *concurrunt tria* i, *duplex scilicet Iod propter infixum dagesch, & chiric paruum, vajjimza. Vbi tamen primum, cum præcedente patach in diphthongum coalescit, (neque enim aliter efferri posse videtur) vel certe in pronunciatione prorsus negligendum est: alterum, vt consonans, ferit tertium, quod vocalis est. Idem de similibus vocibus dicendum.*

אֲנִיָּה) *Substantiuum fœmininum, idem significatione, quod* אֳנִי *Radix est* אָנָה luxit. *Abest autem hîc articulus* אֶת־ *accusatiui casus, qui non semper nominibus addi solet, p.37. 5. Habet accentum regem* פָּסִיק*, idcirco sequente* ב *infigi potest dagesch lene. pag. 279.*

בָּאָה) *Benoni fœmininum in Kal à verbo* בּוֹא venire, ire, *p.* 115. 10.

תַּרְשִׁישׁ) *Et hic desideratur præpositio* אֶל־ *motum ad locum significans. Cætera in* תַּרְשִׁישָׁה*, de quo paulò antè.*

יִתֵּן) *Futurum tertiæ personæ in kal, à verbo* נָתַן *vtrinque defectiuo, p.*178.10.

שְׂכָרָהּ) שָׂכָר *substantiuum masculinum cum*

affixo

affixo fœminino (quod ad אֱנִיָּה *item fœmininum refertur)ſicut* דְּבָרָה*,p.*194.10.*Radix eſt verbum* שָׂכַר mercatus eſt, mercede conduxit.

בָּהּ) *Seruilis litera* ב , in , *cum affixo fœminino, pag.* 245. 3.

לָבוֹא) *Gerundium in Kal à verbo , & radice* בּוֹא venire, *p.*115. *v. vltimo. Seruile* ל *habet* • , *quia eſt cum monoſyllabo , pag.*255.

עִמָּהֶם) cum eis. *ſcilicet* nautis, *vel* vectoribus. *Præpoſitio* עִם, *cum affixo maſculino , pro quo etiam dicitur* עִמָּם : *Nam hoc* עִם *recipit affixa ſicut* אֶת־ , *pag.* 236. 2..

Verſus IV.

fuit & , mare in magnum ventum immiſit Dominus Et
וַיהוָה הֵטִיל רוּחַ־גְּדוֹלָה אֶל־הַיָּם וַיְהִי
vajhi bajjam el ghedola ruach hetil Vadonai

frangi putabat nauis & ,mari in magnus turbo
סַעַר־גָּדוֹל בַּיָּם וְהָאֳנִיָּה חִשְּׁבָה לְהִשָּׁבֵר׃
lehiſchſchaver chiſchſcheva vehaonjjá , bajjam, gadol ſaar

וַיהוָה) ו *habet patach,expulſo ſcheua p.*251. 3.

הֵטִיל) *Præteritum tertiæ perſonæ in Hiphil Quieſcentium Ajin Iod,ſicut* הֵשִׁיבָם, *p.*110.19. *à Radice* טִיל , *cuius Kal inuſitatum eſt. In Hiphil autem ſignificat,*immittere, projicere.

רוּחַ

רוּחַ) *Subſtantiuum hoc loco fœmininum , licèt idem maſculinum etiam reperiatur, p.302. cum affixis* רוּחִי רוּחֲךָ רוּחוֹ. *In plurali* רְחוֹת *&* רוּחוֹת. *Radix eſt* רָוַח reſpirare. *Caret accentu proprio propter maccaph, & ſubintelligitur articulus accuſatiui* אֶת־ *, vt in* אֳנִיָּה *diximus.*

יָם) *Numeri ſingularis , in plurali habet* יַמִּים *, ſignificat etiam generatim quamlibet aquarum collectam multitudinem.*

סַעַר־ *pro hoc* שַׂעַר *& fœmininum* סְעָרָה *in eadem ſignificatione reperitur.*

גָּדוֹל *Adiectiuum maſculinum de quo in* גְּדוֹלָה *verſu 2.*

בַּיָּם) ב *ſeruile habet patach , punctum expulſi* ה *p.255.16. ponitur enim pro* בְּהַיָּם : יָם *de quo paulò antè.*

וְהָאֳנִיָּה) ו *cum ſuo ſcheua p.249.* ה *verò demonſtratiuum cum camets pro patach , quia ſequens* א *gutturalis,non recipit dageſch,p.249.13.* אֳנִיָּה *vide verſu 3.*

חִשְּׁבָה) *putabat, ſcilicet* nauis, *id eſt*, homines nauis. *Continens pro contento , vel potiùs ſumitur pro* חֻשְּׁבָה putabatur. *Eſt autem* חִשְּׁבָה *præteritum fœmininum in Piel Perfectorum , ſicut*

מְסֻפָּר p. 76. 3. *à masculino* חָשַׁב putauit, *vtriusque Radix* חָשַׁב *eiusdem significationis.*
לְהִשָּׁבֵר :) *Gerundium ex Niphal Perfectorum, sicut* לְהִמָּסֵר *p.72. v. vlt.*

Versus V.

ad vnusquisque clamauerunt & , nautæ timuerunt Et
וַיִּירְאוּ הַמַּלָּחִים וַיִּזְעֲקוּ אִישׁ אֶל־
el isch vajjizaku hammallachim Vajjireu

naui in quæ , instrumenta proiecerunt & , suum Deum
אֱלֹהָיו וַיָּטִלוּ אֶת־הַכֵּלִים אֲשֶׁר בָּאֳנִיָּה
baonijja ascher hakkelim eth vajjatilu elohau

ad descendit Ionas & : eis ab alleuiandum ad, mare in
אֶל־הַיָּם לְהָקֵל מֵעֲלֵיהֶם וְיוֹנָה יָרַד אֶל־
el iarad veIona mealehem lehakel hajjam el

.est sopitus & , iacuit & , nauis inferiora
יַרְכְּתֵי הַסְּפִינָה וַיִּשְׁכַּב וַיֵּרָדַם׃
.vajjeradam vajjischkav hassephina jarkethe

וַיִּירְאוּ) *Futurum plurale in Kal, cuius singulare est* יִירָא timebit, *à verbo composito* יָרֵא *quod habes p.166. 16.*

מַלָּחִים) *Plurale, à singulari* מַלָּח. *Radix est* מֶלַח sal, *ex qua fit verbum in Piel perfectorum* מִלַּח sale condire. *Inde* מַלָּח nauta, *eò quòd mare salsum nauiget.*

יִזְעֲקוּ) *Futurum plurale tertiæ personæ in Kal perfe*

perfectorum ſicut יְמַסְּרוּ*, p.62. 11. ſub* ע *gutturali ſcribitur* ־ֲ *pro ſcheva ſimplici p.15.1. in ſingulari* יִזְעַק clamabit, *cum patach propter ſecundam gutturalem p.66.21. Præteritum & radix eſt* זָעַק clamauit.

אִישׁ) *Singularis numeri, quod in huiuſmodi locis commodè exponitur per* vnuſquiſque, ſinguli. *Aliàs eſt* vir. *In plurali* אִישִׁים viri, *pro quo vſitatius eſt* אֲנָשִׁים *ab* אֱנוֹשׁ homo.

אֱלֹהָיו) *Plurale* אֱלֹהִים *cum affixo tertiæ perſonæ ſicut* תַּלְמִידָיו*, p.51.7. Nam* ם *abiicitur. In ſingulari* אֱלוֹהַּ *cum mappic p.24.5.*

יָטִלוּ) *Futurum plurale tertiæ perſonæ in Hiphil Quieſcentium Ajin Iod ſicut* יָשִׂימוּ *p.111. 13. In penultima deſideratur Iod coniugationis ſymbolum : quod tamen in quibuſdam exemplaribus reperiri dicitur* יָטִילוּ *: Radix eſt* טיל *de qua in verſu quarto.*

כֵּלִים) *Plurale, à ſingulari* כְּלִי *cuius formam & affixa reperies in tabula Imperfectorum nominum, p.219. 4.*

אֲשֶׁר) *Relatiuum p.52.22. Subintelligitur autem hîc verbum ſubſtantiuum* הָיוּ erant, *quod Hebræi ſæpe omittunt p.342.*

בָּאֳנִיָּה) ב *cum camets, quia ſequitur camets catuph, p.256.6. De* אֳנִיָּה *verſu tertio.*

לְהָקֵל) *Gerundium ex Hiphil Defectiuorum Ajin, ſicut* לְהָגֵל, *p.156.2. à verbo* קָלַל *quod in Kal ſignificat* alleuiauit.

מֵעֲלֵיהֶם) מֵעַל *Aduerbium loci, compoſitum ex præpoſitione* עַל ſuper, *&* מ *ſeruili. Vnde manente vbique tſere ſub* מ, *recipit affixa (ex quibus hoc maſculinum plurale eſt) ſicut ſimplex* עַל, *p.244. 5. Porro* מ *habet tſere pro chiric, quia ſequens litera non admittit dageſch, ſicut in voce* מֵעִיר, *p.37. 23.*

יָרַד) *Præteritum in Kal Quieſcentium Pe Iod, ſicut* יָשַׁב, *p. 97. 20.*

יַרְכְּתֵי) *In regimine Duali, cuius abſolutum eſt* יַרְכָּתַיִם *à ſingulari* יַרְכָּה latus, *pro quo etiam dicitur* יָרֵךְ femur, latus.

סְפִינָה) *Fæmininum ſicut* תּוֹרָה *p.36.5. Radix eſt* סָפַן texit: *videtur hoc nomine* carina *ſignificari, quòd tegatur.*

וַיִּשְׁכַּב) *Futurum eſt in Kal Perfectorum exiens in patach, p.66. 21. à Radice* שָׁכַב iaceo.

וַיֵּרָדַם) *Futurum in Niphal Quieſcentium Pe Iod: quam coniugationem hoc verbum ſolùm habet.*

bet. Seruile Iod habet tſere pro chiric,quia ר *prima Radicis non admittit Dageſch, p.74.6. Vltima ſyllaba hoc loco recipit patach, prout aliquando hîc fieri ſolet, ibid. v.11. licèt aliàs in ſimilibus tſere ſit frequentiùs , vt in* יְמַסֵּר , *p. 72. 16. Præteritum eſt* נִרְדַּם ſopitus eſt. *Benoni* נִרְדָּם ſopitus *à Radice* רדם,*à qua etiam fit nomen* תַּרְדֵּמָה ſopor,ſomnus profundior.

Verſus VI.

: ei dixit & gubernator magnus eum ad acceſſit Et
לוֹ וַיֹּאמֶר הַחֹבֵל רַב אֵלָיו וַיִּקְרַב
lo vajjomer hachovél rav elau Vajjikrav

forte ſi : tuum Deum ad clama , ſurge ? ſopite tibi quid
אוּלַי אֶל־אֱלֹהֶיךָ קְרָא קוּם נִרְדָּם מַה־לְּךָ
ulai elohécha el kera kum nirdam lecha ma

.pereamus non & , nobis Deus placetur
נֹאבֵד׃ וְלֹא לָנוּ הָאֱלֹהִים יִתְעַשֵּׁת
.noved velo lanu haelohim jithaſchſcheth

יִקְרַב) *Futurum in Kal perfectorum. Vltima per patach, quia ipſius verbum* קָרַב appropinquauit , *neutrum eſt p.66. 21.*

אֵלָיו) אֶל *Præpoſitio cum affixo maſculino, p. 242. 6.*

רַב) *Adiectiuum maſculinum ſignificans*, mul-

tus, magnus, magister, *&c. cum affixo* רַבִּי Magister meus, *vel in Vocatiuo*, Magister mi. *Quæ vox Hebræis familiarissima est. Fœmininum* רַבָּה; *Radix verò* רָבַב *de qua multa in Lexicis.*

הַחֹבֵל) ה *Demonstratiuum retinens patach ante* ח *p. 257.* חֹבֵל *est Benoni in Kal perfectorum. Ponitur hîc loco substantiui, vel nominis verbalis, sicut* שֹׁמֵר *p. 57. vers. vlt. à verbo* חָבַל *quod inter alia significat*, gubernare nauem.

וַיֹּאמֶר) *A verbo Quiescente Pe Aleph* אָמַר dixit, *formatur futurum in Kal* יֹאמַר dicet. *Accedente verò* ו *conuersiuo retrahitur accentus, & patach migrat in segol. Hæc omnia in paradigmate* אָמַר *p. 94. 22.*

לוֹ) *Datiuus singularis pronominis tertiæ personæ* הוּא ille, *p. 48. 5.*

מַה־) *Pronomen interrogatiuum, p. 53. 4.*

לְּךָ) *Datiuus singularis pronominis secundæ personæ* אַתָּה tu, *p. 47. 16. Habet Dagesch forte, p. 23. 3. De* נִרְדָּם *(quod hîc rectiùs per vocatiuum, quàm per datiuum exponitur) egimus in* יֵּרָדַם *paulò antè.*

וּקְרָא) *Imperatiuos* קְרָא *&* קוּם *iam explicauimus versu 2.*

אֱלֹהֶיךָ) *Plurale* אֱלֹהִים *cum affixo secundæ personæ sicut* תַּלְמִידֶיךָ , *p.* 51. 13.

אוּלַי) *Aduerbium dubitandi, pag.* 185. 19. *vel vt alij volunt, bene ominandi, à radice* אָלָה iurauit.

יִתְעַשֵּׁת) *Futurum in Hithpael perfectorum, sicut* יִתְמַסֵּר *p.* 88. 15. *Illius præteritum* הִתְעַשֵּׁת placatus est, propitium, serenum se exhibuit. *Radix verò est* עָשַׁת *in Kal significans* nituit, canduit.

לָנוּ) *Datiuus pluralis primæ personæ* אֲנִי, *p.* 47. 7.

וְלֹא) ו *Copulatiuum cum aduerbio negandi* לֹא, *pag.* 185. 15.

נֹאבֵד׃) *Futurum plurale primæ personæ in Kal Quiescentium Pe Aleph, sicut* נֹאמַר, *p.* 94. 7. *nisi quod propter Soph pasuc mutetur patach in tsere, à verbo* אָבַד periit.

Versus VII.

Venite,	*suum socium ad:*	*vnusquisque*	*dixerunt Et*
לְכוּ	אֶל־רֵעֵהוּ	אִישׁ	וַיֹּאמְרוּ
lecu	reehu el	isch	vajjomeru

malum quem propter ſciemus &, ſortes proiiciamus &
וְנַפִּילָה גּוֹרָלוֹת וְנֵדְעָה בְּשֶׁלְּמִי הָרָעָה
haraa beſchellemi venedeha goraloth venappila

ſors cecidit &, ſortes proiecerunt & :nobis hoc
הַזֹּאת לָנוּ וַיַּפִּלוּ גּוֹרָלוֹת וַיִּפֹּל הַגּוֹרָל
haggoral vajjippol. goraloth vajjappilu lanu hazzoth

.Ionam ſuper
עַל־יוֹנָה׃
.Iona al

יֹאמְרוּ) *Futurum plurale in Kal Quieſcentium Pe Aleph, à ſingulari* יֹאמַר, *Præteritum & Radix eſt* אָמַר dixit, *cuius paradigma habes pag.* 93. 22.

רֵעֵהוּ) *Adiectiuum maſculinum* רֵעַ amicus, ſocius, *cum affixo tertiæ perſonæ, ſicut* מִקְנֵהוּ *p.* 212. 4. *manente vbique ſere ſub* ר. *Radix illius eſt verbum Quieſcens Lamed He* רָעָה pauit. *Notanda phraſis Hebraica* אָמַר אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ (*ad verbum*) Dixit vnuſquiſque ad ſocium ſuum, *id eſt*, alter ad alterum, ἀλλήλοις.

לְכוּ) *Imperatiuus pluralis in Kal Quieſcentium Pe Iod, ſicut* שְׁבוּ, *cuius ſingularem & Radicem quære ſuprà verſu ſecundo. Quidam tam* לֵךְ *quam* לְכוּ *in huiuſmodi locis volunt eſſe*

voces

voces hortantis, pro Agedum *vel* Eia, *ſicut* ἄγε *&* ἄγετε *apud Græcos.*

נַפִּילָה) *Futurum plurale primæ perſonæ in Hiphil Defectiuorum Pe Nun, ſicut* נַשִּׁיל, *pag.* 146. 19. *Accedit tamen* ה *paragogicum, de quo pag.* 258. 8. *accentu ſeruante ſuam ſedem, quam aliàs habet in* נַפִּיל. *Radix eſt* נָפַל *in Kal,* cecidit. *In Hiphil (vt hoc loco)* הִפִּיל fecit cadere, proiecit.

גּוֹרָלוֹת *Plurale abſolutum fœmininum à ſingulari maſculino* גּוֹרָל ſors. *Eſt ergo Heteroclitum, vt multa alia, cùm dicendum eſſet* גּוֹרָלִים. ג *ſine dageſch leni, quia præcedit litera quieſcens p.* 19. 9. *Radix eſt* גרל, *cui, vtpote inuſitatæ, pūcta non ſubiicio, quod & in ſimilibus obſeruandum.*

נֵדְעָה) *à verbo Quieſcente Pe Iod* יָדַע ſciuit, *formatur futurum in Kal* יֵדַע ſciet: *In plurali primæ perſonæ* נֵדַע *vltima cum - p.* 98. 23. *& poſt additum* ה *paragogicum,* נֵדְעָה.

בְּשֶׁלְּמִי) בְּשֶׁל *Præpoſitio cum Pronomine interrogatiuo* מִי, *p.* 53. 4. *vbi huius vocis ſignificationem ex communi Grammaticorum ſententia poſuimus. Verùm cùm legamus Iud.* 13. 17. מִי שְׁמֶךָ quod nomen tuū, *& Mich.* 1. 5. מִי־פֶּשַׁע

quod ſcelus Iacob? וּמִי בָמוֹת & quæ excelſa Iudæ? *nihil obſtat, quò minùs cum S. Hieron. & Septuaginta, eandem vocem* מִי *latiùs vſurpemus. Scribitur autem* בְּשֶׁלְּמִי *inſtar dictionis compoſitæ pro* בְּשֶׁל מִי. *vel* בְּשֶׁל לְמִי *vt ex verſ. ſeq. colligitur.*

הָרָעָה) ה *Demonſtratiuum cum* ָ, *quia* ר *non admittit dageſch p.* 249. 12. רָעָה *iam explicatum eſt verſu ſecundo.*

הַזֹּאת) *Pronomen Demonſtratiuum fœmininum p.* 52. 17. *cum* ה *demonſtratiuo.*

יַפִּלוּ) *Futurum plurale in Hiphil Defectiuorum Pe Nun, ſicut* יַשִּׁילוּ *pag.* 146. 17. *Omittitur tamen Iod characteriſticum, cùm dicendum eſſet* יַפִּילוּ: *Accentus eſt Paſta duplicatus Diſtinguens, p.* 284. *qui etiam facit, vt ſequenti* ג *infigatur Dageſch lene, licet præcedat* ה *litera quieſcens. De* גּוֹרָל *paulò antè egimus.*

יִפֹּל) *Futurum ſingulare in Kal more perfectorum, p.* 144. *Naſcitur ex præcedente Radice* נָפַל

Verſus VIII.

propter ,nobis nunc indica: eum ad dixerunt Et

וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הַגִּידָה־נָּא לָנוּ בַּאֲשֶׁר

baaſcher lanu na haggida elau Vajjomeru

quem

vnde &	*? tuum opus*	*quod ?*	*nobis*	*hoc*	*malum*	*quem*
וּמֵאַיִן	מְלַאכְתְּךָ	מַה־	לָנוּ	הַזֹּאת	הָרָעָה	לְמִי־
umeajin	melachtecha	ma	lanu	hazzoth	baraa	lemi

? tu	*populo*	*quo*	*de &*	*? tua terra*	*quæ*	*?venis*	
אָתָּה׃	עַם	מִזֶּה	וְאֵי־	אַרְצֶךָ	מָה	תָבוֹא	
attha	am	mizze	vee	artsecha	ma	tavo	

אֵלָיו) *Præpoſitio* אֶל־ *cum affixo tertiæ perſonæ, p.*242 8.

הַגִּידָה־) *Imperatiuus in Hiphil Defectiuorum Pe Nun ſicut* הַשִּׁיל (*Hiphil enim in vltima recipit chiric vel tſere pag.*84. 19.) *addito* ה *paragogico. Caret accentu Grāmatico propter Maccaph, vt iam aliquoties diximus. Radix eſt* נגד.

נָא) *Aduerbium obſecrandi, p.*185. *Cur habeat Dageſch forte, vide p.*23.3.

בַּאֲשֶׁר)*Vox compoſita ex litera ſeruili* ב, *& relatiuo* אֲשֶׁר. *Accipitur hoc loco pro Præpoſitione* בַּעֲבוּר propter.

לְמִי) *Pronomen Interrogatiuum cum articulo Datiui, qui etiam accuſatiuo inſeruit, vt p.*37.15.

מְלַאכְתְּךָ) *Subſtantiuum fœmininum* מְלָאכָה opus, *cum affixo ſecundæ perſonæ. Recipit enim affixa, ſicut* מֶמְשָׁלָה *p.*208. 2. *Radix eſt* לאך.

וּמֵאַיִן) וּ *pro* וְ *quia ſequitur labialis, p.*252.12.

מֵאַיִן *aduerbium interrogandi de loco, p.* 186.

תָּבוֹא

תָּבוֹא) *Futurum secundæ personæ singularis in Kal à verbo & Radice* בּוֹא venire, *cuius paradigma habes p.115. 9. Ponitur autem hîc futurum pro Benoni, p.58. 20. vt ex sensu colligitur.*

מָה) *Pronomen interrogatiuum.*

אַרְצֶךָ) *Substantiuum* אֶרֶץ *sex punctorum cum affixo secundæ personæ. Recipit enim affixa sicut* מֶלֶךְ *p. 199. 21. Porro hîc propter accentum Athnach distinctiuum, mutatum est scheua in segol, p. 282. 19. aliàs enim diceitur* אַרְצְךָ *sicut* מַלְכְּךָ׃.

אֵי־מִזֶּה) אֵי *per se significat*, vbi, & מִזֶּה inde. *Vide aduerbia. Vtrunque verò coniunctum exponitur* vnde? *vel ex* quo? *Hic additur nomen* עַם populus. *Alibi haud incommodè subintelligitur* מָקוֹם locus.

אָתָּה) *Pronomen secundæ personæ, pag. 47. 14. sic scribitur propter accentum, pag. 49.*

Versus IX.

Deum Dominum & ego Hebræus, :eos ad dixit Et

וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם עִבְרִי אָנֹכִי וְאֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי

Elohe Adonai veet anochi Ivri alehem Vajomer

cælorum

& mare fecit qui timeo, ego cœlorum

הַשָּׁמַיִם אֲנִי יָרֵא אֲשֶׁר־עָשָׂה אֶת־הַיָּם וְאֶת־

eth ve baijam et aſa aſcher jare ani haſchſchamajim

aridam.

הַיַּבָּשָׁה׃

hajjabbaſcha

אֲלֵיהֶם) *Præpoſitio* אֶל *cum affixo plurali tertiæ perſonæ*, p.242. 10.

עִבְרִי) *Nomen Gentile*, p.42. 9. *Radix eſt* עָבַר *in Kal*, tranſiuit. *Ita primùm Abraham fuit dictus à Chananæis & Phœnicibus, quòd Euphrate tranſito ad eos commigraſſet, Gen.* 14. *Hoc deinde nomen ipſius poſteris inditum eſt. Alij aliter.*

אָנֹכִי) *Pronomen primæ perſonæ, idem quod* אֲנִי *pag.47.7. Eſt millel propter accentum athnach, qui hîc valet comma, licet ſæpiùs valeat colon, pag.25.25.*

אֱלֹהֵי) *In regimine plurali, cuius abſolutum eſt* אֱלֹהִים *de quo verſu quinto.*

שָׁמַיִם) *Vox Dualem habens terminationem, modò per ſingularem, modò per pluralem numerum exponitur. Accentus in penultima, quia habet formam punctorum ſicut* בַּיִת *pag.* 279. 14. *Radix videtur* שמה, *ſed alij aliam afferunt.*

אֲנִי

אֲנִי) *Pronomen primæ personæ, p.* 47. 7.
יָרֵא) *Benoni in Kal à præterito* יָרֵא, *p.* 166. 17.
עָשָׂה) *Præteritum in Kal Quiescentium Lamed He, sicut* קָנָה, *p.* 124. 16.

יַבָּשָׁה׃) *Substantiuum fœm. idem quod* יַבֶּשֶׁת. *Per vtrumque verò* terra *intelligitur, quasi dicas*, ariditatem *vel* aridum *substantiuè. Græcis & Latinis per adiectiuum explicatur. Radix est* יָבֵשׁ.

Versus X.

dixerunt & magno timore viri timuerunt Et
וַיִּירְאוּ הָאֲנָשִׁים יִרְאָה גְדוֹלָה וַיֹּאמְרוּ
vaijomeru gedola jira haanaschim Vajjireu

viri cognouerunt quia ? fecisti hoc cur :eum ad
אֵלָיו מַה־זֹּאת עָשִׂיתָ כִּי יָדְעוּ הָאֲנָשִׁים
haanaschim iadeu ki asitha zoth ma elau

.eis indicauerat quia : fugiens ipse Domini facie à quòd
כִּי מִלִּפְנֵי יְהוָה הוּא בֹרֵחַ כִּי הִגִּיד לָהֶם׃
.lahem higgid ki vereach hu Adonai milliphne ki

הָאֲנָשִׁים) ה *Demonstratiuum cum camets, quia sequens litera* א *non recipit Dagesch, pag.* 249. 12. אֲנָשִׁים *plurale (quod sæpè pro viris accipi*

accipitur) *à singulari* אֱנוֹשׁ homo.

יִרְאָה) *Substantiuum fœmin. à Radice* יָרֵא *propriè significat* timorem, *vt hoc loco*: *Vsurpatur etiam pro* pietate *seu* religione *ac* cultu diuino, *qui Græcis est* ἐυσέβεια *seu* θεοσέβεια. *Nota hic significari modum rei sine vlla seruili litera, &* יִרְאָה גְדוֹלָה *exponi per ablatiuum Latinum*, timore magno.

עָשִׂיתָ) *Secunda persona præteriti in Kal Quiescentium Lamed He, sicut* קָנִיתָ *p*. 124. 16. *ab* עָשָׂה fecit.

יָדְעוּ) *Tertia persona pluralis præteriti in Kal Quiescentium Pe Iod, quæ in hoc tempore à Perfectis non differunt. Est ergo sicut* מָסְרוּ *p*.61.16. *à verbo* יָדַע sciuit.

בֹּרֵחַ) *Benoni in Kal Perfectorum, sicut* מוֹסֵר. *Additur autem patach suffuratum, quia vltima est* ח *p*.10.3. *Radix est* בָּרַח.

הִגִּיד) *Præteritum tertiæ personæ in Hiphil Defectiuorum Pe Nun, sicut* הִשִּׁיל *p*. 146. 4. *à verbo* נָגַד *quod tantùm in Hiphil & Hophal vsitatum est*.

לָהֶם׃) *Pronomen Datiui pluralis tertiæ personæ, p*.48.11.

Vers.

Verſus XI.

ſilebit & ,tibi faciemus quid :eum ad dixerunt Et
וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו מַה־נַּעֲשֶׂה לָּךְ וְיִשְׁתֹּק
vajjiſchtok lach naaſe ma elau Vajjomeru

.tumultuans & vadens mare quia ,nobis à mare
הַיָּם מֵעָלֵינוּ כִּי הַיָּם הוֹלֵךְ וְסֹעֵר׃
.veſoer holech hajjam ki mealenu hajjam

נַעֲשֶׂה) *Futurum primæ perſonæ pluralis in Kal Quieſcentium Lamed He, ab* עָשָׂה *de quo verſu nono & decimo.*

לָּךְ) *Ita ſcribitur in pauſa Datiuus ſingularis Pronominis ſecundæ perſonæ maſculinus, p. 49. 13. qui aliàs eſt* לְךָ *p.47. 16. ab* אַתָּה tu.

יִשְׁתֹּק) *Futurum tertiæ perſonæ in Kal perfectorum ſicut* יִמְסוֹר*, p. 72.7. Nam cholem etiam ſine* ו *ſcribitur. Præteritum illius & radix eſt* שָׁתַק ſiluit, tranquillum fuit.

מֵעָלֵינוּ) מֵעַל *Aduerbium, (de quo etiam verſu quinto,) cum affixo plurali primæ perſonæ.*

הֹלֵךְ סֹעֵר) *Vtrumque Benoni in Kal perfectorum, ſicut* מֹסֵר *p. 61. 21. illud à verbo* סָעַר intumuit, turbatum, commotum fuit, *cuius radix eſt* סַעַר turbo, tempeſtas, *quòd commodè hîc etiam per Imperfectum explicari poteſt pag. 57. 22.* ibat & intumeſcebat, *de qua voce*

paulò

paulò pòst. Hoc ab הָלַךְ ambulauit, *quo tantùm vtimur in Præterito & Benoni. Nam cætera sumuntur à* יָלַךְ *vt diximus versu secundo.*

Versus XII.

,mare in me proiicite &, me tollite :eos ad dixit Et
וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם שָׂאוּנִי וַהֲטִילֻנִי אֶל־הַיָּם
hajjam el vahatiluni sauni alehem Vajjomer

quòd ego scio quia :vos super mare silebit &
וְיִשְׁתֹּק הַיָּם מֵעֲלֵיכֶם כִּי יוֹדֵעַ אָנִי כִּי
,ki ani iodea ki mealechem hajjam vejischtok

.vos super hæc magna tempestas me propter
בְּשֶׁלִּי הַסַּעַר הַגָּדוֹל הַזֶּה עֲלֵיכֶם׃
.alechem hazze haggadol hassaag veschelli

אֲלֵיהֶם) *vide versum nonum.*
שָׂאוּנִי) *Verbum* נָשָׂא accepit, eleuauit, &c. *In Imperatiuo singulari* ꝯ *Kal, facit* שָׂא eleua. *In plurali* שְׂאוּ eleuate, *cui hîc additur affixum singulare primæ personæ. Habet* ָ *loco scheua, sicut aliàs etiam frequens est punctorum mutatio, de qua p.266. 8.*
הֲטִילֻנִי) *A* טִיל *(de quo versu quinto) Imperatiuus singularis est in Hiphil* הָטֵל proijce. *Pluralis* הָטִילוּ. *Cum affixo mutatur camets sub* ה *in* ֲ, *Kibbuts hîc ponitur pro schurec, p.229.20.*

מֵעֲלֵיכֶם) *Aduerbium* מֵעַל (*de quo verſu* 5. *cum affixo ſecundæ perſonæ pluralis.*

יוֹדֵעַ) *Benoni ſingulare, in Kal,ſicut* מוֹסֵר, *p.*61. 21. *Radix* יָדַע. *Habet patach ſuffuratum, quia vltima eſt gutturalis non præcedente* ּ *aut* ֿ, *pag.* 10. 3.

אָנִי) *Ob accentum diſtinguentem ita ſcribitur, aliàs* אֲנִי, *p.*47.7.

בְּשֶׁלִּי) *Præpoſitio* בְּשֶׁל (*de qua ſupra verſu* 7.) *cum affixo ſingulari primæ perſonæ.*

סַעַר) *vide ſuprà verſu quarto.*

הַזֶּה) זֶה *Pronomen Demonſtratiuum*, *p.*52. 16. *cum* ה *item Demonſtratiuo.*

עֲלֵיכֶם) *Præpoſitio* עַל *cum affixo ſecundæ perſonæ*, *p.*244. 7.

Verſus XIII.

non &	aridam ad	redeundum ad	viri	remigarunt Et
וְלֹא	הַיַּבָּשָׁה אֶל־	לְהָשִׁיב	הָאֲנָשִׁים	וַיַּחְתְּרוּ
velo	,hajjabbaſcha el	lehaſchiv	haanaſchim	Vajjachteru

eos contra	tumultuans &	vadens	mare quia,	potuerunt
עֲלֵיהֶם׃	וְסֹעֵר	הוֹלֵךְ	הַיָּם כִּי	יָכֹלוּ
.alehem	veſoer	holech	hajjam ki	iacholu

וַיַּחְתְּרוּ) *Futurum eſt plurale tertiæ perſonæ in Kal perfectorum à ſingulari* יַחְתּוֹר remigabit.

Cur

Cur autem hîc literæ futuri habeant patach ſequente ſcheua ſub gutturali, vide ſecundum & tertiam Regulam Gerundij, p. 69. Radix eſt חָתַר fodit, remigauit cum aliqua contentione, *quod L X X. inſinuant, qui hic vtuntur verbo* παρεκβιάζοντο.

לְהָשִׁיב) *Gerundium in Hiphil Quieſcentium Ajin Vau, ſicut* לְהָשִׂים *p.* 111.

יָכֹלוּ) כ *cum cholem propter accentum Athnach, pro* יָכְלוּ, *ſicut* פָּסְרוּ. *Eſt præteritum plurale tertiæ perſonæ. Mutatur autem hîc ſcheua in cholem, non in camets, quia venit à tertia forma Præteriti in Kal, nimirùm* יָכוֹל potuit, *p.* 63.21.

עֲלֵיהֶם) *Præpoſitio* עַל *cum affixo plurali tertiæ perſonæ, p.* 244.7.

Verſus XIV.

Quæſumus ,dixerunt & Dominum ad clamauerunt Et
אָנָּה וַיֹּאמְרוּ אֶל־־יְהוָֹה וַיִּקְרְאוּ
anna vajjomeru Adonai el vajjikreu

viri animam propter pereamus quæſumus ne Domine ,
הָאִישׁ בְּנֶפֶשׁ נֹאבְדָה נָּא אַל־־נָא יְהוָֹה
haiſch benepheſch noveda na al Adonai

quia :innocentem ſanguinem nos ſuper des ne & ,huius
כִּי נָקִיא דָּם עָלֵינוּ תִּתֵּן וְאַל־־תִּתֵּן הַזֶּה
ki naki dam alenu titten velo hazze

tu	*Domine*	*ſicut*	*voluiſti,*	*feciſti.*
אתה	יְהֹוָה	כַּאֲשֶׁר	חָפַצְתָּ	עָשִׂיתָ׃
atta	Adonai	caaſcher	chaphazta	aſitha.

יִקְרְאוּ) *Futurum plurale tertiæ perſonæ in Kal Quieſcentium Lamed Aleph, ſicut* יִמְצְאוּ, *p.* 118. 22. *cuius ſingulare* יִקְרָא clamabit, *à verbo* קָרָא *de quo verſu ſecundo.*

אָנָּה) *Aduerbium obſecrandi, p.*185. 23. *Redditur per* Quæſumus; *aut per* Quæſo, *ſi vnus tantùm loquatur. Idem autem valet* נָא *quod* אָנָּא *niſi quòd hoc præponatur, alterum verò (vt hîc videre eſt) interpoſita vna aut altera voce poſtponatur.*

נֹאבְדָה) *A verbo Quieſcente Pe Aleph* אָבַד periit, *formatur futurum in Kal* יֹאבַד peribit, *ſicut* יֹאמַר, *p.*94. 4. *Vnde in plurali prima perſona* נֹאבַד, *& cum paragogico* נֹאבְדָה.

בְּנֶפֶשׁ) ב *ſeruile cum ſcheua. Habet dageſch initio, quod* ה *præcedens propter Reuia diſtinguentem non impedit, p.*19. 4.

תִּתֵּן) *Futurum ſingulare ſecundæ perſonæ in Kal à verbo vtrinque Defectiuo* נָתַן, *cuius coniugationem habes p.*150.

עָלֵינוּ) *Præpoſitio* עַל *cum affixo plurali primæ perſonæ, p.*244. 11.

דָּם

הַיָּם) *Substantiuum masculinum singularis numeri sicut* יָד, *p.*218.18.

נָקִיא) *Adiectiuum masculinum, cuius fæmininum esse potest* נְקִיָּה. *Affixa illius vide p.*219.

כַּאֲשֶׁר) *Aduerbium similitudinis, p.*185.4. *compositum ex* כ *seruili, &* אֲשֶׁר.

חָפַצְתָּ) *Secunda persona singularis à verbo* חָפֵץ *in Kal perfectorum, sicut* זָקֵן : *ex altera præteriti forma, de qua p.*63. 18.

Versus XV.

: mare	in	eum proiecerunt	&, Ionam		tulerunt Et
הַיָּם	אֶל־	וַיְטִלֻהוּ	יוֹנָה	אֶת־	וַיִּשְׂאוּ
haijam:	el	vajtiluhu	Iona	eth	vajjisu

.suo feruore à	mare	stetit &
מִזַּעְפּוֹ :	הַיָּם	וַיַּעֲמֹד
.mizzapo	hajjam	vajjaamod

יִשְׂאוּ) *Futurum plurale, cuius singulare* יִשָּׂא elevabit, accipiet, *à verbo composito* נָשָׂא *quod habetur, p.*172. 6. *Excidit autem dagesch ex* ש *propter frequentem vocis vsum. Dicendum enim esset* יִשְּׂאוּ.

וַיְטִלֻהוּ) *ab* הֵטִיל *præterito in Hiphil (de quo versu* 12. *) fit futurum* יָטִיל, *sicut* יָשִׁיב, *p.*111.13. *accedente autem affixo, mutatur camets sub*

litera futuri in ſcheua, p.238. 10. De Kibbuts poſito pro ו, *vide verſum duodecimum.*
יַעֲמֹד) *Futurum tertiæ perſonæ in Kal perfectorum ſicut* נַעֲמֹד, *p.69.14. à præterito* עָמַד ſtetit.
מִזַּעְפּוֹ) *Singulare* זַעַף ira, *cum affixo tertiæ perſonæ (quod hic pro Reciproco vſurpatur, p.331.) ſicut* מַלְכּוֹ, *pag.* 199. *Radix eſt* זָעַף iratus eſt feruens, furens fuit.

Verſus XVI.

, Dominum magno timore viri timuerunt Et
וַיִּירְאוּ הָאֲנָשִׁים יִרְאָה גְדוֹלָה אֶת־יְהוָה
Adonai eth gedola jira haanaſchim Vajjireu

.vota voverunt & Domino hoſtiam immolauerunt &
וַיִּזְבְּחוּ־זֶבַח לַיהוָה וַיִּדְּרוּ נְדָרִים׃
nedarim vajjidderu ladonai zevach Vajjizbechu

יִזְבְּחוּ) *Futurum plurale tertiæ perſonæ in Kal perfectorum ſicut* יִמְסְרוּ *p. 62. 11. cuius ſingulare eſt* יִזְבַּח *per patach, quia tertia eſt* ח, *p.66.21. Præteritum & Radix eſt* זָבַח immolauit, ſacrificauit. ב *hîc recipit dageſch lene, quia ponitur poſt ſcheua quieſcens, p.20.19.*
זֶבַח) *Subſtantiuum cuius plurale* זְבָחִים.
לַיהוָה)*Vox* יְהוָה *de qua verſu primo, cum articulo Datiui caſus.* ל *habet* ־ *ſicut* ב *in* בַּיהוָה, *p.256.*

יִדְּרוּ

יִדְּרוּ) *Futurum plurale tertiæ personæ, cuius singulare est* יִדֹּר *in Kal Defectorum Pe Nun, ſicut* יִשְּׁלוּ *p.143. 14. à præterito* נָדַר vovit.

נְדָרִים▭; *Plurale abſolutum à ſingul.* נֶדֶר *ex forma* 𝔊 בֶּגֶר *, pag.200. 13.*

CAPVT II.

ב.

Verſus I.

deglutiendum ad magnum piſcem Dominus præparauit Et

וַיְמַן יְהוָה דָּג גָּדוֹל לִבְלֹעַ

,diebus tribus piſcis viſceribus in Ionas fuit & ,Jonam

אֶת־יוֹנָה וַיְהִי יוֹנָה בִּמְעֵי הַדָּג שְׁלֹשָׁה יָמִים▭

.noctibus tribus &

וּשְׁלֹשָׁה לֵילוֹת׃

וַיְמַן) ו *Conuerſiuum cum patach ; ſed dageſch ex Iod ſcheuato excidit, pag.252. 9.*

יְמַן) מָנָה , numerauit , *verbum Quieſcens Lamed He, in futuro Coniugationis Piel habet* יְמַנֶּה *ſicut* יְקַנֶּה*, p.130.4. & ſine* ה יְמַן *ſicut* תְּכַס *pag.130.22. Hîc in Piel ſignificat* conſtituere, præparare.

דָּג) *Nomen ex forma* 𝔊 יָר *, p.218. 17. Habet dageſch propter præcedentem accentum p.19.15.*

Eiusdem significationis est דָּגָה *fœm. quod sequitur proximo versu. Hinc etiam fit verbum in Kal* דָּגָה multiplicatus est instar piscium.

לִבְלֹעַ) *Gerundium in Kal perfectorum sicut* לִמְסֹר , *p.62. v.vlt. Sub* ע *ponitur patach suffuratum, quia non præcedit camets, aut patach, p.10.3. Radix est* בָּלַע deglutiuit.

בִּמְעֵי) ב *litera seruilis cum chiric propter sequens scheua p.191. 15.* מְעֵי *in regimine plurali, ab absoluto* מֵעִים. *Singulare est* מְעִי (*instar* פְּרִי *p.221. 1. vel* כְּלִי *p. 219. 4.) significátque* omnia membra interiora, vt cor, hepar, pulmonem, *&c. Radix* מעה.

שְׁלֹשָׁה) *Masculinum Cardinalis numeri, pag.* 299. 14.

יָמִים) *Plurale à singulari* יוֹם dies *p.221.*

לֵילוֹת) *Plurale fœmininæ terminationis à singulari masculino* לַיִל nox. *Est ergo heteroclitum, construitúrque in plurali cum numerali masculino.*

Versus II. & III.

suum Deum	*Dominum ad*	*Jonas*	*orauit Et*
אֱלֹהָיו	אֶל־יְהוָה	יוֹנָה	וַיִּתְפַּלֵּל

Ex

angustia ex *Clamaui* *,dixit Et* *.piscis* *visceribus ex*
מִצָּרָה קָרָאתִי וַיֹּאמֶר הַדָּגָה׃ מִמְּעֵי
Inferi *ventre ex : me exaudiuit &* *Dominum ad* *mea*
שְׁאוֹל מִבֶּטֶן וַיַּעֲנֵנִי אֶל־יְהוָה לִי
.meam vocem exaudiuisti ,clamaui
שִׁוַּעְתִּי שָׁמַעְתָּ קוֹלִי׃

יִתְפַּלֵּל) *Futurum in Hithpael sicut* יִתְמַסֵּר, *p.* 88. 15. *Cuius præteritum* הִתְפַּלֵּל orauit. *Radix est* פלל *vsitata etiam in Piel, vbi significat* iudicare, arbitrari.

מִמְּעֵי) מ *seruile cum voce* מְעֵי, *de qua versu proximo egimus, vt & de* דָּגָה *in* דָּג.

קָרָאתִי) *Prima persona præteriti Quiescentium Lamed Aleph, pag.*118. 11. *Radix est* קָרָא *de qua versu secundo primi capitis.*

צָרָה) *Substantiuum fœm. hîc propter sequens monosyllabum retrahitur accentus, p.* 281. *versu vltimo. Radix est* צוּר obsidere, affligere.

לִי) *Pronomen primæ personæ ab* אֲנִי *pag.* 47. 7. *hîc accipitur pro Genitiuo, p.*49. 3.

יַעֲנֵנִי) *ab* עָנָה *Quiescente Lamed He, formatur futurum in Kal* יַעֲנֶה, *cui hîc* ו *significationem præteriti tribuit. Verùm ob affixum (quod hîc est primæ personæ) abiicitur vltimum* ה *sicut in* יְקַנֵּנִי, *pag.*239. 4.

בֶּטֶן) *Nomen formæ* צ״ד בֶּגֶד, *p.*200. 13.
שְׁאוֹל) Infernus, *à Radice* שָׁאַל postulauit.
שִׁוַּעְתִּי) *Prima persona præteriti* שִׁוַּע clamauit, *in Piel, sicut* מִסַּרְתִּי, *pag.*76. 4.
שָׁמַעְתָּ) *Secunda persona præteriti* שָׁמַע audiuit, exaudiuit, *in Kal, sicut* מָסַרְתָּ, *pag.*61.13.
קוֹלִי׃) *Nomen* קוֹל *cum affixo primæ personæ.*

Versus IV.

flumen & , marium cor in ,profundum (in) me proiecisti Et
וַתַּשְׁלִיכֵנִי מְצוּלָה בִּלְבַב יַמִּים וְנָהָר
fluctus tui & , tuæ illisiones omnes , me circumdedit
יְסֹבְבֵנִי כָּל־מִשְׁבָּרֶיךָ וְגַלֶּיךָ
.transierunt me super
עָלַי עָבָרוּ׃

תַּשְׁלִיכֵנִי) תַּשְׁלִיךְ *Futurum secundæ personæ in Hiphil Perfectorum* (*sicut* תַּמְסִיר, *p.*83.13.) *cum affixo primæ personæ. Præteritum* הִשְׁלִיךְ proiecit. *Reperitur tantùm in Hiphil & Hophal. Radix* שלך.
מְצוּלָה) *Substantiuū fœm. à Radice* צול. *omittitur autem hîc per Eclipsin præpositio* אֶל־ in, *cùm dicendum esset* אֶל־מְצוּלָה in profundum. *Habet accentum pasta in vltima, idcirco infigitur dagesch lene initio sequentis dictionis, p.*279.
בִּלְבַב)

בִּלְבַב) ב *seruile cum chiric propter sequens scheua, pag.* 190. 15. לְבַב *in regimine singulari, cuius absolutum est* לֵבָב cor, *in plurali* לְבָבִים. *Ab hac Radice nascitur etiam* לִבָּה *&* לֵב *eiusdem significationis.*

יַמִּים) *Plurale, de cuius singulari* יָם *cap.* 1. 4. *egimus.*

בָּהָר) *Nomen sicut* דָּבָר, *p.* 194. 2. *Radix est* בָּהַר cucurrit, fluxit.

סָבַב (יְסֹבְבֻנִי) circuiuit, *&c. verbum Defectiuum Ajin, in futuro Poël habet* יְסֹבֵב *p.* 81. 9. *cui additur hîc affixum primæ personæ, mutato tsere sub secunda radicali in scheua.*

כֹּל (כָּל־) *propter maccaph vertit cholem in camets catuph, p.* 282. 23. כ *habet dagesch lene, quia præcedit accentus distinguens. Porrò vox hæc vsitatissima est, & omnibus generibus & numeris sine syllabarum additione communis, quam cum omnibus affixis inuenies, p.* 221. *Radix est* כָּלַל absoluit, consummauit.

מִשְׁבָּרֶיךָ) *Plurale* מִשְׁבָּרִים *cum affixo secundæ personæ, sicut* דְּבָרֶיךָ *pag.* 194. 16. *Cuius singulare est* מִשְׁבָּר fluctus, *vel* illisio fluctuum, *à Radice* שָׁבַר fregit, *eò quòd sese conterant, vel,*

quòd

quòd naues frangant. ב *cum dageſch leni, propter ſcheua quieſcens, quod præcedit,p.*20. 19.

גַּלֶּיךָ) *Plurale* גַּלִּים *à ſingulari (quod tamen in Scriptura non extat)* גַּל fluctus, (*idem ferè quod* מִשְׁבָּר) *à Radice* גָּלַל volvit, *eò quòd fluctus ſit aqua conuoluta. Porro hæc vox* גַּל *creſcens ſyllabâ recipit dageſch forte, ſicut* עַז *pag.*215. 8. *quia oritur ex Defectiuo Ajin.*

עָלַי) *Præpoſitio* עַל *cum affixo primæ perſonæ, pag.*244. 11.

עָבָרוּ) *Tertia pluralis præteriti in Kal Perfectorum, ſicut* מָסְרוּ, *p.*61.16. *niſi quòd hîc ſoph paſuc mutet ſcheua in camets, p.*282. 23.

Verſus V.

:tuorum oculorum conſpectu à ſum expulſus, dixi ego Et

וַאֲנִי אָמַרְתִּי נִגְרַשְׁתִּי מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ

templum ad aſpicere addam veruntamen

אַךְ אוֹסִיף לְהַבִּיט אֶל־הֵיכַל

.tuæ ſanctitatis

קָדְשֶׁךָ׃

וַאֲנִי) ו *cum patach, quia eſt ante* ־ֲ, *p.*250. 24. *De* אֲנִי *pag.*47. 9.

אָמַרְתִּי) *Secunda perſona præteriti in Kal ſicut* מָסַרְתִּי

מָסַרְתִּי *p.61.14. à Quiescente Pe Aleph* אָמַר dixit, *pag.93. 22.*

נִגְרַשְׁתִּי) *Prima præteriti in Niphal perfectorum, vt* נִמְסַרְתִּי, *p.72.9. à verbo & Radice* גָּרַשׁ. expulit.

מִנֶּגֶד) נֶגֶד *Præpositio,* coràm antè, *p.187. 21. Cum serusli* מ *significat* à conspectu.

עֵינֶיךָ) עֵינַיִם *Duale cum affixo secundæ personæ, à singulari* עַיִן oculus, *de quo in tabula Imperfectorum, p.220. 4.*

אַךְ) *Coniunctio, pag.188. 7.*

אוֹסִיף) *Verbum* יָסַף *ex Quiescentibus Pe Iod, facit in præterito Hiphil* הוֹסִיף. *In futuro verò* יוֹסִיף *sicut* יוֹשִׁיב, *pag. 102.7. Vnde hæc prima persona. Porrò in Hiphil idem significat quod in Kal, nimirum* addere, iterare. *Idcirco per Aduerbium* iterum *rectè explicatur*, Adam aspicere, *id est,* iterum aspiciam. *Vide pag. 344.*

לְהַבִּיט) *Gerundium in Hiphil Defectiuorum Pe Nun, sicut* לְהַשִּׁיל, *p.147.4. à* נָבַט *cuius vsus in Hiphil frequens est.*

הֵיכַל) *In regimine singulari, cuius absolutum est* הֵיכָל templum. *Tsere in hac voce semper*

manet

manet. Radix est הכל:

קָדְשֶׁךָ:) *Substantiuum* קֹדֶשׁ *cum affixo secundæ personæ, p.*203. *nisi quod hîc soph pasuch scheua mutet in segol, p.*282. 19. *Ponitur substantiuum pro adiectiuo*, Templum sanctitatis tuæ, *id est*, templum sanctum tuum, pag.325.

Versus VI.

abyssus :animam ad vsque aquæ me circumdederunt

אֲפָפוּנִי מַיִם עַד־נֶפֶשׁ תְּהוֹם

.meo capiti implicata alga : me circumdedit

יְסֹבְבֵנִי סוּף חָבוּשׁ לְרֹאשִׁי׃

אפפוני) *Præteritum* אָפַף circumdedit, *in Kal facit plurale* אָפְפוּ, *cum affixo* אֲפָפוּנִי *sicut* מְסָרוּנִי *pag.* 229. 3.

מַיִם) *Nomen terminationem tantùm Dualem habens, p.*32.14. *Radix est* מיה.

עַד־) *Aduerbium, vel si mauis, præpositio.*

נֶפֶשׁ) *vers.* 14. *cap.*1.

תְּהוֹם)*Nomen terminationis masculinæ habens plurale fœm.* תְּהוֹמוֹת *à Radice* תהם.

סוּף) *Nomen,(à Radice* סוּף finire,) *etiam* mare *significans, eò quod algis abundet. Vnde noster interpres :* Pelagus operuit caput meum, *& Chal. paraph.* mare carectosum suspensum est capiti meo.

חבוש

חָבוּשׁ) *Paul in Kal perfectorum ſicut* מָסוּר , *pag.* 62. 3. *à præterito & Radice* חָבַשׁ implicauit, alligauit.

לְרֹאשִׁי׃) *Nomen* רֹאשׁ *cum articulo Datiui & affixo primæ perſonæ , de cuius plurali vide pag.* 211. 10.

Verſus VII.

me ſuper eius vectes terra ,deſcendi montium fines Ad
לְקִצְבֵי הָרִים יָרַדְתִּי הָאָרֶץ בְּרִחֶיהָ בַעֲדִי
meam vitam fouea è feciſti aſcendere & :æternum in
לְעוֹלָם וַתַּעַל מִשַּׁחַת חַיַּי
.meus Deus Domine
יְהוָֹה אֱלֹהָי׃

לְקִצְבֵי) ל *hoc loco ſignificat* Ad. קִצְבֵי *in regimine plurali , cuius abſolutum eſt* קְצָבִים *à ſingulari* קֶצֶב exciſio, finis , *ex forma* ℥ בֶּגֶד, *p.*200. 13. *Radix eſt* קָצַב excidit, præfiniuit.

הָרִים) *Plurale, à ſingulari* הַר Mons. *Radix eſt* הרר.

יָרַדְתִּי) *Secunda perſona præteriti* יָרַד *in Kal,* deſcendit, *ſicut* מָסַרְתִּי, *p.*61. 14.

הָאָרֶץ) *Ad verbum* , Terra vectes eius , *pro* vectes terræ *pag.* 332. *ſenſus eſt* , magnæ rupes fortéſq; impoſitæ erant mihi , quas

rumpere

rumpere non poteram, vt iterum ſupra aquas erigerer.

בְּרִיחֶיהָ) *Plurale* בְּרִיחִים *cum affixo fœm.* (*nam* אֶרֶץ, *ad quod affixum refertur, hîc etiam generis fœm.eſt*) *ſicut* תַּלְמִידֶיהָ, *p.* 35. 13. *à ſingulari* בְּרִיחַ vectis. *Radix eſt* בָּרַח fugit.

בַּעֲדִי) *Præpoſitio* בְּעַד *cum affixo primæ perſonæ. pag.* 243. 15.

לְעוֹלָם) ל *ſignificat*, in, *p.* 253. 12. עוֹלָם *ſubſtantiuum à Radice* עָלַם latere.

תַּעַל) עָלָה aſcendit, *verbum Quieſcens Lamed He, habet in futuro Hiphil* יַעֲלֶה faciet aſcendere, תַּעֲלֶה facies aſcendere. *Ex hoc igitur, abiecto* ה *fit* תַּעַל, *pagin.* 126. *Cui deinde conuerſiuum* ו *ſignificationem præteriti attribuit, pag.* 252. 8.

שַׁחַת) *Nomen à Radice* שָׁחָה humiliauit, incuruauit, *vel* שָׁחַת perdidit, corrupit.

חַיַּי) *Plurale* חַיִּים *de quo p.* 32. 15. *cum affixo primæ perſonæ à* חַי *vel* חָיָה vixit.

אֱלֹהָי׃) *Plurale* אֱלֹהִים *de quo p.* 403. 10. *cum affixo primæ perſonæ, ſicut* תַּלְמִידַי, *pag.* 51. 19. *niſi quod ſoph paſuc mutet - in - pag.* 282.

Verſus

Versus VIII.

Domini ,meam animam me in deficiendo In
בְּהִתְעַטֵּף עָלַי נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה
templum ad , mea oratio te ad veniet & :sum recordatus
זָכָרְתִּי וַתָּבוֹא אֵלֶיךָ תְּפִלָּתִי אֶל־הֵיכַל
.tuæ sanctitatis
קָדְשֶׁךָ׃

בְּהִתְעַטֵּף) *Gerundium in Hithpaël perfectorum, p.88.25. Abiice seruile* ב*, & habebis præteritum. Radix est* עָטַף *in Kal*, operuit, afflictionibus affectus est, & quasi obrutus. *Sumitur enim etiam intransitiuè.*

נַפְשִׁי) *Nomen* נֶפֶשׁ *de quo vers.14.c.1. cum affixo primæ personæ, sicut* מַלְכִּי*, p.200.*

זָכַרְתִּי) *Prima persona Præteriti & Radicis* זָכַר recordatus est, *in Kal perfectorum sicut* מָסַרְתִּי *p. 61. 14.*

תָּבוֹא.) *Futurum fœm. tertiæ personæ in Kal à verbo* בּוֹא venire, *de quo p. 115. 18.*

אֵלֶיךָ) *Præpositio* אֶל *cum affixo secundæ personæ pag.242. 12. De duplicato accentu Pasta diximus p.284. 11. ob quem etiam sequens* ת *habere dagesch potest, quo aliàs hîc careret, cùm præcedat* ה *virtute contentum in vltimo.*

תְּפִלָּתִי) *Nomen fœm.* תְּפִלָּה *cum affixo primæ personæ, ſicut* תּוֹרָתִי*, p.52. 6.*

Verſus IX. X. & XI.

ſuam miſericordiam , falſitatis vanitates Cuſtodientes
מְשַׁמְּרִים הַבְלֵי־שָׁוְא חַסְדָּם
,tibi immolabo confeſſionis voce in autem Ego. derelinquent
יַעֲזֹבוּ׃ וַאֲנִי בְּקוֹל תּוֹדָה אֶזְבְּחָה־לָּךְ
dixit & Domino ſalute (pro) reddam voui quod
אֲשֶׁר נָדַרְתִּי אֲשַׁלֵּמָה יְשׁוּעָתָה לַיהוָה׃ וַיֹּאמֶר
.aridam in Ionam euomuit & ,piſci Dominus
יְהוָה לַדָּג וַיָּקֵא אֶת־יוֹנָה אֶל־הַיַּבָּשָׁה׃

מְשַׁמְּרִים) *Benoni plurale in Piel perfectorum, inſtar* מְמַסְּרִים*, p.76.9. cuius ſingulare* מְשַׁמֵּר *& præteritum , (licèt non extet)* שִׁמֵּר*. Radix eſt* שָׁמַר cuſtodiuit *in Kal ; ſignificatio tamen illius in Piel intenſior eſſe debet, nimirum* magna cum diligentia cuſtodire,vel obſeruare.

הַבְלֵי) *Vox in regimine plurali ſicut* מַלְכֵי*, p.199. Cuius abſolutum eſt* הֲבָלִים *à ſingulari & à radice ſex punctorum* הֶבֶל vanitas, *id eſt,* quod non eſt quidpiam, *aut* quod citò deſinit,vt flatus, qui exit ab ore. *Sæpe etiam pro idolis Gentium accipitur.*

שָׁוְא) *Nomē ſubſtātiuū reperitur in* שָׁוָה ęquauit.

חַסְדָּם)

חַסְדָּם) חֶסֶד *Nomen cum affixo tertiæ personæ, sicut* מַלְכָּם, *p.*200.5.

יַעֲזֹבוּ׃) *Futurum plurale in Kal perfectorum, cuius singulare* יַעֲזוֹב *à præterito & Radice* עָזַב dereliquit. *Porro soph - pasuc mutat scheua in cholem, nam aliàs dicendum esset* יַעַזְבוּ, *p.* 282.

בְּקוֹל) ב *seruile cum dagesch leni, quia præcedit distinguens Revia, p.*279. קוֹל vox, *nomen est, & ipsa Radix.*

תוֹדָה) *Nomen instar* תּוֹרָה, *p.*36. 2. *Radix est* יָדָה proiecit. *In Hiphil* הוֹדָה confessus est, gratias egit, *&c.*

אֶזְבְּחָה־) *Verbum* זָבַח immolauit, sacrificauit, *in tertia persona futuri* *Kal habet* יִזְבַּח. *In* 1. *persona* אֶזְבַּח (ב *cum patach, quia tertia Radicis est* ח, *p.*66. 21. *& cum dagesch leni propter præcedens scheua quiescens, p.*20 19.) *cum* ה *paragogico,* אֶזְבְּחָה. *Caret accentu Grammatico propter Maccaph. Cur autem sequens* ל *habeat dagesch, vide p.*23. 5.

נְדַרְתִּי) *Prima persona præteriti* נָדַר vouit, *in Kal, sicut* מָסַרְתִּי, *p.*61. 14.

אֲשַׁלֵּמָה) *Verbum* שָׁלַם pacificauit, reddidit, *&c. in præterito Piel perfectorum habet* שִׁלֵּם

reddidit : *in tertia persona futuri* יְשַׁלֵּם *in prima* אֲשַׁלֵּם, *sicut* אֲמַפֵּר, *p.76.20. Cum* ה *paragogico* אֲשַׁלֵּמָה *sed accentus Athnach mutat hîc scheua in tsere, p.282.*

יְשׁוּעָתָה) *Nomen substantiuum fœm. à Radice* ישע. *Cæterùm hîc subintelligenda est Præpositio* תַּחַת pro, *vt sit sensus :* Quod voui reddam Domino, pro salute, *id est*, liberatione mea.

לַדָּג) ל *habet patach sequente dagesch post expulsum* ה, *p.255. 16.*

יָקֵא) *Futurum in Hiphil Quiescentium Ajin Vau, à Radice* קוֹא vomere, *quod coniugatur sicut* בּוֹא, *sed tantùm in Hiphil, p.115. 5. Cætera accipit à* קָאָה *eiusdem significationis.*

CAPVT III.

Versus I. & II.

.dicendo secundò Ionam ad Domini verbum est factum Et
וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־יוֹנָה שֵׁנִית לֵאמֹר׃
prædica & ,magnam ciuitatem Niniuem ad vade Surge
קוּם לֵךְ אֶל־נִינְוֵה הָעִיר הַגְּדוֹלָה וּקְרָא
.te ad loquens ego quam ,prædicationem eam ad
אֵלֶיהָ אֶת־הַקְּרִיאָה אֲשֶׁר אָנֹכִי דֹּבֵר אֵלֶיךָ׃

שֵׁנִית)

שֵׁנִית) *Aduerbium ordinis, p.186.*

אֵלֶיהָ) *Præpositio* אֶל *cum affixo fœmin. tertiæ personæ, p.242. 10.*

קְרִיאָה) *Nomen à verbo & Radice* קָרָא prædicauit, &c.

דֹּבֵר) *Benoni in Kal Perfectorum à præterito* דָּבַר locutus est; *in coniugatione Piel frequentissimè vsurpatur.* Ego loquens, *pro* loquor, *pag. 65. 4.*

אֵלֶיךָ׃) *Præpositio* אֶל *cum affixo secundæ personæ, p.242. 12. Reliqua suprà.*

Versus III.

verbum secundùm Niniuen in iuit & ,Jonas surrexit Et

וַיָּקָם יוֹנָה וַיֵּלֶךְ אֶל־נִינְוֵה כִּדְבַר

, Dei magna ciuitas erat Niniue & : Domini

יְהוָה וְנִינְוֵה הָיְתָה עִיר־גְּדוֹלָה לֵאלֹהִים

dierum trium itinere

מַהֲלַךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים׃

וַיֵּלֶךְ) *à verbo* יָלַךְ ambulauit, (*de quo versu secundo cap. 1.*) *fit futurum in Kal* יֵלֵךְ, *sicut* יֵשֵׁב *p. 98. 4. Propter accentum verò mutatur tsere in segol, accentu retracto, p.99.5.*

דְּבַר) כִּדְבַר כ *seruile cum regimine singulari à* דָּבָר verbum, *p.* 194. 2.

לֵאלֹהִים) *Ita seruile* ל *coniungitur cum* אֱלֹהִים *p.* 248. 15. *sed* לֵאלֹהִים *ponitur hoc loco pro* לִפְנֵי אֱלֹהִים coram Deo. *Nec displicet hanc vocem isto loco explicari pro* valde, *secundùm regulam, p.* 329. *assignatam.*

מַהֲלַךְ) *Absolutum* מַהֲלָךְ *præter normam ita in regimine ponitur, cùm aliàs tsere in similibus maneat. Radix est* יָלַךְ.

שְׁלֹשֶׁת) *Nomen ordinale masc. in regimine, pag.* 299. 14.

Versus IV.

,vnius diei itinere ,ciuitatem in introire Ionas cœpit Et

וַיָּחֶל יוֹנָה לָבוֹא בָעִיר מַהֲלַךְ יוֹם אֶחָד

Niniue & ,dies quadraginta adhuc : dixit & clamauit &

וַיִּקְרָא וַיֹּאמַר עוֹד אַרְבָּעִים יוֹם וְנִינְוֵה

(erit).subuersa

נֶהְפָּכֶת׃

יָּחֶל) *Futurum in Hiphil Defectiuorum Ajin, vt* יָגֵל, *p.* 155. *nisi quòd additum* ו *conuersiuum mutet tsere in segol, p.* 156. *Præteritum est* הֵחֵל cœpit, *quam significationem per totum Hiphil plerunque retinet. Radix verò* חָלַל *in Kal,* vim passus, prophanatus est, *&c.*

בָעִיר

בָּעִיר) ב cum ־ quia hoc punctum erat expulsi ה. Ponitur enim pro בְּהָעִיר, p.255. 16.

יוֹם) Nomen, cuius firmam & affixa habes, pag. 218.

אֶחָד) Masculinum Numeri Cardinalis, pag. 301. 7.

יִקְרָא) Futurum in Kal Quiescentium Lamed Aleph, p.118. eius Radix, & præteritum est קָרָא de quo versu 2. cap. 1.

יֹּאמַר) Futurum est in Kal (in quo etiam cum distinguente, & ו conuersiuo manet patach) à verbo אָמַר quod habes p.95. 22.

עוֹד) Aduerbium temporis, p.185. 6.

אַרְבָּעִים) Numeri Cardinalis, p.300. 18.

נֶהְפָּכֶת) Benoni fœm. ex Niphal perfectorum, vt נִמְסֶרֶת pag.72. 12. נ cum ־ propter primam gutturalem. פ cum dagesch leni, quia præcedit scheua quiescens. Sub eodem פ, soph pasuc mutat segol in camets, p.282.

Versus V.

predicarunt & ,Deum in Niniue viri crediderunt Et

וַיַּאֲמִינוּ אַנְשֵׁי נִינְוֵה בֵּאלֹהִים וַיִּקְרְאוּ־

 ieiunium

ad vſque & , eorum magn. à ſaccos induerunt & , ieiunium

צוֹם וַיִּלְבְּשׁוּ שַׂקִּים מִגְּדוֹלָם וְעַד־

.eorum paruum

קְטַנָּם׃

יַאֲמִינוּ) *Futurum plurale in Hiphil, cuius ſingulare* יַאֲמִין, *ſicut* יַאֲמִיר *p.96. 19. Præteritum verò* הֶאֱמִין credidit, *vt* הֶאֱמִיר. *Et in hac ſignificatione & coniugatione ferè conſtruitur cum* בְּ, *vt hoc loco* בֵּאלֹהִים.

אַנְשֵׁי) *In regimine plurali, cuius abſolutum* אֲנָשִׁים viri, *vel* homines, (*de quo verſu 4.*) *à ſingulari* אֱנוֹשׁ homo.

בֵּאלֹהִים) *Ita ſeruile* ב *cum hoc nomine punctatur, pag. 257. Accentus autem Tarcha regius præcedentis vocabuli, facit, vt idem* ב *poſſit habere dageſch lene, pag.279.*

יִקְרְאוּ) *verſu 14. cap.1.*

צוֹם) *Nomen à verbo , & Radice* צוּם ieiunare.

יִלְבְּשׁוּ) *Futurum plurale in Kal perfectorum , vt* יִסְפְּרוּ, *p.62.11. ſingulare* יִלְבַּשׁ *cum patach. Præteritum & Radix eſt* לָבַשׁ *vel* לָבֵשׁ *in Kal ,* induit, veſtiuit.

שַׂקִּים) *Plurale , à ſingulari* שַׂק ſaccus , *in omni*

ferè

ferè lingua: ſed in ſacra plerumque ſignificat aſperius indumenti genus agendæ pœnitentiæ accommodatum.

מִגְּדוֹלָם) ם *ſeruile cum punctatione, pag. 37. 19. De hoc nomine verſu 2. cap. 1. Habet affixum tertiæ perſonæ, ſicut* דְּבָרָם, *p. 194. 13.*

עַד־) *Aduerbium p. 185.*

קְטַנָּם׃) *Singulare adiectiuum maſculinum* קָטָן paruus, *cum affixo item tertiæ perſonæ. Præter normam aliorum, duplex camets habentium, mutat poſterius camets in patach ſequente dageſch, pag. 195.*

Verſus VI.

ſurrexit & ,Niniue Regem ad verbum peruenit &

וַיָּקָם נִינְוֵה אֶל־מֶלֶךְ הַדָּבָר וַיִּגַּע

,ſe à ſuam magnificam veſtem amouit & ,ſuo ſolio de

מֵעָלָיו אַדַּרְתּוֹ וַיַּעֲבֵר מִכִּסְאוֹ

.cinerem ſuper ſedit & ,ſacco ſe operuit &

עַל־הָאֵפֶר׃ שַׂק וַיֵּשֶׁב וַיְכַס

יִגַּע) *Futurum in Kal Defectiuorum Pe Nun, ſicut* יִשַּׁל, *p. 143. 15. à Radice* נָגַע peruenit, tetigit, &c.

מֶלֶךְ) *huius formam habes p.199.20.*
כִּסְאוֹ) *Nomen* כִּסֵּא solium, *cum affixo tertiæ personæ, cætera p.219.9.*
יַעֲבֵר) *Futurum in Hiphil perfectorum. nam vltima syllaba etiam tsere recipit, pag.84.19. Præteritum illius est* הֶעֱבִיר transire fecit, transtulit, amouit, *&c. pro loci sensu: scheua compositum ponitur pro simplici propter gutturalem. Radix est* עָבַר *in Kal*, transiuit, transgressus est.
אַדַּרְתּוֹ) *fœm.* אַדֶּרֶת vestis magnifica, *cum affixo tertiæ personæ, sicut* אִגַּרְתּוֹ *p.209.6. nam patach vbique manet. Plurali caret, p.209.12.*
מֵעָלָיו) *Præpositio* מֵעַל *cum affixo tertiæ personæ. Recipit enim affixa, sicut simplex* עַל*, p.244.5. vide versum 5. cap.1.*
וַיְכַס) ו *Conuersiuum cum suo patach. Sed dagesch ex Iod scheuato excidit, p.252.10.*
וַיְכַס) *Verbum Quiescens Lamed* ה: כָּסָה texit, *in futuro Piel facit* יְכַסֶּה *sicut* יְקַנֶּה*, & abiecto* ה, יְכַס*, pag. 130.*
וַיֵּשֶׁב) יָשַׁב sedit *in futuro* Kal *habet* יֵשֵׁב*, p.98. 4. sed propter* ו *conuersiuum,* יֵּשֶׁב *p.99.5.*
אֵפֶר) *Nomē quinque punctorū sicut* סֵפֶר *p.196.*
Versus

Verſus VII.

,Regis decreto ex, Niniue in dixit & ,fecit proclamare Et

וַיַּזְעֵק וַיֹּאמֶר בְּנִינְוֵה מִטַּעַם הַמֶּלֶךְ

,bos ,beſtia & homo : dicendo eius magnatum &

וּגְדֹלָיו לֵאמֹר הָאָדָם וְהַבְּהֵמָה הַבָּקָר

aquam & ,paſcantur ne ,quicquam guſtent ne pecus &

וְהַצֹּאן אַל־יִטְעֲמוּ מְאוּמָה אַל־יִרְעוּ וּמַיִם

bibant ne

אַל־יִשְׁתּוּ׃

יַזְעֵק) *Futurum in Hiphil perfectorum ſicut* יַמְסִיר *vel* יַמְסֵר (*vtraque enim punctatio vſitata eſt*) *pag.* 83. 14. *Præteritum eſt* הִזְעִיק fecit [iuſſit] clamare, *vel* proclamare, *à Radice* זַעַק clamauit.

טַעַם) *Nomen : propriè* guſtus. *Accipitur tamen etiam pro aliis , vt hîc pro* edicto. *Radix eſt* טָעַם guſtauit.

הַמֶּלֶךְ) ה *hîc articulum genitiui refert , p.*37. 13.

גְּדֹלָיו) גְּדוֹלִים magni , magnates , *plurale adiectiuum* [*à* גָּדוֹל magnus] *ſubſtantiuè poſitum. Radix eſt* גָּדַל magnus fuit, creuit.

בְּהֵמָה] Animal, iumentum, *generale nomen, cuius formam habes , p.* 207. 16. *Radix* בהם

צֹאן]

צֹאן) *Commune nomen minutorum animalium*, *vt* ouium, caprarum, *&c. Porro hæc quatuor nomina* צֹאן , בָּקָר , בְּהֵמָה , אָדָם , *hîc in singulari pluraliter accipiuntur more collectiuorum*, turba, populus, *&c.*

יִטְעֲמוּ) *Futurum plurale in Kal perfectorum sicut* יִמְסְרוּ , *p.62.11. Nisi quod gutturalis* ע *habeat scheua compositum, p.14.23. cuius singulare* יִטְעַם gustabit, *à præterito & Radice* טָעַם *de qua paulò antè.*

מְאוּמָה) *Est vox Milel Radicem habens* מאם.

יִרְעוּ) *Futurum plurale in Kal Quiescentium Lamed He (vt* יִקְנוּ *pag.125.3.) cuius singulare* יִרְעֶה. *Præteritum & Radix* רָעָה pauit sese, *vel* alia.

מַיִם) *Nomen terminationem habens dualem, pag.* 32. 14.

יִשְׁתּוּ) *Futurum plurale in Kal Quiescentium Lamed He, vt* יִקְנוּ , *p.125.22. (*ת *cum dagesch leni, quia præcedit scheua quiescens, pag.20.19.) cuius singulare* יִשְׁתֶּה *à præterito & Radice* שָׁתָה bibit. *Hebræi cùm tertia Imperatiui persona careāt, loco illius adhibent tertiā futuri, vt in* יִרְעוּ יִשְׁתּוּ *& aliis proximè sequentibus videre est.*

Versus

Verſus VIII.

clament &, beſtia & homo ,ſaccis ſe operiant Et
וְיִתְכַּסּוּ שַׂקִּים הָאָדָם וְהַבְּהֵמָה וְיִקְרְאוּ
vnuſquiſque conuertantur & , fortitudine in Deum ad
אֶל־אֱלֹהִים בְּחָזְקָה וְיָשֻׁבוּ אִישׁ
.eorum manibus in quæ ,iniquitate ab & ,mala ſua via à
מִדַּרְכּוֹ הָרָעָה וּמִן־הֶחָמָס אֲשֶׁר בְּכַפֵּיהֶם׃

יִתְכַּסּוּ) *Futurum plurale in Hithpael Quieſcentium Lamed He, ſicut* יִתְקַנּוּ *p.* 136. 8. *Cuius ſingulare eſt* יִתְכַּסֶּה *à præterito* הִתְכַּסָּה operuit ſeipſum. *Radix eſt* כָּסָה *in Kal* operuit.
חָזְקָה) *Subſtantiuum fœm. Radix eſt* חָזַק *in Kal* roborauit.

יָשֻׁבוּ) *Futurum plurale in Kal Quieſcentium Ajin Vau (cum kibbuts loco ſchurec , quia hæc duo puncta facile inter ſe commutantur) cuius ſingulare eſt* יָשׁוּב *ſicut* יָשׁוּם, *pag.*106.7.*Radix eſt* שׁוּב conuerti, redire, *&c.*

דַּרְכּוֹ) דֶּרֶךְ via,mos, ἐπιτήδευμα,*&c. cum affixo tertiæ perſonæ (hîc vim Reciproci habente) ſicut* מַלְכּוֹ *pag.*200.4. *Fæmininum eſt, vt ex adiectiuo ſequente colligitur , licet terminationem maſculinam habeat. Verbum* דָּרַךְ *in Kal*, calcauit , inceſſit.

רָעָה) *Adiectiuum fœm. vide verſum 2. cap. 1.*
מִן־) *Præpoſitio integra, pro qua ſæpius ponitur* מ *ſequente Dageſch, pag.37. 19.*
הֶחָמָס) ה *articulus, cum ſegol ſicut in* הֶעָשָׁן *pag.* 249. חָמָס iniquitas, violentia, *&c. ſicut* דָּבָר *pag.194. 2. à Radice* חָמַס rapuit, vim intulit, &c.

כַּפֵּיהֶם) *Duale* כַּפַּיִם *cum affixo plurali tertiæ perſonæ. Singulare eſt* כַּף vola, *vel* palma, manus: *immò* tota manus, *poſita parte pro toto. Quando creſcit ſyllabis, requirit dageſch forte, p.215. quia deſcendit ex Radice duplicante Ajin* כָּפַף.

Verſus IX.

,Deum pœniteat & conuertatur (an) ,ſcit Quis
מִי־יוֹדֵעַ יָשׁוּב וְנִחַם הָאֱלֹהִים

pereamus non & ,ſui furoris ira ab auertatur &
וְשָׁב מֵחֲרוֹן אַפּוֹ וְלֹא נֹאבֵד׃

יוֹדֵעַ) *Benoni in Kal (ſicut* מוֹסֵר*, p.61.21.) per quod hîc verbum præſens exprimitur, pag.65. 2.*
יָשׁוּב) Conuertetur. *Deſiderat hîc ſenſus particulam* אִם an, ſi, *quam noſter interpres rectè expreſſit*

expressit; Quis scit si conuertatur, *&c. vide versum præcedentem in voce* יָשׁבוּ.

נִחָם) *Præteritum in Niphal Defectiuorum Pe Nun, vt* נִשַּׁל. *vide pag.* 144.15. *Cæterùm* ו *conuersiuum facit, vt hoc & sequens præteritum per futurum explicetur, quia præcedit aliud futurum* יָשׁוּב. *Radix est* נחם, *quæ præterea in Piel & Hithpaël reperitur. vide Lexicon.*

וְשָׁב) שָׁב *præteritum* (*propter* ו *significationem habens futuri*) *in Kal Quiescentium Ajin* ו, *sicut* שָׁם, *p.* 105. 22. *à Radice* שׁוּב.

מֵחֲרוֹן) מ *præpositio, cum tsere, quia sequens litera non recipit dagesch, p.*37. 22.

חֲרוֹן) *in regimine singulari, cuius absolutum est* חָרוֹן ira, *à Radice* חָרָה *in Kal*, iratus est.

אַפּוֹ) *Nomen* אַף *significans* nasum, faciem, *item* iram, *quòd ea ibi conspiciatur, cum affixo tertiæ personæ. Duale* אַפַּיִם facies, iræ. *Cum monosyllabum esse desinit, accipit vbique dagesch forte. Radix est* אָנַף iratus fuit, *&c. cum defectu Nun, vt etiam de* בַּת *dictum, p.*217.16.

נֹאבֵד) *Hanc vocem habes versu* 6. *cap.*1.

Versus

Versus X.

sunt conuersi quia , eorum opera Deus vidit Et

וַיַּרְא הָאֱלֹהִים אֶת־מַעֲשֵׂיהֶם כִּי־שָׁבוּ

,malo super Deum pœnituit & :mala sua via à

מִדַּרְכָּם הָרָעָה וַיִּנָּחֶם הָאֱלֹהִים עַל־הָרָעָה

.fecit non & .eu faciendum ad locutus fuerat quod

אֲשֶׁר־דִּבֶּר לַעֲשׂוֹת־לָהֶם וְלֹא עָשָׂה׃

יַרְא) *Futurum anomalum in* Kal *Quiescentium Lamed He pro* יִרְאֶה, *p.*127.13. *vbi hanc ipsam vocem habes. Radix est* רָאָה vidit.

מַעֲשֵׂיהֶם) *Plurale* מַעֲשִׂים *cum affixo tertiæ personæ, vt* מִקְנֵיהֶם, *pag.* 213.5. *singulare est* מַעֲשֶׂה opus *à Radice* עָשָׂה *in* Kal fecit.

שָׁבוּ) *Plurale præteritum sicut* שָׂמוּ, *p.* 105. 22. *singulare* שָׁב *de quo versu præcedente.*

דַּרְכָּם) דֶּרֶךְ *cum affixo plurali tertiæ personæ, vt* מַלְכָּם. *vide versum* 8. *huius cap.*

יִנָּחֶם) נִחַם *præteritum* ℣ *Niphal (de quo versu priore) habet in futuro* יִנָּחֵם *sicut* יִמָּסֵר, *p.*72.16. *sed retracto accentu mutatur tsere in segol, p.*74. 9.

רָעָה) *hîc rursus substantivè ponitur , vt versu secundo, cap.* 1.

דִּבֶּר)

דִּבֶּר) *Præteritum in Piel perfectorum cum segol loco tsere, p.77.2.à* דָּבַר *in Kal, eiusdem significationis.*

לַעֲשׂוֹת־) *Gerundium in Kal Quiescentium Lamed He, sicut* לִקְנוֹת*, p.125 10. nisi quòd* ע *gutturalis habeat schena compositum, & consequenter* ל *patach, sicut* לַעֲמוֹד*, p.69. 15.*

לָהֶם) *Datiuus pluralis pronominis tertiæ personæ. Nominatiuus singularis est* הוּא*, p. 48. 3.*

עָשָׂה) *vide versum 9. cap. 1.*

CAPVT IV.

Versus I.

ipsi fuit ira & , magnâ displicentiâ Ionæ displicuit Et

וַיֵּרַע אֶל־יוֹנָה רָעָה גְדוֹלָה וַיִּחַר לוֹ׃

יֵרַע) *Futurum in Kal Quiescentium Pe Iod, p.98.24. à* יָרַע malum fuit, displicuit, *ad verbũ,* malum fuit ad Ionam, *quod quia minùs Latinè dicitur, rectè noster Interpres* afflictus est Ionas afflictione magna. *Et LXX.* Καὶ ἐλυπήθη ἰωνᾶς λύπην μεγάλην.

יִחַר) *Verbum Quiescens Lamed He,* חָרָה iratus est, excanduit. *In futuro Kal habet* יֶחֱרֶה *sicut* יֶחֱזֶה *pag.126. 4. & abiecto* ה, יִחַר*, p.126.20.*

Verſus II.

nonne, Domine obſecro , dixit & Dominum ad orauit Et
וַיִּתְפַּלֵּל אֶל־יְהוָה וַיֹּאמַר אָנָּה יְהוָה הֲלוֹא־

Ideo .mea terra in exiſterem adbuc cùm,meum verbum hoc
זֶה דְבָרִי עַד־הֱיוֹתִי עַל־אַדְמָתִי עַל־כֵּן

quòd ſciui quia , Tharſis in fugiendum ad præoccupaui
קִדַּמְתִּי לִבְרֹחַ תַּרְשִׁישָׁה כִּי יָדַעְתִּי כִּי

ira (ab) longus , miſericors & , clemens Deus tu
אַתָּה אֵל־חַנּוּן וְרַחוּם אֶרֶךְ אַפַּיִם

.malum ſuper pœnitens & , miſericordia multus &
וְרַב־חֶסֶד וְנִחָם עַל־הָרָעָה׃

יִתְפַּלֵּל) *Vide verſum ſecundum, cap.2.*
אָנָּה) *de hoc dictum p.420. 8.*
הֲלוֹא־) *Aduerbium interrogandi, p.186.*
זֶה) *Pronomen Demonſtratiuum, p.52.16.*
דְּבָרִי) דָּבָר *cum affixo primæ perſonæ, p.194. 18.*
עַד־) *Aduerbium temporis, p.185. 9.*
הֱיוֹתִי) *Infinitiuus ab* הָיָה fuit, *p.137. 13. cum affixo primæ perſonæ. Notanda hæc phraſis elegans, quam reddidit noſter interpres*, cùm adhuc eſſem. *Et LXX.* ἔτι ὄντος μου.
אַדְמָתִי) *Nomen* אֲדָמָה terra, *cum affixo primæ perſonæ, ſicut* צִדְקָתִי, *p.205.11. In regimine ſingulari*

gulari habet אֲדָמָה *In absoluto plurali* אֲדָמוֹת.
In regimine אַדְמוֹת.

עַל־כֵּן) *Hæ duæ voces coniunctæ (quarum prior est præpositio, posterior aduerbium similitudinis) Coniunctioni tribuuntur, cùm reddantur*, Ideo, propterea, *p.*88.

קִדַּמְתִּי) *Prima persona præteriti* קִדֵּם *in Piel, sicut* מִסַּרְתִּי, *p.*76. 5.

לִבְרֹחַ) *Quære versu* 3. *cap.* 1.

יָדַעְתִּי) *Prima persona præteriti* יָדַע *in Kal, Perfectorum.*

אֵל־) DEVS, *à fortitudine (per Antonomasiam) sic appellatus. In singulari tantùm de Deo dicitur. In plurali* אֵלִים fortes. *Radix est* איל.

חַנּוּן) *Adiectiuum* benignus, *quasi* gratificum dicas, *seu* propensum ad benefaciendum gratis. *Nascitur enim ex Radice* חָנַן, *quæ has significationes habet.*

רַחוּם) *Adiectiuum. Radix est* רָחַם *in Kal*, misertus est, amauit.

אֶרֶךְ אַפַּיִם) אֶרֶךְ *item adiectiuum, à Radice* אָרַךְ *in Kal*, prolongauit, distulit. אַפַּיִם *vox dualis, à singulari* אַף, *de qua versu nono, cap.* 3. *Vtrumque ergo vocabulum coniunctum re-*

ſpondet adiectiuo Græcorum μακρόθυμος,*quaſi dicas* longanimis,*id eſt*,tardus ad iram,*ſeu* pœnam & vindictam.

רַב) *De hoc egimus cap.* 1. *verſ.*6.

חֶסֶד) *Subſtantiuum ſex punctorum ſicut* מֶלֶךְ *p.*199.21.

נִחָם) *Benoni ex Niphal ſicut* נִשְׁל, *p.*145.5. *de cuius præterito egimus capite præcedenti verſu nono.*

Verſus III.&IV.

Et nunc Domine, accipe quæſo animam meam à me,
וְעַתָּה יְהוָה קַח־נָא אֶת־נַפְשִׁי מִמֶּנִּי

quia bona mors mea præ vita mea. & dixit Dominus,
כִּי טוֹב מוֹתִי מֵחַיָּי׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה

num bene ira eſt tibi?
הַהֵיטֵב חָרָה לָךְ׃

קַח־) *Imperatiuus in Kal verbi Defectiui* לָקַח accepit, *p.*148.20.

מִמֶּנִּי) *Ablatiuus Pronominis* אֲנִי, *p.*47.11.

טוֹב) *Adiectiuum maſculinum. Fœm.* טוֹבָה *p.*42.4. *Radix* טוֹב *in Kal*, bonum eſſe.

מוֹתִי) *Affixum ab abſoluto* מָוֶת, *p.*211.13.

מֵחַיָּי) *Nomen plurale* חַיִּים vita,*p.*35,15. *cum affixo*

affixo primæ personæ, sicut תַּלְמִידַי, *p.51.19. nisi quòd soph pasuc mutat vltimum patach in camets. Nam aliàs dicitur* חַיַּי. *Radix est* חָיָה *vel* חָיָה vixit : ם *cum* ִ, *quia sequens litera non recipit dagesch, p.37. 21. Nota hîc Comparatiuum*, bona est mors mea præ vita mea, *id est*, melior.

חֲהֵיטֵב) ה *Interrogatiuum, p.249. 20.* הֵיטֵב *est præteritum hiphil, per Enallagen aduerbij loco positum, pro* bene, rectè, *à Radice* יָטַב bonum, gratum fuit.

חָרָה) *Præteritum &. Radix, de qua versu* 1. *huius capitis.*

Versus V.

Oriente ab sedit & ,vrbe ex Ionas est egressus Et
וַיֵּצֵא יוֹנָה מִן־הָעִיר וַיֵּשֶׁב מִקֶּדֶם
sedit & ,tabernaculum ibi sibi fecit & ,ciuitatis
לָעִיר וַיַּעַשׂ לוֹ שָׁם סֻכָּה וַיֵּשֶׁב
futurum esset quid ,videret donec, vmbra in eo sub
תַּחְתֶּיהָ בַּצֵּל עַד אֲשֶׁר יִרְאֶה מַה־יִּהְיֶה
ciuitate in
בָּעִיר׃

יֵצֵא) *Futurum in Kal à verbo composito* יָצָא egressus est, *p.166.*

קֶדֶם) *Significat* prioritatem, *seu* loci, *seu* temporis. *Hîc est* Oriens, *verbum* קָדַם *significat* præuenit, antecessit.

לָעִיר) ל *Hic Genitiui articulus est, habetque* ˍ, *quia est cum monosyllabo, p.256.*

יַעַשׂ) *Verbum* עָשָׂה fecit, *ex Quiescentibus Lamed He, in futuro Kal* יַעֲשֶׂה *& abiecto* ה יַעַשׂ, *pag.* 127.

שָׁם) *Aduerbium loci, p.* 184. 18.

סֻכָּה) *Substantiuum, à* סָכַךְ operuit, texit.

תַּחְתֶּיהָ) *Præpositio* תַּחַת *cum affixo fœm. tertiæ personæ, p.244.16. Habet accentum Pasta, ideo sequens* ב *admittit dagesch lene, p.278.*

בַּצֵּל) ב *cum puncto expulsi* ה, *p.* 255. 16.

צֵל) *Nomen à Radice* צלל.

עַד אֲשֶׁר) *Hæ duæ dictiones accipiuntur pro* donec.

יִרְאֶה) *Futurum in* Kal *Quiescentium Lamed He, sicut* יִקְנֶה, *p.* 125. 3. *à Radice* רָאָה vidit.

יִהְיֶה) *Futurum in Kal à verbo* הָיָה fuit, *pag.* 137. 13.

בָּעִיר׃) ב *cum puncto expulsi* ה, *quod hoc loco esset* ˍ, *quia sequens litera non recipit dagesch. Habet dagesch lene, quia præcedit tarcha, p.278.*

Versus

Verſus VI.

Et præparauit Dominus Deus hederam, & aſcendit ſuper
וַיְמַן יְהוָה־אֱלֹהִים קִיקָיוֹן וַיַּעַל מֵעַל
ad Ionam ad exiſtendum umbram ſuper caput eius,
לְיוֹנָה לִהְיוֹת צֵל עַל־רֹאשׁוֹ
ad eruendum illum à malo eius: & lætatus eſt Ionas
לְהַצִּיל לוֹ מֵרָעָתוֹ וַיִּשְׂמַח יוֹנָה
ſuper hederâ lætitiâ magna:
עַל־הַקִּיקָיוֹן שִׂמְחָה גְדוֹלָה׃

וַיְמַן) *vide ſuprà. Hæc vox* קִיקָיוֹן (*à radice* קִיק) hederæ & cucurbitæ *communis. Vnde hanc Græci, illam S.Hieronymus vſurpauit.*

וַיַּעַל) *Verbum* עָלָה aſcendit, (*ex Quieſcentibus Lamed He*) *in futuro Kal habet* יַעֲלֶה *ſicut* יַעֲשֶׂה *p.126.6. & ſine* ה, יַעַל תַּעַל, *p.126.24.*

לְיוֹנָה) לְ *videtur ſuperfluum, niſi præcedens vox* מֵעַל *ponatur aduerbialiter, &* לְיוֹנָה *per Datiuum commodi explicetur.*

לִהְיוֹת) *Gerundium in* Kal *à verbo* הָיָה. *pag.* 138.13.

צֵל) *Huius radix eſt* צלל.

רֹאשׁוֹ) *Nomen* רֹאשׁ caput, *cum affixo tertiæ perſonæ. Vide verſum 6. cap.2.*

לְהַצִּיל) *Gerundium in Hiphil Defectiuorum*

Pe Nun, *ſicut* לְהַשִּׁיל, *p.*146. 24. *Radix eſt* נצל *quæ in Hiphil ſignificat* eruere, *&c.*

מֵרָעָתוֹ) *Vox* רָעָה (*de qua verſu ſecundo, cap.*1) *cum* מ *ſeruili & affixo tertiæ perſonæ, ſicut* תּוֹרָתוֹ, *pag.*51. 24.

יִשְׂמַח) *Futurum in Kal perfectorum cum patach propter tertiam radicalem* ח *ſicut* יִפְתַּח, *p.*62. 21. *Radix eſt* שָׂמַח lætatus eſt, *vnde & ſequens ſubſtantiuum* שִׂמְחָה lætitia, *naſcitur.*

Verſus VII.

auroram *aſcendendo* *in* *vermem* *Deus præparauit Et*
הַשַּׁחַר בַּעֲלוֹת תּוֹלַעַת וַיְמַן הָאֱלֹהִים

aruit &. *hederam,* *percuſſit &* *: craſtino in*
וַיִּיבָשׁ׃ אֶת־הַקִּיקָיוֹן וַתַּךְ לַמָּחֳרָת

תּוֹלַעַת) *Nomen fœm. à Radice* תלע.

בַּעֲלוֹת) *Gerundium in Kal Quieſcentium Lamed He, inſtar* בִּקְנוֹת, *p.*125. 10. *niſi quod ob* ע *gutturalem punctatio ſit, vti in* לַעֲמוֹד, *p.*69. 15.

שַׁחַר) *Nomen à Radice* שָׁחַר nigruit, *in Piel ſignificat* diluculauit, *ſignificatione quaſi contraria.*

לַמָּחֳרָת) ל *habet punctum expulſi* ה, *p.*255. 17.

מחרת

מַחֲרָת nomen, *idem significans quod radix ipsius* מָחָר cras, *p.*183.4.

תַּךְ) *Futurum fœm. sine* ה *radicali in Hiphil, sicut* תַּט *vel* יַט *pro* תַּכֶּה, *p.*177. *à verbo composito & in Hiphil usitatissimo* נכה percussit.

וַיִּבָשׁ) *Futurum in Kal Quiescentium Pe Iod sicut* יִירַשׁ, *p.*98.15. *nisi quòd soph pasuc hîc mutet patach in camets: illius Radix est* יָבֵשׁ aruit.

Versus VIII.

Deus preparauit & ,solem oriri iuxta est factum Et
וַיְהִי כִּזְרֹחַ הַשֶּׁמֶשׁ וַיְמַן אֱלֹהִים

super Sol percussit & ,vehementem orientalem ventum
רוּחַ קָדִים חֲרִישִׁית וַתַּךְ הַשֶּׁמֶשׁ עַל־

,mori suam animam petiit & ,æstuauit & Ionæ caput
רֹאשׁ יוֹנָה וַיִּתְעַלָּף וַיִּשְׁאַל אֶת־נַפְשׁוֹ לָמוּת

.mea vita præ mea mors bona ,dixit &
וַיֹּאמֶר טוֹב מוֹתִי מֵחַיָּי׃

וַיְהִי) *Habet accentum Pesic, vel ut alij vocant, legarme. Idcirco sequentis vocis prima litera* כ *recipit dagesch lene, licèt præcedat litera quiescens. vide c.*1.*v.*1.

כִּזְרֹחַ) *Gerundium, sicut* לִבְרֹחַ *v.c.*1. *Radix ipsius* זָרַח ortus est.

שֶׁמֶשׁ) Sol *modò mascul. modò fœm. Recipit affixa sicut* בֶּגֶד, *p.*200. 13.
קָדִים) *Nomen venti, qui flat ab Oriente, cui plerunque vox* רוּחַ *quasi declarationis gratia, addi solet. Radix est* קדם.
חֲרִישִׁית) *Adiectiuum fœm.* (*respiciens vocem* רוּחַ *de qua versu* 4. *cap.*1.) *Cuius masculinum non extat, formari tamen potest* חֲרִישִׁי *nisi illud substantiuum esse malis. Radix est* חָרַשׁ tacuit, obsurduit, *rectè explicatur* vehemens [*ventus*] vrens, intensus, *&c. quo flante homines efficiuntur veluti surdi.*
רֹאשׁ) *Ipsa radix, cuius plurale reperies, p.*211.9.
יִתְעַלָּף) *Futurum in Hithpaël perfectorum sicut* יִתְמַסֵּר *p.*88.15. *Nam vltima syllaba etiam patach admittit, p.*89. 4. *quod hîc ob Athnach, transiit in camets. Præteritum est* הִתְעַלֵּף *propriè significat* se texit, inuoluit. *Ad animum si referatur,* mœstitia obductus, *vel* conturbatus est, *quod noster per* æstuauit *exposuit. Radix est* עלף, *quæ in Pual eandem significationem habet.*
יִשְׁאַל) *Futurum cum patach in Kal perfectorum, à Radice* שָׁאַל petiit postulauit, *&c.*

אֶת־נַפְשִׁי) אֶת *hic pro* לְ *Datiui casus accipi videtur; quod quandoque fieri diximus, p. 37. 16.* לָמוּת) *Gerundium in Kal Quiescentium Ajin Vau, sicut* לָשׁוּם *p. 106. 14. à verbo* מוּת mori, *cuius præteritum* מֵת *p. 107. 4.*

Versus IX.

Et dixit Deus ad Jonam, num bene est ira tibi
וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל־יוֹנָה הַהֵיטֵב חָרָה־לְךָ

super hederam? dixit & bene est ira mibi usque ad mortē.
עַל־הַקִּיקָיוֹן וַיֹּאמֶר הֵיטֵב חָרָה־לִי עַד־מָוֶת׃

חָרָה־לְךָ) *Accentus in* חָרָה *non est Grammaticus sed Metheg.*

Versus X.

Et dixit Dominus, tu doluisti propter hederam, qua
וַיֹּאמֶר יְהוָה אַתָּה חַסְתָּ עַל־הַקִּיקָיוֹן אֲשֶׁר

non laborasti in ea, & non fecisti eam crescere,
לֹא־עָמַלְתָּ בּוֹ וְלֹא גִדַּלְתּוֹ

quæ filia noctis fuit, & filia noctis, periit.
שֶׁבִּן־לַיְלָה הָיָה וּבִן־לַיְלָה אָבָד׃

חַסְתָּ) *Secunda persona præteriti in Kal Qui*

Quiescentium Ajin Vau, sicut שַׁמְתָּ, *p.*105.23. *licèt hîc videri possit præteritum pro præsenti positum. Prima est* חַס pepercit. *Construitur cum* עַל. *Radix est* חוּס parcere, misereri, dolere; *quæ æquiuocatio facit, vt hoc idem verbum paulò pòst repetatur, sed significatione nonnihil diuersa.*

עָמַלְתָּ) *Secunda personà præteriti in Kal perfectorum sicut* מָסַרְתָּ, *p.*61.13. *prima persona (quæ & Radix,) est* עָמַל laborauit.

בּוֹ) ב *seruile cum affixo tertiæ personæ, pag.* 245.3. *Caret dagesch leni propter* ה *quiescens, quòd continetur virtute in præcedente camets vltimo, pag.* 22.20. *Porrò in hac phrasi,* hedera אֲשֶׁר לֹא־עָמַלְתָּ בּוֹ qua non laborasti in ea, *Affixum illud in voce* בו, *Latinis superfluum est, vt in Syntaxi p.*332. *diximus.*

גִּדַּלְתּוֹ) *Verbum* גִּדֵּל *in Piel* fecit crescere. *Secundà personà habet* גִּדַּלְתָּ *cum affixo tertiæ personæ* גִּדַּלְתּוֹ *sicut à* מִסַּרְתָּ dicimus, מִסַּרְתּוֹ, *p.* 228.7. *Nam in Piel chiric sub prima semper manet.*

שֶׁבִּן־) ש *seruile est, pro* אֲשֶׁר *p.*248.3. בִּן *in regimine singulari ab absoluto* בֵּן filius, *p.*217.12.

per

per metaphoram eleganter etiam de rebus inanimis dicitur, vt hoc loco de קִיקָיוֹן *quæ vox, cùm Hebræis ſit maſculina, etiam nomina, verba, affixa item maſculina requirit, quæ tamen nos propter nomen* hedera *fœmininum, fœmininè reddimus. De* בֵּן *plura capite* 1. *verſ.* 1.

לַיְלָה) *Nomen cum* ה *paragogico, pag.* 258. 19. *Nam aliàs dicitur* לַיִל nox.

אָבָד׃) *Radix & præteritum in* Kal *ſicut* מָסַר. *Non enim in hoc tempore differt à perfectis. Patach penultimæ literæ mutatur propter ſoph paſuc in camets, p.* 283. 8.

Verſus XI.

Et ego non parcam ſuper Niniuem ciuitatem magnam,
וַאֲנִי לֹא אָחוּס עַל־נִינְוֵה הָעִיר הַגְּדוֹלָה

qua eſt in ea multum præ duodecim myriadibus
אֲשֶׁר יֶשׁ־בָּהּ הַרְבֵּה מִשְׁתֵּים־עֶשְׂרֵה רִבּוֹ

hominis, qui non diſcreuit inter dexteram ſuam
אָדָם אֲשֶׁר לֹא־יָדַע בֵּין־יְמִינוֹ

ad ſiniſtram ſuam & beſtia multa.
לִשְׂמֹאלוֹ וּבְהֵמָה רַבָּה׃

אָחוּס) *Futurum primæ perſonæ in Kal Quieſcentium*

ſcentium Ajin Vau, ſicut אָשׁוּם, *p.* 106.

יֵשׁ־) *De hac voce vide p.* 222. 4. *Habet ſegol propter Maccaph, p.*282.17.

בָּהּ) *Seruile* ב *cum affixo fœm. tertiæ perſonæ. pag.* 245. 3.

הַרְבֵּה) *Adiectiuum omnis generis, vbique inuariatum. Hîc cum* מ *ſeruili ſequentis dictionis comparationi inſeruit, pag.*328. *Eſt enim ſenſus:* in Niniue plures eſſe, quàm duodecim myriades hominum. *Sumitur etiam* הַרְבֵּה *aliquando aduerbialiter pro* multum *pag.* 186. 8.

מִשְׁתֵּים־עֶשְׂרֵה) מ *ſeruile eſt, p.* 247. *Reliquæ duæ dictiones ſunt cardinalis numeri, p.*300.

רִבּוֹ) *Item numeri Cardinalis, de quo p.*303.

אָדָם) *Vox ſingularis, licèt hoc loco, vt aliàs ſæpè collectiuè ſumatur pro plurali,* homines, *pag.* 32. 9.

יָדַע) *Præteritum pro præſenti poſitum, & Radix Quieſcentium Pe Iod, p.*97.20.

בֵּין) *Præpoſitio, p.*187.13. *quæ interdum geminata eſt, vt* בֵּין אֱלֹהִים וּבֵין אָדָם, inter Deum & hominem. *Interdum ſola, ſequente plerumque* ל, *vt hoc loco, vbi ſenſus eſt,* inter dextram

dextram ſuam & ſiniſtram ſuam , *id eſt*, inter bonum & malum. *Radix eſt* בין.

יְמִינוֹ) *Subſtantiuum* יָמִין dextra, *cum affixo tertiæ perſonæ. Radix eſt.*

לִשְׂמֹאלוֹ) *Subſtantiuum* שְׂמֹאל *cum* ל *ſeruili ſignificante* ad , *&* *affixo tertiæ perſonæ. Radix eſt* שמל.

רַבָּה) *Adiectiuum fœm. à maſculino* רַב *de quo verſu 6. cap. 1.*

בְּהֵמָה) *Subſtantiuum fœm. de quo verſu 7. cap. 3.*

LAVS DEO OPT. MAX.
Deiparæque Virgini MARIÆ.

LVGDVNI,

EX TYPOGRAPHIA

Antonij Iullieron.

M. DC. XLIX.